

Møteinnkalling

Utvalg: **Kvæningen kommunestyre**
Møtested: Kommunehuset
Dato: 19.12.2012
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 77778800. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Vedlegg til sak 86/12 – forvaltningsrevisjon ressursbruk i PLO-tjenesten sendes ikke med denne innkallingen. Dersom noen ønsker å lese den, kan den hentes på servicekontoret.

Burfjord 03.12.2012

Jan Helge Jensen
ordfører

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 2012/76	Godtgjørelse til ordfører og varaordfører		2011/3940
PS 2012/77	Økning av bemanning i nye TTPU, 0,2 årsverk administrasjonstid		2012/4005
PS 2012/78	Opprettelse av stilling som avdelingsleder Skermet enhet ved Gargo sykehjem og sykestue		2012/4641
PS 2012/79	Nye eiendomsskattetakstvedtekter		2012/3878
PS 2012/80	Rebudsjettering investeringer 2012		2012/1915
PS 2012/81	Budsjettkontroll pr 2. tertial 2012		2012/1915
PS 2012/82	Fastsettelse av ny rentefot for næringsfondslån i Kvæningen Kommune		2012/4798
PS 2012/83	Budsjett og økonomiplan 2013 - 2016		2012/3878
PS 2012/84	Fastsettelse av planprogram for rullering av kystsoneplan.		2012/475
PS 2012/85	Forvaltning av kommunale grusressurser		2012/4243
PS 2012/86	Forvaltningsrevisjon ressursbruk i PLO-tjenestene		2012/4875
PS 2012/87	Endring av navn fra overtakstnemd til felles klagenemd		2012/1077
PS 2012/88	Fastsettelse av forskrift om vann og avløpsgebyrer i Kvæningen kommune		2012/3878
PS 2012/89	Konstituering av administrasjonssjef		2012/4904

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/76	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Godtgjørelse til ordfører og varaordfører

Rådmannens innstilling

Uten innstilling.

Saksopplysninger

Godtgjørelse til ordfører fastsettes årlig ved særskilt vedtak i kommunestyret, jfr. reglement for folkevalgtes arbeidsvilkår, § 8. Nåværende godtgjørelse ble fastsatt 21.12.11 og er på kr 500 000, den ble holdt uendret fra året før.

Godtgjørelse til varaordfører skal fastsettes årlig ved særskilt vedtak i kommunestyret, jfr. reglement for folkevalgtes arbeidsvilkår, § 8. Nåværende godtgjørelse ble fastsatt 21.12.11 og er på kr 46 500, den ble holdt uendret fra året før.

Vurdering

Det har tidvis vært en del mediaoppslag omkring det uheldige med at folkevalgte representanter fastsetter sin egen lønn.

Alternative måter å fastsette disse godtgjørelsene på er enten å knytte ordførers lønn mot stortingsrepresentantenes lønn, fylkesordføres lønn eller rådmannens lønn. KS anbefaler at ordførers lønn knyttes til stortingsrepresentantenes lønn. I 2012 har en stortingsrepresentant kr 811 505 i lønn og ordfører i Kvæningen har 61,6 % av en slik lønn. Dersom vi skal holde oss på dette nivået for godtgjøringer kunne det vært greit å fastsette en slik %-sats i reglementet vårt.

En ordning som har vært mye brukt i kommunenorge er å knytte ordførers godtgjørelse opp mot rådmannens lønn, men denne ordningen er på retur. En grunn til dette at ordfører først er med og bestemmer rådmannens lønn, noe som deretter får følger for hennes/hans egen godtgjørelse.

Varaordførergodtgjørelsen bør knyttes opp som en fast % av ordførers godtgjørelse. I dag er den på 9,3 %. Troms fylkeskommune har slik kobling der fylkesvaraordfører har 10 % av fylkesordførers godtgjøring.

Dersom vi ønsker å følge et av disse alternativene må det gjøres nødvendige endringer i folkevalgtes arbeidsvilkår § 8.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/77	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Økning av bemanning i nye TTPU, 0,2 årsverk administrasjonstid

Rådmannens innstilling

Bemanningen i nye TTPU økes med 0,2 årsverk administrasjon fra 01.01.13. Årlige kostnader blir kr 85 000 pr år f.o.m. 2013.

Saksopplysninger

Viser til behandling av sak om økt bemanning i nye TTPU i kommunestyret den 31.10.2012 der behandling ble som følger: Innstillingen endres til å lyde slik: 1) Økning av bemanning, pleie - høgskoleutdannet personale 1 årsverk, kr 562 000 pr år f.o.m. 2013. 2) Økning av bemanning, pleie - fagarbeider/assistent 3,25 årsverk, kr 1 175 000 pr år f.o.m. 2013. 3) Økning av bemanning, administrasjon 0,2 årsverk, kr 85 000 pr år f.o.m. 2013. 4) Innkjøp av utstyr og hjelpemidler kr 100 000. Engangsbeløp kun for 2013. 5) Antatt refusjon under pkt. 1 og 2 anslås til kr.1.200.000,- (Punkt 2 endres fra 2,75 til 3,25 årsverk). Forslag fra Kp/Ap/SV: Punkt 3 utsettes inntil det har kommet mer utfyllende opplysninger angående 80 % stillingen (tidsperspektiv). Innstillingen med endringsforslaget fra Kp/Ap/SV ble enstemmig vedtatt. Vedtak: 1) Økning av bemanning, pleie - høgskoleutdannet personale 1 årsverk, kr 562 000 pr år f.o.m. 2013. 2) Økning av bemanning, pleie - fagarbeider/assistent 3,25 årsverk, kr 1 175 000 pr år f.o.m. 2013. 3) Innkjøp av utstyr og hjelpemidler kr 100 000. Engangsbeløp kun for 2013. 4) Antatt refusjon under pkt. 1 og 2 anslås til kr.1.200.000,-

Punktet om økning av bemanning administrasjon med 0,2 årsverk ble utsatt i påvente av om tidligere økning av samme type kun var gjort midlertidig. Administrasjonstid til leder i TTPU ble høsten 2008 øket fra 45 % til 80 %, og det ble senere gjort til en fast ordning f.o.m. 2009 som en del av budsjett 2009/økonomiplan 2010-2012 (vedtakene følger vedlagt).

Vurdering

Det er stort behov for å øke administrasjonstiden. TTPU øker nå til å bli en stor avdeling med over 17 årsverk og over 20 ansatte. Videre blir det nå mer komplekse tjenester som krever mer administrativt arbeid som f.eks en barnebolig.

Vedlagt følger saksfremlegg vedtak om økning av administrasjonstiden høsten 2008, budsjett 2009/økonomiplan 2010-2012 og skriv fra avdelingsleder TTPU om behovet for økning av administrasjonstiden.

Behandling/vedtak i Kommunestyret den 15.10.2008

Behandling:

Administrasjonsutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

For 2008 utvides administrasjonsressurs til leder TTPU med 35 % fra 45 % til 80 %. Tiltaket tidsavgrenses slik at det gjelder fra 15.10.08 til 31.12.2008. Økt administrasjonsressurs 2008 belastes 25650.001 Fond frie driftsmidler med kr.63.450.

Det er behov for å opprette flere årsverk i TTPU for å gi et forsvarlig tjenestetilbud. Dette må innarbeides i budsjettet for 2009.

Vedlegg 2: Rådmannens budsjettforslag.

Vedlegg 3: Driftstiltak.

Behandling:

Forslag fra H/KrF/Kp/FrP:

Hjemmebaserte tiltak økes med	kr 21 000
Interkommunalt IT-prosjekt	kr 125 000 i 2009
Økt lønn	kr 505 000
Til sammen	kr 651 000
Finansieres ved økning av utbytte	kr 300 000 til 2,2 i økt utbytte
Redusert overskudd	kr 351 000
Tilskudd samfunnshus Alteidet	kr 25 000
Reduserer overskuddet til	kr 572 198 settes til reserverte tilleggsbevilgninger

Forslag fra formannskapet: Møbler venterom lege kr 20 000, vedlikehold skolebygg på kr 100 000, vedlikehold andre bygg med kr 200 000, avslutning Navit med kr 625 000, opplæring overformynderiet med kr 10 000, møtegodtgjørelse forhandlingsutvalg med kr 10 000 regionale plantjenester med kr 200 000 ble enstemmig vedtatt.

Forslag fra Kystpartiet: Stipend for ungdom økes med kr 15 000 fra kr 85 000 til kr 100 000. Midlene tas fra reserverte tilleggsbevilgninger.

Voteringer:

1. Fastsettelse av skatteøret og eiendomskatt på verker og bruk ble enstemmig vedtatt.
2. Vann og kloakkavgiftene, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
3. Renovasjonsavgiftene, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
4. Gebyr reguleringsplan, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
5. Øvrige kommunale gebyrer og betalingssatser, innstillingen ble enstemmig vedtatt. Unntatt er satser i barnehager og SFO.
6. Inntektsanslag konsesjonskraft for alle 4 årene, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
7. Ekstraordinært utbytte fra selskap, forslag fra H/KrF/Kp/FrP på 2,2 mill ble enstemmig vedtatt.
8. Tidligere års overskudd, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
9. Opprettelse av 3,4 stillinger i TTPU, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
10. Opprettelse av 0,5 stilling næring/kultr, vedtatt mot 1 stemme.
11. Videreføring av 0,5 stilling aktivitet, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
12. Opprettelse av 0,3 stilling IPLOS, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
13. Opprettelse av 0,2 stilling adm/hjemmesykepleie, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
14. Opprettelse av 1 stilling arkiv, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
15. Økning menighetsråd, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
16. Økning landbruksvikar, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
17. Opphør tilskuddsordning renovasjon, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
18. Opphør ordning tilskudd privat vannforsyning, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
19. Finansiering etter nedleggelse av Alteidet skole, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
20. Økning brannvernlønn, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
21. Økning reisekostnader, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
22. Stillingsannonser, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
23. Merinntekt vannverk, innstillingen ble enstemmig vedtatt.

24. Økt leieinntekt, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
25. Sommerarbeidsplasser økes med kr 30 000 i forhold til budsjett 2008 ble enstemmig vedtatt.
26. Ordningen med stipend for ungdom ble vedtatt redusert med kr 30 000. Forslag fra Kystpartiet om økning med kr 15 000 falt da det kun fikk 5 stemmer.
27. Økning opplæringsplan, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
28. Videreføring ekstraordinært tilskudd lag/foreninger i 2009, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
29. Saker om vannforsyningsplan, gjennomgang vaskeplan, og interkommunal stilling som regionplanlegger legges fram i 2009, innstillingen ble enstemmig vedtatt.
30. Alle investeringsforslagene ble stemt over enkeltvis og alle ble enstemmig vedtatt.
31. Forslaget fra H/KrF/Kp/FrP om budsjettendringene ble enstemmig vedtatt.
32. Forslag fra formannskapet om møbler venterom lege kr 20 000 ble enstemmig vedtatt.
33. Forslag fra formannskapet om vedlikehold andre bygg med kr 200 000 ble enstemmig vedtatt.
34. Forslag fra formannskapet om avslutning Navit med kr 625 000 ble enstemmig vedtatt.
35. Forslag fra formannskapet om opplæring overformynderiet med kr 10 000 ble enstemmig vedtatt.
36. Forslag fra formannskapet om møtegodtgjørelse forhandlingsutvalg med kr 10 000 ble enstemmig vedtatt.
37. Forslag fra formannskapet om regional plantjenester med kr 200 000 ble enstemmig vedtatt.
38. Årsbudsjett 2009 og økonomiplan 2010-2012 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Drift

Skatteøret for 2009 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak. Eiendomsskatten for 2009 utskrives på verker og bruk med 0,7 % av takst på verdi for eiendomsskatt.

Økning av kommunale avgifter og betalingssatser:

Vann- og kloakkavgift økes med 10 % i 2009 og 10 % for hvert av årene i økonomiplanperioden.

Renovasjonsavgiften økes med 8-10 % de nye gebyrene blir som følger:

Type	År	2008		2009		% endring
		Eks mva	inkl mva	Eks mva	inkl mva	
Standard abonnement		2313	2891,25	2498	3122	8,00 %
Miniabonnement		1975	2 469	2133	2 666	8,00 %
Miniabonnement kompost		1975	2 469	2133	2 666	8,00 %
Storabonnement		3463	4 329	3740	4 675	8,00 %
Fritidsabonnement		618	773	667	834	7,93 %
Slam inntil 4m3			-		-	
Tømming hvert år		1179	1 474	1274	1 592	8,06 %
Tømming hvert 2.år		601	751	661	826	9,98 %
Slam fritidsbolig			-		-	
Tømming hvert 3.år		400	500	440	551	10,00 %

Tømming hvert 4.år	300	375	330	413	10,00 %
Slam per m3 (>4 m3)	315	394	346	433	9,84 %
Ekstra tømming septik	1513	1 891	1664	2 080	9,98 %
Byttegebyr dunk	200	250	216	270	8,00 %
Kjøp av dunk	400	500	432	540	8,00 %

Gebyr for behandling av reguleringsplan økes med 100 % fra kr. 5.300,- til kr.10.600,- for å dekke kommunens kostnader med saksbehandling og annonsering.

Øvrige kommunale gebyrer og betalingssatser økes med 5 %.

Matpriser Gargo med økes med 10 %.

Inntektsanslag for konsesjonskraft:

År 2009	9,0 mill. kr
År 2010	9,0 mill. kr
År 2011	9,5 mill. kr
År 2012	9,5 mill. kr

Ekstraordinært utbytte fra selskap kommunen har eierandeler i anslås i budsjettet til:

År 2009	1.9 mill kr.
---------	--------------

Tidligere års overskudd disponeres i budsjettet med kr 1.800.000 i 2009, kr 250.000 i 2010 og kr 550.000 i 2012.

Følgende stillinger opprettes:

3,4 stilling TTPU som følge av lovpålagte oppgaver og økt administrasjon, dog utsettes iverksetting slik at kostnad begrenses til kr.1.000.000,- for 2009. Stillingene opprettes som faste stillinger.

0,5 stilling næring/kulturmedarbeider, fast stilling.

0,5 aktivitør videreføres, fast stilling.

0,3 stilling til Ipløs/profil vedlikehold og support, fast stilling.

0,2 stilling til hjemmesykepleie administrasjonsressurs, fast stilling.

1,0 stilling i sak/arkiv, prosjektstilling i 2 år henholdsvis 2009 og 2010, som følge av utvidede og lovpålagte oppgaver. I løpet av perioden skal servicekontorets tjenestetilbud og bemanning evalueres.

Budsjett for menighetsråd og landbruksvikar styrkes på grunn av bortfall av statlig finansiering for å opprettholde eksisterende drift:

Menighetsråd	kr.110.000,- per år
Landbruksvikar	kr. 87.000,- per år

Opphør av tilskuddsordninger:

Tilskudd til reduksjon av renovasjonsavgift opphører som ordning.

Tilskudd til privat vannforsyning opphører som ordning.

Skole:

Alteidet skole nedlegges fra 1.8.09. Man reduserer budsjett for skole tilsvarende 5/12 dels virkning i 2009, dette utgjør kr.583.000. For perioden 2010-2012 legger man i budsjettet opp til kr.1.400.000 i innsparing, dvs. helårsvirkning av tiltaket.

Økt inntekt fra skolebarn fra andre kommuner kr.980.000,- i økonomiplanperioden.

Øvrige endringer fra budsjett 2008 til budsjett 2009
(ekstraordinære satsinger i 2008 utgår automatisk):

Løpende tiltak i økonomiplanperioden:

Brannvernlønn økes med kr.70.000 årlig.
Reisekostnader økes med kr.70.000 årlig.
Stillingsannonser/erkjentlighet/flytteutgifter økes med kr.100.000 årlig.
Menighetsråd økes med kr.110.000 per år.
Landbruksvikar økes med kr. 87.000 per år.
Merinntekt vannverk økes med kr.75.000 per år.

Økt utleieinntekt for dagen TTPU etter ombygging kr. 24.000 i 2011 og kr. 48.000 i 2012.

Tiltak kun i 2009:

Sommerarbeidsplasser økes med kr.80.000 kun i 2009.
Opplæringsplan økes med kr.100.000 kun i 2009.
Ekstraordinært tilskudd til lag og foreninger videreføres i budsjett 2009 med kr.120.000, beløpet øremerkes i sin helhet lysløype i Burfjord i tråd med økonomiplan 2008-2011.

Andre vedtak:

Følgende legges frem til politisk behandling i 2009:

Vannforsyningsplan 2009-2012 legges frem for politisk behandling i 2009.
Ny gjennomgang av vaskeplan skal fremlegges i løpet av 2009, og antall stillinger og administrasjonsressurs skal gjennomgås i denne sammenhengen.
Interkommunalstilling som regionplanlegger legges frem for politisk behandling i 2009.

Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2009.
Årsbudsjett/økonomiplan vedtas med følgende driftshovedtall:

HOVEDOVERSIKT 1A

Budsjett 2009 og økonomiplan 2009-2012

BUDSJETTSKJEMA 1A - DRIFTSBUDSJETTET

		OPPRINNELIG BUDSJETT	OPPRINNELIG BUDSJETT	REGULERT BUDSJETT	REGNSKAP
	KOSTRA-ART	2009	2008	2008	2007
SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE	870	-21 670 000,00	-20 605 000,00	-20 605 000,00	-20 001 936,62
ORDINÆRT RAMMETILSKUDD	800	-58 437 000,00	-53 338 000,00	-53 338 000,00	-50 455 489,14
SKATT PÅ EIENDOM	874	-5 470 000,00	-5 470 000,00	-5 470 000,00	-5 360 206,00
ANDRE DIREKTE ELLER INDIREKTE SKATTER	877	-582 000,00	-582 000,00	-582 000,00	-1 378 146,00
ANDRE GENERELLE STATSTILSKUDD	810	-1 625 000,00	-1 625 000,00	-1 625 000,00	-72 000,00
SUM FRIE DISPONIBLE INNTEKTER	SUM(L1:L5)	-87 784 000,00	-81 620 000,00	-81 620 000,00	-77 267 777,76
RENTEINNEKTER OG UTBYTTE	SUM(900:905)	-4 875 000,00	-4 225 000,00	-4 225 000,00	-3 079 847,96
RENTEUTGIFTER, PROVISJONER OG ANDRE					
FINANSUTGIFTER	500	5 005 000,00	2 672 700,00	2 572 700,00	3 365 340,24
AVDRAG PÅ LÅN	510	2 870 000,00	3 470 000,00	3 370 000,00	3 112 243,42
NETTO FINANSINNEKTER/-UTGIFTER	SUM(L7:L9)	3 000 000,00	1 917 700,00	1 717 700,00	3 397 735,70
TIL DEKNING AV TIDLIGERE ÅRS REGNSKAPSMESSIGE MERFORBRUK	530	0	0	0	0

Endring av lederstilling TTPU, til ren administrativ stilling

Lederstillingen i TTPU er i dag oppdelt i 80 % administrativ tid og 20 % turnus. Dette vil si at leder jobber vakter hver tredje lørdag og søndag, og har kontordager resten av tiden. I og med at leder jobber turnuser, så utløser dette, i likhet med andre som jobber turnus, ukefridager. Når leder har arbeidshelg, så har leder fri fredagen før arbeidshelgen og mandagen etter. I tillegg har miljøterapeut 1 i TTPU 20 % administrativ stilling(ca en dag for uken). Miljøterapeut 1 er delegert ansvaret for det som har med turnus å gjøre samt å holde vaktboka à jour/inntak av vikarer, og har ikke kapasitet til å påta seg mer kontorarbeid i sine 20%.

Leder i TTPU er den eneste lederen i Pleie- og omsorg som ikke har ren kontor/administrativ stilling. Etter hvert som tjenesten har vokst, har og ”papirmengden” økt. Det er mer som skal dokumenteres og registreres samtidig som det er en økning i vanskeligere saksbehandling. Samtidig er det et større budsjettog flere ansatte leder har ansvaret for. Nå når det opprettes en barnebolig i det nye TTPU-bygget fra og med januar neste år, så vil også dette medføre en betydelig økning i arbeidsmengden for leder. Barneboligen defineres som en institusjon, mens resten av bygget består av omsorgsboliger. Det må dermed utarbeides en rekke nye rutiner og planer rundt barneboligen og barnet, samtidig som TTPU må utføre alt det foreldre vanligvis gjør når de har barn. Dette barnet har veldig omfattende pleie-, hjelpe- og omsorgsbehov, og behøver derfor tettere oppfølging på alle felt enn andre barn. Slik at det må påregnes at leder må delta på en rekke møter med foreldre, skole, SFO, UNN, barnehabiliteringen m.m. Når barnet flytter inn, er det TTPU som hele tiden på ajourholde barnets individuelle plan, og innkalle til møter i forhold til denne.

På bakgrunn av dette, bes det om at lederstillingen i TTPU gjøres om til en ren administrativ stilling, i likhet med de andre lederstillingene innefor Pleie- og omsorg. Dersom det tas utgangspunkt i at det i helgestillingen til leder, ansettes en person med fagarbeiderutdanning i 20% , så vil dette utgjøre en kostnad på ca kr 100 000 per år. Og hvis leder går over til ren administrativ stilling, så endres leders arbeidstid fra 35,5 timers uke til 37,5 timers uke. Samtidig som lederstillingen mister helgetilleggene, som per i dag utgjør kroner 13 200,- per år.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/17	Kvæningen administrasjonutvalg	19.11.2012
2012/78	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Opprettelse av stilling som avdelingssykepleier Skjermet enhet ved Gargo Saksprotokoll i Kvæningen administrasjonutvalg - 19.11.2012

Behandling:

Tilleggsforslag fra administrasjonsutvalget: Kommunen forutsetter at vedkommende som tiltrer stillingen forplikter seg til å skaffe seg kompetanse innen demens og saksbehandling.

Rådmannens innstilling med tilleggsforslag fra administrasjonsutvalget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Det opprettes avdelingssykepleier for Skjermet enhet med 25 % administrasjonstid ved at 25 % stilling i pleien omgjøres til 25 % administrasjonstid. Kommunen forutsetter at vedkommende som tiltrer stillingen forplikter seg til å skaffe seg kompetanse innen demens og saksbehandling.

sykehjem og sykestue

Rådmannens innstilling

Det opprettes avdelingssykepleier for Skjermet enhet med 25 % administrasjonstid ved at 25 % stilling i pleien omgjøres til 25 % administrasjonstid.

Saksopplysninger

Det bør være en egen avdelingssykepleier inne på Skjermet enhet. Vi har hatt en del problemer med driften på Gargo sykehjem og sykestue, både av kvalitetsmessig og arbeidsmiljømessig art (viser til utdyping av disse tingene i vedlagte møtereferat). En av måtene å løse dette på er at vi har en egen avdelingssykepleier inne på Skjermet enhet. Viser også til brevet fra tilsynslegen der hun også påpeker dette behovet.

Vårt opplegg vil ikke gi mye merkostnader. I praksis vil dette skje ved at en av sykepleierne på Gargo vil få 25 % administrasjonstid til ledelse og administrasjon av avdelingen. Dette tas inn ved at pleiebemanningen på hele sykehjemmet reduseres fra 9 til 8 fem dager pr måned. Slik belegget har vært på Gargo det siste 1,5 årene er dette fullt forsvarlig i og at vi denne perioden kun har hatt et snitt på 22-23 beboere. Dersom belegget skulle øke igjen må vi gjøre samme vurderingen som tidligere med at vi må ta inn ekstrahjelp ved tungt belegg. I den perioden vi har

hatt lavere belegg har vi justert ned bemanningen ved at vi ikke har tatt inn vikar ved sykdom og vi har mange dager hatt kun 7 på vakt selv om bemanningsplanen sier 9.

Vi hadde møte om denne saken på Gargo den 06.11.12 og det er relativt bred enighet blant alle ansatte om at dette er et riktig grep å gjøre.

Vedlagt følger møtereferat fra møte på Gargo den 06.11.12 om opprettelse av stillingen og bekymringsmelding fra tilsynslegen datert 19.04.12.

Innkalling til møte den 06.11.12 om å etablere egen avdelingssykepleier for Skjermet enhet.

Forslag: 20 % stilling i pleien omgjøres til 20 % admin-tid for avdelingssykepleier for Skjermet enhet (dagskiftet på en av ukedagene reduseres fra 9 til 8 personer). Alternativt må det opprettes 20 % stilling på toppen av dagens bemanning.

Det settes ned en prosjektgruppe bestående av Bjørn E, Gro K, Ann Sofie J, Ingvild R H, Siv J, Margot H, Selma N + to tillitsvalgte + verneombud.

Bakgrunn for forslaget:

- Ansvaret for både sykestua og skjermet enhet er for omfattende for avdelingssykepleier 1. etg, samt at avdelingene er så ulike at det er unaturlig med felles avdelingssykepleier.
- Ved å få egen avdelingssykepleier blir det mer fokus på avdelingen og enklere kommunikasjon begge veier med leder Gargo. Avdelingen kommer opp på samme nivå som de to andre.
- Det må legges større vekt på kvaliteten, f.eks kompetanse/kompetanseutvikling om demens, om pasientrettigheter/tvangsbruk og rutiner/hms generelt.
- Det har vært en del momenter å sette fingeren på både fra tidligere ledere og tilsynslege som gjør at vi ikke kan foretsette som i dag. Det synes som om egen leder med fast avsatt adm-tid er det som greiest løser disse problemene.

Referat fra møte den 06.11.12 om å etablere egen avdelingssykepleier for Skjermet enhet.

Følgende møtte: Bjørn Ellefsæter, Gro Karlstrøm, Ingvild R Hansen, Siv Jenssen, Margot Hallen, Siv M Kaino-Hestnes (FFO), Lina Westbeg (NSF) og Iselin Jonassen (VO). Ikke møtt: Ann Sofie Josefsen og Selma Nysveen.

Synspunkter fra arbeidsgiver

- Skjermet avdeling er en spesialavdeling og det er viktig med en egen avdelingsleder med spesialkompetanse.
- Kontrollspennet blir for stort for nåværende avd-sykepleier, man makter ikke å tilstrekkelig oversikt over det som skjer på begge avdelingene og man mangler overordnet styring.
- Informasjonen må gå raskt begge veier og veien må være så kort at den kommer fram.
- Tidligere har det vært tilbakemeldinger fra Skjermet enhet om at de ikke har blitt hørt.
- Slik det er i dag er det sjelden det er sykepleier inne på Skjermet enhet. Ofte er det ikke mer enn 2 sykepleiere på samme vakt, og da er vanligvis 1 i andre etasje og 1 på sykestua.
- Avdelingsleder skal styre prosesser og få avdelingen til å fungere som et team, f.eks det med at alle ansatte skal ha en felles forståelse for bruk av tvang.
- Stillingsstørrelse for avdelingsleder endres til 25 % slik at den likestilles med de 2 andre avdelingssykepleierne (dagbemanningen i ukedagene reduseres fra 9 til 8 fem dager i måneden). Det anses ikke realistisk å øke den totale bemanning i kommunens nåværende økonomiske situasjon.
- Avdelingsleder må ha høyskoleutdanning, helst sykepleier men f.eks vernepleier kan gå an. Det er videre viktig at lederen er dyktig til å bygge team.

Synspunkter fra arbeidstakere

- Sterke syn fra alle på at ny leder må ha tilstrekkelig kompetanse. Leder må ha videreutdanning i demens, helst ha det før tiltredelse, evt stille krav om at det skal tas innen kort tid.
- Det er en del praktiske problemer med dårlig koordinering som gir problemer, bl.a at tilsynsdagen ble flyttet fra onsdag til torsdag samtidig som turnusplanen la opp til at hjelpepleier I og mange av de faste på avdelingen jobber onsdager mtp å møte legene. Videre bør det koordineres slik at adm-dagene til avd-sykepleierne blir samtidig (bl.a for interne samarbeidsmøter) og at avd-sykepleier og hjelpepleier I i samme avdeling i stor grad går samme turnus.

- De ansatte ser også behovet for en leder ved at avdelingssykepleier ikke føler at hun har god nok spesialkompetanse på demens.
- Både NSF og FFO ønsker at egen avdelingsleder kommer på plass og at vedkommende har fagkompetanse innen demens.
- Dersom man tar ned den faste dagbemanningen fra 9 til 8 enkelte dager, må man ved stort og tungt belegg ta inn ekstra bemanning ut over normalbemanning. Dette blir samme type vurdering som er gjort tidligere.

Konklusjon: Det fremmes sak til politisk behandling om opprettelse av avdelingssykepleier for Skjermet enhet med 25 % admin-tid ved at 25 % stilling i pleien omgjøres til 25 % admin-tid (dagskiftet på 5 av ukedagene i en måned reduseres fra 9 til 8 personer).

Til Rådmann Liv Smith

Kopi: Gro Karlstrøm, Kjell Nysveen.

Bekymringsmelding vedr. Gargo sykehjem

190412

Undertegnede har nå arbeidet som tilsynslege ved Gargo sykehjem i vel 4 måneder og ønsker med dette å rette en bekymringsmelding til Kvænangen Kommune vedrørende ressursmangel og de følgene det får for den daglige driften, beboere og personalet.

Drift av sykehjem er bl.a. hjemlet i Omsorgs - og helsetjenesteloven og det er et krav om "forsvarlig virksomhet", viser til paragraf 4-1;

§ 4-1. Forsvarlighet

Helse- og omsorgstjenester som tilbys eller ytes etter loven her skal være forsvarlige. Kommunen skal tilrettelegge tjenestene slik at:

- a. den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert helse- og omsorgstjenestetilbud,
- b. den enkelte pasient eller bruker gis et verdig tjenestetilbud,
- c. helse- og omsorgstjenesten og personell som utfører tjenestene blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter og
- d. tilstrekkelig fagkompetanse sikres i tjenestene.

Pr dags dato er der et sykefravær blant de ansatte på ca 22 % ved Gargo sykehjem. Av totalt 9 sykepleierstillinger, er kun 4, 25 stilling besatt, resten er vakant. Det er viktig med kompetent personell på vakt, også om natten. Hvis lege og ambulanse er ute av bygda (dette forekommer ofte pga. stort legevaktdistrikt), er det sykepleier på Gargo som er øverste medisinske ansvarlige i kommunen. Dette bør være et tankekors.

Det høye sykefraværet fører til bruk av innleid arbeidskraft/vikarer, dessverre også en del ufaglært arbeidskraft. Dette medfører igjen en ekstra belastning og slitasje for de faste ansatte samt uforutsigbarhet, lite kontinuitet og kanskje utrygghet for beboerne. Dette blir fort en ond sirkel i form av høyere sykefravær blant de faste ansatte og mer uro/utrygghet hos beboere.

Den tiden jeg har arbeidet ved sykehjemmet, har vi kun hatt 1 fungerende avdelingssykepleier på totalt 3 avdelinger. Det er viktig for drift, arbeidsmiljø, kontinuitet og informasjonsflyt at vi har fungerende avdelingssykepleier ved hver avdeling. Undertegnede stiller spørsmålsteget ved at skjermet avdeling ikke har egen avdelingssykepleier.

I Fylkesmannen sin tilsynsrapport fra sept 2011, er det blitt påpekt en rekke lovbrudd og avvik ved sykehjemmet bl.a. i forhold til paragraf 4 A. Disse sliter vi med å få lukket pga lite personal, særlig mangel på avdelingssykepleiere! Pasient - og brukerrettighetsloven § 4 a legger strenge krav til hvordan vi skal kunne gi tvungen somatisk helsehjelp inkludert nødvendig pleie til pasienter som motsetter seg dette og er ikke samtykkekompetente. Det utarbeides nå rutinebeskrivelser på ledelsesnivå, men dette må implementeres i personalgruppen med opplæring og holdningsskapning, og vil kreve kontinuerlig oppfølging.

Skjermet enhet regnes som en spesialavdeling som skal gi pleie og omsorg til en meget sårbar pasientgruppe. På avdelingen er det særlig i helgene ufaglært personale på vakt. For å drive forsvarlig og lovlig virksomhet bør det, etter undertegnede sin mening, være 2 helsepersonell på natten for å håndtere uro og utagering. Hvis dette ikke er mulig, bør kommunen vurdere å bygge tilpasset/skjermet bolig med døgnkontinuerlig bemanning for spesielt krevende/utagerende pasienten (også av hensyn til de andre beboerne på skjermet avdeling).

010112 trådte samhandlingsreformen i kraft. Dette medfører at utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten kommer tidligere til kommunen for videre behandling ved Gargo. Noe som medfører økt trykk på sykestua, som igjen fører til økt arbeidsmengde videre på de andre avdelingene. De pasientgruppene vi pr i dag ser en økning på er terminalpleie og rehabilitering.

Pr i dag har vår kommunale fysioterapeut ingen fast stillingsprosent ved Gargo sykehjem i sin stillingsbeskrivelse, men tar ting innimellom hvis hun har tid. Vi er avhengig av et godt tverrfaglig tilbud med både fysikalsk terapi og ergoterapi i tillegg til pleie og omsorg. Jeg må sende pasienten videre til både Alta og Sonjatun for nødvendig rehabilitering da vi i realiteten ikke har noe tilbud pr i dag. Det er behov for en økning innen fysikalske tjenester.

Kreftforeningen har utlyst midler til kreftkoordinator. Hadde det vært en idé for kommunen å søke på dette? Det er viktig med et godt tilbud til kreftpasientene i kommunen, særlig med tanke på at vi har såpass lang reisevei til sykehus.

Avslutningsvis ønsker jeg tilbakemelding på hvordan kommunen vil organisere driften av Gargo sykehjem etter 010612. Etter hva undertegnede forstår, har tidligere leder ved Gargo sykehjem sagt opp sin stilling og vikariatet til nåværende leder Gro Karlstrøm går ut 010612.

Oppsummering:

- 1) Behov for 3 fungerende avdelingssykepleiere ved sykehjemmets 3 avdelinger.
- 2) Hvordan sykehjemmet lederfunksjon vil være etter 010612?
- 3) Større fokus på sykefravær.
- 4) Mindre bruk av ufaglært arbeidskraft.
- 5) Vakante stillinger (særlig sykepleiere) bør ikke forekomme
- 6) Fysioterapeut fast i 30- 50 % stilling.
- 7) Kreftkoordinator?
- 8) Mer helsepersonell natt (skjermet avdeling).

Ta gjerne kontakt med undertegnede hvis det skulle være spørsmål eller hvis noe skulle være uklart.

Undertegnede imøteser et skriftlig svar på brevet.

Med vennlig hilsen

Camilla Holter Huseby
Kommunelege II

Camilla Holter Huseby
ID nr. 9245 251
Åpenangen legesenter
9161 Burfjord

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/72	Kvæningen Formannskap	27.11.2012
2012/79	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Nye eiendomsskattetakstvedtekter

Henvisning til lovverk:
Eiendomsskatteloven

Vedlegg

1 Eiendomsskattetakstvedtekter for Kvæningen kommune

Saksprotokoll i Kvæningen Formannskap - 27.11.2012

Behandling:

Rådmannens innstilling ble vedtatt.

Vedtak:

På bakgrunn av en endring i eiendomsskatteloven som trer i kraft fra 1. januar 2013 er det utarbeidet nye eiendomsskattetakstvedtekter som skal vedtas av kommunestyret.

Kommunestyret vedtar vedlagte utkast til eiendomsskattetakstvedtekter for Kvæningen kommune.

Rådmannens innstilling

På bakgrunn av en endring i eiendomsskatteloven som trer i kraft fra 1. januar 2013 er det utarbeidet nye eiendomsskattetakstvedtekter som skal vedtas av kommunestyret.

Kommunestyret vedtar vedlagte utkast til eiendomsskattetakstvedtekter for Kvæningen kommune.

Saksopplysninger

Kvæningen kommune skriver ut eiendomsskatt for verker og bruk.

På grunn av en lovendring fra 1. januar 2013 må kommunene oppdatere sine eiendomsskattetakstvedtekter.

De nye lovbestemmelsene trer i kraft 1. januar 2013, og innebærer at kommunene må oppdatere sine eiendomsskattetakstvedtekter. Oppdateringene bør skje allerede i forbindelse med kommunenes behandling av budsjettet for 2013.

Det er LVKs eiendomsskatteutvalg som har utarbeidet forslag til nye saksbehandlingsreglene for eiendomsskatt som vi benytter uten endringer.

Vurdering

Siste alminnelige eiendomsskattetakst ble vedtatt i 2007 og skal normalt gjelde i 10 år. Fastsettelse av nye eiendomsskattetakstvedtekter vil derfor normalt ikke få betydning før alminnelig retaksering vil komme i 2017.

De nye eiendomsskattetakstvedtektene vil allikevel gjelde dersom det skulle komme en klage i forbindelse med den årlige utskriving av eiendomsskatteseddel for verker og bruk. Klage kan fremmes av skattyter dersom det skjer en vesentlig endring av verdien som ligger til grunn for taksten.

De nye eiendomsskattetakstvedtektene vil også komme til anvendelse ved en eventuell utvidelse av omfanget av eiendomsskatt for Kvæningen kommune hvor det da også kan bli aktuelt med eiendomsskatt for boliger og fritidseiendommer,

EIENDOMSSKATTETAKSTVEDTEKTER FOR KVÆNANGEN KOMMUNE

Takstvedtekter gjeldende fra 1. januar 2013

1 TAKSTNEMND OG FELLES KLAGENEMND

1.1 Takstnemnd

Til å foreta taksering av alle eiendomsskattepliktige eiendommer i kommunen med unntak av vannkraftanlegg (jf. skatteloven (sktl.) § 18-1 (2) a), oppnevner kommunestyret en eller flere takstnemnder, jf. eiendomsskatteoven (esktl.) §§ 8A-2 og 8A-3.

Takstnemnda skal ha tre medlemmer hvorav en leder, en nestleder og ett medlem. I tillegg velges tre personlige varamedlemmer.

Takstnemnda fatter sine beslutninger i fellesskap. Dersom det er uenighet om et særskilt spørsmål, kan nemnda avgjøre uenigheten ved avstemning.

Nemndlederen har til oppgave å planlegge og å lede takseringsarbeidet, samt å sørge for at fremdriften i takseringen går etter planen. Dersom nemndlederen har forfall, overtar nestlederen i nemnda nemndleders oppgaver.

1.2 Klagenemnd

Kommunestyret oppnevner en felles klagenemnd til å behandle både klager over takstnemnden(e)s takstvedtak (overtakst) og klager over eiendomsskattekontorets utskrivingsvedtak, jf. esktl. §§ 19 og 20.

Klagenemnda skal bestå av seks medlemmer, hvorav en leder, en nestleder og fire medlemmer. Klagenemndas medlemmer skal ha personlige varamedlemmer.

Klagenemnda fatter sine beslutninger i fellesskap. Uenighet avgjøres ved avstemning. Ved stemmelikhet har klagenemndslederen dobbeltstemme.

Klagenemndslederen har til oppgave å planlegge og å lede klagebehandlingen, samt å sørge for en forsvarlig fremdrift i saksbehandlingen. Dersom klagenemndslederen har forfall, overtar nestlederen i klagenemnda nemndleders oppgaver.

1.3 Valgbarhet, oppnevning av nye nemndsmedlemmer og fratredelse

Takstnemndas og klagenemndas medlemmer oppnevnes av kommunestyret. De som er pliktige til å motta valg til kommunestyret, er valgbare og pliktige til å motta valg til takstnemndene. Dette gjelder ikke faste medlemmer av formannskapet, jf. esktl. § 21¹.

¹ Spørsmålet om varamedlemmer til formannskapet kan oppnevnes i takstnemnd og klagenemnd er muntlig forelagt Finansdepartementet, som opplyste at spørsmålet ikke er vurdert.

Valgperioden følger kommunevalgperioden, dog slik at halvparten av medlemmene og varamedlemmene i takstnemnda og klagenemnda trer ut og erstattes hvert annet år. Samtidig oppnevnes ledere og nestledere for den neste toårsperioden.

Kommunestyret kan ved behov oppnevne flere takstnemnder som får ansvar for hvert sitt geografiske område i kommunen. Det skal bare være én klagenemnd.

1.4 Inhabilitet

Reglene om habilitet i forvaltningslova (fvl.) § 6 gjelder for nemndene. Nemnda avgjør selv om et medlem er inhabilt uten at medlemmet deltar.

1.5 Møteplikt

Medlemmene i takstnemnda og klagenemnda har plikt til å møte i alle møter, med mindre vedkommende har gyldig forfall.

Ved forfall skal medlemmet snarest mulig varsle eiendomsskattekontoret, som innkaller varamedlemmet. Når et medlem ikke møter, har varamedlemmet møteplikt.

2 EIENDOMSSKATTEKONTORET

2.1 Eiendomsskattekontoret

Eiendomsskattekontor er lagt til økonomiavdelinga.

2.2 Eiendomsskattekontorets oppgaver

Eiendomsskattekontorets oppgave er å skrive ut eiendomsskatten på grunnlag av takstnemnden(e)s takster og kommunestyrets vedtatte satser.

Eiendomsskattekontoret skal videre fungere som sekretariat for takstnemnda og klagenemnda. Det påligger kontoret å legge til rette for takstnemndenes arbeid, herunder å sørge for alt administrativt og kontormessig arbeid for takstnemndene.

Dersom kommunestyret i stedet for ny alminnelig taksering har vedtatt kontorjustering etter bestemmelsene i esktl. § 8A-4, skal eiendomsskattekontoret forestå justeringen. Takstøkningen kan skje stegvis over flere år, men må ikke være mer enn 10 prosent av det opprinnelige skattegrunnlaget for hvert år etter 10-årsfristen for den siste alminnelige takseringen.

2.3 Deltakelse på møter i takstnemnda

Eiendomsskattekontoret skal så langt det er ønskelig delta på nemndmøter for å legge til rette for og bistå nemndene i deres arbeid. Eiendomsskattekontoret sin representant har ikke stemmerett på møtene, skal ikke delta i selve takseringsarbeidet og kan ikke instruere nemnda.

2.4 Forberedelse av takseringsarbeidet

Eiendomsskattekontoret utarbeider liste over eiendommene i kommunen. Listen skal også inneholde eiendommer som skal eller kan fritas for eiendomsskatt, jf. esktl. §§ 5 og 7. Det bør utarbeides en egen liste over antatte verk og bruk.

2.5 Innhenting av opplysninger fra skattyter og/eller brukere av eiendommen

Eiendomsskattekontoret forbereder takseringen ved å innhente tilgjengelig informasjon om den enkelte eiendom. Eiendomsskattekontoret kan pålegge eieren (skattyter) å utlevere opplysninger av betydning for taksten, og både eier (skattyter) og bruker av eiendommen har plikt til å gi opplysninger som er nødvendig for utskrivning av eiendomsskatten, jf. esktl. § 31.

Eiendomsskattekontoret kan sette frist for å gi opplysninger, jf. esktl. § 31 (3). Fristen skal ikke være kortere enn fire uker. Eiendomsskattekontoret kan samtidig varsle om at brudd på opplysningsplikten gir grunnlag for en forsinkelsesavgift, som blir satt på grunnlag av eiendommens skattegrunnlag i tråd med reglene i esktl. § 31 (4).

2.6 Engasjement av sakkyndige for takstnemnda og klagenemnda

Takstnemndene kan be eiendomsskattekontoret tilkalle sakkyndig hjelp til å avgi veiledende takster samt veiledende uttalelser om særskilte tekniske eller juridiske spørsmål når dette anses nødvendig.

Ved taksering av større verk og bruk bør det engasjeres sakkyndig taksator med særskilt kompetanse på den type verk og bruk som det er aktuelt å taksere.

De sakkyndige deltar ikke i selve takseringen og har ingen stemmerett. Det gjelder de samme regler for habilitet som for medlemmene i takstnemndene.

3 TAKSERINGSARBEIDET

3.1 Leder i takstnemndas oppgaver

Det påligger takstnemndas leder, i samarbeid med eiendomsskattekontoret, å planlegge, lede arbeidet og beramme takstene.

Nemndleder innkaller til møtene. Leder av eiendomsskattekontoret innkalles til alle møtene i takstnemndene. Nemnda er beslutningsdyktig selv om ikke eiendomsskattekontorets representant er til stede.

Nemnda innkalles til så mange møter som er nødvendig for å gjennomføre takseringen.

3.2 Informasjon til de øvrige nemndmedlemmene

På det første møtet for nyutnevnt nemnd eller klagenemnd informerer nemndleder og eiendomsskattekontoret om nemndas oppgaver, de relevante lovbestemmelser og kommunens skattetakstvedtekter. Til det første møtet innkalles også alle varamedlemmene.

Er det flere takstnemnder i kommunen, kan det konstituerende møtet avholdes i fellesskap.

3.3 Møteprotokoll fra møter i nemndene

Det skal føres protokoll fra alle møter i takstnemndene. Takstprotokollen bør underskrives av nemndenes medlemmer ved slutten av hvert møte.

I protokollen skal alle beslutninger nedtegnes.

Protokollen skal inneholde opplysninger om hver enkelt eiendom som takseres, herunder hva som inngår i taksten, hvilke verdsettelsesprinsipp(er) som er anvendt, hva taksten er og hvordan man er kommet frem til verdien av eiendommen.

3.4 Generelle prinsipper for takseringsarbeidet

Takstnemnda skal verdsette de skattepliktige eiendommene etter reglene i esktl. § 8A-2, slik bestemmelsen er tolket i rettspraksis.

Takstnemndene fastsetter taksten etter skjønn og kan ikke instrueres av eiendomsskattekontoret, kommunestyret eller formannskapet i kommunen.

Verdsettelsen skal skje med utgangspunkt i det generelle likebehandlingsprinsippet som gjelder for eiendomsskatt. Takstnemnda skal utøve sitt skjønn etter beste evne. Alle eiendommer som ikke er unntatt fra eiendomsskatteplikt skal verdsettes og like tilfelle skal behandles likt. Nemnda kan ikke gjøre andre fradrag eller reduksjoner i taksten enn hva loven hjemler.

Alle takster avrundes til nærmeste hele 1000 kroner.

Dersom det er ulik eier for grunn og bebyggelse på en fast eiendom, skal grunnen og bygningene normalt takseres hver for seg.

3.5 Vedtakelse av retningslinjer og sjablonger, verdsettelsesprinsipper

Før den alminnelige takseringen påbegynnes, drøfter nemnda eller nemndene i fellesskap alminnelige retningslinjer for takseringen for å sikre størst mulig ensartethet i vurderingene. Ved behov kan prøvetaksering finne sted.

Takstnemndene kan vedta sjablonger til bruk i takseringen. Sjablongene er et hjelpemiddel for å komme frem til eiendommens takstverdi, og skal ta høyde for at eiendommens

beskaffenhet (innretning), anvendelighet (bruksegenskap) og beliggenhet (lokalisering) kan virke inn på verdien, jf. esktl. § 8A-2 (1).

Verk og bruk skal som hovedregel verdsettes til anleggets substansverdi.

3.6 Befaring

Takstnemnda skal befare alle eiendommer som skal verdsettes for eiendomsskatteutskrivning, med mindre annet er avtalt med skattyter. Det følger av langvarig praksis at det normalt ikke er befaring ved taksering av kraftlinjer og nettanlegg.

Eieren (skattyter) skal varsles om at nemnda kommer på befaring i god tid i forveien.

Eiendomsskattekontoret foretar varslingen, og påpeker at eieren og brukeren av eiendommen er pliktig til å medvirke til befaring ved taksering etter esktl. § 8A-3, jf. esktl. § 31 (2). Eiendomsskattekontoret kan sette frist for eiers og brukers medvirkning til at befaring kan la seg gjennomføre, jf. esktl. § 31 (3).

Ved brudd på plikten kan eiendomsskattekontoret pålegge eieren (skattyter) en forsinkelsesavgift, jf. esktl. § 31 (4). Avgiften settes på grunnlag av eiendommens skattegrunnlag. Avgift skal ikke pålegges når fristen er oversittet på grunn av sykdom, alderdom, eller annen unnskyldelig grunn.

3.7 Fotografering

Eiendomsskattekontoret, sakkyndig taksator og takstnemndas medlemmer har rett til å ta fotografi av eiendommen til bruk for takseringen.

3.8 Fastsettelse av takst

I forbindelse med takseringen skal takstnemnda blant annet ta stilling til

- hvilke eiendommer som er skattepliktig innenfor det virkeområdet kommunestyret har definert, jf. esktl. § 3.
- hvilke eiendommer som er "verk og bruk", jf. esktl. § 4 annet ledd annen setning.
- hvilke bygninger og driftsmidler som er en del av et verk og bruk, jf. esktl. § 4 annet ledd tredje og fjerde setning, samt esktl. § 8A-2 (2).
- grensesnittet mellom kraftanlegg og overføringsanlegg, jf. sktl. § 18-1 (2) a.
- hvilke eiendommer som er unntatt fra eiendomsskatt, jf. esktl. § 5, og hvilke eiendommer som er fritatt, jf. esktl. § 7.

3.9 Taushetsplikt

Takstnemndas og klagenemndas medlemmer har taushetsplikt om informasjon de får tilgang til gjennom sine verv, jf. esktl. § 29, jf. ligningsloven § 3-13.

Takstnemndas og klagenemndas medlemmer skal i forbindelse med tiltredelsen avgi skriftlig erklæring om taushetsplikten.

4 OMTAKSERING, SÆRSKILT TAKSERING OG KONTORJUSTERING

4.1 Kommunestyret kan vedta omtaksering

Den alminnelige takseringen i kommunen skjer normalt hvert 10. år. I perioden mellom den alminnelige takseringen i kommunen kan kommunestyret vedta at omtaksering skal foretas etter de retningslinjer og vilkår som fremgår av esktl. § 8A-3 (2) og (5).

Kommunen dekker kostnadene ved takseringen.

4.2 Skattyters krav om omtaksering

Skattyter kan kreve omtaksering i tiden mellom de alminnelige takseringer dersom eiendommen er delt, bygninger på eiendommen er revet eller ødelagt av brann eller lignende, eller det er ført opp nye bygninger eller gjort vesentlige forandringer på eiendommen, jf. esktl. § 8A-3 (5).

Skattyter må i tilfelle selv dekke utgiftene ved takseringen. Takstnemndene avgjør om vilkårene for å kreve omtaksering er tilstede.

4.3 Formannskapet og skattyters krav om særskilt taksering

Dersom verdien av en eiendom er vesentlig forandret i forhold til andre eiendommer i kommunen, kan så vel formannskapet som skattyter kreve særskilt taksering i tiden mellom de alminnelige takseringene.

Skattyter må selv dekke kostnadene med takseringen som gjennomføres etter krav fra skattyter.

Krav om omtaksering må være stilt innen 1. november i året før skatteåret.

Takstnemndene avgjør om vilkårene for å kreve omtaksering er tilstede.

4.4 Kontorjustering

Kommunestyret kan i stedet for ny alminnelig taksering gjøre vedtak om å øke taksten som ble satt for eiendommen ved den siste alminnelige takseringen for utskrivning av eiendomsskatt. Kommunestyret kan dessuten gjøre vedtak om at det skal gjøres et tilsvarende tillegg for de eiendommer som er verdsatt særskilt før et tidspunkt som kommunestyret fastsetter.

Økningen kan skje stegvis over flere år, men må ikke være mer enn 10 prosent av det opprinnelige skattegrunnlaget for hvert år etter 10-årsfristen for den siste alminnelige takseringen.

Det er eiendomsskattekontoret som forestår og gjennomfører kommunestyrets vedtak om kontorjustering etter bestemmelsene i esktl. § 8A-4.

5 KLAGE PÅ TAKSTEN OG UTSKRIVNINGEN

5.1 Klage på taksten - Klagefrist og oversittelse av klagefrist

Overtakst kan begjæres av vedkommende skattyter eller formannskapet, jf. esktl. § 8A-3 (3).

Klage over taksten må inngis skriftlig til eiendomsskattekontoret innen seks uker fra det seneste tidspunktet av den dagen det var kunngjort at eiendomsskattelisten ble lagt ut eller dagen skatteseddelen ble sendt det året takseringen finner sted.

Klage over taksten kan senere fremsettes i forbindelse med den årlige utskrivningen av eiendomsskatten, bare dersom det ikke er klaget på taksten tidligere, jf. esktl. § 19, første ledd tredje setning.

Takstnemnda/klagenemnda kan ta en klage fra skattyteren til behandling selv om klagefristen er oversittet når vedkommende ikke er å bebreide fristoversittelsen, eller det er av særlig stor betydning for skattyteren at klagen blir behandlet. Tilsvarende kan en klage fra formannskapet tas til følge etter klagefristen dersom formannskapet klager til skattyterens gunst.

Eiendomsskattekontoret eller takstnemnda kan innvilge utsatt klagefrist i enkelttilfeller dersom det anmodes om det og det er rimelige grunner for å innvilge utsatt klagefrist.

5.2 Behandling av klage på taksten

Eiendomsskattekontoret skal sende klage over takseringen til takstnemnda, som gjør de undersøkelser som klagen gir grunn til.

Takstnemnda kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Dersom takstnemnda ikke gir klager medhold, oversendes sakens dokumenter uten opphold til klagenemnda.

Dersom klagenemnda anser det for nødvendig, kan det innhentes uttalelser fra sakkyndige. Klagenemnda må gjennomføre befarings.

Klagenemnda kan prøve alle sider av taksten, og kan også endre taksten til skattyters ugunst.

Dersom klagen ikke behandles innen en måned, skal klageren gis et foreløpig svar, jf. fvl. § 11 a.

5.3 Omgjøring

Klagenemndas vedtak er endelig og kan ikke påklages².

Skattyteren kan anmode klagenemnda om å omgjøre sitt eget vedtak. Klagenemnda har i slike tilfeller ingen plikt til å vurdere vedtaket på nytt, men har mulighet til det dersom den finner det rimelig.

For det tilfelle at klagenemnda finner å avvise en omgjøringsanmodning, bør det presiseres at vedtaket ikke er et nytt realitetsvedtak som gir grunnlag for ny søksmålsfrist.

5.4 Klage på utskrivningen - Klagefrist og oversittelse av klagefrist

Klage over utskrivningen må inngis skriftlig til eiendomsskattekontoret innen seks uker fra det seneste tidspunktet av den dagen det var kunngjort at eiendomsskattelisten ble lagt ut eller dagen skatteseddelen ble sendt, jf. esktl. § 19.

Eiendomsskattekontoret/klagenemnda kan ta en klage fra skattyteren til behandling selv om klagefristen er oversittet når vedkommende ikke er å bebreide fristoversittelsen, eller det er av særlig stor betydning for skattyteren at klagen blir behandlet.

Eiendomsskattekontoret eller takstnemnda kan innvilge utsatt klagefrist i enkelttilfeller dersom det anmodes om det og det er rimelige grunner for å innvilge utsatt klagefrist.

5.5 Behandling av klage over utskrivningen

Gjelder klagen utskrivningen gjør eiendomsskattekontoret selv de undersøkelser som klagen gir grunn til. Eiendomsskattekontoret kan oppheve eller endre vedtaket dersom det finner klagen begrunnet.

Dersom eiendomsskattekontoret ikke finner grunn til å gi klager medhold, oversendes sakens dokumenter uten opphold til klagenemnda.

5.6 Protokoll fra klagenemnda

Klagenemnda skal føre protokoll fra møtene i klagenemnda.

I protokollen skal fremgå begrunnelsen for at vedtaket er opprettholdt eller endret. Protokollen skal angi hvilket faktum og rettsanvendelse klagenemnda bygger på, og hvilke verdsettelsesprinsipper som er anvendt for de enkelte eiendommer.

I protokollen må det tas stilling til eierens eller formannskapetets klagegrunner.

² Dette gjelder også dersom klage fremsettes i forbindelse med utskrivningen i senere år, jf. esktl. § 19.

6 FORSKJELLIGE BESTEMMELSER

6.1 Godtgjørelse til takstnemndene og sakkyndige

Kommunestyret/formannskapet fastsetter godtgjørelsen til nemndmedlemmene.

Eiendomsskattekontoret fastsetter godtgjørelsen til sakkyndige.

Eiendomsskattekontoret sørger for utbetalingen av godtgjørelsen.

6.2 Frist for utskrivning av eiendomsskatt

Eiendomsskatten skal være utskrevet og skattelistingene offentliggjort innen 1. mars i skatteåret.

Ved første gangs utskrivning skal den alminnelige takseringen være avsluttet innen utgangen av juni i skatteåret. Ved utvidelse av skatteområdet og/eller innføring av bunnfradrag gjelder egne overgangsordninger, se noter i eiendomsskatteloven.

6.3 Eiendomsskattelistingene

Eiendomsskattelistingen skal ligge ute til offentlig gjennomsyn i minst tre uker etter at det er kunngjort at listen er lagt ut, jf. esktl. § 15. I kunngjøringen skal det opplyses om fristen for klage og hvem klagen skal sendes til.

Samtidig med at eiendomsskattelistingen legges ut sendes skatteseddel til skattyter.

6.4 Skatteterminer

Eiendomsskatten forfaller til betaling etter de terminer som kommunestyret fastsetter.

6.5 Klage eller søksmål på takst eller utskrivning har ikke oppsettende virkning

Eiendomsskatten skal betales til fastsatt tid og med de beløp som først er fastsatte, selv om det er sendt inn klage over utskrivningen eller utskrivningsgrunnlaget, eller de står til prøving for en klageinstans eller domstolene, jf. esktl. § 25 (3).

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/73	Kvæningen Formannskap	27.11.2012
2012/80	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Rebudsjettering investeringer 2012

Henvisning til lovverk:
Kommuneloven

Vedlegg

1 Budsjettskjema 2B forventede ferdigstilte prosjekter 2012

Saksprotokoll i Kvæningen Formannskap - 27.11.2012

Behandling:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Forslag til rebudsjettering investeringer 2012 jfr vedlagte skjema 2B vedtas. Lånebehovet reduseres fra 19 632 000,- til 6 580 000,- på grunn av forskyving av prosjekter i tid.

Rådmannens innstilling

Forslag til rebudsjettering investeringer 2012 jfr vedlagte skjema 2B vedtas. Lånebehovet reduseres fra 19 632 000,- til 6 580 000,- på grunn av forskyvelse av prosjekter i tid.

Saksopplysninger

Investeringsbudsjettet er ettårig, og årsavhengig. Dette gjelder også bevilgningene slik de er fordelt i budsjettskjema 2B.

Formålet med årsbudsjettet er å gi bevilgninger og vedta finansiering.

Investeringsbudsjettet skal da reguleres ved behov for å tilfredsstille krav til balanse og realisme.

Det må derfor foretas nødvendige endringer i budsjettet gjennom året, også når avvik skyldes tidsforskyvelse i prosjekter.

Investeringsprosjekter følges opp løpende gjennom året og ved årsslutt, og gir grunnlag for å vurdere utgiftene opp mot vedtatt kostnadsramme, som gir grunnlag for budsjettoppfølgingen.

Vurdering

Pågående prosjekter er gjennomgått med prosjektansvarlig og på denne bakgrunn er budsjettkjema 2B satt opp med forventede ferdigstilte prosjekter 2012 som gir grunnlag for et reelt lånebehov for budsjettåret 2012 med kroner 6 580 000,-.

På samme måte må da finansiering av tidsforskyvede prosjekter vedtas lånefinansiert i investeringsbudsjettet 2013 med resterende 13 050 000,-.

Budsjettskjema 2B - Investering

Investering i anleggsmidler	Opprinnelig budsjett 2012	Forventede ferdigstilte prosjekter 2012 (reelt lånebehov 2012)	Utsatt til 2013
Interkommunal IT-samarbeid	80 000,00	80 000,00	0,00
Lokale IT-investeringer	252 000,00	250 000,00	0,00
Asfaltmillion	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
Ny barnehage burfjord	15 000 000,00	5 000 000,00	10 000 000,00
Nye dører/vei til legestasjon	300 000,00	0,00	300 000,00
PC til skoleelever	250 000,00	250 000,00	0,00
Sekkemo kirke nytt tak	750 000,00	0,00	750 000,00
Hovedplan vannverk	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00
	19 632 000,00	6 580 000,00	13 050 000,00

Burfjord 20/11-2012

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/74	Kvæningen Formannskap	27.11.2012
2012/81	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Budsjettkontroll pr 2. tertial 2012

Henvisning til lovverk:

Økonomireglementet

Saksprotokoll i Kvæningen Formannskap - 27.11.2012

Behandling:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kvæningen kommunes budsjettkontroll tas til etterretning.

Rådmannens innstilling

Kvæningen kommunes budsjettkontroll tas til etterretning.

Saksopplysninger

I følge økonomireglementet pkt 6.1 periodisk rapportering skal kommunestyret behandle tertialrapport pr 31. august innen 30. september. I tertialrapporten skal det fremgå om virksomheten holdes innenfor de vedtatte budsjetttrammer. Dersom dette ikke er tilfelle, må det iverksettes tiltak for å gjenvinne budsjettbalansen. På grunn av for tiden stort arbeidspress er utarbeidelse av denne tertialrapporten blitt vesentlig forsinket.

Siden forrige tertialrapport hvor budsjettet var lagt inn i økonomisystemet helt flatt uten noen form for periodiseringer har vi i løpet av sommeren fått lagt inn budsjettet på nytt med samme periodiseringsnøkkel som vi brukte i det gamle økonomisystemet. Dette har først og fremst betydning for budsjettkontroll mot lønn som er den største utgiftsposten. Budsjettet for lønn er lagt inn med en periodiseringsnøkkel som samsvarer med hvordan lønna faktisk kommer til utbetaling. Lønn påløper som kjent i regnskapet kun i 11 av 12 måneder på grunn av feriepengeutbetaling i juni.

Alle vedtatte budsjettreguleringer i løpet av budsjettåret er oppdatert i revidert budsjett i økonomisystemet.

Det knytter seg stor spenning rundt den ekstraordinære skatteinngangen som kom i sommer på bakgrunn av salget av Jøkelfjord Laks AS. Skatteoppgjøret som ble oppgjort for mai og kom til utbetaling i juni var på vel kroner 39 000 000,-. Dette var kroner 33 500 000,- bedre enn forrige året for samme periode. Dessverre gir denne ekstrainntekten kutt i inntektsutjevningen fra staten med betydelige beløp, men Kvæningen kommune vil uansett komme ut med et betydelig overskudd for året på grunn av denne ekstraordinære inntekten. Det legges til grunn at årsregnskapet for 2012 vil komme ut med et overskudd på omkring kroner 15 000 000,-. Slik tidligere fryktet vil da heller ikke den ekstraordinære skatteinntekten bli av en slik størrelse at den vil få noen negativ innvirkning for de statlige rammeoverføringer for de neste årene.

På denne bakgrunn kan vi da presentere følgende budsjettkontroll for sektorene:

Sentraladministrasjonen	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Lønn inkl sos. utg.	5 047 395,39	6 565 115,00	1 517 719,32	76,88
Øvrige utgifter	6 753 212,27	7 790 582,00	1 037 370,13	86,68
Inntekter	-1 069 396,90	-2 322 800,00	-1 253 402,98	46,04
	10 731 210,76	12 032 897,00	1 301 686,47	89,18

Avsatte lønnsmidler i forbindelse med årets lønnsoppgjør ligger i budsjettet til sentraladministrasjonen. Denne budsjettposten gir derfor et skjevt bilde av sektorens forbruk på lønn. Resultat av årets sentrale lønnsoppgjør kom til utbetaling i september og resultat av lokale lønnsoppgjør kom til utbetaling i november. Disse lønnsmidlene blir derfor budsjettregulert på 3. tertial til de respektive sektorer.

Når det gjelder avviket på inntekter så skyldes dette budsjettert bruk av momskompensasjon fra investeringer som av regnskapstekniske årsaker kommer som en tilsvarende merinntekt på sektor bygg og anlegg.

Oppvekst og kultur	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Lønn inkl sos. utg.	19 870 690,15	17 790 442,00	-2 080 248,29	111,69
Øvrige utgifter	2 404 677,49	3 385 137,00	980 459,21	71,04
Inntekter	-3 260 448,05	-2 114 133,00	1 146 314,90	154,22
	19 014 919,59	19 061 445,00	46 525,82	99,76

Høyt sykefravær på skoler og barnehager sammen med svangerskapspermisjoner er den viktigste forklaringen på avviket på lønnsutgiftene.

Av samme årsak skyldes også avviket på inntektene at det er regnskapsført mer i refusjon sykkelønn og fødselspenger enn budsjettet.

Mindreforbruket på øvrige utgifter skyldes at dette ikke påløper på sommeren men vil bli benyttet i løpet av høsten i forbindelse med oppstart av skoleåret.

Helse og omsorg	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Lønn inkl sos. utg.	29 033 768,37	27 805 416,00	-1 228 352,30	104,42
Øvrige utgifter	6 840 070,05	7 398 334,00	558 264,34	92,45
Inntekter	-5 623 300,89	-6 415 070,00	-791 768,89	87,66
	30 250 537,53	28 788 681,00	-1 461 856,85	105,08

Avviket på lønn skyldes i hovedsak lønnsutgifter til vikarer. Sett opp mot øvrige utgifter er allikevel sektorens forbruk under kontroll.

Sviikt i inntektene kommer blant annet av at refusjoner som vederlag fra langtidsbeboere på sykehjem osv kommer som en inntekt i måneden etter dette trekkes i trygd fra den enkelte. Denne posten er dessverre ikke periodisert!

Næring og tilskudd	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Øvrige utgifter	1 394 632,75	1 197 867,00	-196 766,15	116,43
Inntekter	-1 419 299,30	-1 197 867,00	221 432,67	118,49
	-24 666,55	0,00	24 666,52	0

Inntekter og utgifter kommer på ulike tidspunkt og avvikene vil utjevnes gjennom året.

Teknisk sektor	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Lønn inkl sos. utg.	1 892 258,99	2 122 672,00	230 412,81	89,15
Øvrige utgifter	2 170 201,75	4 503 557,00	2 333 354,87	48,19
Inntekter	-1 850 152,31	-2 476 757,00	-626 604,20	74,7
	2 212 308,43	4 149 472,00	1 937 163,47	53,32

Mindreforbruk på lønn teknisk sektor kan være en feilbudsjettering som derfor gir en merforbruk på bygg og anlegg. Dette må korrigeres til neste års budsjett.

Mindreforbruk på øvrige utgifter skyldes først og fremst manglende bokføring av avskrivninger for 2012. Dette posteres først i 3. tertial.

Manglende inntekter skyldes blant annet at 2. termin kommunale avgifter faktureres først på 3. tertial.

Bygg og anlegg	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Lønn inkl sos. utg.	3 780 292,33	3 016 700,00	-763 592,82	125,31
Øvrige utgifter	3 598 901,16	6 650 579,00	3 051 677,52	54,11
Inntekter	-7 125 190,27	-3 158 133,00	3 967 057,13	225,61
	254 003,22	6 509 145,00	6 255 141,82	3,9

Den viktigste forklaringen på merforbruket på lønnsutgiftene her er sannsynligvis som nevnt ovenfor en feilbudsjettering mellom teknisk sektor og bygg og anlegg.

Mindreforbruk på øvrige utgifter skyldes også her først og fremst manglende bokføring av avskrivninger for 2012. Dette posteres først i 3. tertial.

Skatt og rammetilskudd	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Øvrige utgifter	4 000,00	0,00	-4 000,00	0
Inntekter	-101 680 788,19	-78 164 419,00	23 516 369,59	130,09
	-101 676 788,19	-78 164 419,00	23 512 369,59	130,08

Merinntektene gjelder først og fremst den ekstraordinære skatteinngangen som tidligere nevnt etter salget av Jøkelfjord Laks AS. Når året gjøres opp vil imidlertid reduksjon i rammeoverføringer vise den reelle merinntekten som vi kan sitte igjen med og som vi altså har anslått vil komme til å ligge på omkring kroner 15 000 000,-.

Når det gjelder oppgjør for salg av konsesjonskraft er dette en inntekt som kommer kvartalsvis. Her har vi mottatt oppgjør for både 1. og 2. kvartal 2012.

Eiendomsskatt for verker og bruk blir fakturert for hver tertial og er med i oversikten. Fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg blir foretatt hvert år av sentralskattekontoret for storbedrifter. En korreksjon av fastsettelsen her i vår gir for budsjettåret 2012 en merinntekt på ca kroner 200 000,-.

Eiendomsskattetaksten for de øvrige verker og bruk ble fastsatt i 2007 og gjelder normalt i 10 år og avviker derfor ikke fra år til år.

Renter og avdrag	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Øvrige utgifter	5 768 089,93	6 956 057,00	1 187 966,71	82,92
Inntekter	-2 321 859,47	-1 420 000,00	901 859,49	163,51
	3 446 230,46	5 536 057,00	2 089 826,20	62,25

På denne sektoren inntektsføres også aksjeutbytte. Når det gjelder utbytte fra Ymber AS er det stor usikkerhet i om denne inntekten kan påregnes da Ymber visstnok har planer om å kjøpe seg opp i Troms kraft for overskuddet.

Oppsummert kan vi da presentere følgende budsjettkontroll for hele kommunen samlet:

Kvænanngen kommune	Regnskap	Totalt budsjett (1)	Rest	Forbruk i %
Lønn inkl sos. utg.	59 624 405,23	57 300 344,00	-2 324 061,29	104,06
Øvrige utgifter	28 933 785,40	37 882 112,00	8 948 326,63	76,38
Inntekter	-124 350 435,38	-97 269 178,00	27 081 257,71	127,84
	-35 792 244,75	-2 086 722,00	33 705 523,05	0

Lønn og pensjon utgjør som kjent den største andelen av driftsutgiftene. Når det gjelder de samlede lønnsutgiftene pr 31. august så fremkommer et noe for høyt forbruk i forhold til budsjett. Dette kan blant annet forklares med at enkelte innsparingstiltak for budsjettåret først vil få uttelling på 3. tertial da blant annet skole- og barnehage starter med ny virksomhet ihht fjorårets budsjettvedtak hvert år i august.

Øvrige utgifter er allikevel samlet sett med et noe lavere forbruk i forhold til budsjett slik at en også for 2. tertial kan si at den totale virksomheten holdes innenfor vedtatte budsjettammer og budsjettkontrollen derfor ikke gir grunnlag for å iverksette spesielle tiltak.

Investeringsregnskapet

Årets vedtatte investeringer er gjennomgått og ligger som egen sak for rebudsjettering da noen prosjekter blir skjøvet ut i tid og blir slutført først til neste år.

Overførte prosjekter fra tidligere år ser imidlertid ut til å bli slutført i løpet av 2012 innenfor sine vedtatte rammer og vil dermed bli fullfinansiert med ubrukte investeringsmidler fra tidligere år.

Vurdering

Det er så langt ikke rapportert fra noen enheter noen forhold som skulle tilsi at det vil komme uforutsette kostnader utenom de saker som allerede er fremlagt for politisk behandling gjennom egne saksfremlegg og som så langt kun berører avsatte midler til budsjettreguleringer.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/82	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Fastsettelse av ny rentesats for næringsfondslån i Kvæningen Kommune

Rådmannens innstilling

Rentesatsen på kommunale næringslån fastsettes til 5 %. Neste vurdering av rentesatsen fastsettes i budsjettsammenheng i 2013.

Saksopplysninger

Det har ved flere anledninger vært diskutert om rentesatsen på de kommunale næringsfondslåne skal endres. Rentesatsen på disse lånene har siden utlåne startet på slutten av 80-tallet vært satt på 7 %. Denne har aldri vært justert uansett hvilken rente andre banker har tilbudt. Kommunens næringslån er basert på at lånet har sistedprioritet.

Pr i dag er lånefondet mer eller mindre tomt for videre utlån. Ved årsskifte 2011/2012 var det rundt 300.000 midler disponible. Kommunen har ikke gjort noen nye lånevedtak dette året. I 2012 har kommunen 6 næringslån som er ”aktive”.

Vurdering

Lånerenten i f.eks Innovasjon Norge er fortiden på 3,66 %. I og med at kommunen har sistedprioritet på sine lån antas de som høyriskolån. Rentesatsen har aldri vært justert, uansett om andre banker har hatt både høyere og lavere rentesats. Skal man nå gå inn og justere rentesatsen vil det være fornuftig å ta opp evt justeringer av rentesatsen i budsjettsammenheng for fremtiden. Det vil være riktig å legge rentesatsen noe høyere enn andre banker på grunn av pantesikkerheten.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/75	Kvæningen Formannskap	27.11.2012
2012/83	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Budsjett og økonomiplan 2013 - 2016

Henvisning til lovverk: Kommuneloven § 44 - 47

Vedlegg: Utvalgte nøkkeltall KOSTRA
Rammetimetall skoleåret 2013/2014
Rektors kommentarer til rammetimetall
Rådmannens forslag til investeringsbudsjett 2013

Saksprotokoll i Kvæningen Formannskap - 27.11.2012

Behandling:

Formannskapet innstiller til kommunestyret å fatte følgende budsjettvedtak:

Forslag til generell tekst del Budsjett 2012 og økonomiplan 2013 – 16.

Kommunestyret vil påpeke at Kvæningen kommune er blant kommunene i Norge med størst inntekt og handlingsrom pr. innbygger. Forutsetningene for god drift og muligheter for investeringer og gode tjenester er blant de beste i landet.

Kommunen har de siste årene gjort tunge investeringer innen mange sektorer. Disse investeringene er en stor belastning for driftsbudsjettet. Nye foreslåtte investeringer gir også dramatiske driftskonsekvenser med vel 3 millioner i 2016. Med andre ord må kommunen redusere bemanningen med 6 årsverk for å dekke låneforpliktelsene. Når vi i tillegg vet at kommunen de siste 3 år har gjort like store investeringer, skjønner en at dette på sikt kan få dramatiske konsekvenser for arbeidsplasser og folketall. 15 – 20 kommunale arbeidsplasser betyr en reduksjon i folketallet på mellom 40 og 60 innbyggere og redusert rammetilskudd på mellom 2 og 3 millioner, som igjen fordrer nye innsparinger på 4 til 6 stillinger og en ny nedgang i folketall og rammetilskudd.

Derfor har formannskapet foreslått reduserte investeringer. Samtidig har vi foreslått at noen av investeringene dekkes gjennom salg av kommunal eiendom, mens andre tunge investeringer forskyves i tid.

Til tross for store økonomiske utfordringer har kommunen greid å gjøre viktige investeringer i henhold til tidligere føringer fra kommunestyret.

Årets reduksjoner er gjort med tanke på at ingen grupper eller innbyggere skal rammes spesielt hardt og at innstrammingene i drifta skal være et fellesløft for hele kommunen. Derfor er ingen sektorer skjermet og ingen deler går helt fri.

Videre ønsker vi at innbyggerne i Kvæningen skal ha lavere avgifter og mindre beskatning enn i våre nabokommuner. **Derfor innstiller formannskapet enstemmig på at det ikke innføres eiendomsskatt. Ei heller blir det lagt inn økte avgifter på vann og avløp i 2013.** Kommunestyret tror at dette vil være et viktig moment i markedsføringa av kommunen. Vi håper og tror at dette vil kunne stabilisere og kanskje til og med øke folketallet. En eventuell nedgang i folketallet vil gi en enda vanskeligere budsjettsituasjon.

Vinteren 2013 inviteres kommunestyret til debatt om sammenslåing med deler av Alta kommune (Langfjord) og søknad om overgang til Finnmark fylke. Dette håper vi vil kunne gi bedre service til innbyggerne både i Langfjord og Kvæningen.

Tekst del prinsipper for salg av kommunal eiendom.

- Salg av kommunal eiendom skal skje til takst/markedspris.
- Salg av kommunal eiendom skal omfatte bygg, leiligheter og annen eiendom som ikke lenger driftes av kommunen, som kommunen ikke ser seg tjent med eller som kommunen ikke har behov for å eie.
- Beboere og leietakere har forkjøpsrett.

Andre tiltak for god budsjettstyring.

- Ingen overtid er tillatt. Ved overtidsbruk ut over 10000 kr. må dette rapporteres til Administrasjonssjef og administrasjonsutvalg.
- Vakante stillinger skal ikke inngå i turnusplaner. Dette innebærer at det ikke kan tas inn vikarer/ekstrahjelp i vakanser.
- Ved oppsigelser eller permisjoner skal alle stillinger, utenom turnusstillinger behandles i formannskapet før eventuell utlysning.
- I løpet av økonomiplan-perioden søker en å redusere antall årsverk gjennom naturlig avgang.

Formannskapet foreslår følgende endringer i driftsbudsjettet:

3 % generelt nedtrekk på alle sektorer 1.1, 1.2, 1.3, 1.6 og 1.7	3,5 mill
Økt inntekt konsesjonskraft	1,2 mill
Anvendelse av overskott 2012-11-27	1,0 mill
Nedtrekk IKT	0,7 mill
Nedtrekk forebyggende barnevern	0,5 mill
Sentraladministrasjonen halvårsvirkning	0,3 mill *)

*)En av de faste stillingene teknisk/næring omgjøres til sektorsjef. Rådgiverstilling teknisk sektor dras inn. Innsparing 2013 0,3 mill og 0,7 mill fra 2014.

40 % økning stilling teknisk uteseksjon: Lønnsmidler tas av prosjektregnskap 2013.

Generelt nedtrekk betyr, at administrasjonen legger fram forslag til reelle innsparinger for de enkelte hovedutvalg innen utgangen av januar. Utvalgenes innstilling til innsparinger legges fram for kommunestyret til endelig godkjenning i februarmøtet.

Skattøret for 2013 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.

For eiendomsskatteåret 2013 skal det skrives ut eiendomsskatt på verker og bruk jf eiendomsskatteloven § 3 første ledd bokstav c.

Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2013

Andre gebyr og betalingssetser har en generell økning på 10%.

I økonomiplanperioden legges en generell årlig innsparing på 2 % for hvert hovedkapittel. Dette søkes fortrinnsvis dekt opp gjennom naturlig avgang.

Andre endringer i budsjett.

Feiing: Forskrift for feiing behandles i teknisk og kommunestyre, og søkes satt ut på anbud i løpet av første budsjettår.

Tilskudd kirke reduseres til 50000 kr. (endring i forhold til rådmannens forslag 91480 kr)

Tilskott til Kvæningen 150-årsjubileum kr. 300000 (tas av merinntekt skattepenger Jøkelfjord.)

Tilskott til lokale omdømmeprojekt 50000 tas også av samme merinntekt og innarbeides som en fast post i kommunalbudsjettet.

1. Drift

1.1. Skattøret for 2013 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.

1.2. For eiendomsskatteåret 2013 skal det skrives ut eiendomsskatt på verker og bruk jf eieendomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c, satsen settes til 7 promille.

1.3. Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2013.

1.4. Årsbudsjett/økonomiplan vedtas med følgende driftshovedtall/rammeområder:

Kap.	Ansvar	2 013	2 014	2 015	2 016
1.1	Politiske styringsorgan og sentraladministrasjon	18 827 568	19 005 368	19 005 368	19 055 368
1.2	Oppvekst og kultur	30 216 243	29 953 011	29 953 011	29 953 011
1.3	Helse og sosial	48 468 370	48 952 620	49 002 620	48 703 620
1.6	Teknisk etat	7 990 120	8 043 120	8 043 120	8 043 120
1.7	Bygg og anlegg	9 539 080	9 321 255	8 915 156	8 640 156
1.8 og 1.9	Rammetilskudd, skatter, renter, avdrag og fellesområde	- 115 418 468	- 115 628 048	- 115 660 277	- 114 897 747
Sum		- 377 087	- 352 674	- 741 002	- 502 472

Detaljert fremstilling finnes i vedlegg

”Budsjettversjonsrapport: Drift 2013 – formannskapetets innstilling 27.11.2012”

1.5. Kommunalt vanngebyr og kommunalt avløpsgebyr øker ikke. For renovasjon øker gebyr i tråd med forslag fra Avfallservice, og i tillegg til det ordinære gebyret som er likt i alle eierkommunene må det betales et tillegg på 7,5% for å dekke etterdrift på Navit fyllplass som Kvæningen kommune har ansvar for etterkontroll på. Etterdrift er stipulert til kr.130.000 pr. år, men kommunens utgifter har i gjennomsnitt vært høyere enn dette beløpet, når vi tar med utgiftene i forbindelse med lukking av fyllplassen. Etterdrift ble fra 2012 belastet abonnentene slik det skal være for selvfinansierende tiltak. Økningen er på 3 % for standard- og fritidsabonnement, mini-, kompost- og

storabonnement. Dette inkluderer gebyr for etterkontroll av tidligere Navit fyllplass. Slamgebyr økes med 5 %. Oversikt over gebyrene ligger i tabell pkt 4.b.5.

1.6. Andre gebyr og betalingssetter øker ikke.

1.7. Kommunen har ikke udisponert overskudd fra tidligere år, men vil få et beregnet overskudd fra drift 2012 med om lag kr. 8.000.000,-. Midlene er lagt til i budsjettet som overskudd fra tidligere år.

1.8. Det gjøres endringer i driften på følgende måte for 2013:

Kap 1 Sentraladministrasjonen	-1 172 100
Kap 2 Oppvekst og kultur	-1 358 020
Kap 3 Helse og sosial	-1 493 750
Kap 6 Teknisk etat	-253 000
Kap 7 Bygg og anlegg	-700 000
Kap 8 Økt inntekt	-3 200 000
<u>Kap 9 Renter/avdrag fra investering</u>	<u>848 630</u>

2. Investering/finansiering

2.1. Investeringer

Årstall	2013	2014	2015	2016
Ordinære investeringer	25 551 000	5 800 000	4 000 000	18 300 000
Salg av bygg	-1 000 000	0	0	0
Tilbakeført mva	-2 525 000	0	0	0
Lånebehov	-22 926 000	- 5 800 000	-4 000 000	-18 300 000
Tilskudd	0	0	0	0
Kontrollsum	0	0	0	0
Virkning i driftsregnskapet:				
Sum renter og avdrag	848 630	2 019 050	2 936 165	3 928 633

Kommunestyret vedtar følgende investeringsramme:

Arsbudsjett/Økonomiplan

Detaljert oversikt over investeringene med økonomiske konsekvenser framgår av Vedlegg ” Formannskapetets forslag til investeringsbudsjett 2013”.

Formannskapetets innstilling til budsjett 2013 og økonomiplan 2013-2016 for vedtak i kommunestyret ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Formannskapet innstiller til kommunestyret å fatte følgende budsjettvedtak:

1. Drift

1.1 Skattøret for 2013 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.

1.2. For eiendomsskatteåret 2013 skal det skrives ut eiendomsskatt på verker og bruk jf eiendomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c, satsen settes til 7 promille.

1.3 Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2013.

1.4 Årsbudsjett/økonomiplan vedtas med følgende driftshovedtall/rammeområder:

Kap.	Ansvar	2 013	2 014	2 015	2 016
1.1	Politiske styringsorgan og sentraladministrasjon	18 827 568	19 005 368	19 005 368	19 055 368
1.2	Oppvekst og kultur	30 216 243	29 953 011	29 953 011	29 953 011
1.3	Helse og sosial	48 468 370	48 952 620	49 002 620	48 703 620
1.6	Teknisk etat	7 990 120	8 043 120	8 043 120	8 043 120
1.7	Bygg og anlegg	9 539 080	9 321 255	8 915 156	8 640 156
1.8 og 1.9	Rammetilskudd, skatter, renter, avdrag og fellesområde	- 115 418 468	- 115 628 048	- 115 660 277	- 114 897 747
Sum		- 377 087	- 352 674	- 741 002	- 502 472

Detaljert fremstilling finnes i vedlegg

”Budsjettversjonsrapport: Drift 2013 – formannskapetets innstilling 27.11.2012”

1.5 Kommunalt vanngebyr og kommunalt avløpsgebyr øker ikke. For renovasjon øker gebyr i tråd med forslag fra avfallsservice, i tillegg til det ordinære gebyret som er likt i alle eierkommunene må det betales et tillegg på 7,5 % for å dekke etterdrift på Navit fyllplass som Kvænangen kommune har ansvar for etterkontroll på. Etterdrift er stipulert til kr.130.000 pr. år, men kommunens utgifter har i gjennomsnitt vært høyere enn dette beløpet, når vi tar med utgiftene i forbindelse med lukking av fyllplassen. Etterdrift ble fra 2012 belastet abonnentene slik det skal være for selvfinansierende tiltak. Økningen er på 3 % for standard- og fritidsabonnement, mini-, kompost- og storabonnement. Dette inkluderer gebyr for etterkontroll av tidligere Navit fyllplass. Slamgebyr økes med 5 %. Oversikt over gebyrene ligger i tabell pkt 4.b.5.

1.6 Andre gebyr og betalingssetser øker ikke.

1.7 Kommunen har ikke udisponert overskudd fra tidligere år, men vil få et beregnet overskudd fra drift 2012 med om lag kr. 8.000.000,-. Midlene er lagt til i budsjettet som overskudd fra tidligere år.

1.8 Det gjøres endringer i driften på følgende måte for 2013:

Kap 1 Sentraladministrasjonen	-1 172 100
Kap 2 Oppvekst og kultur	-1 358 020
Kap 3 Helse og sosial	-1 493 750
Kap 6 Teknisk etat	-253 000
Kap 7 Bygg og anlegg	-700 000
Kap 8 Økt inntekt	-3 200 000
Kap 9 Renter/avdrag fra investering	848 630

2. Investering/finansiering

2.1. Investeringer

Årstall	2013	2014	2015	2016
Ordinære investeringer	25 551 000	5 800 000	4 000 000	18 300 000
Salg av bygg	-1 000 000	0	0	0
Tilbakeført mva	-2 525 000	0	0	0
Lånebehov	-22 926 000	- 5 800 000	-4 000 000	-18 300 000
Tilskudd	0	0	0	0
Kontrollsum	0	0	0	0
Virkning i driftsregnsk:				
Sum renter og avdrag	848 630	1 989 050	2 456 821	3 219 351

Kommunestyret vedtar følgende investeringsramme:

Årsbudsjett/Økonomiplan

Detaljert oversikt over investeringene med økonomiske konsekvenser framgår av

Rådmannens forslag til driftsbudsjett 2013

Rådmannens innstilling

Rådmannens innstilling til vedtak av årsbudsjett for 2013 og økonomiplan for 2013-2016:

1. Drift

- 1.1. Skattøret for 2013 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.
- 1.2. For eiendomsskatteåret 2013 skal det skrives ut eiendomsskatt på verker og bruk jf eiendomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav c. Rådmannen foreslår også at det for eiendomsskatteåret 2013 skal skrives ut eiendomsskatt i hele kommunen for bolig- og fritidseiendommer jf. eiendomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav a. Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2013 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.
- 1.3. Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2013.
- 1.4. Årsbudsjett/økonomiplan vedtas med følgende driftshovedtall/rammeområder:

Kapittel	Ansvar	2 013	2 014	2 015	2 016
1.1	Politiske styringsorgan og sentraladministrasjon	19913088	20663088	20630688	20630688
1.2	Oppvekst og kultur	30435368	29100511	29100511	29100511
1.3	Helse og sosial	50921620	50231620	50281620	50281620
1.6	Teknisk etat	8296260	8238260	8138260	8013260
1.7	Bygg og anlegg	3925080	9031130	8223278	8198278
1.8 og 1.9	Rammetilskudd, skatter, renter, avdrag og fellesområde	-113991828	-117698749	-116648684	-116718099
Sum		-500412	-434140	-274327	-493742

Detaljert fremstilling finnes i vedlegg

”Budsjettversjonsrapport: Drift 2013 – rådmannens forslag”

- 1.5. Kommunalt vanngebyr øker med 5 % og kommunalt avløpsgebyr øker med 5 %, dog slik at begge gebyrer etter økning er i tråd med selvkostprinsippet. I tillegg til det ordinære gebyret som er likt i alle eierkommunene innføres et tillegg på 7,5% for å dekke etterdrift på Navit fyllplass som Kvænangen kommune betaler ekstra for. Etterdrift er stipulert til kr.130.000 pr. år, men kommunens utgifter har i gjennomsnitt vært høyere enn dette beløpet, når vi tar med utgiftene i forbindelse med lukking av fyllplassen. Etterdrift ble fra 2012 belastet abonnentene slik det skal være for selvfinansierende tiltak. Økningen er på 3 % for standard- og fritidsabonnement, mini-, kompost- og storabonnement. Dette inkluderer gebyr for etterkontroll av tidligere Navit fyllplass. Slangegebyr økes med 5 %. Oversikt over gebyrene ligger i tabell pkt 4.b.5.

- 1.6. Andre gebyr og betalingssetser har en generell økning på 10%.

- 1.7. Kommunen har ikke udisponert overskudd fra tidligere år, men vil få et beregnet overskudd fra drift 2012 med om lag kr. 15.000.000,-. Midlene er lagt til i budsjettet som overskudd fra tidligere år.

- 1.8. Det gjøres endringer i driften på følgende måte for 2013:

Kap 1 Sentraladministrasjonen	-56 580,-
Kap 2 Oppvekst og kultur	-1 138 895,-
Kap 3 Helse og sosial	959 500,-
Kap 6 Teknisk etat	23 140,-

Kap 7 Bygg og anlegg	-6 314 000,-
Kap 8 Økt inntekt	-2 339 560,-
<u>Kap 9 Renter/avdrag fra investering</u>	<u>1 414 830,-</u>

2. Investering/finansiering

2.1. Investeringer

Årstall	2013	2014	2015	2016
Ordinære investeringer	41 291 000	13 600 000	3 100 000	3 400 000
Salg av bygg	-500.000	0	-1 000 000	0
Tilbakeført mva	-2 525 000	0	0	0
Lånebehov	-38 266 000	-13 600 000	-2 100 000	-3 400 000
Tilskudd	0	0	0	0
Kontrollsum	0	0	0	0
Virkning i driftsregnskapet:				
Sum renter og avdrag	1 414 830	3 333 542	3 946 371	4 216 289

Kommunestyret vedtar følgende investeringsramme:

Årsbudsjett/Økonomiplan

Detaljert oversikt over investeringene med økonomiske konsekvenser framgår av Vedlegg ” Rådmannens forslag til investeringsbudsjett 2013”.

Saksopplysninger

1. Forord

Kvæningen kommune har i de senere år hatt en drift som medfører for høye kostnader i forhold til de økonomiske forutsetninger som ligger til grunn til driften. Andelen renter og avdrag øker som følge av nødvendige investeringer og gjeld per innbygger utgjør ca 101 000,- kr/pers (regnet etter 1252 innbyggere, status per 6.11.2012) etter investeringer i skole, barnehage, vann- og avløp, TTPU bygg og boliger er ferdigstilt. Dette nivået er langt høyere enn gjennomsnittet for kommuner i Troms. Nivået på øvrig drift må reduseres for å dekke økte kostnader knyttet til renter og avdrag til nye investeringer.

Ved starten av budsjettarbeidet i 2012 er fortsatt driftskostnadene så høye at faste kostnader til f.eks lønn delfinansieres med ustabile og variable inntekter som eksempelvis inntekter fra konsesjonskraft og aksjeutbytte. Kvæningen kommune finansierer altså fortsatt sikre driftskostnader mot usikre inntekter, dagens drift ikke er bærekraftig på lengre sikt og rådmannen anbefaler at man arbeider for å sikre stabil drift gjennom nedtrekk i driftsnivå. Videre bør sikkerhetsmargin for kommunal drift på 3% av driftsinntekter opprettes, slik det er anbefalt fra fylkesmannen. Dette er nødvendig for å sikre at man har reserver for de naturlige svingninger i løpet av driftsåret uten å sette driften i fare. Disse 3 % ville i vårt budsjett utgjøre 4,45 millioner kroner.

Alternativet til at man budsjetterer med 3% sikkerhetsmargin er at man legger til rette for å bruke frie midler i disposisjonsfond som saldering i løpet av året. Dette alternativet er valgt da behovet for nedtrekk er så betydelig at målet om balanse neppe kan nås innenfor ett driftsår.

Disposisjonsfond er null i dag, dette vil imidlertid bli endret ved avslutning av regnskap 2012 ved at skatteinntekter blir betydelig høyere i 2012 enn i årene som kommer på grunn av salg av Jøkelfjord laks AS.

Rådmannen legger imidlertid inn dekning av prognostisert driftsunderskudd med 6,9 millioner kroner med akkumulerte overskudd av skatteinntekter fra 2012. Dette bedrer risikoprofil for budsjett 2013, men er ikke en ønskelig utvikling.

Folketallet faller jevnt og noe raskere i de senere år, sist 1,4%. Dette forsterkes av at det øvrige Norge har vekst i antall innbyggere. Rådmannen har ikke lagt inn en reduksjon i folketall i budsjettmodellen. Endringer i inntektssystemet for kommunene kanaliserte inntektene fra periferi til mer sentrumsnære strøk og favoriserer kommuner med vekst i folketall der det hensyntas at investeringer kommer før inntekt fra økning i innbyggertall. I fraflytningskommuner er det dog ikke finansiert at man ikke kan legge ned og tilpasse tiltak rom for rom, men må opprettholde drift i en skala kommunen ikke er finansiert for.

For kommende budsjett og økonomiplanperiode vil situasjonen være preget av behovet for nedtrekk på eksisterende tjenester.

Grunnlag for vurderinger har vært å opprettholde de tjenester som er lovpålagte og dreining av kostnader i retning av sentrale satsinger som samhandlingsreformen og mer lokale tiltak som renovering av skole og barnehagebygg.

Tjenestetilbud i eldreomsorgen er søkt holdt innenfor rammen av det lovpålagte, dog med nedskjæring i deler av tilbudet. Håndtering av samhandlingsreformen, effektive helsetilbud og nye rettigheter for pasienter og brukere av kommunale helse- og pleie- og omsorgstilbud er forsøkt styrket gjennom styrket helseledelse. Imidlertid er det foretatt kutt i legetjenester fra 2014 som betyr at man må utrede legevaktssamarbeid med andre kommuner i løpet av 2013. Kutt i legestillinger vil følges av kutt i stillinger på forkontor lege, her bør man også vurdere tettere samarbeid med Gargo sykestue- og sykehjem med hensyn til prøvetaking/labtjenester og vurdere eventuell ekstern leverandør av legevakttelefon- og forkontor lege for å begrense kostnader lokalt dette bør vurderes i løpet av 2013.

Ansvar for forurensing-, inngripen mot ulovlige tiltak og registrering av infrastruktur er ikke styrket mens man fra statlig nivå indikerer at dette blir et satsingsområde i 2013. Kommunen har ikke tilstrekkelig bemanning eller kompetanse til å ivareta deler av nye lovkrav og oppgaver, både innenfor teknisk sektor og helsesektoren. Dette er lovpålagte områder der man ikke har hatt kompetanse eller kapasitet for å ivareta områder der staten overfører oppgaver til kommunen. Anslag fra høst 2012 anslår dette til om lag 3 årsverk som mangler, korreksjoner gjøres ved at man anbefaler opprettet stilling som seksjonsleder helse, men det er fortsatt mangler innenfor saksbehandling tekniske saker som kart, matrikkel og vegnavn, og sist men ikke minst arbeide med samfunnsplanlegging og ros analyse.

Kulturskolen og bygdekino er bevart, sistnevnte bør dog vurderes da dette ikke er lovpålagt tilbud i motsetning til kulturskolen. Av de ikke lovpålagte tilbud er næringsutvikling gjennom prosjekter, fritidstilbud til unge, hjemmetjenester og psykiatri vært skjermet. Dette er imidlertid et budsjett der fokus har vært på å sikre et tjenestetilbud på tross av den økonomiske status i

kommunen. Men regnskapsåret 2013 går ikke i balanse, og økonomiplanperioden må nyttes til varige nedtrekk for å skape harmoni mellom inntekter og kostnader.

Konsesjonskraftsinntekter som kan halveres uten varsel og som inngår som driftsfinansiering er uønsket for en sunn kommuneøkonomi. Det er varslet endringer i regnskapsførsel av pensjon, noe som kan bety at vårt balanseførte premieavvik kan bli en kostnad i regnskapet avhengig av statlige prioriteringer. Per i dag utgjør dette om lag 3,9 mill kr. som tas til kostnad over 15 år – dette er foreslått endret til 10 år for nye pensjoner. Større beløp som betales og ikke kostnadsføres i sin helhet kan komme til å medføre likviditetsutfordringer.

Det er i budsjettet ikke tatt hensynet til eventuelle framtidige behov for likviditetslån.

Situasjonen ved at statlig reformer som ikke er fullfinansierte er krevende. Overføring av oppgaver fra øremerket finansiering til rammefinansiering er også krevende å gjennomskue. Oppgaver er det et jevnt tilsig av, krever personalressurser for å håndtere og er kostnadskrevende. Nye reformer som samhandlingsreformen er et slikt område som krever reorientering i organisasjonen og økt forventninger om kommunal aktivitet. For 2012 ser det ut til at man på tross av mannskapsmangel har greid å ivareta pasientene i samhandlingsreformens ånd. Det man fortsatt strides med er i hovedsak knyttet opp mot evaluering av overføring av pasientinformasjon og oppfølging av avtaler.

I budsjettet er det lagt til grunn opprettelse av en stilling som helsesjef. Bakgrunn for denne stillingen er det økte behovet for overordnet saksbehandling og prosjekt som arbeidsmåte også innenfor helsesektoren. Kvæningen kommune har i liten grad søkt om tilgjengelige midler, da det har vært for liten saksbehandlingskapasitet innen for området tidligere. Under samhandlingsreformen der utvikling av akutt tilbud skal finansieres gjennom projektsøknader – uten at man lokalt har frie ressurser til dette arbeidet. For å lykkes med større reformer er det en forutsetning at ressursinnsatsen er bedre koordinert.

Det er flere elementer som bidrar til at omstilling i tjenestetilbudet er nødvendig.

Demografiske endringer fører til at antall barn og unge faller, mens antall pensjonister stiger. Det samlede folketallet går ned, noe som reduserer rammeoverføringene til kommunen med gjennomsnittlig en halv million årlig, fra finansiering av skole og barnehage til helsetjenester og eldreomsorg. Uten at man tar grep som sikrer at man ivaretar det økte behovet for utvidede helse- og omsorgstjenester for sykehuspasienter og andre pleietrengende, vil man ha problemer med å tilpasse driften på lengre sikt. Når det gjelder sykehjemsplasser er det imidlertid svært god dekning. Dersom Kvæningen kommune skulle vært på nivå med regjeringens langsiktige mål for sykehjemsdekning for eldre over 80 år, skulle Gargo sykehjem hatt i underkant av 16,5 plass per i dag. Fremskrevet på 10 års sikt skulle man tilby 26 plasser basert på SSB sine anslag for utvikling av befolkningen i kommunen, frem mot 2032 vil det være behov for å øke antallet til 35. Legger man til en faktor for økt levealder vil det langsiktige behovet frem til 2032 være 38 plasser. Dette forutsetter ikke folketallsnedgang i den grad man faktisk har erfart.

Behovet vil i større grad være for tjenester til sykehuspasienter som sendes hjem for pleie i sykehjem eller eget hjem. Dette stiller krav til styrking av sykestue og hjemmesykepleie som vi ikke har funnet rom for så langt. Samhandlingsreformen krever kompetansetiltak som det ikke er avsatt ekstra midler til utover de ordinære kompetansemidlene.

Kvæningen kommune er blant et fåtall av kommuner som ikke har tilbud om enkeltrom til hver pasient. Dette bør pasientene få på noe sikt. I rådmannens budsjettforslag ligger det inne oppgradering av 2 omsorgsboliger.

Kvænangen kommune har etter hvert en bygningsmasse som er uhensiktsmessig og en belastning for den økonomiske bæreevnen. Dette er særlig synlig innenfor de største sektorene i kommunens budsjett - skole, barnehage og helse som står for om lag 75% av kostnadene.

Rådmannens budsjett legger opp til et varig nedtrekk i skole - som en varig tilpasning til redusert antall elever, da kostnad per elev fortsatt er høyere for kommunen enn for øvrige kommuner av vår type i landet, øvrige Nord-Troms kommuner og andre Troms-kommuner. Dette skyldes i hovedsak at en desentralisert skolestruktur er mer kostnadskrevende enn finansiering av skole i kommunal sektor tilsier. Dette er utredet av KS på vegne av kommuner fra Nord-Trøndelag til Finnmark med dokumentasjon av at sektoren er underfinansiert fra statlig side.

Deler av helsesektoren er preget av høyt sykefravær og det er for 2013 en satsing med mål å redusere sykefraværet i 2013 med 50 %. Et redusert sykefravær vil bidra til å gi bedre arbeidsvilkår for de ansatte i sektoren, men krever ressurser i prosessen. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig for å komme i balanse for sektoren helse, og man vil også i 2012 måtte vurdere ytterligere nedtrekk som kan komme til å endre forholdene for brukergrupper og/eller det generelle tjenestetilbudet mer i retning av minimumsløsninger.

Rådmannens budsjettforslag medfører for 2013 redusert antall sykehjemsplasser i en periode der antall beboere er om lag 70 % av kapasiteten. Man har heller ikke har ventelister på plass i sykehjem, også i eldreboliger er det ledig plass.

Kommunen pålegges å følge de regelverk som finnes og kravene til dokumentasjon og skriftlighet gjør at kompetansen er pålagt og opplæring medfører at ansatte må sendes på pålagte kurs. Både skole, barnehage-, helse- og teknisk sektor har store kompetansebehov som følge av endringer i statlig regelverk og statlige satsinger som ikke fullfinansieres. Kommunen har få saksbehandlere innenfor helse- og teknisk sektor sett i lys av de store reformene som pågår og det nye regelverket innenfor offentlig sektor – herunder ny folkehelselov, samhandlingsreform og plan- og bygningslov og oppstart av planprosesser. Stadige statlige tilsyn som medfører et betydelig merarbeid innenfor kommunale tjenestesteder. Behovet for personale med saksbehandlingskompetanse i alle sektorer er utfordrende sett i forhold til ressurser til opplæring og stillingshjempler.

Vi ser likevel at ansatte gjør sitt beste for å tilegne seg kunnskap med små midler og kreative løsninger, noe som verdsettes av både brukere og ledelse, dette på tross av at midlene heller ikke er på nivå med de utfordringer kommunen er stilt overfor. Årets budsjett er svært krevende, men med samlet innsats vil man likevel søke å gi innbyggere et godt tjenestetilbud på tross av sviktende inntekter og stadig nye statlige pålegg.

Vi må imidlertid alle forvente at ventetid på saksbehandling kan øke og at noen endringer kan medføre redusert tilbud i noen sektorer. Varige nedtrekk må skje med reduksjoner på stillingshjempler så lenge den overveiende del av kommunens kostnader er lønn til oppvekst- og omsorgssektoren.

For å skape ny vekst er man avhengig av å skape bidra til næringsutvikling, for å bedre å komme i posisjon for utvikling bør man i perioden vurdere å utvide eksisterende prosjektmedfinansiering med en halv stilling som arbeider med næringsutvikling. Utviklingsperspektivet er delvis ivaretatt gjennom prosjektarbeider, men i en driftsfase er det per i dag ikke ressurser til å ivareta oppfølging godt nok.

2. Innledning/sammendrag

Administrasjonen har fremskrevet dagens drift etter innspill fra de enkelte avdelinger. Lønn er budsjettert med faktisk lønn pr.1.10.2011 og det er satt av kr 2 millioner til nødvendig lønnsregulering per år i perioden.

Underinvestering i materiell og utstyr kan over tid føre til at drift av enheter blir mindre effektiv enn ønskelig i det lange løp. Dårlig vedlikehold fører til at man, i stedet for å ta planlagte investeringer, må omprioritere akutt fordi noe bryter sammen som det ikke er budsjett for å erstatte.

Kostnadsreduksjon for elektrisk kraft har en positiv effekt på driftskostnader og negativ effekt på konsesjonskraftinntekter, mens kjøp av håndverkertjenester gjør at budsjettene ikke rekker så langt som man skulle ønske. Dette betyr at det må skje en skarpere prioritering der liv og helse må legges til grunn for det som skal prioriteres høyest, noe som naturlig skaper frustrasjon blant brukere som ikke får utført like mye vedlikehold som tidligere. For 2013 har man prioritert de allerede vedtatte investeringene og vedlikehold av de mest kritiske deler av veg og broer med samferdselsmillionen intakt.

Gjennomsnittlig fraflytting har de siste år vært på 1,3 %. Økonomisk vil konsekvensen være en årlig reduksjon i rammetilskudd på i overkant av 500 000 kr/år. eller akkumulert om lag 3 millioner over 4 år som ikke er tatt hensyn til om fraflytting fortsetter i samme tempo. Øker fraflyttingen vil man få mindre penger å rutte med til kommunale tjenesteyting.

3. Sammenhengen mellom økonomiplan og kommunens planverk

Alle kommuner skal ha en kommuneplan som strekker seg over 12 år. Kommuneplanen skal være grunnlaget for kommunens økonomiplan som strekker seg over fire år. Det første året i økonomiplanen er neste års budsjett. En økonomiplan skal derfor bygge på de langsiktige planene i kommunen, mens budsjettet bygger på en mer kortsiktig økonomiplanperiode på ett år.

a) Kommuneplan – langsiktig del

Vi har et stort behov for å få rullert vår kommuneplan som er fra 1995, samfunnsdelen – den strategiske delen av planen er i år 30 år.

Det interkommunale plansamarbeid i regionen har nå endelig kommet igang.

Vår utfordring sammen med flere andre kommuner er at vi har for lite tilgjengelige ressurser til å få utført dette arbeidet. Ca.60% stilling forsvinner fra teknisk avdeling inn i planarbeid Det er ikke satt av nødvendige midler til å erstatte denne stillingen, og til å ta eventuelle tilleggskostnader planarbeidet vil medføre. Dette vil få betydelige konsekvenser for tjenestens effektivitet innenfor øvrige områder da oppgavene må fordeles blant de gjenværende – på tross av kompetansebrister.

b) Sektorplaner

Kystsonenplanen er under rullering, kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er nødvendige forutsetninger for å skape nødvendig samfunnsutvikling. Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel kan medføre behov for å finansiere kjøp av eksterne tjenester som grunnboring og bistand til risiko og sårbarhetsanalyser som ikke er tatt med i budsjett 2012 – 2016.

Planressurser må påregnes å vokse parallelt med at plan, planstrategier og politiske grep skal dokumenteres minimum hvert 4.år og settes i verk løpende. Dette vil kreve personalressurser som man ikke har i dag.

4. Kommunens rammebetingelser

a) Befolkningsutvikling

4.a.2. Prognose folketall for neste år og for økonomiplanperioden

Prognosen for folketallsutviklingen bygger på SSB's prognose for lav folketallsutvikling (finnes på internettadresse - <http://www.ssb.no/>) .

Årstall	2013	2016	2020	2025	2030	Endring
Hele landet	5 000 467	5 075 515	5 224 280	5 355 286	5 470 062	9 %
19 Troms Romsa	159 284	160 331	161 548	162 177	162 344	2 %
1938 Lyngen	3 181	3 205	3 222	3 227	3 236	2 %
1942 Nordreisa	4 828	4 865	4 867	4 845	4 828	0 %
1939 Storfjord	1 891	1 886	1 869	1 844	1 811	-4 %
1941 Skjervøy	2 871	2 848	2 781	2 735	2 671	-7 %
1940 Gáivuotna Kåfjord	2 174	2 133	2 064	1 995	1 929	-11 %
1943 Kvænangen	1 283	1 255	1 184	1 121	1 064	-17 %

Om innbyggertallet opprettholdes vil vi likevel tape inntekter dersom veksten i folketall er lavere enn landsgjennomsnittet i perioden. Jfr. Figur i pkt 4 a. 2 som viser at frem mot 2030 er anslaget for folketallsutvikling *nedgang* på 17% for Kvænangen og *økning* 9% på landsbasis, altså et gap som øker med 26%. Kvænangen kommune har nedgang i folketall på gjennomsnittlig 1,3 % per år siden 2006, det er blant de 3 kommunene med svakest folketallsutvikling i Troms, mens fylket som helhet har folketallsvekst på 0,5% i samme periode.

Kommunen vil få betydelig reduserte inntekter i planperioden om utviklingen ikke snur, dette av to årsaker, folketalls sammensetning og den relative andelen av befolkning sett i lys av utvikling i folketall for landet forøvrig i perioden. Dette er ikke hensyntatt i økonomiplanen og vil kunne ha en aggregert virkning på 3 mill. i mindreinntekter over en fireårsperiode. (Fordelt på år: 2013-0,5 mill.kr, 2014 – 1 mill.kr, 2015 -1,5 mill.kr, 2016 – 2 mill.kr).

Kvænangen har en langt sterkere reduksjon i folketall enn våre nabokommuner i Nord-Troms, Troms fylke og landet for øvrig iflg. Statistisk sentralbyrås framskrivning av folketall fra 2010 til 2030. I tillegg har vi en befolkningspyramide der de yngste aldersgruppene stadig utgjør en mindre andel.

Aldersgruppen 0 til 5 år blir redusert med 29 %

Aldersgruppen 6-15 blir redusert med 38 %, noe som fører til behov for strukturelle endringer innenfor skole og barnehage.

Tabell over personer med behov for skole:

Samlet elevtall (inkl. gjesteelever fra Alta kommune)

Klasse	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Barneskole	96	99	94	87
Ungdomsskole	61	55	49	42
Sum	157	154	143	129

Klassefordeling om man fordeler elevene til sine respektive klassetrinn:

Klasse	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1	11	14	14	5
2	17	11	14	14
3	10	17	11	14
4	16	10	17	11
5	12	16	10	17
6	12	12	16	10
7	18	12	12	16
8	19	18	12	12
9	18	19	18	12
10	24	18	19	18
	157	147	143	129

Elevtallsprognoser i detalj viser at gruppene vil bli så små alt neste år og da særlig de yngste aldersklassene i Kjækan at man bør vurdere sammenslåing av grupper for å få en mer tjenlig gruppestørrelse. I budsjettet er dette tatt hensyn til ved at man tenker 5., 6. og 7. klasse ved Kjækan skole i første omgang overflyttes til Kvæningen barne- og ungdomsskole. Her er det lagt til grunn at man behøver en opprusting av skolebygg for å få en effektiv skole med tanke på energi, innelima og arealbehov. Det er i budsjettet tatt hensyn til ved å legge skoleinvestering i investeringsbudsjettet. Når det nye skolebygget står klart bør alle elever gå i den nye skolen i sine respektive grupper. Behovet for lærere vil bli betydelig redusert og det samme med behovet for skoleledere. Disse ressursene bør komme skolebarna til gode gjennom et oppgradert skolebygg. Per i dag har skolene 31,5 lærerårsverk (35,5 årsverk inkl. assistenter) for å betjene skolens elever :

Kjækan skole

Klasse	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1	4	5	4	2
2	5	4	5	4
3	2	5	4	5
4	8	2	5	4
5	4	8	2	5
6	5	4	8	2
7	8	5	4	8

Kvæningen barne- og ungdomsskole

Klasse	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1	7	9	10	3
2	12	7	9	10
3	8	12	7	9
4	6	8	12	7
5	6	6	8	12
6	7	6	6	8
7	8	7	6	6
8	17	16	12	10

9	14	17	16	12
10	22	14	17	16

Elever fra Langfjord (Kvæningen barne- og ungdomsskole)

Klasse	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
1				
2				
3				
4	2			
5	2	2		
6	0	2	2	
7	2	0	2	2
8	2	2	0	2
9	4	2	2	0
10	2	4	2	2

Omsorg

Omsorgsmengden er stor, dvs. lav andel befolkning i yrkesaktiv alder sett i forhold til antall barn, unge og eldre med omsorgsbehov, og omsorgsmengden har økt mest i fylket siste 5 år. Kvæningen kommune har en større omsorgsmengde for de unge enn de øvrige kommunene i fylket.

(kilde:Troms fylkeskommune/ Norut: Omstillingsutfordringer)

Antall personer over 80 år øker stadig, noe som vil få store utslag innenfor pleie og omsorgssektoren, med økt behov for pleie- og omsorgsplasser, personell og økonomi til sektoren på noe sikt. Her er imidlertid nivået av sykehjemsplasser i dag svært høyt sammenlignet med våre nabokommuner og landet for øvrig. For å oppfylle regjeringens krav til plasser skulle Kvæningen kommune hatt ca. 16,5 plass til eldre over 80 år. Etterspørsel etter heltidsplasser i sykehjem har gått ned de siste par årene og kommunen har ikke ventelister.

Kvæningen leverer betydelige tjenester til omsorgstrengende som hjemmehjelpstjenester, hjemmesykepleie, avlastning og særlige tiltak for mennesker med psykisk begrunnede omsorgsbehov og andre utviklingsforstyrrelser.

Næringsliv

Kvæningen preges av ensidig næringsliv der antallet selvstendig næringsdrivende går tilbake. Andelen sysselsatte i kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting er lav (KFIT næringer). Kommunen bærer preg av svært lav nyetablering av virksomheter med ansatte og etableringsrate av virksomheter uten ansatte er blant de laveste i fylket. Overlevelsesraten av nyetablerte virksomheter er imidlertid høy. (Troms fylkeskommune/Norut: Omstillingsutfordringer) Dette sammen med de erfaringer man har gjort seg er noe av bakgrunnen for at ressurser tilsvarende 50% stilling opprettholdes til kommunal medfinansiering av næringsprosjekter på tross av at dette ikke er lovpålagt tjeneste. På lengre sikt burde det være utvidet med 50% stilling som næringskonsulent om en skal ha håp om å snu utviklingen i en mer ønskelig retning.

b) Frie inntekter

Frie inntekter består av rammetilskudd, skatteinntekter (fra private og foretak), eiendomsskatt, momskompensasjon og andre ikke øremerkede statlige tilskudd, og er hovedfinansieringskilden for kommunens drift.

4.b.1. Skatt og rammetilskudd

Forslaget til statsbudsjett for 2013 legger opp til en nominell vekst i kommunenes frie inntekter – skatt og rammetilskudd - på -0,2 % etter fradrag av anslått pris- og kostnadsvekst (kommunal deflator) på 3,3 %, blir realveksten neste år blir lavere for Kvænangen enn for resten av landet og lavere enn snittet i Troms. Reelt sett ville kommunen tap 556 000 kr, uten noen endringer i lønn- og tiltak.

Siden vi ikke kjenner de endelige skatteinntektene for 2012 før i januar 2013, er det gjort et anslag på hvor store skatteinntektene også for 2013 vil bli. For den enkelte kommune er skatteanslaget for 2012 framskrevet i tråd med veksten i det samlede skatteanslaget. Det betyr at det blir forutsatt en lik skattevekst per innbygger, med fordeling som avviker fra 2012. For Kvænangens del er 2012 et avvikende skatteår og kan derved ikke brukes som grunnlag. I et normalår vil Kvænangen ha et skattegrunnlag på om lag 77% av landsgjennomsnittet, og motta kompensasjon for skatteinntekt lavere enn 80% av nasjonal skatteinntekt. Inntektsutjevning vil ikke kompensere fullt ut, men vil delvis kompensere for lavere skattegrunnlag.

Høyeste lovlige skattøre i henhold til statsbudsjettet, legges til grunn. I tillegg vil eventuelle særlige økninger i skatteinntekt i 2012 er antatt å ikke påvirke småkommunetilskuddet negativt, selv om høy engangsskatt vil redusere skatteutjamning, dette er hensyntatt og merskatteinntekter er tatt med i beregningene med kr 15.000.000 som inngår i saldering over 4 år. I løpet av disse årene må drift tas ned til et nivå der inntekter tilsvarer kostnader. Å anta at kommuneøkonomien kan reddes av tilfeldige merinntekter over år er i beste fall usannsynlig.

Kvænangen kommune har også et tap som følge av omlegging av inntektssystemet og overføring av øremerkede oppgaver til rammefinansiering.

Med bakgrunn i nedgang i folketallet og en befolkningssammensetning der antallet eldre blir høyere, vil Kvænangen tape betydelige midler over år. I 2013 vil skjønnsmidler og inntektsgarantiordningen (INGAR) kompensere noe for dette. INGAR og skjønn er redusert i planperioden i tråd med modell for inntektssystemet av KS.

Tabellen/figuren nedenfor viser utvikling i de frie inntektene de siste årene. Tallene er i 1000 kr.

Årstall	2007	2008	2009	2010	2011
Skatt	20002	20194	26047	23602	21831
Rammetilskudd	50476	53957	55217	60496	70538
Sum statlige midler	70478	74151	81264	84098	92369
Tidperiode	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11
Økning i % i forhold til foregående år		5,21 %	9,59 %	3,49 %	9,83 %

Enkeltelementene i skatt og rammetilskudd for 2013 og i økonomiplanperioden framkommer i tabellen nedenfor. (Alle tall i 1000 kr.)

	2012	2013	2014	2015	2016
Innbyggertilskudd	26 902	27 690	27333	27 831	27831
Utgiftsutjevning	24 692	24 676	24693	24703	24712
Overgangs-og nyordn.	4 578	4 420	4 452	4 452	4 452
Nord-Norge tilskudd	10 820	11 177	11	11	11
Ordinært skjønn inkl. komp. for økt arb.g.avg	3 043	3 991	177	177	177
Skjønn tapskompensasjon endring innt.system	1 100	1 100	0	0	0
Sum rammetilskudd eksl. utjevning	71 135	73 054	68 755	69 263	69 272
Netto inntektsutjevning	4 744	5 014	5014	5014	5014
Sum rammetilskudd	75 879	78 068	73 769	74 277	74 286
Skatt på inntekt og formue	24 179	24 984	24 984	24 984	24 984
Sum inntekter	100 058	103 052	98 753	99 261	99 270
Endring i inntekter	7,64	3,00	-3,8	-0,1	0

Et betydelig forventet fall i inntekter for perioden frem mot 2016 legger en demper på forventninger til tjenestetilbud. I motsetning til 2012 der kommunen var en budsjettvinner er kommunen for 2013 en budsjettaper som får en vekst som er lavere en prisvekst. Totalt anslår man et tilskudd som er om lag en halv million lavere enn det som skal til for å kompensere for gjennomsnittlig lønns og prisvekst.

Kommunen fått ansvar for oppgaver av engangskaraktér, eksempelvis oppgaver knyttet til adresseregister og kartverk som ble pålagt i 2011 og som skal finansieres innenfor rammen. Adresseregister alene anslås til 0,5 årsverk, i tillegg kommer saksbehandling i tilknytning til gårdskart der avvik mellom gammelt og nytt nasjonalt kartverk skal måles opp i felt for alle eiendommer med kartavvik. Disse skal registreres og saksbehandles i kommunen. I næringsutviklingsprosjekter har det videre fremkommet ønsker om registrering av flerspråklige stedsnavn, dette er ikke lovpålagte oppgaver og kan kun gis rom i den grad lovpålagte oppgaver er løst. Oppgaver knyttet til matrikkelen er heller ikke gitt friske midler, og må løses innenfor en ramme som er redusert pga av man fra 2013 avgir ressuser til interkommunalt plansamarbeid med ca 60% stilling. Disse oppgavene har det ikke vært rom for å løse i 2012, og det vil ta meget lang tid å få løst disse oppgavene uten tilførte ressurser, ansvaret er likevel kommunens. Det er imidlertid viktig å sørge for at samfunnsdelen av planarbeidet ivaretas i kommunens regi og innenfor en meget knapp ressursramme, da samfunnsdelen av planarbeidet ikke inngår i det interkommunale samarbeidet. Det er imidlertid slik at uten en samfunnsdel har arealdelen av kommuneplanen intet grunnlag.

Planarbeid vil imidlertid få sterkere fokus gjennom det interkommunale samarbeidet som startet høst 2012.

4.b.2. Eiendomsskatt

Det er lagt inn eiendomsskatt på alle eiendommer i kommunen fra 2013 med økt inntekt på kr 2 725 000 etter takserings- og saksbehandlingskostnader.

Eiendomsskatten på verker og bruk er økt med 110 000,- for 2013 på grunn av økt eiendomsskattegrunnlag for Kvæningen kraftverk jfr. verdifastsettelse fra Sentralskattekontoret for storbedrifter.

4.b.3. Konesjonskraftinntekter

Konesjonskraftinntektene er lagt inn i sin helhet med 3,0 millioner kroner for 2013. Dette er samsvarende med vår siste prognose for konesjonskraftinntekter for 2013. Konesjonskraft er vurdert til å være det samme i påfølgende år. Dette er imidlertid usikre inntekter, og man bør vurdere å innføre handlingsregel for konesjonskraft i fremtid, slik at man unngår å saldere sikre kostnader med usikre inntekter. Anslaget er så realistisk som mulig for 2013.

4.b.4. Momskompensasjon

Momskompensasjonsordningen ble innført fra 2004. Formålet med ordningen er å nøytralisere de konkurransevridninger som kan oppstå som følge av merverdiavgiftssystemet, ved at kommunenes kjøp av varer og tjenester fra private gjennom ordningen blir likestilt med kommunal egenproduksjon.

Ordningen skal være selvfinansierende ved at kommunene får refundert moms på kjøp av varer og tjenester, samtidig som kommunene trekkes i rammetilskuddet med noenlunde tilsvarende beløp som momsrefusjonen utgjør.

Fra 2010 og fram til 2014 kommer det endringer i kompensasjonsordningen for investeringer. Fra 2013 skal minst 60% av kompensasjon tilbakeføres til investering. Dette økes med 20% for hver år framover slik at i 2014 skal all momskompensasjon i investeringene tilbakeføres til investeringene. I Kvæningen kommune har vi i de siste årene oppfylt kravet som kommer fra 2014 og dette vil derfor ikke få virkning for ytterligere nedtrekk på drift.

4.b.5. Kommunale avgifter

Avgiftene for avløp, vann og feiing er øker på 5%, for å nå selvkost.

Avgiften for renovasjon fastsettes etter beregning hos Avfallservice AS med tillegg av kostnader knyttet til etterdrift Navit fyllplass på 7,5% som inngår i selvkostgrunnlaget.

Tabell for avgiftene for 2013 :

Kommunale avgifter

	Økning %	2012		2013	
		eks.mva	inkl.mva	eks.mva	inkl.mva
Renovasjon					
Standard abonnement	3 %	2992	3740	3081	3851
Mini	3 %	2480	3100	2554	3193
Mini kompost	3 %	2480	3100	2554	3193
Storabonnement	3 %	4348	5435	4479	5599
Fritidsabonnement	3 %	799	998	823	1029
Slam inntil 4 m3					
tømming årlig	4 %	1447	1809	1505	1881
tømming 2.hvert år	4 %	729	911	758	948
Slam fritidsbolig					
tømming hvert 3.år	5 %	504	630	524	655
tømming hvert 4.år	5 %	379	474	394	493
Slam per m3 over 4	5 %	397	496	413	516
Ekstra tømming septik	1 %	1908	2385	1924	2405
Ekstra tømming 1.11-30.04	4 %	2862	3577	2976	3720
Byttegebyr dunk	3 %	241	301	248	310
Kjøp av dunk	3 %	482	603	496	620

Avløp	5%
Vannavgift	5%
Feieavgift	5%

Øvrige gebyrer og betalingssetser som ikke har lovfestet sats økes med 10%.

c) Statlige nyordninger, føringer, m.v.

Hele utgiftsutjamningen ble endret fra 2011. Virkning av utgiftsutjamningen blir større enn før 2011, da man justerte effekten av utgiftsutjamning til 60% i av kommunenes inntektsgrunnlag mot tidligere da dette utgjorde 59% og svingninger i skatter fikk større effekt.

For 2013 ser man at samhandlingsreformen får en særlig virkning for budsjettet med nye betalbare kostnader som er knyttet til medfinansiering av 20% av medisinsk behandling av egen befolkning og betaling for ferdigbehandlede pasienter som ligger på sykehus etter at behandling er avsluttet fra helseforetakets side. Førstnevnte betales a konto til helseforetaket. Kvæningen kommune vil i 2013 fortsatt motta refusjon av sykestueseng, mens dette er usikkert i økonomiplanperioden, man har imidlertid tatt med inntekt på kr. 330.000 på bakgrunn av at

dette beløpet også for helseforetaket ligger inne i 2013 og det anses lite trolig at man ønsker å reversere den drift man alt har av sykestueplass i kommunen.

Redusert engangstøtte i form av skjønnsmidler som skal avdempe effekt av endringer i inntektsystemet hensyntatt i årene 2013-2016 med 1,7 – 1,2 millioner kr. Disse reguleringene vil få særlig negativ virkning for budsjett 2013 og påfølgende år, men i mindre grad for budsjett 2013 på grunn av tildelt engangstøtte i forbindelse med samhandlingsreformen.

Vurdering

Utvalgte nøkkeltall, kommuner - nivå 1

Reviderte tall per 29.06.2012

	Kvænanngen 2011	Kostragruppe 06 2011	Troms 2011	Landet uten Oslo 2011	Landet 2011	Egen kommunegruppe 2011
Finansielle nøkkeltall						
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,7	1,3	2,4	1,8	1,7	..
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	4,3	2,9	1,1	1,8	2,0	..
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	231,5	196,1	215,4	192,6	187,1	
Arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter	33,2	25,6	8,1	21,7	20,6	..
Frie inntekter i kroner per innbygger	72 992	61 510	46 390	42 636	43 440	..
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	52 427	53 562	63 253	41 914	34 421	..
Prioritering						
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	142 885	114 368	114 111	106 865	108 543	..
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 214, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år	172 772	137 728	102 355	91 679	93 318	..
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	4 291	4 063	2 279	1 962	1 939	..
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	28 076	25 729	15 906	14 223	14 030	..
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	1 442	2 289	2 030	2 587	2 906	..
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	9 636	7 540	7 217	6 196	6 323	..
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb.	10 241	9 965	4 569	3 856	3 943	..
Dekningsgrad						
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	78,7	90,4	92,9	90,4	89,6	88,3
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	10,1	12,4	9,6	8,6	8,6	15,7
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	32,2	17,6	12,1	9,6	9,7	16,1
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	23,4	11,7	10,0	8,6	8,6	12,9
Andel mottakere av hjemmetjenester over 67 år	62,8	64,1	59,0	57,4	57,7	..
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	60,0	95,9	94,5	94,5	94,2	..
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	13,0	19,2	16,1	13,8	14,1	..
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	6,0	4,7	3,3	3,7	3,8	4,5
	8,8	6,5	6,0	4,7	4,7	7,3

Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år						
Syssel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb.	8	115	36	38	37	58
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	46	36	21	21	20	24
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere
Produktivitet/enhetskostnader						
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	203 020	150 911	152 779	147 649	149 745	..
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskys (202, 222, 223), per elev	161 755	136 802	103 184	91 852	90 560	..
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10. årstrinn	8,2	9,4	12,0	14,5	14,7	9,4
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	151 929	206 755	223 356	196 738	195 502	..
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	863 733	896 444	904 025	875 221	876 968	..
Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret+1)	3 940	3 549	3 622	2 994	2 990	3 936
Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	5 662	3 188	3 255	3 346	3 343	4 671
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2 992	2 548	2 952	2 443	2 444	2 903
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, vedtatte reguleringsplaner (kalenderdager)	500
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, oppmålingsforretning (kalenderdager)	60	48	71	66	66	80
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate	80 020	85 160	117 284	114 786	125 892	..
Lovanvendelse						
Andel søknader om motorferdsel i utmark innvilget.	100	97	97	95	95	99
Andel dispensasjonssøkn. for nybygg i 100-m beltet langs saltvann innvilget	100	90	99	78	78	94

©Statistisk sentralbyrå

	Timer ungdomstrinnet									
	8. kl	Deling	9. kl	Deling	10. kl	Deling				
Norsk	4,5	0	4,5	0	5	0				
Matte	4	0	3,5	0	3,5	0				
RLE	1,5		2		2					
Naturfag	3		3		3	0				
Engelsk	2,5	0	2,5	0	3	0				
Fordyp/fremmed	3	3	2	4	3	6				
Ny Giv					3					
Valgfag	4		4							
Sam.fag	3		3		3					
Kunst og h	3	3			2	2				
Musikk	1	0	1		1					
Mat og helse	0		3	3						
Kroppsøving	3	1	2,5	1	2,5	1				
UTV	1		2		1					
Klassens time	0		0		1					
	40,5		41		42					
Sum orinære undev.timer			123,5						123,5	
Andre timer u.trinn										
Karriæreveil./OT			3							
Sosiallærer			4							
Kontaklærere			3							
Tidsressurs			8,8							
Enkeltvedtak			48							
Finsk			0							
Samisk			0							
			67						67	
Timer til adm. + div										
Adm			32,2							
IKT			1							
Ressurs ATV			1							
Seniortiltak			7,5							
Vikarressurs			0							
Prosj. Ny G			0							
Bibliotek			2							
Spes.ped.kontakt			3							
Veiledning assist			0							
Videreutd										
			46,7						46,7	
Sammenslåing spes.underv									-4	
Timetall det søkes om									383	
Årsverk ungdomsskole									11,0	
Årverk totalt									16,0	

Kommentarer til denne oversikten er gitt i eget vedlegg

Dato:07.11.12

Kvæningen kommune

v/ rådmannen

Kommentarer til rammetimetall for skoleåret 2012/2013

Jfr. vedlagt oversikt over timetall for Kvæningen barne- og ungdomsskole.

Viser til samtale med deg i dag hvor jeg ble bedt om å komme med en nedskjæring på rammetimetallet til 15,5 årsverk. Som det framgår av oversikten som er satt opp, lar dette seg ikke gjøre. Jeg har klart å skjære ned antall årsverk til 16,0, men dette tallet krever flere kommentarer. Å drive en skole hvor alt er skåret maksimalt inn til beinet, er bortimot en umulighet.

1. Grunnlaget for en god lese- og skriveopplæring legges i barneskolen. Å gi en god opplæring til mange elever på to ulike trinn, og ofte med elever som er på helt ulike nivå, er mer enn en utfordring for ikke å si en umulighet.
2. Delingen som oversikten viser, skyldes fag- og timeplanfordelingen som er gitt fra departementet. Denne kan vi ikke fravike. Det er heller ikke lov å ha mer en 15 elever i svømming uten å være 2 lærere. Har i oversikten satt svømming til i gjennomsnitt en time pr uke. I mat og helse er det ikke plass på kjøkkenet til så mange elever, så her må vi også dele.
3. På ungdomstrinnet er det i flere fag en stor utfordring å ha mange elever og kunne gi de et godt faglig utbytte, spesielt gjelder dette kjernefagene norsk, engelsk og matematikk. Vurderingsforskriften som kom i 2010, krever at hver enkelt elev får en individuell underveisvurdering gjennom veiledningssamtaler. En viss deling er en nødvendighet for å få til en god undervisning. Dette også ut fra at ungdommer kan være utfordrende å

jobbe med. Er det adferdsproblemer i en klasse, er voksentetthet det beste midle for å takle disse.

4. I oversikten har jeg ikke tatt med noen vikarressurs. Av erfaring de snart 6 årene jeg har vært rektor, har syke-/ fraværsprosenten ligget på rundt 10. I tillegg kommer fravær til møter, kurs og avspasering. Når det ikke eksisterer noen vikarressurs, må undervisningen dekkes opp med vikarer med lønn som ofte utløser overtid. Etter opplæringsloven kan ikke elever permitteres ved en lærers fravær.
5. Når arbeidsbelastningen øker, vil sjansene være store for økt sykefravær.

Som en sluttkommentar til den vedlagte oversiktet, vil en slik nedskjæring til beinet resultere i en mindre god opplæring og en mer belastende arbeidssituasjon for lærerne. Dessuten er jeg i tvil om hvorvidt den gir en så god økonomisk uttelling som det ved første øyekast kan se ut som.

Kjetil Tunset
rektor

Budsjettversjonsrapport: Rådmannens forslag til investeringsbudsjett 2013

	2013	2014	2015	2016
Netto investering i konsekvensjustert budsjett	0	0	0	0
Sum investeringer fra nye tiltak	41 291 000	13 600 000	3 100 000	3 400 000
Sum fond	0	0	0	0
Sum bruk av driftsmidler	-2 525 000	0	0	0
Sum lån	-38 266 000	-13 600 000	-2 100 000	-3 400 000
Sum tilskudd	0	0	0	0
Sum annet	-500 000	0	-1 000 000	0
Netto finansiering	0	0	0	0
Sum renter og avdrag	1 414 830	3 333 542	3 946 371	4 216 289
Sum andre driftskonsekvenser	0	0	0	0
Netto driftskonsekvenser	1 414 830	3 333 542	3 946 371	4 216 289
Valgte tiltak				
Usorterte tiltak	41 291 000	13 600 000	3 100 000	3 400 000
<i>Fjernvarmeanlegg nye TTPU og ny barnehage/skole</i>	1 500 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	45 000	89 016	87 704	86 390
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>IT investeringer</i>	850 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	57 375	112 519	109 544	106 569
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>IT ny barnehage</i>	126 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	8 505	16 680	16 238	15 798
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>Innføring av nytt nødnett/etableringskostnader</i>	0	300 000	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	0	20 250	39 713	38 663
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>Interkommunal IKT investering</i>	150 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	10 125	19 857	19 331	18 807
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>Inventar ny barnehage</i>	600 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	40 500	79 425	77 325	75 225
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>Investering i ny barnehage Burfjord</i>	12 500 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	285 000	563 766	555 454	547 140
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>Ny skolefløy Kvænangen barne og ungdomsskole</i>	15 000 000	10 000 000	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	450 000	1 190 157	1 470 469	1 448 595
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>Nye møbler legekantoret</i>	90 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	6 075	11 914	11 599	11 284
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0
<i>Nytt kirketak utsatt fra 2012 til 2013</i>	900 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	27 000	53 409	52 622	51 835
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	0	0	0	0

Nødvendige hjelpemidler for barnet i barneboligen	125 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>6 750</i>	<i>13 238</i>	<i>12 888</i>	<i>12 538</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Ombygging av banklokalene i kommunehuset	500 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>15 000</i>	<i>29 672</i>	<i>29 235</i>	<i>28 797</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Ombygging av kommunekassa	150 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>4 500</i>	<i>8 901</i>	<i>8 771</i>	<i>8 639</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Oppgradering bortsetningsarkiv i kjelleren på rådhuset	100 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>3 000</i>	<i>5 934</i>	<i>5 847</i>	<i>5 760</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Oppussing av kommunale utleieboliger	1 500 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>45 000</i>	<i>89 016</i>	<i>87 704</i>	<i>86 390</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Samferdselsmidler	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
<i>Renter og avdrag</i>	<i>67 500</i>	<i>199 875</i>	<i>261 250</i>	<i>321 750</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Skilting og tilrettelegging	200 000	300 000	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>13 500</i>	<i>46 725</i>	<i>65 488</i>	<i>63 738</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Trafikksikkerhetstilbak, kommunal egenandel	200 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>6 000</i>	<i>11 869</i>	<i>11 694</i>	<i>11 519</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Utbedring av bro i Burfjord	300 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>9 000</i>	<i>17 803</i>	<i>17 541</i>	<i>17 278</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Utvidelse av kirkegård Nordstraumen fra 2016	0	0	0	300 000
<i>Renter og avdrag</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>5 250</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Vedlikehold kommunale kaier	1 500 000	0	100 000	100 000
<i>Renter og avdrag</i>	<i>45 000</i>	<i>89 016</i>	<i>90 704</i>	<i>95 324</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Viderefører vannverk i henhold til plan	4 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
<i>Renter og avdrag</i>	<i>270 000</i>	<i>664 500</i>	<i>915 250</i>	<i>1 159 000</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Tiltak som ikke er valgt i denne budsjettversjonen				
Usorterte tiltak				
Ny steamer på felleskjøkkenet på hybelbygget	286 250	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>15 458</i>	<i>30 314</i>	<i>29 512</i>	<i>28 711</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nytt kirketak	900 000	0	0	0
<i>Renter og avdrag</i>	<i>15 750</i>	<i>55 184</i>	<i>77 625</i>	<i>75 967</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Utvidelse Kirkegård Nordstraumen	0	0	625 000	625 000
<i>Renter og avdrag</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>8 750</i>	<i>39 407</i>
<i>Andre driftskonsekvenser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Budsjettversjonsrapport: Rådmannens forslag til driftsbudsjett 2013

	2013	2014	2015	2016
Over-/underskudd konsekvensj. budsjett	6 951 153	6 951 153	6 951 153	6 951 153
Sum alle valgte tiltak	-8 866 395	-10 718 835	-11 171 851	-11 661 184
Over-/underskudd budsjettversjon	-500 412	-434 140	-274 327	-493 742
Valgte tiltak				
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett	1 414 830	3 333 542	3 946 371	4 216 289
<i>Rådmannens forslag til investeringsbudsjett 2013</i>	<i>1 414 830</i>	<i>3 333 542</i>	<i>3 946 371</i>	<i>4 216 289</i>
Politiske styringsorg og sentraladministrasjon	-56 580	693 420	661 020	661 020
<i>20 % momskompensasjon fra investering beholdes i drift</i>	<i>-750 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
FELLESUTGIFTER (185)	-750 000	0	0	0
<i>Avsetning av midler erstatning til tidligere barnehjemsbarn 100 tusen pr år.</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>
FELLESUTGIFTER (185)	100 000	100 000	100 000	100 000
<i>Felles sekretariat ertstatning til tidligere barnehjemsbarn</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>
FELLESUTGIFTER (185)	20 000	20 000	20 000	20 000
<i>Kontrollutvalgets budsjettforslag</i>	<i>31 700</i>	<i>31 700</i>	<i>31 700</i>	<i>31 700</i>
KONTROLLUTVALG (106)	20 700	20 700	20 700	20 700
REVISJON (107)	11 000	11 000	11 000	11 000
<i>Reduksjon av driftstilskudd til kirke</i>	<i>-141 480</i>	<i>-141 480</i>	<i>-141 480</i>	<i>-141 480</i>
KIRKER (145)	-141 480	-141 480	-141 480	-141 480
<i>Reduksjon i antall kommunestyremedlemmer fra 2015</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-32 400</i>	<i>-32 400</i>
KOMMUNESTYRE (100)	0	0	-29 900	-29 900
FELLESUTGIFTER (185)	0	0	-2 500	-2 500
<i>Økning driftsutgifter IKTforbruksmateriell og driftsavtaler</i>	<i>683 200</i>	<i>683 200</i>	<i>683 200</i>	<i>683 200</i>
IT-AVDELING (123)	683 200	683 200	683 200	683 200
Oppvekst og kultur	-1 138 895	-2 473 752	-2 473 752	-2 473 752
<i>Generell økning/innføring av betalingssetser gymsal/svømmebasseng/kulturskole</i>	<i>-50 000</i>	<i>-50 000</i>	<i>-50 000</i>	<i>-50 000</i>
KVÆNANGEN BARNE OG UNGD.SKOLE (211)	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
KULTURSKOLE (240)	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
<i>Kontorassistent Kvæningen barne- og ungd.skole</i>	<i>0</i>	<i>230 000</i>	<i>230 000</i>	<i>230 000</i>
KVÆNANGEN BARNE OG UNGD.SKOLE (211)	0	230 000	230 000	230 000
<i>Nedleggelse av Spildra skole fra 1. august 2013</i>	<i>-442 020</i>	<i>-1 101 252</i>	<i>-1 101 252</i>	<i>-1 101 252</i>
SPILDRA SKOLE (214)	-442 020	-1 101 252	-1 101 252	-1 101 252
<i>Reduksjon Kjækan skole fra 1. august 2013</i>	<i>-646 875</i>	<i>-1 552 500</i>	<i>-1 552 500</i>	<i>-1 552 500</i>
KJÆKAN SKOLE (212)	-646 875	-1 552 500	-1 552 500	-1 552 500
Helse og sosial	959 500	269 500	319 500	319 500
<i>Driftsutgifter ifbm nytt nødnett fra 2015</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>50 000</i>	<i>50 000</i>
KVÆNANGEN LEGEDISTRIKT (320)	0	0	50 000	50 000
<i>Opprettelse av stilling som helse- og omsorgsleder</i>	<i>659 500</i>	<i>659 500</i>	<i>659 500</i>	<i>659 500</i>
Støttefunksjon PLO (373)	659 500	659 500	659 500	659 500
<i>Reduksjon i legetjenesten</i>	<i>0</i>	<i>-920 000</i>	<i>-920 000</i>	<i>-920 000</i>
KVÆNANGEN LEGEDISTRIKT (320)	0	-920 000	-920 000	-920 000
<i>Saksbehandler innen PLO 50% stilling</i>				

	0	230 000	230 000	230 000
Støttefunksjon PLO (373)	0	230 000	230 000	230 000
Økning av bidrag til livsopphold, bolig og andre bidrag	300 000	300 000	300 000	300 000
SOSIALHJELP (354)	300 000	300 000	300 000	300 000
Teknisk etat	23 140	-34 860	-134 860	-259 860
Utvidelse med 40 % driftsavdelinga	165 140	165 140	165 140	165 140
VERKSTEDDRIFT (616)	165 140	165 140	165 140	165 140
Økning kommunale avgifter (vann/avløp/feiling)	-142 000	-200 000	-300 000	-425 000
VANNVERK (620)	-70 500	-100 000	-150 000	-200 000
AVLØP (621)	-55 000	-75 000	-100 000	-150 000
FEIERVESEN (631)	-16 500	-25 000	-50 000	-75 000
Bygg og anlegg	-6 314 000	-1 207 950	-2 015 802	-2 040 802
Besparelse driftskostnader ved salg av Kjækan skolebygg	0	-340 125	-741 878	-741 878
KJÆKAN SKOLE (711)	0	-340 125	-741 878	-741 878
Gamle TTPU til utleie	-144 000	-288 000	-288 000	-288 000
ANDRE UTLEIEBYGG (742)	-144 000	-288 000	-288 000	-288 000
Mva kompensasjon investeringn skole	-3 000 000	0	0	0
KVÆNANGEN BARNE OG UNGDOMSSK. (710)	-3 000 000	0	0	0
Mva kompesasjon inv. Barnehage	-3 000 000	0	0	0
BURFJORD BARNEHAGE (721)	-3 000 000	0	0	0
Opprettelse av renholderstilling 50 % på nye TTPU	255 000	245 000	245 000	245 000
NYE TTPU (745)	255 000	245 000	245 000	245 000
Reduserte driftsutgifter Spildra skole ved skolenedleggelse	0	-99 825	-230 924	-230 924
SPILDRA SKOLE (713)	0	-99 825	-230 924	-230 924
Reduserte driftsutgifter ved nytt bygg Kvænange b. og u. skole	0	-250 000	-500 000	-500 000
KVÆNANGEN BARNE OG UNGDOMSSK. (710)	0	-250 000	-500 000	-500 000
Økt husleieinntekt andre utleiebygg	-175 000	-175 000	-175 000	-175 000
ANDRE UTLEIEBYGG (742)	-175 000	-175 000	-175 000	-175 000
Økt inntekt husleie omsorgsboliger	-250 000	-300 000	-325 000	-350 000
OMSORGSBOLIGER (741)	-250 000	-300 000	-325 000	-350 000
Fellesområde	-2 339 560	-7 965 193	-7 527 957	-7 867 290
Anvendelse av overskudd fra 2012	-5 614 560	-3 640 193	-2 702 957	-3 042 290
DISP.AV TID.ÅRS IKKE DISP.DR.R (930)	-5 614 560	-3 640 193	-2 702 957	-3 042 290
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer	-2 725 000	-2 975 000	-2 975 000	-2 975 000
EIENDOMSSKATT (810)	-2 725 000	-2 975 000	-2 975 000	-2 975 000
Forsiktig optimisme angående merinntekt salg konsesjonskraft	0	-1 000 000	-1 500 000	-1 500 000
ØVRIGE GENERELLE STATSTILSKUDD (845)	0	-1 000 000	-1 500 000	-1 500 000
Overføring av mva. komp	6 000 000	0	0	0
OVERFØRING TIL KAPITALREGNSK. (980)	6 000 000	0	0	0
Økning eiendomsskatt pga næringsetablering i Burfjord	0	-350 000	-350 000	-350 000
EIENDOMSSKATT (810)	0	-350 000	-350 000	-350 000
Tiltak som ikke er valgt i denne budsjettversjonen				
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett				
16 nov 2012 forslag investeringsbudsjett 2013	998 580	2 209 572	2 540 339	2 830 381
Politiske styringsorg og sentraladministrasjon				
Avsetning erstatning til tidligere barnehjemsbarn	400 000	400 000	200 000	200 000

FELLESUTGIFTER (185)	400 000	400 000	200 000	200 000
Lønnsøkning ordfører (80 % av godtgj fylkesordfører)	267 760	267 760	267 760	267 760
KOMMUNESTYRE (100)	250 560	250 560	250 560	250 560
FORMANNSKAP (101)	8 600	8 600	8 600	8 600
OPPVEKST OG OMSORGSUTVALG (102)	8 600	8 600	8 600	8 600
ELDREUTVALGET (104)	0	0	0	0
Nedtrekk menighetsrådet jfr eget forslag 50000,-	-50 000	-50 000	-50 000	0
KIRKER (145)	-50 000	-50 000	-50 000	0
Oppvekst og kultur				
Økning biblioteksjefstilling	0	227 700	227 700	227 700
BIBLIOTEK (256)	0	227 700	227 700	227 700
Helse og sosial				
Opprettelse av helsesjef fra 1/8 2013	274 792	659 500	659 500	659 500
Støttefunksjon PLO (373)	274 792	659 500	659 500	659 500

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/84	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Fastsettelse av planprogram for rullering av kystsoneplan.

Henvisning til lovverk:
Pbl § 11-13

Vedlegg

- 1 Planprogram, rullering av kystsoneplanen

Rådmannens innstilling

I medhold av plan- og bygningslovens §§4-1 og 12-9 fastsettes planprogram for Kvæningen kommune. Rullering av kystsoneplanen, datert 20.11.2012 skal ligge til grunn for det videre plan- og utredningsarbeidet.

Saksopplysninger

Gjeldende kystsoneplan er vedtatt 8.11.2005, denne er i dag dårlig egnet som et overordnet styringsverktøy for framtidig arealbruk av kystsonen i Kvæningen kommune. Hensikten med rulleringen er å oppgradere kystsoneplanen på områder hvor dette anses nødvendig slik at planen på en best mulig måte blir et tjenlig verktøy for å løse de arealbruksmessige utfordringene kommunen vil stå ovenfor i tiden framover.

Første del av dette arbeidet har vært utarbeidelse av forslag til planprogram. Dette forslaget har vært på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner. Parallelt med at forslag til planprogram ble sendt ut på høring ble varsel om oppstart av arbeidet med å rullere kystsoneplanen sendt ut.

Planprogrammet er utarbeidet av Kvæningen kommune med bistand fra SWECO Norge AS.

Alle arealplaner som legger til rette for nye arealer til utbyggingsformål skal konsekvens utredes iht. forskrift om konsekvensutredninger. Dette arbeidet innledes med at det utarbeides et planprogram. Selve planprogrammet er en plan for planarbeidet, og skal sikre at berørte parter,

interesser og myndigheter har mulighet for å påvirke hvordan planprosessen legges opp allerede i en innledende fase.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, behovet for utredninger og planprosessen med opplegg for medvirkning.

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i minimum seks uker. Planprogrammet var ute til høring i perioden 19.6.12 – 31.8.12. En sammenfatning av alle innspill med våre kommentarer er å finne i kapittel 9. innspillene medførte kun mindre endringer i selve planprogrammet. Rådmannen har ingen ytterligere kommentarer utover innkomne bemerkninger.

Planprogrammet skal:

- Avklare rammer og premisser for planarbeidet.
- Redegjøre for overordnede planer og retningslinjer.
- Beskrive utbyggingsalternativer som vil bli vurdert.
- Redegjøre for de utredninger det er behov for i videre planarbeid med tanke på å synliggjøre hvilke konsekvenser tiltaket medfører.
- Beskrive opplegg for medvirkning og informasjon.

Endelig planprogram vil, etter eventuelle endringer, fastsettes av kommunestyret. Det er ikke anledning til å påklage fastsatt planprogram.

Vurdering

Rådmannen anser utredningsteamene i planprogrammet for å være relevante for den videre planprosessen. Planprogrammet er ikke vesentlig endret som følge av offentlig ettersyn. Mye av innholdet i innkomne bemerkninger må anses å gjelde varsel om oppstart av reguleringsarbeid.

Med bakgrunn i saksframstillingen anbefaler rådmannen at planprogram for Kvæningen kommune. Rullering av kystsonenplanen, datert 20.11.2012, slik det følger vedlagt, fastsettes.

PLANPROGRAM

Kvæningen kommune Rullering av kystzoneplanen

Dato: 20.11.2012

**Forslagsstiller: Kvæningen kommune med
bistand fra Sweco Norge AS**

Ansvarlig myndighet KU: Kvæningen kommune

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	2
1.1	Bakgrunn og formål	2
1.2	Planprogrammet	2
2	GENERELT OM KOMMUNEPLANLEGGING, HERUNDER KYSTZONEPLANLEGGING	3
2.1	Kystzoneplanen	3
2.2	Kommuneplanen for Kvænanen – kommunal planstrategi	4
3	HOVEDTEMA FOR RULLERINGEN	5
4	NASJONALE, REGIONALE OG LOKALE FØRINGER	7
4.1	Regionale føringer	7
4.2	Sametingets planveileder	8
4.3	Nasjonale føringer	8
4.4	Kommunale føringer	9
5	VERDI- OG KONSEKVENSVURDERING	9
6	BEHOV FOR GRUNNLAGSDATA OG DELUTREDNINGER	10
6.1	ROS-analyse	10
6.2	Temakart	11
7	PLANPROSESS OG MEDVIRKNINGSOPPLEGG	12
8	TIDSPLAN FOR KYSTZONEPLANPROSESSEN 2012-2013	14
9	INNSPILL FRA OFFENTLIGE MYNDIGHETER OG BERØRTE PARTER	15

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Kvæningen kommune har vedtatt igangsetting av arbeidet med å rullere kystsoneplanen. Rullering av kommuneplanens arealdel inngår ikke i denne planprosessen, men også dette arbeidet er nært forestående.

Gjeldende kystsoneplan er vedtatt 8.11.2005, og denne er i dag dårlig egnet som et overordnet styringsverktøy for framtidig arealbruk i kystsonen i Kvæningen kommune. Hensikten med rulleringen er å oppgradere kystsoneplanen på områder hvor dette anses nødvendig slik at planen på en best mulig måte blir et tjenlig verktøy for å løse de arealbruksmessige utfordringene kommunen vil stå ovenfor i tiden framover.

Første del av dette arbeidet har vært utarbeidelse av forslag til planprogram. Dette forslaget har vært på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner. Parallelt med at forslag til planprogram ble sendt ut på høring ble varsel om oppstart av arbeidet med å rullere kystsoneplanen sendt ut. En sammenfatning av alle innspill med våre kommentarer er å finne i kapittel 9. innspillene medførte kun mindre endringer i selve planprogrammet.

Planprogrammet er utarbeidet av Kvæningen kommune med bistand fra SWECO Norge AS.

1.2 Planprogrammet

Alle arealplaner som legger til rette for nye arealer til utbyggingsformål skal konsekvensutredes iht. forskrift om konsekvensutredninger. Dette arbeidet innledes med at det utarbeides et planprogram. Selve planprogrammet er en plan for planarbeidet, og skal sikre at berørte parter, interesser og myndigheter har mulighet for å påvirke hvordan planprosessen legges opp allerede i en innledende fase.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, behovet for utredninger og planprosessen med opplegg for medvirkning. Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i minimum seks uker.

Planprogrammet skal:

- Avklare rammer og premisser for planarbeidet.
- Redegjøre for overordnede planer og retningslinjer.
- Beskrive utbyggingsalternativer som vil bli vurdert.
- Redegjøre for de utredninger det er behov for i videre planarbeid med tanke på å synliggjøre hvilke konsekvenser tiltaket medfører.
- Beskrive opplegg for medvirkning og informasjon.

Endelig planprogram vil, etter eventuelle endringer, fastsettes av kommunestyret. Det er ikke anledning til å påklage fastsatt planprogram.

2 Generelt om kommuneplanlegging, herunder kystsoneplanlegging

Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel (plan- og bygningslovens § 11-1).

Kommuneplanen er den overordna og langsiktige planen i kommunens plansystem, som skal se kommunens oppgaver og ansvarsområder i sammenheng. Den skal gi føringer for hvor kommunen skal sette inn ressurser i form av arbeidskraft og økonomi, hvilke tjenester kommunen skal tilby sine innbyggere og nivået på disse tjenestene.

Kommuneplanen skal være et redskap for de folkevalgte, som skal gi grunnlag for styring av utviklingen også over et lengre tidsperspektiv. Den skal fastlegge rammer for detaljplanleggingen og for enkeltvedtak. Kommuneplanen skal gi innbyggere, næringsliv og organisasjoner mulighet for medvirkning i kommunens prioriteringer og dermed mulighet til å påvirke utviklingen i kommunen.

Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det kan utarbeides arealplaner for deler av kommunens område, for eksempel kystsonen (plan- og bygningslovens § 11-5). Denne planprosessen omhandler rullering av kystsoneplanen. Vedtatt kystsoneplan har samme overordnede planstatus (og juridisk bindende virkning) som arealdelen.

Iht. plan- og bygningsloven skal de langsiktige kommuneplanene rulleres (revideres) minst en gang i løpet av hver valgperiode, dvs. hvert 4. år.

2.1 Kystsoneplanen

Kystsonen kan defineres som sonen fra og med landområder direkte påvirket av sjø eller sjørelatert virksomhet og ut til grunnlinjen, dvs. linjen som kan trekkes mellom de ytterste holmer og skjær (Kilde: www.Miljolar.no).

Interessene og aktivitetene er mange i kystsonen, fra fiskeri, fiskeoppdrett og industri til turisme og båtliv. Det er generelt et stort press på slike arealer, og ulike interesser konkurrerer ofte om de samme områdene. Oppdrettsnæringen har en stadig viktigere økonomisk betydning i kystområdene. Samtidig finnes det store biologiske og landskapsmessige kvaliteter i kystsonen som det er viktig å ta vare på. Gjennom planlegging må det derfor finnes en god balanse mellom bruk og vern.

Kystsoneplanen skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kystsoneplanen skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk er ivaretatt.

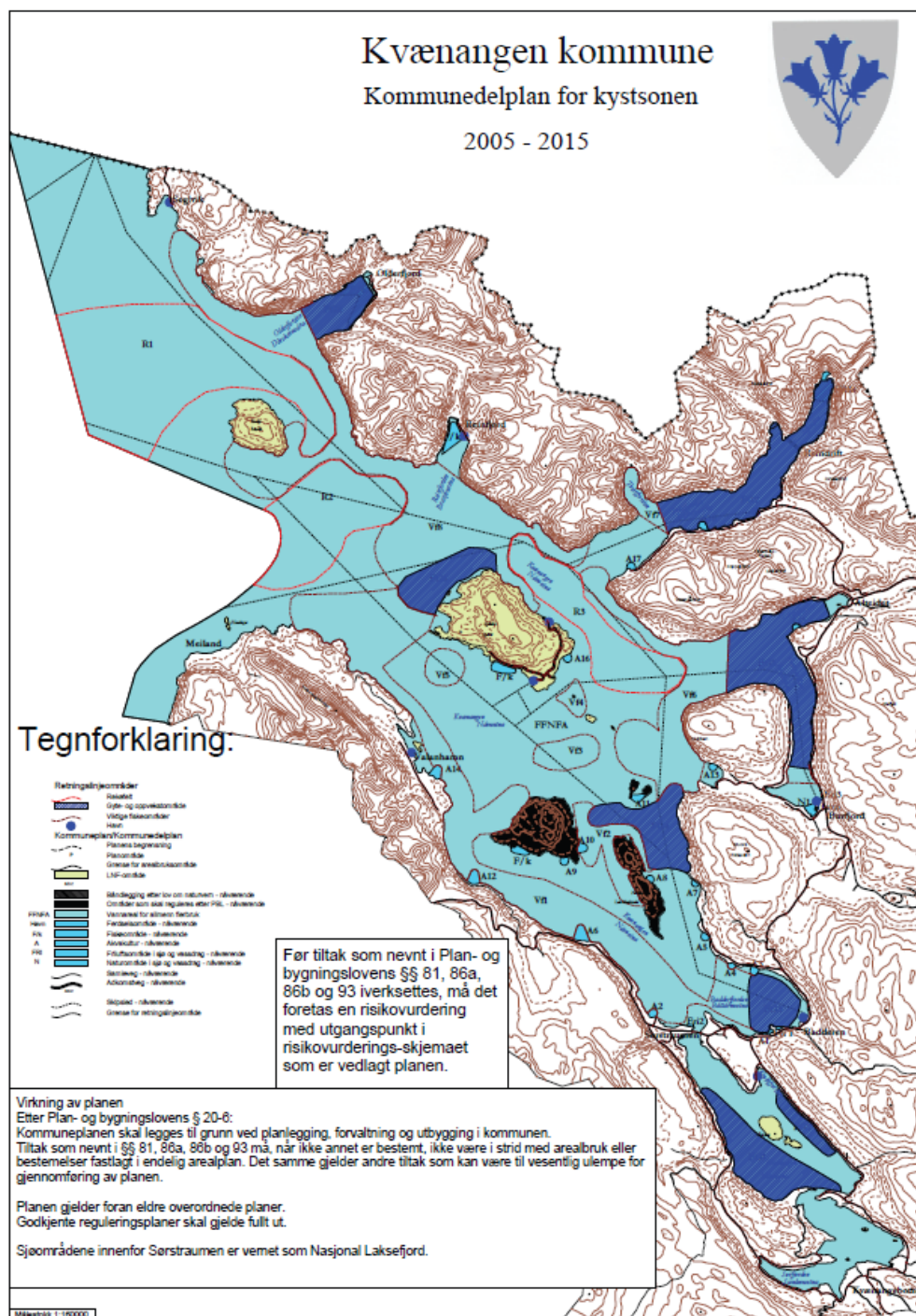
Plankartet skal i nødvendig utstrekning vise hovedformål og hensynssoner for bruk og vern av arealer.

2.2 Kommuneplanen for Kvæningen – kommunal planstrategi

Kvæningen kommune har ikke utarbeidet kommuneplanens samfunnsdel.

Gjeldende kommuneplanens arealdel ble vedtatt 18.10.1995, viser bruk og vern av kommunens arealer på land. Videre har Kvæningen kommune vedtatt kommunedelplaner for hhv. Burfjord, Alteidet, Badderen, Kvæningsbotn og Jøkelfjord – alle vedtatt 18.10.1995.

Gjeldende kystsoneplan er vedtatt 8.11.2005, og dette planprogrammet beskriver opplegget som tenkes gjennomført i forbindelse med rullering av denne planen.

Figur 2-1: Gjeldende kystsoneplan

Kvæningen kommune er videre i gang med å utarbeide planstrategi for Kvæningen, og forslag til planstrategi har vært på offentlig høring. Kunnskapsgrunnlaget i forslag til

planstrategi gir en oversikt over fremtidige utfordringer i Kvæningen kommune. Kunnskapen gir grunnlag til å definere hvilke planbehov som bør prioriteres den neste 4 års perioden.

I forslag til planstrategi framkommer det at kommuneplanens arealdel og samfunnsdel blir en prioritert planoppgave framover, og at kommuneplanens arealdel skal ferdigstilles i løpet av 2014. Intensjonen er at planstrategi for Kvæningen 2012-2015 skal vedtas før planprogrammet tilknyttet rullering av kystsoneplanen vedtas.

3 Hovedtema for rulleringen

Det vil være en rekke generelle utfordringer som trekkes inn i planprosessen:

- Forutsigbarhet i arealforvaltningen
- Langsiktighet i arealforvaltningen
- Arealøkonomisering som prinsipp for all utbygging
- Avklare interessemotsetninger
- Ivareta natur og kulturverdier
- Bevare og styrke biologisk mangfold
- Oversiktlig beslutningsgrunnlag
- Enklere og raskere behandling av regulerings- og byggesaker

Fiskerinæringa er sentral i Kvæningen kommune, og torsken er bare en av artene det drives kommersielt fiske etter. (Foto: Akvaplan-niva)

Videre har Kvæningen kommunestyre vedtatt følgende politiske føringer for kystsoneplanleggingen i møte den 18.04.2012:

1. Kommunestyret tar utgangspunkt i at prosessen er en rullering av eksisterende plan.
2. Kystsoneplanen for Kvæningen kommune skal være et styringsverktøy som skal gi forutsigbarhet og langsiktighet i arealbruken av kommunens sjøarealer.
3. Planen skal sikre en balansert arealbruk mellom fiske, akvakultur, ferdsel, fritidsbruk og samtidig ivareta miljøinteresser. Kystsoneplanen bør også framskaffe attraktive rammebetingelser for opprettholdelse av eksisterende virksomhet og næringsutvikling i kystsonen. Spesielt med hensyn til tradisjonelle fiskerier og havbruksnæringen, herunder eventuelle nye oppdrettsarter.

Det presiseres at det er kystsoneplanen som skal rulleres, noe som i praksis begrenser aktuelle temaer i rulleringen betraktelig. For eksempel vil vurderinger tilknyttet boliger/fritidsboliger, næringsarealer (på land) og områder for råstoffutvinning bli sentrale når

kommuneplanens arealdel skal rulleres, men slike utfordringer tillegges liten vekt i den prosessen som nå er igangsatt.

Jøkelfjord laks er en stor og viktig aktør innen akvakultur i Kvæningen kommune. (Foto: Kvæningen kommune)

Det er avklart at spesielle temaer skal tillegges spesiell vekt i prosessen. Derfor er det etablert 2 arbeidsgrupper som skal jobbe med konkrete, relevante temaer i tilknytning til planprosessen. Det er etablert følgende arbeidsgrupper:

- Næring/industri, herunder fiskeri/havbruk, tradisjonelle samiske utmarksnæring og naturbasert turisme.
- Miljø- og grønne interesser, herunder friluftsliv og kulturminner. Vurderinger tilknyttet kommunalteknikk og infrastruktur (herunder kaier, flytebrygger, småbåthavner etc.) tilknyttes denne arbeidsgruppa.

Det er allerede gjennomført arbeidsmøter i begge disse gruppene, og sluttrapporten fra arbeidsgruppene blir relevante bidrag i planprosessen. Videre blir arbeidsgruppene deltakere sentrale i de befaringer som skal gjennomføres i planprosessen.

Ovennevnte temaer har lik prioritet i planprosessen.

Elvedeltaet i Kvænangsbotn er en av flere viktige naturtyper i Kvænangen kommune (Foto: Kvænangen kommune)

Det er også avklart at følgende emner, inntil videre, skal utelates i prosessen:

- Relativt nylig regulerte områder
- Områder under regulering med mindre igangsatte reguleringsplaner griper inn i overordnede utfordringer og kan ha innvirkning på rulleringsarbeidet. Kommunen vurderer hver enkel reguleringsplan i forhold til dette og kan utsette behandling i påvente av rulleringen. Dette dreier seg her om en planprosess, reguleringsplan for Låvan fritidsboliger (øst for Alteidet), og denne planen ventes vedtatt i løpet av sommeren 2012. Det er både naustområde og kai innenfor det området som er under regulering.

Det presiseres at de reguleringsplaner som er vedtatt etter at gjeldende kystsoneplan ble vedtatt i 2005 gjelder områder for fritidsbebyggelse som går ned til strandsonen, og som har liten betydning på kystsoneplanen.

Reguleringsplaner og andre vedtak som er truffet etter at gjeldende kystsoneplan ble vedtatt i 2005 innarbeides i planforslaget. Det samme gjelder områder med nye data om bl.a. fare og støy hvor bruk av hensynssoner må vurderes.

4 Nasjonale, regionale og lokale føringer

4.1 Regionale føringer

Fylkesplanlegging er forankret i plan- og bygningslovens kapittel 8. Fylkeskommunen skal sørge for at det innen fylkets område utføres en løpende fylkesplanlegging. Hensikten er å samordne statens, fylkeskommunens og hovedtrekkene i kommunenes fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle virksomhet i fylket.

Fylkesplan for Troms 2010-2013 skal etter ny plan- og bygningslov ikke legges fram for regjeringen til godkjenning ved Kongelig resolusjon, men oversendes regjeringen til orientering. Fylkesplanen skal legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet og være

retningsgivende for både kommunal og statlig planlegging og virksomhet i fylket. Dette innebærer at planen legger premisser og må tas hensyn til i all planlegging i og for Troms.

Nåværende Fylkesplan for Troms ble vedtatt av Fylkestinget i 2010 og gjelder for 4-årsperioden 2010 - 2013.

Fylkesplanen omfatter seks prioriterte politikkområder:

- Robuste og attraktive lokalsamfunn
- Miljø- og klimapolitikk
- Næringspolitikk
- Kulturpolitikk
- Kompetansepolitikk
- Kommunikasjons- og infrastrukturpolitikk

Planen er å finne på internett – se

<http://www.tromsfylke.no/LinkClick.aspx?fileticket=TA57pW5xCDE%3D&tabid=135>

4.2 Sametingets planveileder

Sametinget har utarbeidet en egen planveileder fra 2010 (veileder for sikring av naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv ved planlegging etter plan- og bygningsloven). I et innledende møte med Sametinget har de spesielt vist til kapittel 6 i planveilederen som går ut på hensyn å ta i forhold til samisk næringsutøvelse og ressursbruk.

Iht. plan- og bygningslovens § 5-4 kan Sametinget fremme innsigelse mot planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.

4.3 Nasjonale føringer

Lover, mål og rammer for den nasjonale arealpolitikken blir blant annet formidlet gjennom lovverket, i stortingsmeldinger, rikspolitiske retningslinjer (RPR) og rundskriv. Disse mål og rammer skal legges til grunn for kommuner, fylkeskommuner og statlige fagmyndigheter i deres planlegging og forvaltning. Dersom planforslaget er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, eller overordnet plan, kan det fremmes innsigelse til planen. Dette fremkommer av plan- og bygningslovens § 5-4.

Rikspolitiske retningslinjer er ikke juridisk bindende for den enkelte grunneier, men er formelt instruksjon til myndighetene, og skal legges til grunn i all planleggingsvirksomhet etter loven, og er samtidig viktige saksforutsetninger i enkeltsaksbehandlingen etter loven.

Følgende overordnede rammer foreligger, og vurderes som særlig relevant for planarbeidet tilknyttet rullering av kystsoneplanen:

Lovverk: Plan- og bygningsloven (med ny planlov), Naturvernloven, Naturmangfoldloven, Kulturminneloven, Havne- og farvannsloven

RPR: RPR for samordnet areal- og transportplanlegging
RPR for barn og planlegging
RPR for verna vassdrag

Forskrifter: Forskrift om konsekvensutredninger

Rundskriv, veiledere: T-2/98B nasjonale mål og interesser i fylkes- og
kommuneplanleggingen
T-4/96 ressursutnyttning i kystsonen
T-1412 Digitale planer etter plan- og bygningsloven
T-5/97 Arealplanlegging og utbygging i fareområder
T-1442 Behandling av støy i arealplanleggingen
T-5/96 Mineralske lausmasser, behandling etter plan- og
bygningsloven
Øvrig veiledningsmaterieell: www.planlegging.no

4.4 Kommunale føringer

Gjeldende planer: Kommuneplanens arealdel, vedtatt 18.10.1995
Kystsoneplan, vedtatt 08.11.2005
Kommunedelplan for hhv. Burfjord, Alteidet, Badderen, Kvæangsbotn
og Jøkelfjord – alle vedtatt 18.10.1995
Kommunal planstrategi
Andre gjeldende planer/sectorplaner

5 Verdi- og konsekvensvurdering

Ved utarbeidelse av kystsoneplanen kreves det konsekvensutredning av planens virkninger for miljø og samfunn, jf pbl § 4-2. I konsekvensutredningen skal både nye "utbyggingsområder" og endringer i eksisterende "utbyggingsområder" inngå. Utredningen skal tilpasses plannivået, og hva som er beslutningsrelevant informasjon. '

Utbyggingsområder som inngår i vedtatte reguleringsplaner forutsettes ikke konsekvensutredet, selv om disse strider mot gjeldende kommunedelplan. Hensikten med utredningen er derfor å få beslutningsgrunnlag til å avgjøre om et nytt utbyggingsområde skal inngå i kommuneplanen, og i tilfelle på hvilke vilkår.

For hvert av områdene i kystsoneplanen hvor det foreslås endring i arealbruken, skal det gjennomføres en forenklet verdivurdering. Med utgangspunkt i verdivurderingen og en vurdering av konfliktene til endring av arealbruken skal konsekvensene vurderes. Vurderingen av verdi og konsekvenser skal baseres på kjente registreringer, faglig skjønn, befaringer i de ulike områdene og andre kjente opplysninger.

I denne forenklete verdi- og konsekvensvurderingen for kystsoneplanen skal følgende tema vurderes:

Miljø og naturressurser: Naturverdier, biologisk mangfold Kulturminner, kulturmiljø Forurensing, støy Andre miljøkonsekvenser	Samfunn: Fiskeri Havbruk Friluftsliv og rekreasjon Barn og unge Samfunnssikkerhet Transportbehov Næringsliv og sysselsetting Samiske interesser, herunder reindrift Infrastruktur og kommunalt tjenestetilbud Annet
--	--

Figur 5-1: Aktuelle tema i konsekvensutredningen

Disse temaene skal vurderes med en kortfattet beskrivelse og en sammenfatning etter en firedelt skala. For hvert enkelt område skal det vurderes hvor verdifullt området er for hvert tema. Deretter skal konsekvensene ved den foreslåtte arealbruken vurderes. Følgende skal benyttes ved vurderingen av områdene.

Verdivurdering: Verdien vises med 1 til 4 stjerner: * Liten verdi ** Middels verdi *** Stor verdi **** Svært stor verdi	Konsekvensvurdering: Konfliktgraden vurderes fra -4 til +4: -1 = små negative konsekvenser -2 = middels negative konsekvenser -3 = store negative konsekvenser -4 = svært store negative konsekvenser 0 = ingen konsekvenser +1 = små positive konsekvenser +2 = middels positive konsekvenser +3 = store positive konsekvenser +4 = svært store positive konsekvenser
---	---

Figur 5-2: Verdi- og konsekvensmatrise

I de tilfeller hvor det ikke er mulig å vurdere verdier eller konsekvensene skal det heller ikke føres opp noen vurdering.

Utgangspunktet er at denne framstillingen, sammen med tekstdelen i planen, skal tilfredsstille kravene i forskrift om konsekvensutredninger.

6 Behov for grunnlagsdata og delutredninger

6.1 ROS-analyse

Det skal gjennomføres en overordnet ROS-analyse. Hensikten med denne er å avdekke om tiltak i planen medfører endringer av risiko for mennesker eller omgivelser. I ROS-analysen skal det tas utgangspunkt i oversiktsanalysen i veileder fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, samt kommunens sjekkliste for farer og uønskede hendelser.

Kvæningen kommune har stilt krav om at skredfare, værforhold og trafikk skal vurderes spesielt i tilknytning til planprosessen, og følgende kommunale føringer er lagt til grunn for ROS-analysen:

- Skredfare og usikre grunnforhold:
Flere steder i kommunen kan skred nå ned til sjøen. Dette gjelder i første rekke snøskred, men enkelte steder kan også jord- og steinskred være en potensiell fare. I tillegg kalver Øksfjordjøkelen i sjøen innerst i Jøkelfjorden. Dette utgjør en potensiell fare for tekniske installasjoner langs kyststripa. Det er også et kjent tilfelle av at snøskred har ødelagt merdene på en oppdrettslokalitet i Jøkelfjorden. Denne lokaliteten fjernes som akvakulturområde i kystsoneplanen, og vil i stedet inngå i flerbruksområdet.

Usikre grunnforhold vil bli vurdert dersom det planlegges anlegg i strandsonen som krever forankring i sjøbunn evt. på land, for eksempel flytebrygger, båtoppsett, kaianlegg etc.

- **Værforhold**
Ising kan utgjøre en fare for skade, spesielt i forhold til oppdrettsanlegg. Dette gjelder både nedising av installasjoner og fjordis i drift. Kvæningen innenfor Sørstraumen og indre deler av Burfjord er spesielt utsatt med tanke på fjordis. Nedising av installasjoner inntreffer gjerne under sterk kulde og landvind og da på vindutsatte områder. Sørøstsiden av Spildra er nevnt som et slikt område, men det er ikke samlet inn opplysninger omkring dette for kommunen som helhet. Det er spesielt flytende oppdrettsanlegg som er utsatt for disse problemene, og isforhold bør spesielt vurderes ved plassering av slike.

Sterk vind og bølger kan gjøre stor skade, og enkelte områder er mer utsatt enn andre.

- **Trafikk**
Installasjoner på sjøen kan utgjøre en fare for skipstrafikken og omvendt. Dette momentet må vurderes i hvert enkelt tilfelle av kystverket.

Transport av olje langs kysten foregår langt ut fra kysten av Kvæningen, men det er ikke utenkelig at store utslipp kan nå helt inn hit. Det er ikke satt av områder til dumpinghavn her. Det er heller ikke forhold tilknyttet interkommunalt oljevernberedskap som har konsekvenser for planen.

- **Havnivåstigning**

Samtidig har Kvæningen kommune vurdert at følgende momenter ikke er aktuelle å vurdere nærmere, noe som medfører at de ikke blir spesielt vurdert i ROS-analysen:

- Flom
- Tidevann
- Radon
- Kraftlinjer og transformatorer
- Industri og næringsliv i nærmiljøet/næringskonflikter
- Sigevann
- Utbyggingsrekkefølge
- Friområder og lekeområders plassering i forhold til potensiell fare (sjø, elver, trafikk og kraftlinjer/transformatorer)
- Adgang til kollektivtrafikk
- Uønskede snarveier
- Reguleringsbestemmelser
- Tilrettelegging for nødstatene – brannvarslingsforsyning – ajourføring av beredskapskart
- Drikkevannsforsyning og plassering i forhold til potensiell fare
- Skjæringer og fyllinger – høyder og terrengvinkler – autovern og gjerder

Det forutsettes at detaljerte ROS-analyser gjennomføres på reguleringsplan-/tiltaksnivå med sikte på å etablere planløsninger/bestemmelser som ivaretar sikkerhet knyttet til aktuell etablering. Det tas sikte på å påbegynne ROS-analysen tidlig i planprosessen for å avdekke viktige utredningsbehov tidlig, og for at ROS-analysen kan benyttes som grunnlag for konsekvensutredningen og videre planlegging.

6.2 Temakart

Som grunnlag for planprosessen utarbeides det egne temakart. Dette er en viktig del av beslutningsgrunnlaget når framtidig bruk av kystsonen i kommunen skal planlegges.

Kartene utarbeides med utgangspunkt i tidligere registreringer. Målsettingen er at grunnlaget skal være tilgjengelig i kommunens arealisbase. Dette omfatter kommunens egne registreringer og ulike fagdata fra statlige og regionale etater.

Følgende temakart blir produsert i planprosessen:

- Fiskeri - gyteområder
- Fiskeri - oppvekstområder
- Fiskeri – områder for aktive fiskeredskaper
- Fiskeri – område for passive fiskeredskaper
- Fiskeri – låssettingsplasser
- Lakseplasser og nasjonal laksefjord
- Naturvernområder og viktige naturtyper.
- Konsesjon – fiskeoppdrett
- Farleder og sjøkabler
- Inngrepsfrie naturområder

7 Planprosess og medvirkningsopplegg

Det er besluttet at administrasjonen i Kvænanngen kommune har ansvar for prosessen omkring rullering av kystsoneplanen. Det er videre besluttet at Formannskapet er styringsgruppe i den pågående planprosessen.

Varsel om oppstart, høring av planprogram, offentlig ettersyn og kunngjøring av vedtatt plan blir annonsert i avis og på kommunens hjemmeside. Berørte lag/foreninger, myndigheter og andre blir tilskrevet. Papirversjoner av plandokumentene vil være tilgjengelig på biblioteket i Burfjord og på rådhuset ved alle milepæler i planarbeidet. I tillegg vil de være tilgjengelig i elektronisk format på kommunens hjemmeside <http://www.kvanangen.kommune.no/>.

Det legges opp til å dele planprosessen inn i følgende tre faser:

1. Innledende fase / Programfase:

Aktuelle tema som skal rulleres er nevnt i eget kapittel. Det er allerede etablert ulike arbeidsgrupper for disse temaene, og de ulike arbeidsgruppene er allerede i gang med sitt arbeid. Det skal gjennomføres befaringer på aktuelle steder i løpet av sommeren 2012. Dette gjøres for å sikre at områder som lanseres også vurderes gjennom befaringer. Det har også i innledningen vært fokus på å få til gode arbeidsformer og ønsket framdrift i prosessen.

Forskriften om konsekvensutredning innebærer at det i den innledende planfasen utarbeides et planprogram. Planprogrammet skal legges ut til offentlig høring i minimum 6 uker samtidig med at kommunen kunngjør varsel om oppstart av planarbeidet. Høring av planprogrammet i en innledende fase vil sikre at de mest aktuelle spørsmålene rundt planarbeidet blir gjenstand for en offentlig debatt.

I denne fasen legges det også opp til å gjennomføre folkemøter aktuelle steder i kommunen. Dette blir møter hvor kommunen først orienterer kort om den pågående prosessen, for så å ta imot alle slags innspill fra folk. Det er for tidlig å presentere løsningsforslag så tidlig i prosessen.

Videre skal planprogrammet vedtas utfra de innspill som er kommet inn i høringsrunden og de signaler kommunen har mottatt under folkemøtene.

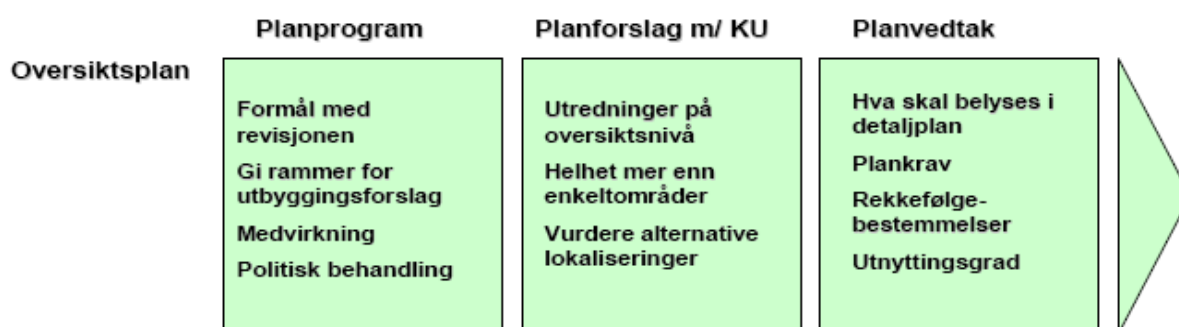
2. Planforslagsfase:

Gjennom ovennevnte prosesser i fase 1 vil administrasjonen ha et godt grunnlag for å gå i gang med mer detaljert planlegging utpå høsten i 2012. Intensjonen er at tilgjengelige data da gir et godt bilde av både mulighetene og begrensingene innenfor forskjellige temaer. Det blir på dette tidspunktet de ulike interessene skal veies opp mot hverandre, og prioriteringer skal foretas. Det legges her opp til å gjennomføre et planforum i Tromsø hvor Kvæningen kommune presenterer et foreløpig planutkast med de muligheter og begrensinger som er klarlagte på det aktuelle tidspunktet.

Med bakgrunn i vedtatt planprogram skal kommunen så utarbeide forslag til kystsoneplan med tilhørende konsekvensutredning som så legges ut til offentlig ettersyn i minimum 6 uker.

3. Planvedtaksfasen:

Etter offentlig ettersyn av planen skal det redegjøres for hvordan konsekvensutredningen og uttalelsene til denne er vurdert og tatt hensyn til. Det legges opp til en ny runde med folkemøter i denne delen av prosessen. Det skal videre vurderes og eventuelt stilles vilkår for gjennomføring og krav om oppfølgende undersøkelser før planen sluttbehandles av kommunestyret.

Figur 7-1: Illustrasjon av de ulike planfasene (Fra veileder om forskrift om Konsekvensutredning - Miljøverndepartementet).

Hovedvekten av medvirkningsopplegget gjennomføres før offentlig ettersyn, da det er i den fasen mulighetene for å påvirke planens innhold er størst.

Det vil være behov for å drøfte konkrete problemstillinger/spørsmål med ressurspersoner og myndigheter underveis i prosessen, for eksempel Sametinget, Fylkesmannen i Troms og Fiskeridirektoratet. Det vil bli tatt initiativ til å gjennomføre slike møter ved behov gjennom hele planprosessen, og forenklet er det valgt å kalle slike møter for "fagmøter". Det er allerede gjennomført slike møter med:

- Sametinget
- Reindrifftsforvaltningen i Vest-Finnmark
- Kvæningen Qven- og sjøsamisk forening

Det er videre allerede besluttet at det vil bli tatt initiativ til å gjennomføre møter med Fiskeridirektoratet og Statsskog.

8 Tidsplan for kystsoneplanprosessen 2012-2013

Oversikten nedenfor gir en oversikt over viktige milepæler og planlagt framdrift i prosessen. Tidsplanen er datert 13.04.2012.

Mars-april 2012

- Interne avklaringer, innledende møter
- Litteratursøk / gjennomgang
- Innsamling av eksisterende planer
- Framdriftsplanlegging
- Oppstartsnotat formannskapet
- Politisk orientering om planprosessen

Mai-juni 2012

- Oppstart arbeidsgrupper, arbeidsgruppemøter
- Forslag til planprogram (politisk behandling 13. juni)
- Formell varsel om planoppstart
- Fagmøter
- Utarbeidelse av temakart
- Befaringer
- Diverse registreringsarbeid
- Høring planprogram/varsel planoppstart

Juli 2012

- Høring planprogram/varsel planoppstart

Juli-september 2012

- Høring planprogram/varsel planoppstart (høringsfrist 31.08)
- Folkemøter (perioden 20-28 august 2012)
- Bearbeiding av innspill tilknyttet høring planprogram
- Samkjøring opp mot planstrategi og øvrige kommunale planer
- Stadfesting av planprogram (politisk behandling)
- Rapport fra arbeidsgruppene (Leveringsfrist 21.09.2012)

Oktober – desember 2012

- Nye fagmøter
- Utarbeidelse av planskisser, konfliktkart
- Planforum i Tromsø (i regi av Troms Fylkeskommune)
- ROS-analyse
- Konsekvensutredning / rapportskrivning (planbeskrivelse)

Januar – februar 2013

- Rapportskrivning
- Kartproduksjon
- Politisk behandling kystsoneplan februar 2012 – offentlig ettersyn

Mars-juni 2013

- Offentlig ettersyn
- Nye folkemøter
- Merknadsbehandling
- Evt. fagmøter (ved behov)

- Justeringer av planforslaget
- Gjennomgang av evt. innsigelser
- Evt. supplerende befaringer
- Sluttbehandling kommunestyre – egengodkjenning av planen

9 Innspill fra offentlige myndigheter og berørte parter

Oppstart av planarbeid ble varslet medio juni 2012 samtidig som forslag til planprogram ble sendt på høring. Frist for tilbakemelding ble satt til 31.08.2012.

I forbindelse med varsel om oppstart av planarbeid og høring av planprogram har det kommet inn totalt 19 innspill. 13 av innspillene har kommet fra offentlige instanser og sektormyndigheter, hhv. Fylkesmannen i Troms, Troms fylkeskommune, Sametinget, Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, Statens vegvesen, Fiskeridirektoratet, Kystverket, Havforskningsinstituttet, Direktoratet for mineralforvaltning, Universitetet i Tromsø, Forsvarsbygg, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Kvæningen kommune v/næringskonsulent.

4 av innspillene har kommet fra foreninger/lag og andre berørte organisasjoner og instanser, hhv. Kvæningen Fiskarlag, Kjækan og Kvæningsbotn grendeutvalg, Segelvik Velforening og Kvæningen Qven- og sjøsamisk forening.

De resterende 2 innspillene er kommet fra hjemmelshavere og private parter, hhv. Statskog og Ivar Kaino.

Referater av uttalelsene følger nedenfor med våre kommentarer.

Fylkesmannen i Troms, datert 14.09.2012

Plan- og bygningslovens kapittel 4 angir generelle utredningskrav for å utarbeide en plan. Fylkesmannen har ingen merknader til forslag til planprogram slik det er utformet.

Programmet vil dekke flere sentrale fagområder som Fylkesmannen har ansvar for. Fylkesmannen vil bemerke at arealbruken i sjø er mest hensiktsmessig å innarbeide i kommuneplanens arealdel. Dette vil gi en mer helhetlig oversikt over kommunens ressurser og den bruken som foreslås av arealene på land og sjø. Fylkesmannen vil anbefale at kommuneplanens arealdel revideres så raskt som mulig.

Hensynet til bestander av anadrome laksefisk (laks, sjøørret og sjørøye)

Kommunen har flere vassdrag med bestander av anadrome laksefisk (jf. villaksportalen.no/lakseregisteret), som skal ivaretas i forhold til annen samfunnsvirksomhet. Utfordringen er stor i forhold til oppdrettsnæringen (jf. diverse søknader om oppdrettslokaliteter/utvidelser, herunder også møte 20.10.11). Det ligger ei særlig utfordring i å ivareta det nasjonale laksevassdraget Kvæningselva med tilhørende nasjonal laksefjord. Viktige føringer for dette er lagt i St.prp.nr.32 (2006-2007), hvor det presiseres at summen av endringene i oppdrettsaktiviteten over tid ikke skal medføre økt, men snarere redusert risiko for villaksen (jf. s 72). Det skal også tas rimelig hensyn til de bestander/fjordområder som ikke har fått status som nasjonale laksevassdrag/laksefjorder (jf. s 30).

I påvente av revisjon av veileder for behandling av oppdrettssaker fra 1999, har Direktoratet for naturforvaltning i informasjonsskriv av 07.07.09 gitt nærmere føringer hvordan oppdrettssaker skal håndteres i forhold til hensynet til vill laksefisk (jf. vedlegg).

Fylkesmannen ber om at dette legges til grunn for planarbeidet, inntil revisjon av den gamle veilederen foreligger.

Hensynet til samfunnssikkerhet

I plan- og bygningslovens § 4-3, samfunnssikkerhet og risiko- og sårbarhetsanalyse, står det

beskrevet at planmyndigheten skal påse at risiko- og sårbarhetsanalyse gjennomføres for planområdet, eller selv foretar en slik analyse. Fylkesmannen ønsker at tiltakshaver gjennomfører en tilfredsstillende risiko- og sårbarhetsanalyse til planforslaget, videre at eventuelle krav til detaljundersøkelser blir gjennomført og utledet, før saken sendes til offentlig ettersyn.

Hensynet til naturmangfoldloven

Fylkesmannen vil minne dere om at det må gjennomføres en vurdering etter naturmangfoldlovens alminnelige bestemmelser, og ber kommunen ta utgangspunkt i naturmangfoldlovens formål (§ 1):

"Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur."

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører natur, jf. naturmangfoldloven § 7. Det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Manglende vurdering etter naturmangfoldlovens alminnelige bestemmelser er å anse som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven *"forvaltningsorganets utrednings — og informasjonsplikt"*.

Hensynet til friluftsliv

Kommunen bør sjekke status for egen kartlegging og verdisetting av friluftsområder i kommunen. I det videre arbeidet bør det tas hensyn til områder i strandsonen som er av særlig verdi for friluftslivet. Ved detaljplanlegging skal en sikre den generelle mulighet for ferdsel i strandsonen og sikre og tilrettelegge noen fine områder i strandsonen for allmennhetens opphold for rasting.

Hensynet til naturtyper registrert i Naturbase

I sjøen ligger det i Naturbase 8 registrerte områder med israndavsetninger med verdien viktig (B-verdi) og 6 bløtbunnsområder med verdien viktig (B-verdi) som det skal tas hensyn til i planleggingen. Bløtbunnsområder er bla viktige av hensyn til næringsdyr for fugler. Også et større område med sterk tidevannsstrøm er verdisatt til viktig i naturbase, og ett område med større kamskjellforekomster er verdisatt til viktig. 8 yngleområder for torsk og hyse er nevnt i Naturbase. Områder med verdi svært viktig i strandsonen er: BN00070943 Alteidet, (brakkvannsdelta — Deltaområde), : BN00070948 — (Nordbotn — havstrand — Deltaområde), : BN00070950 Litlebakken, Kjøllefjord (slåttemark =i tillegg Utvalgt naturtype, skjøtelsesplan lages), : BN00070961 Vågen (naturbeitemark).

Hensynet til kulturlandskap

En lokalitet er avsatt under kartlegging tidlig på 1990-tallet i det tverrfaglige prosjektet Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap og gitt høy verdi, Myreng. Den er senere ikke kartlagt etter hva vi kjenner til, og kan følges opp i det videre arbeidet.

Hensynet til kvartærgeologi — områder som ikke ligger i Naturbase

I rapport nr 49 (naturvitenskap) 1986 av Tromsø Museum (fra Tromsø Museum) er gjengitt 7 kvartærgeologisk viktige områder på land i Kvænanen, to av disse har verdi Gruppe II (har høy faglig verdi. I noen tilfeller finnes alternative områder i nærheten, men sjelden av helt samme verdi som de foreslåtte i denne gruppen).

Av disse ligger følgende langs kysten og er relevante i en kystsoneplan:

Nr 16 Litjebraumen (gruppe II), på begge sider av straumen. Israndavsetninger av preboreal alder. På østsiden av formen er det en lav, stedvis brei endemorene. Dette er en av de få bevarte Preboreale israndavsetninger i Nord-Troms, som samtidig også er betydelig markert i landskapet her.

Lokalitet 18Abbujuakka (GIII) (faglig interessante lokaliteter men ofte av mer lokal betydning). Et hevet (gammelt) delta, som ikke er noen uvanlig type, men denne har karakteristisk deltaform med skarpt avgrensede kanter som gjør det instruktivt. og 19 Njemenaikujohka (GIII) et aktivt (resent) delta i dag. Nr 18 og 19 kan ha spesiell interesse fordi det er mulig å sammenligne disse to, da de ligger bare 1 km fra hverandre. Verken 18 eller 19 er sjeldne naturtyper her på kysten, men det er instruktivt at de ligger nært.

Hensynet til rødlistede arter

Artskart og artsobservasjoner bør sjekkes.

Kommentarer: Fylkesmannen har ingen spesielle merknader til planprogrammet, noe som medfører at det ikke er behov for endringer. For øvrig blir kommentarene vurdert i den videre planprosessen.

Troms fylkeskommune, datert 09.10.2012

Plan- og bygningslovens kapittel 4 angir generelle utredningskrav til planarbeid, blant annet krav til planprogram. Forslag til planprogram – rullering av kystsoneplanen vurderes å være godt gjennomarbeidet og Troms fylkeskommune har ingen spesielle merknader til utformingen av planprogrammet. Imidlertid har Troms fylkeskommune en kommentar til kap 4.1 i planprogrammet, hvor det nevnes at regional planlegging er forankret i plan- og bygningslovens § 19. Det må her presiseres at dette er i plan- og bygningsloven av 1985.

I kap 7 om planprosess og kap 8 om tidsplan legges det opp til at det skal gjennomføres et planforum i Tromsø. Troms fylkeskommune er positive til ønsket om et planforum og oppfordrer Kvæningen kommune til å ta kontakt med fylkeskommunen i god tid før ønsket tidspunkt, slik at det er tid til å planlegge og invitere til planforum.

På generelt grunnlag vil Troms fylkeskommune anbefale at Kvæningen kommune utarbeider kommuneplanens samfunnsdel og reviderer kommuneplanens arealdel så raskt som mulig slik at disse samordnes, da kommuneplanens samfunnsdel er en viktig premisse for utforming av arealdelen.

Akvakulturinteresser

Troms fylkeskommune er innsigelsesmyndighet for akvakulturinteresser fra 1. januar 2010. Fiskeridirektoratet spiller likevel fortsatt inn dette til kommunen etter omforent rutine mellom Fiskeridirektoratet region Troms og Plan- og næringsetaten. Fiskeridirektoratet uttalte seg på høringen om forslag til planprogram i sitt brev av 10.09.12.

Kommentarer: Det vises til henvisningen til kap. 4.1 i planprogrammet hvor det opplyses at henvisningen til plan- og bygningslovens § 19 er for plan- og bygningsloven av 1985. Dette er korrekt. I ny plan- og bygningslov er regional planlegging forankret i kapittel 8. Dette er nå endret i planprogrammet. For øvrig er Kvæningen kjent med fylkeskommunens opplysninger når det gjelder akvakulturinteresser

Havforskningsinstituttet, datert 31.08.2012

Vi har raskt sett på forslag til kystsoneplan for kommunen og ser at man er kjent med at marine naturtyper, under de blå flater, som gytefelt- og oppvekstområder for fisk, i noen grad er kartlagt i kommunen. Særlig verdifulle og viktige marine naturtyper bør ligge inne på kommunens karter og kunne tas hensyn i forbindelse med mulige fremtidige tiltak i kystsonen, som kan berøre biologisk produksjon og mangfold i kommunens sjøområder.

Kommentarer: Kvæningen kommune er kjent med Havforskningsinstituttets opplysninger, og disse forholdene blir vurdert i den videre planprosessen.

Universitetet i Tromsø, datert 31.08.2012

Etter kulturminnelovens § 3.4 er Tromsø Museum rette myndighet for forvaltning av kulturminner under vann i sjø og vassdrag i Nord-Norge nord for Rana kommune. Som ansvarlig myndighet for forvaltning av kulturminner under vann, er det viktig at Tromsø Museum er trukket inn i planleggingsprosessen på et tidlig stadium. Å gi innspill til arealplaner er et forebyggende arbeid som forhindrer konflikter i forvaltning av kulturminner på et senere tidspunkt.

Vi har ingen konkrete merknader til planprogrammet eller planforslaget på nåværende tidspunkt, men avventer offentlig ettersyn.

***Kommentarer:** Innspillet tas til orientering.*

Fiskeridirektoratet, datert 10.09.2012.

Forslag til planprogram for Kvænanngen kommune som foreligger synes å være godt gjennomarbeidet og godt strukturert. Planprogrammet omhandler en plan for det videre arbeidet, og etter vår oppfatning har dere med de tema som er vesentlig for utarbeidelse av en kystsoneplan.

Fiskeridirektoratet har følgende spesielle merknader til forslaget: I kapittel 5 er det i figur 5-1 listet opp aktuelle tema for konsekvensutredning. Her er fiskeri nevnt som et tema. Vi mener at også havbruk bør tas med som et tema i denne oppstillingen.

I kapittel 6.2 er det listet opp hvilke temakart som vil bli produsert i planprosessen. Her er "konesjon — fiskeoppdrett" foreslått som et temakart. En konesjon kan vanligvis knyttes til flere havbrukslokaliteter (eks. for laks og ørret). Vi mener derfor at det bør produseres temakart for havbruk. Her bør blant annet havbrukslokaliteter legges inn (denne informasjonen er tilgjengelig gjennom kartløsningen til fiskeridirektoratet, på våre nettsider (www.fiskeridir.no)).

Ut over dette har Fiskeridirektoratet en del generelle merknader til utarbeidelse av planprogram, og kystsone-/arealplaner. Kommuneplanen bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for samfunnsutvikling, sektorenes virksomhet og langsiktige arealbehov, og ta stilling til hvilken strategi kommunen vil legge til grunn.

Arealstrategien i den kommunale planstrategien vil være en viktig premis for samfunnsdelen fordi den har betydning for utviklingen av tjenester i kommunen.

Fiskeridirektoratet, som forvaltningsmyndighet for fiskeri- og havbruksnæringen, er opptatt av at arealstrategien også omfatter bruk av areal i sjø. Det er en nasjonalt prioritert oppgave å legge til rette for videre utvikling av de marine næringer, fiskeri og havbruk. Den viktigste forutsetning for videre vekst i havbruksnæringen er tilgang på egnede arealer. En viktig forutsetning for en bærekraftig utvikling i fiskerinæringen er at arealer for rekruttering, gyte og oppvekstområder, skjermes for virksomhet som kan hindre eller forstyrre gyting eller skremme yngelen fra naturgitte oppvekstområder.

Fiskerinæringens bruk av arealer i sjø er basert på naturgitte forutsetninger. Gyte- og oppvekstområder er viktige naturgitte forutsetninger for bærekraftige utnyttelse av lokale bestander. Tilgang til viktige fiskeområder er nødvendig for lokale fiskerier. Fiskerinæringens bruk av arealer i sjø må ivaretas i arealstrategien og i planprogrammet og komme til uttrykk i utkast til kystsoneplan.

Utviklingen i havbruksnæringen har ført lokalitetene ut fra skjermede områder til mer eksponerte områder som gir bedre miljøkvaliteter. Samtidig er lokalitetene blitt større, og biomassen i anleggene er økt betydelig. Denne utviklingen har løst noen konflikter i forhold til fiskeriene og skaper samtidig nye konflikter. Lokalitetene kommer ut fra gyteområdene i bunnen av fjordene. Når lokalitetene kommer lenger ut blir det dypere, fortøyninger blir lengre, og det areal som okkuperes blir større. Denne utviklingen har ført lokalitetene ut på viktige fiskefelt og konfliktene med fiskeriene øker.

Havbruksnæringens behov for egnede arealer må ivaretas i planstrategien og i planprogrammet og komme til uttrykk i utkast til kystsoneplan.

Lokale fiskere her over lengre tid hevdet sine erfaringer at oppdrettsanlegg for laks medfører at gytefisken blir borte fra gyteområder innover i fjordene. De hevder også at fisk på gytevandring i trange fjorder, stopper og snur når de møter oppdrettsanlegg. Dette er en problemstilling kommunen må vurdere når arealer i sjø skal anvendes til ulike interesser.

Fiskeri og havbruk er de viktigste næringer i kystsonen, og begge næringer har behov for tilstrekkelige og egnede arealer. De arealer fiskerinæringen bruker er gitt av fiskens vandringsmønster og gytetilpasning i fjorder og kystnære farvann. Havbruksnæringens bruk av arealer har endret seg med utvikling av teknologi og ut fra erfaringer for hvilke krav fisken har til miljøet. Ettersom havbruksnæringen tar i bruk mer eksponerte lokaliteter vil bruken av arealer overlappe med fiskernes bruk av arealer. De to næringer kan ikke drive i samvirke, de ekskluderer hverandre. Det blir derfor en utfordring for kommunen å gjøre en planprosess som ivaretar begge næringers arealbehov.

Som en veiledning til dette minner vi om følgende uttalelse fra Havforskningsinstituttet i Fisken og Havet særnummer 2 - 2006: *Viktige lokale gyte- og oppvekstområder bør identifiseres og sikres mot inngrep som ødelegger slike områder for rekruttering av torsk. Forringelse eller tap av gytehabitat kan tenkes å være en trussel mot opprettholdelse av en del lokale bestander. Fåttallige bestander som er avhengig av arealmessig små gyteområder med begrenset vannutskifting, vil være sårbare. Potensielle trusler mot slike områders funksjon som gytefelt, er utslipp av næringssalter og organisk stoff som bidrar til redusert oksygennivå.*

Revisjon av kystsoneplaner har ikke klart å følge dynamikken i utviklingen i havbruksnæringen. Det har medført at havbruksnæringens tilpasning til nye arealer og ny bruk av etablerte arealer i stor grad har skjedd ved at det må søkes dispensasjon fra vedtatt arealplan. Det vil derfor være gunstig om kommunale arealplaner for sjøområder gjøres mest mulig fleksible, slik at bruk av dispensasjoner minimeres. Etter den nye planloven kan kommunen gi bestemmelser, men også retningslinjer, for arealbruk i kystsonen. Fleksibilitet i arealplanen kan eksempelvis etableres ved større bruk av retningslinjer i stedet for bestemmelser. Hvis arealer i sjø gis arealkategori AF (akvakultur og fiskeri) så vil avveiningen mellom de to gjøres i en søknadsprosess hvor en har kunnskap om omsøkt havbruksvirksomhet.

Konsekvensutredninger

Ny arealbruk skal konsekvensutredes. Fiskeridirektoratet ber om at virkninger av ulike former for arealbruk på marine ressurser og fiskeri- og havbruksnæringens arealbehov blir konsekvensutredet.

Innsigelser

Som statlig myndighet kan Fiskeridirektoratet fremme innsigelse i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vårt saksområde. Det er opp til Fiskeridirektoratets regionkontor å avgjøre om et spørsmål er av nasjonal eller vesentlig regional betydning. Innsigelse skal fremmes så tidlig som mulig i planprosessen. Helst bør eventuell innsigelse varsles allerede i forbindelse

med utarbeiding av planprogram, dersom en ser at en ikke vil kunne godta en av de mulige løsninger i arealplanen.

Ved følgende forhold vil Fiskeridirektoratet vurdere bruk av innsigelse til arealplan:

- Manglende fiskeridata (gyte- og oppvekstområder, fiskeområder for aktive og passive redskaper, låssettingsplasser)
- Alle etablerte A-områder må vises i plankartet
- Områder med risiko for ras til sjø
- Områder med risiko for islegging og påfølgende isdrift om våren

Denne listen er ikke utfyllende. Det kan være andre forhold, eller sammenfall av flere faktorer, som kan medføre at Fiskeridirektoratet vil vurdere bruk av innsigelser.

Fiskeridirektoratet Region Troms har registrert fiskeridata for hele Troms, inklusive data for havbruksnæringen i Troms. Data er tilgjengelig på våre nettsider. Vi gjør oppmerksom på at gytefelt for torsk er verifisert av Havforskningsinstituttet. Havforskningsinstituttet har på de gytekartene de har gitt ut også satt en verdivurdering på gytefeltene som er verifisert. Havforskningsinstituttet bruker følgende verdikriterier: lokalt viktige, regionalt viktige, nasjonalt viktige, om gytefeltene. Gytefelt som er klassifisert som regionalt og nasjonalt viktige, skal skjermes mot oppdrettsanlegg som kan forstyrre gytingen. Det betyr at disse områder må vises i plankartet som enbruksområder.

Havforskningsinstituttet har kart som kan avvike fra de registreringer Fiskeridirektoratet har gjort. Det er Havforskningsinstituttets kart som skal anvendes der de foreligger. For andre arter enn torsk er det Fiskeridirektoratets kart som skal anvendes. Med bakgrunn i ovennevnte skal Fiskeridirektoratet Region Troms ivareta de marine ressursene i regionen, samt bidra til at fiskeri- og akvakulturnæringen i regionen får gode rammevilkår.

Kystsonen er svært verdifull og attraktiv for rekreasjon og næringsvirksomhet, men er samtidig veldig sårbar. En forutsetning for kystsonens verdi er at den er ren, levende og mangfoldig. Grundig planlegging er en forutsetning for at menneskelig aktivitet i så liten grad som mulig skal påvirke kystsonen og livet i sjøen negativt.

De aller fleste av våre fiske- og skaldyrarter har gyte- og oppvekstplasser i de nære kystområdene. Slike plasser kan ha stor betydning for rekrutteringen til de lokale fiskebestandene. Havforskningsinstituttet kan bl.a. dokumentere at kysttorsk kan være genetisk forskjellig fra en fjord til en annen, og spesielt tilpasset den fjorden de lever i. Dette betyr at dersom gyte- og eller oppvekstområdene til kysttorsken i en fjord blir skadet eller ødelagt, kan dette få alvorlige følger for fjordens torskebestand.

Fiskerimyndighetenes målsetning er å sikre at fiske- og skaldyrbestandene blir forvaltet på en bærekraftig måte, og på en måte som tar hele det marine økosystemet i betraktning. Etter Fiskeridirektoratets vurdering bør kommunen stille klare og strenge krav til tiltak for å redusere den negative miljømessige påvirkningen fra båthavner. Fiskeridirektoratet Region Troms vil foreslå at følgende innføres som vilkår for nyetablering og utvidelse av havner, samt vurderes for alle større eksisterende anlegg:

- Båthavner med servicebrygge/slipp og sjønære opplagsområder skal være utstyrt med oljeskinner. Dette vil redusere forurensingen fra land til sjø vesentlig.
- Det tilrettelegges for kildesortering av avfall i småbåthavnene, og miljøfarlig avfall (batterier, olje, lakk, maling og andre kjemiske produkter) skal tas hånd om på en forsvarlig måte.
- Bryggeanlegg og bølgebrytere bør utformes og plasseres med tanke på å opprettholde tilstrekkelig vanngjennomstrømning for å opprettholde god vannkvalitet.

Fiskeridirektoratet Region Troms står til disposisjon for ytterligere faglige bidrag ved behov. Vi ser frem til aktiv deltakelse i den videre planprosess.

Kommentarer: Fiskeridirektoratets har merknad til at havbruk trekkes inn som et tema i figur 5-1, kapittel 5. Figuren lister opp aktuelle tema for konsekvensutredning. Fiskeridirektoratets innspill imøtekommes, og planprogrammet endres slik at også havbruk tas med som et tema i denne oppstillingen. Det vil bli gjennomført eget møte med Fiskeridirektoratet med det første. Der vil bl.a. temakart og øvrig kartmateriell tilknyttet fiskeri og havbruk bli drøftet, deriblant innspillet tilknyttet temakart for oppdrettskonsesjoner. For øvrig vil Fiskeridirektoratets merknader bli vurdert fortløpende i den videre planprosessen.

NVE, datert 25.07.2012

Vi kan ikke se at tema for vurdering av usikre grunnforhold er med i forslag om utredningstema i ROS-analysen. Vi kan heller ikke se at havnivåstigning og konsekvenser av dette vil vurderes. Vi ber om at begge disse temaene blir vurdert i forbindelse med utarbeidelse av planen. NVE legger til grunn at naturfarer som flom, erosjon og skred skal vurderes for alle nye byggeområder også i kystområder, der dette er aktuelt. I den forbindelse viser vi til NVEs retningslinje nr. 2/2011 "Flaum- og skredfare i arealplanar" som omhandler sikkerhetsnivåer og fremgangsmåte for utredning av fare for flom og kvikkleireskred. NVE anbefaler at på kommuneplansnivå skal potensiell fare være utredet.

Det drenerer en del vassdrag til fjordsystemet. I området har seks verna vassdrag utløp, Navitelva, Kvæningselva, Nordbotnelva, Badderelva, Storelva og Skalselva. Her gjelder RPR for verna vassdrag. Det kan det også være mindre vassdrag som er masseførende.

For byggeområder i nærheten av vassdrag må det gjøres en vurdering av om området kan være utsatt for flom. Nye byggeområder skal som hovedregel plasseres sikkert mot en 200-årsflom. Noen mindre vassdrag i området kan være masseførende. Kommunens vurdering kan være basert på lokalkunnskap og eventuelle observasjoner og målinger fra tidligere flomhendelser. Ved flomhendelser vil normalt vannhastigheten øke og fare for erosjon og utglidinger øker. Elva vil også kunne ta nye løp.

NGUs løsmassekart (<http://geo.ngu.no/kart/losmasse/>) og Skrednett (www.skrednett.no) gir en oversikt over grunnforhold og registrert skredhendelser. Disse kartene bør, sammen med lokalkunnskap, benyttes til å vurdere skredfare for nye tiltak. Nye byggeområder skal som hovedregel plasseres slik at sannsynligheten for skred er mindre enn 1/1000 jf. TEK 10 § 7-3. Deler av planområdet er skredutsatt også i 100 metersonen ned mot sjøen. Løsmassekartet viser også at det er noen forekomster med tykke marine avsetninger, noe som kan være en indikasjon på ustabile grunnforhold. Det er også kjent at det deler av Kvæningen kommune er problem med usikre grunnforhold eks. i Burfjord. Dersom det planlegges ny bebyggelse på slike arealer bør det gjøres en vurdering av om grunn- og terrengforholdene er slik at det kan være skredfare. I områder med marin leire med terrenghelning større enn 3 grader eller raviner/søkk i terrenget er det grunn til å vurdere fare for kvikkleireskred nærmere. Skredfare må også vurderes for installasjoner i strandsonen og i sjøen. Fremgangsmåte for slike vurderinger er beskrevet i nevnte retningslinjer nr. 2/2011.

Kommentarer: Havnivåstigning er etter innspill fra NVE tatt inn som et tema som skal utredes i ROS-analysen. Det samme gjelder usikre grunnforhold, som vil bli vurdert dersom det planlegges anlegg i strandsonen som krever forankring i sjøbunn evt. på land, for eksempel flytebrygger, båtoppsett, kaianlegg etc. dette innebærer at kap 6.1 i planprogrammet er justert slik at innspillet fra NVE er imøtekommet. Øvrige merknader fra NVE blir vurdert fortløpende i den videre planprosessen.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), datert 06.07.2012

DMF er opptatt av mineralske råstoffer i plansammenheng. Det framgår av tilsendte

planprogram, kapittel 3 at vurderinger knyttet til næringsarealer (på land) og områder for råstoffutvinning vil bli sentrale når kommuneplanens arealdel skal rulleres, og skal tillegges liten vekt i den prosessen som nå er igangsatt. DMF vil komme tilbake med innspill når arealdelen skal rulleres.

Kommentarer: *Direktoratet for mineralforvaltnings kommentarer tas til orientering.*

Sametinget, datert 31.08.2012

Sametinget har ingen merknader til planprogrammet for kystsoneplanen. Vi anser valg av tema for den forenklede verdi- og konsekvensvurderingen som fornuftig og dekkende for en slik type plan. Vi er også tilfredse med at det skal utarbeides temakart for gyte- og oppvekstområder for fisk. I den forbindelse vil vi minne på Sametingets planveileder og da spesielt punktene 6.1 og 6.2:

6 *Hensyn å ta i forhold til samisk næringsutøvelse og ressursbruk*

6.1 *Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealene til tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder av vesentlig bedning for fiske i samiske kyst- og fjordområder. Lokalteter for oppdrettsanlegg for torsk skal ikke etableres i gyteområder for vill torsk.*

6.2 *Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal sikre at endret arealbruk i samiske kyst- og fjordområder ikke medføre irreversibel skade eller ødeleggelse av lokalt fiske av vesentlig bedning for befolkningen i et bestemt område.*

God medvirkning fra befolkning og næring er viktig for at slike planprosesser skal bli vellykkede. I planprogrammet legges det opp til bred medvirkning, med planforum, folkemøter og høringer. Det er viktig at dette følges opp i planprosessen og at det legges opp til medvirkningsprosessene får reell innflytelse underveis i prosessen.

Vi håper at Kvæningen kommune tar hjelp i Sametingets planveileder i det videre arbeidet med kystsoneplanen. Sametinget ønsker å bidra og håper på et godt samarbeid i den videre arbeidet med rullering av planen.

Kommentarer: *Sametingets kommentarer blir vurdert fortløpende i den videre planprosessen. Til orientering er temakart for gyte- og oppvekstområder for fisk allerede utarbeidet.*

Statens vegvesen, datert 11.07.2012

Statens vegvesen har følgende merknader til planprogrammet:

- Kommunen må i det videre arbeidet si noe om adkomstforholdene til næringsområdene for havbruk. Det bør ikke legges anlegg til områder hvor det kan være problematisk å få avkjørsel og adkomst.
- Kommunen må også si noe om tilstand, og evt. behov for tilrettelegging av vegforhold fram til og fra anlegg.

Kommentarer: *Statens vegvesens kommentarer vil bli vurdert i den videre planprosessen.*

Kystverket, datert 08.08.2012:

Kystverket forutsetter at sjøarealene i kommunen blir en integrert del av kommuneplanens arealdel. I den forbindelse er det viktig at dette blir en plan som er fremtidsrettet, avklarer arealbruken og gir en forutsigbar arealforvaltning. Videre bør det være en forutsigbar arealforvaltning av kommunens sjøarealer, slik at disse områdene ikke kommer i konflikt med navigasjonsinstallasjoner (hvit lyktesektor) eller farleder.

Kystverkets interesser

Kystverket har ansvaret for farleier på sjø og innretninger (herunder infrastruktur i form av kaier, navigasjonsinstallasjoner, areal, landverts tilknytning osv.) knyttet opp til disse. Alle tiltak og planer på arealer hvor staten har foretatt investeringer i havneanlegg (herunder bl.a. moloer, fiskerihavner, flytebrygger m.m.) skal godkjennes av Kystverket.

Kystverket gjør oppmerksom på at alle tiltak/byggearbeider langs land og ut i sjøen (bygninger, kaier, molo, kabler, ledninger, fortøyninger, oppdrettsanlegg m.m.) må i tillegg til behandling etter plan- og bygningsloven behandles etter havne- og farvannsloven av 17. april 2009 nr. 19.

Kystverket Troms og Finnmark ser det som viktig at alle tidligere vedtatte planer/plandokumenter blir samordnet slik at arealbruken blir entydig og sammenfallende. Kystverket anbefaler at det i planleggingsfasen benyttes Kystverkets karttjeneste Kystinfo på www.kystverket.no. Her finner man sjøkart og andre sjørelaterte opplysninger.

Ny havne- og farvannslov

Kystverket ønsker å informere om at ny havne- og farvannslov trådte i kraft 1.1 2010. Dette innebærer at kommunen har fått endret forvaltningsansvar og myndighet i sitt sjøområde, jmfør §§ 7 og 9 i ny lov. Det som tidligere var havnedistrikt er nå opphevet. Pliker som pålegges kommunen i den nye loven omfatter særlig plikt til å sørge for sikkerhet og fremkommelighet i egne sjøområder.

Kystverket vil likevel ha myndighet og ansvar innenfor hoved- og biled, som er fastsatt i egen forskrift, farledsforskriften. Dersom tiltak berører Kystverkets eiendom eller Kystverkets ansvarsområder er Kystverket myndigheten etter loven. Det fremgår 32 stamnetthavner av denne forskrift i Vedlegg 1. Spesielt for disse havner er at hoved- biled er trukket helt inn til kai. Normalt opphører Kystverkets ansvar i hoved- biled ved inngangen til havnas havneområde.

Farledsforskriften skiller mellom kommunalt sjøområde og hoved- biled. Det betyr blant annet at kommunen skal behandle søknader om tiltak i kommunalt sjøområde og Kystverket søknader om tiltak i hoved- biled. Et unntak fra denne bestemmelsen er tiltaksforskriften. Tiltak som nevnes i denne forskrift skal alltid behandles av Kystverket.

Vannforskriften og EUs vanndirektiv

Vannforskriften er den norske gjennomføringen av EUs direktiv for vann (Vanndirektivet). Dette er et av EUs viktigste miljødirektiver. Hovedmålet er å sikre god miljøtilstand i vann, både vassdrag, grunnvann og kystvann. Dette skal gjøres gjennom å forebygge ytterligere forringelse, forbedre tilstand og fremme bærekraftig bruk av vannressurser.

Forskriften deler landet inn i 11 vannregioner basert på nedbørfelt med én fylkeskommune som myndighet i hver vannregion. I hver av de 11 vannregionene skal det utarbeides helhetlige forvaltningsplaner med miljømål og tiltaksprogrammer med miljøforbedrende tiltak der hvor miljøtilstanden ikke er god.

Vedtatte nødhavner

Som ledd i Kystverkets revisjon av beredskapsplan for nødhavnprosedyrer i Troms og Finnmark gjøres det oppmerksom på at det i Kvæningen kommune foreligger nødhavner som har vært på høring og er vedtatt av Kystverkets beredskapsavdeling:

- Olderfjorden
- Tverfjord

Nødhavnene båndlegges ikke i arealplaner eller reguleringsplaner, men kan kartfestes som informasjon.

Kraftproduserende anlegg i sjø

Troms og Finnmark har et stort potensial for kraftverk basert på tidevanns- og havstrømmer. Kraftproduserende anlegg i sjø krever alltid tillatelse fra Kystverket, jamfør tiltaksforskriften. Dersom det planlegges slike anlegg for områder bør dette framgå av planen.

Planbestemmelser/retningslinjer

Kystverket gjør oppmerksom på at retningslinjer/informasjon ikke er juridisk bindende bestemmelser i henhold til plan og bygningsloven.

Farleder

Det er viktig at det legges opp til at all fremtidig arealdisponering tar høyde for at hoved- og bileder forbeholdes sjøverts ferdsel. Transport og ferdsel til sjøs må ikke hindres av for eksempel plassering av fortøyninger, lektere, prammer, oppdrettsanlegg m.m. Kystverket har ansvaret for farledene på sjø og installasjonene som knyttes til disse.

Fyrlykter

Kystverket har flere fyrlykter i Kvæningen kommune. I forbindelse med utbyggingsplaner må det ikke føres opp bygg og lignende som kan komme til å skjerme for lyset fra lyktene. Videre må det ikke etableres noen bygg, installasjoner, oppdrettsanlegg, fortøyninger m.m. innenfor hvit lyktesektor.

Etablerte fiskerihavner

I Kvæningen kommune er det følgende statlige fiskerihavner:

- Spildra
- Reinfjord
- Segelvik

Statens intensjon med bygging av fiskerihavner er å sikre fiskeriinteressene og trygge liggeforholdene for yrkesfiskere. Ved eventuelle interessekonflikter vil fiskeriinteressene prioriteres.

Fiskerihavnekrav/nye utbyggingstiltak

Fiskerihavnekrav fra kommuner konkurrerer i nasjonale tildelinger. Det er derfor spesielt viktig at eventuelle havnekrav blir grundig dokumentert og at nytte- kostvurderinger blir en vesentlig del av utredningsarbeidet. Alle tiltak og planer på arealer hvor staten har foretatt investeringer i havneanlegg m.m. skal godkjennes av Kystverket.

Tinglyste rettigheter

I forbindelse med planer om økt innsats i havnene hvor Kystverket har moloer eller andre innretninger eller foretatt andre arbeider/tiltak har Kystverket tinglyste rettigheter til arealer i og rundt disse havnene. Eventuelle utbyggingstiltak må ikke igangsettes eller utføres i slike havner uten at dette på forhånd er godkjent av Kystverket.

Beredskapsmessige hensyn

Bruk av Risiko- Og Sårbarhetsanalyse i planleggingen (ROS). Dette vil være viktig mht. transport langs kysten med forurenset last og oljeprodukter, ivaretagelse av sikkerheten på kysten og sårbarhet ovenfor næringsinteresser.

Nasjonale laksefjorder

Kvæningen har status "nasjonal laksefjord". Formålet med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er å beskytte de viktigste laksebestandene mot skadelige inngrep og aktiviteter i vassdragene, munninger og de nærliggende fjord- og kystområder. Status som nasjonalt laksevassdrag kan gi konsekvenser og medføre restriksjoner for noen næringsaktiviteter.

Container-/næringsarealer

I området relatert til større fiskeri- og/eller skipsvirksomhet er det viktig at det i forbindelse

med etablering av fremtidige industriområder relatert til sjø/havnene (reguleringsplan/planer der det gjøres arealdisponeringer) tas hensyn til at mye av den fremtidige transporten vil skje ved bruk av containere. Det kan derfor være nødvendig å få avsatt fellesområde nær sjø for plassering av containere eller lager. Ved bruk av containere vil det være behov for åpne og tilgjengelige arealer for omlastning/lossing og behov for nærhet til kai med gode dybdeforhold.

Olje-/petroleumbaser

Ved planlegging av olje-/petroleumbaser er det en rekke funksjonelle kriterier som skal oppfylles. Herav dybde, maritime forhold (seilingsforhold, manøvrering, vær, ankring, bunkers etc.), arealtilgang, infrastruktur, miljørisiko m.m. Dette er noe av det som kan nevnes ved slike etableringer. Om kommunen har konkrete planer for et slikt tiltak ber Kystverket om å bli kontaktet.

Tidligere områder for dumping av fartøy og kondemneringsområder

Disse områdene bør fremgå av planen. Dette blant annet på grunn av plassering av installasjoner i sjø. Videre kan de ha betydning ved havari av fartøy. Havarerte fartøy kan eventuelt føres til et slikt område når det er fare for at fartøyet går under.

Dumpeplass for ammunisjon

Om det finnes områder for dumping av ammunisjon bør dette fremgå i planen.

ISPS

I tråd med forskrift om sikring av havner og havneterminaler mot terrorhandlinger mv. skal det utarbeides en sikringsplan for hver havn/ havneterminal. I havner er det havnesikringsmyndigheten som er ansvarlig for utarbeidelse og gjennomføring av beskrevne tiltak. For havneterminaler er det terminaleier som er ansvarlig myndighet. Sårbarhetsvurderinger og sikringsplaner skal godkjennes av Kystverket. Når sårbarhetsvurderingen og sikringsplanen er godkjent, og Kystverket har verifisert at objektet oppfyller kravene i forskriften, utstedes et godkjenningsbevis (Statement of Compliance). Godkjente havneterminaler vil bli innrapportert til IMO og godkjente havner vil bli innrapportert til EU.

Akvakultur

Kystverket i samråd med Fiskeridirektoratet er spesielt oppmerksom på arealdisponeringen til akvakultur. Med dette menes det at det ikke tillates at noen deler av anlegget skal komme utenfor områdene som er avsatt til akvakultur. Dette betyr at anleggenes fortøyninger ikke skal komme utenfor disse områdene. Videre settes det fra Kystverket i alle tillatelser vilkår om at anleggenes opphalertau skal trekkes inn til anleggets rammefortøyninger. Dette betyr at opphalerblåser ikke tillates. Vilkåret settes på grunnlag av ferdsels- og sikkerhetsmessige hensyn, samt for å redusere det areal som anleggene beslaglegger. Kystverket minner videre om at anlegg i utgangspunktet ikke skal komme i konflikt med hvitlyktesektor, samt at plasseringen skal være i god avstand fra ankringsområder, farled, nødhavner og områder med kabler/rør i sjø. Kystverket gjør videre oppmerksom på at søknad om akvakulturanlegg alltid skal behandles av Kystverket, jf. tiltaksforskriften.

Oppsummering

Blant Kystverkets viktigste interesser er sikkerhet og fremkommelighet innenfor hoved-/bileds arealavgrensning og øvrige beredskapshensyn. En bærekraftig og framtidrettet arealplanlegging vektlegges i stor grad. Det er spesielt ønskelig med god kommunikasjon og dialog mellom næring, kommune og statlige etater med hensikt å oppnå synergieffekter.

Kommunen har gjennom ny havne- og farvannslov fått endret forvaltningsansvar og myndighet i sitt sjøområde. Kvæningen kommune plikter å legge til rette for sikkerhet og fremkommelighet innenfor sin havneavgrensning.

Vi minner om viktigheten av en god planprosess og at alle berørtes interesser blir ivaretatt. Det er tiltakshavers plikt å påse at tiltaket ikke strider mot gjeldende lover og regelverk. Tiltakshaver må selv innhente tillatelser der det er nødvendig.

Kystverket stiller gjerne til rådighet dersom det er behov for veiledning i forbindelse med myndighet og forvaltning etter havne- og farvannsloven. Kystverket har ingen ytterligere merknader i forbindelse med planprosessen.

Kommentarer: *Kystverkets kommentarer tas til orientering i den videre planprosessen. Ut fra det vi kan se, medfører disse innspillene ingen grunn til å endre på selve planforslaget. For øvrig er vi kjent med Kystverkets opplysninger mht. at arealer som er avsatt til akvakultur også skal inkludere oppdrettsanleggenes fortøyninger.*

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, datert 17.08.2012

Reindriftsforvaltningen har sammen med distriktene som sokner til Kvæningen Kommune tidligere gitt uttrykk for reindriftas innspill til planforslaget og pekt på de momenter som vil bli vektlagt fra reindriftas side, jf. møte den 14.05. d.å. Det vises for øvrig til uttalelse datert 14.05.2004 hvor disse framkommer som Områdestyrets uttalelse til planforslaget.

Reindriftsforvaltningen vil videre foreslå at det legges opp til høringsmøte med berørte distrikter når planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn.

Kommentarer: *Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmarks kommentarer tas til orientering i den videre planprosessen. Behov for et møte med aktuelle distrikter blir vurdert fortløpende.*

Forsvarbygg, datert 19.07.2012

Forsvarsbygg har arealinteresser i Kvæningen kommune i form av skyte- og øvingsfeltet «Kvæningen» hvor en mindre del av feltet overlapper med planområdet i nordvest, se Fylkesdelplan for kystsonen i Troms for kartoversikt. Dermed ønskes det at skyte- og øvingsfeltet synliggjøres som hensynssone etter den nye Plan- og bygningsloven § 11-8.

I kommunens høring av planstrategien 2012-2015, fremgår det at kommuneplanens arealdel skal revideres, og det bes det om at hensynssonen for skyte- og øvingsfeltet også overføres til arealdelen.

Kommentarer: *Forsvarsbyggs kommentarer tas til orientering i den videre planprosessen.*

Statskog, datert 29.08.2012

Statskog har eiendommer med kystlinje i Kvæningsbotn, Jøkelfjord og Olderfjord. Våre interesser knytter seg i hovedsak til landarealet. Statskog tar utgangspunkt i at utstrekningen/avgrensingen av planområdet tilsvarer de arealene som ligger i gjeldende kystsoneplan fra 2005. Videre merker vi oss i planprogrammet at det er kystsoneplanen som skal rulleres, noe som i praksis begrenser aktuelle temaer i rulleringen betraktelig. Eksempelvis vil vurderinger tilknyttet boliger/fritidsboliger og næringsarealer (på land) bli sentrale i rulleringen av kommuneplanens arealdel, og tillegges liten vekt i den prosessen som nå er satt i gang.

Ut fra overnevnte avventer vi rulleringen av kommuneplanens arealdel før vi kommer med innspill vedrørende utviklingen av våre eiendommer i Kvæningen kommune. Reguleringsplaner og andre vedtak som er truffet etter at gjeldende kystsoneplan ble vedtatt i 2005 skal innarbeides i planforslaget. For ordens skyld minner vi om at Statskog har en reguleringsplan som strekker seg ned til havet: Løkviknesset gnr. 35 bnr. 2, vedtatt 30. august 2006. Vi vurderer denne planen til å høre inn under kommuneplanens arealdel.

Vi ønsker å bli holdt oppdatert vedrørende status i planprosessen. Ut over dette har vi ingen merknader til rullering av kystsonenplanen.

Kommentarer: *Statskogs kommentarer tas til orientering i den videre planprosessen. Som de selv sier, er dere merknader mest relevant i tilknytning til rullering av kommuneplanens arealdel.*

Kvæningen kommune v/Næringskonsulenten, datert 12.09.2012:

Innspillet kommer i tilknytning til bedriftsbesøk hos Alm Boberg på slippen i Jøkelfjord 12.09.2012. I tilknytning til dette bedriftsbesøket er det kommet innspill om etablering av båthavn i bukta ved slippen. I forhold til investeringer på anlegget, undersøker eier muligheter og kostnader for utbygging. Næringskonsulenten kan deretter undersøke offentlige finansieringskilder for tiltaket. Båtslipp er et viktig servicetilbud til fiskerinæringen, og det er viktig at bedriften sikres fremtidig drift.

Kommentarer: *Innspillet fra bedriftsbesøket hos Alm Boberg tas med i de videre vurderingene i forbindelse med kystsonenplanen.*

Kvæningen Fiskarlag, datert mottatt 01.09.2012

Kvæningen Fiskarlag synes det er nok oppdrett i Kvæningsfjorden. De ser sammenhengen med fisket, både om høsten og vinteren. På sørsiden av fjorden er det ikke fisk, mens det på nordsiden (hvor det ikke er oppdrett) er fisk både om vinteren og høsten. Fiskerne har uttalt seg i mange år om lakseoppdrett, men har aldri blitt hørt. Nå synes de det er nok oppdrett i kommunen, fiskerne har ofret seg nok nå.

Fiskarlaget vil ha en total undersøkelse av fjorden mht. om det er for mye oppdrett der nå, kanskje det er derfor torsken ikke kommer inn lengre. Hvis man ser opp gjennom årene fra den første lokaliteten kom og til i dag, så er fisket gått ned fra 100 % til 0 %. Alt på sørsiden av fjorden er fisketomt, både høst og vinter.

I Badderfjorden som før hadde mye fisk, er det nå fisketomt. Når det gjelder kystsonenplanen, oppdrett, så er det ikke flere lokaliteter som kan benyttes til dette formålet. Dette gjelder de nye foreslåtte områdene Jøkelfjord Laks har framlagt – dette er fiskeplasser som blir brukt i dag, særlig om høsten da det fiskes setter sei der. Eller vil samfunnet at fiskerne skal du ut, sakte men sikkert.

Kommentarer: *Det presiseres at alle konsekvensvurderinger i tilknytning til overordnede planer (herunder kystsonenplanen), skal baseres på kjent informasjon. Derfor vil det ikke blir gjennomført noen total undersøkelse av Kvæningsfjorden mht. lakseoppdrett i forbindelse med denne planprosessen. For øvrig blir innspillet fra Fiskarlaget tatt med i de videre vurderingene i forbindelse med kystsonenplanen. Det presiseres også at Kvæningen Fiskarlag er tungt inne i planprosessen gjennom sin deltakelse i arbeidsgruppa for næring/industri. Innspillet medfører ingen endringer av selve planprogrammet.*

Kjækan og Kvæningsbotn grendeutvalg, datert 04.07.2012

Grendeutvalget har ingen merknader til planprogrammet, men mener at det med sjø/naturturisme må presiseres bedre.

Kommentarer: *Med sjø/naturturisme mener vi i denne sammenhengen turisme tilknyttet havfiske, guidede båtturer, havkajakk etc. Eller retttere sagt, kommersiell og tilrettelagt turismerelatert aktivitet i kystsonen. Innspillet medfører ingen endringer av selve planprogrammet.*

Segelvik Velforening, datert mottatt 28.08.2012

Segelvik velforening ser det som en fordel at man fortsetter med det tradisjonelle fisket som har vedvart i en årrekke. Velforeninga ønsker ikke oppdrett av noen art utenfor nåværende grense ved Spildra.

Velforeninga ønsker at nåværende reguleringsplan endres med bebyggelse innen 100-metersbeltet.

***Kommentarer:** Det presiseres at vurderinger tilknyttet bygging i 100-metersbeltet skal gjøres i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel. Øvrige innspill blir tatt med i den videre vurderingen i planprosessen.*

Ivar Kaino, datert 06.09.2012

For eiendommen gnr 12. bnr. 3 på Storeng i Kvæningen er det planlagt hyttefelt, naustområder og småbåthavn med molo. Se vedlagt oversiktskart i forslag til Reguleringsplan-rev.01-jan. 2007.

Reguleringsplan for ovenfor nevnte område planlegges ferdig i løpet av høst 2012. Det er utført grunnundersøkelser i strandsonen som viser at det er gode grunnforhold for å bygge planlagt molo og småbåthavn. (10 meter med grusig morene over fjell.) Når reguleringsplanen er ferdig behandlet planlegges det å søke tillatelse etter havne- og farvannsloven før molo og småbåthavn bygges.

***Kommentarer:** Innspillet tas til orientering. Det presiseres at Kainos reguleringsplanprosess ikke er kommet særlig langt. Likevel blir innspillet vurdert i den videre prosessen mht. rullering av kystsoneplanen.*

Kvæningen Qven- og sjøsamisk forening, datert 30.05.2012

Kvæningen Qven- og sjøsamisk forening har levert et kart med diverse inntegnede aktiviteter langs strandsonen i Indre Kvæningen. Det som er referert nedenfor kan betraktes som informasjon fra foreninga i like stor grad som innspill til selve planprogrammet. Lillestrømneset ble av Statens skogvesen bortforpaktet til Kvæningen kommune fram til 1980-åra. Kvæningen kommune forpaktet Lillestrømneset i forbindelse med agnskjellgraving fra ca. 1920-åra. Det var behov for areal til etablering av skrellebuer/gammer, aktiviteten med skjellgraving foregikk i strømmen med rike forekomster og kort vei til land. Aktiviteten foregikk fra først i januar og fram til mars måned (Lofotfiske). Skjell for skrelling måtte ikke fryse da det ikke lot seg foredle i frosset tilstand. På det meste var det ca. 8-10 slike skrellebuer/gammer helt fram til høsten 1944 da tyskerne brente de. Det ble i 1947-48 etablert 2 skrellebuer på Lillestrømneset, en var forholdsvis stor og ga rom til flere personer i arbeid og boplass for aktørene.

Det ble senere behov for annen aktivitet på Lillestrømneset etter kraftverktbygging i Kvæningsbotn, drift fra siste halvdel av 1966. Kraftverket forårsaket isplager for fjordfisket innenfor Lillestrømmen og er det også i dag, spesielt etter den siste utbyggingen med mer ferskvann i vinterhalvåret. For å kunne drive fjordfiske måtte det etableres fiskebuer med boforhold og båthus (naust) og båtstø lokalisert til isfritt område. Det som ble resultat etter et skjønnet mellom Kvæningen kraftverk, aktive fiskere og Kvæningen kommune ble etablering av fiskebuer på Lillestrømneset, delfinansiert av kraftverket. Det ble også fra kommunen anvist naustplasser/båtstø til andre grunneiere som var blitt skadelidende av isplager forårsaket av Kvæningen kraftverk. Kvæningen kraftverk bekostet vei og strømlinje fram til Lillestrømneset. Kvæningen kommune påtok seg ansvaret for vedlikehold av veien og Statskog SF utførte byggingen av vei mot regning.

Etter at Statskog SF overtok styringen av arealet på Lillestrømneset er det grunn til å tro at det ikke er i samsvar med strandloven og fritidsbebyggelse. Det blir en utfordring for de som skal utarbeide kystsoneplan for området.

Strandområdet fra Lillestrømneset mot Kjækan var brukt til laksesett, båtoppsett fram til 1944, et sagbruk nær stranda ved utløpet av Sagelva fram til 1920-åra. På Kjækan Handelssted var det stor aktivitet med landhandel, notfiske og fiskekjøp fram til høsten 1944. Etter krigen i 1947 ble det på ny bygd opp et handelssted med tilnærmet aktivitet som tidligere og det ble drevet fram til ca. 1985. Langs stranda fra handelsstedet og ut fjorden var det naust (båthus) med mulighet for agnskjellproduksjon tilhørende de fleste grunneiere både før og delvis etter krigen.

Kommentarer: Kvæningen Qven- og sjøsamisk forening takkes for sine historiske opplysninger! *Det presiseres at vurderinger tilknyttet bygging i 100-metersbeltet skal gjøres i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel. Innspillet medfører ingen endringer av selve planprogrammet.*

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/61	Kvæningen Formannskap	17.10.2012
2012/63	Kvæningen kommunestyre	31.10.2012
2012/54	Kvæningen Teknisk utvalg	14.11.2012
2012/85	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Forvaltning av kommunale grusressurser

Henvising til lovverk:

Vedlegg

- 1 Uttak av fyllmasse Badderer grustak
- 2 Uttak av fyllmasse Badderer grustak
- 3 Vedr. uttak av fyllmasser fra Badderer grustak.
- 4 Skriv til formannskapet tirsdag 25.sept.

Saksprotokoll i Kvæningen Teknisk utvalg - 14.11.2012

Behandling:

Forslag til vedtak fra formannskapet:

- a) Forvaltning av kommunale grusressurser legges fram for kommunestyret med det formål å åpne grustakene for produksjon og salg av grus og fyllmasser.
- b) Formannskapet, leder teknisk hovedutvalg og administrasjonen befarer grusmassene i Jøkelfjord og Badderer for å anslå siste års uttak.
- c) Når befarer er gjennomført, følges denne saken opp av formannskapet.

Forslag fra Gunnar Sollund, Kystpartiet med tillegg fra utvalget:

Saken sendes tilbake da teknisk utvalg finner kommunestyrets vedtak uklart mht hvilket politisk organ som skal videreføre saken.

Etter utvalgets syn bør de kommunale grustakene i Badderer og Jøkelfjord stenges umiddelbart og skiltes. Kameraovervåking bør vurderes. Det bør videre utarbeides reguleringsplaner snarest for de nevnte grustakene. Videre oppfølging av saken bør tillegges teknisk utvalg.

Det bør utlyses konkurranse for videre drift av kommunale grustak, der private aktører inviteres til å lage reguleringsplan og driftsplan for området.

Forslag fra Jan Inge Karlsen:

Grustaket i Badderer stenges ikke.

Votering:

Forslag fra Jan Inge Karlsen satt opp mot punkt 2. i forslag fra Gunnar Sollund, Kystpartiet falt med 4 mot 1 stemme. Forslag fra Jan Inge Karlsen falt.

Forslag fra Gunnar Sollund, Kystpartiet tillegg fra utvalget (punkt 4) votert punktvis: punkt 1, 3 og 4 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1.Saken sendes tilbake da teknisk utvalg finner kommunestyrets vedtak uklart mht hvilket politisk organ som skal videreføre saken.

2.Teknisk utvalg stenger de kommunale grustakene i Badderer og Jøkelfjord umiddelbart og disse skiltes.

3.Kameraovervåking bør vurderes. Det bør videre utarbeides reguleringsplaner snarest for de nevnte grustakene. Videre oppfølging av saken bør tillegges teknisk utvalg.

4.Det bør utlyses konkurranse for videre drift av kommunale grustak, der private aktører inviteres til å lage reguleringsplan, drift- og avslutningsplan for området/-ene.

Saksprotokoll i Kvæningen kommunestyre - 31.10.2012

Behandling:

Endringsforslag fra Kp/Ap/SV: Pkt a) endres til Kommunale grustak åpnes for produksjon og salg av grus og fyllmasser. Kommunestyret delegerer til teknisk hovedutvalg å gjennomføre prosessen.

Formannskapetets innstilling med endringsforslaget fra Kp/Ap/SV ble enstemmige vedtatt.

Vedtak:

- a) Kommunale grustak åpnes for produksjon og salg av grus og fyllmasser. Kommunestyret delegerer til teknisk hovedutvalg å gjennomføre prosessen.
- b) Formannskapet, leder teknisk hovedutvalg og administrasjonen befarrer grusmassene i Jøkelfjord og Badderer for å anslå siste års uttak.
- c) Når befaring er gjennomført, følges denne saken opp av formannskapet.

Saksprotokoll i Kvæningen Formannskap - 17.10.2012

Behandling:

Forslag til vedtak fra formannskapet:

- d) Forvaltning av kommunale grusressurser legges fram for kommunestyret med det formål å åpne grustakene for produksjon og salg av grus og fyllmasser.
- e) Formannskapet, leder teknisk hovedutvalg og administrasjonen befarer grusmassene i Jøkelfjord og Badderer for å anslå siste års uttak.
- f) Når befarer er gjennomført, følges denne saken opp av formannskapet.

Vedtak:

- d) Forvaltning av kommunale grusressurser legges fram for kommunestyret med det formål å åpne grustakene for produksjon og salg av grus og fyllmasser.
- e) Formannskapet, leder teknisk hovedutvalg og administrasjonen befarer grusmassene i Jøkelfjord og Badderer for å anslå siste års uttak.
- f) Når befarer er gjennomført, følges denne saken opp av formannskapet.

Ordførers innstilling

Saken legges fram uten innstilling.

Saksopplysninger

Saken er tatt opp på bakgrunn av flere muntlige henvendelser fra innbyggere, samt på bakgrunn av skriv fra Erling Johansen, Badderer og Tryggve Enoksen, Løkvik.

Vurdering

Saken avdekker stort behov for innbyggere til å kunne utnytte de kommunale grusressursene. Samtidig kan ressursene være en ikke ubetydelig inntektskilde for kommunen. Derfor må disse forvaltes slik at de kan komme hele befolkningen til gode.

Bakgrunn

Forvaltning av kommunale grusressurser har vært gjenstand for behandling både i formannskap og kommunestyre.

Behandling i kommunestyret legger opp til at prosessen for åpning delegeres til teknisk hovedutvalg.

Ut fra vedtaket i kommunestyret legges derfor denne saken fram for utvalget til behandling. Vedtaket i kommunestyret blir da også innstilling til denne saken.

Erling Johansen
Sekkemo
9162 Sørstraumen. Telf: 913 51975

 KVÆNANGEN KOMMUNE POSTMOTTAK
14 AUG 2012
Til behandling:
Saksbehandler: <i>[Signature]</i>
Til orientering:
Gradering:

Kvæningen Kommune
v/ Rådmannen
9161 Burfjord

Badderer 13/8-12

Vedr. Uttak av fyllmasse Badderer Grustak.

Er det slik å forstå at det er bare noen få som har monopol på masseuttak i Badderer ?
Det er blitt meg fortalt at kommunen har gitt alle fyllmasser som er tatt ut av havna til Svein Mikkelsen vederlagsfritt mot at han fjerner dette.

Hvem har myndighet til å gi bort av fellesskapets(Kommunens) verdier , og når er dette blitt behandlet og vedtatt i kommunen ?

Hvis noen av innbyggerne i Badderer spør om å hente fyllmasser får de ikke mulighet til dette.
Det er forfordeling av kommunens verdier og gi dette vederlags fritt til en person.
Samt at kommunen har tapt store summer ved å gi bort dette.

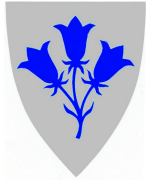
Det er også blitt fortalt at det er andre som har spurt om å kjøpe massene ,men har fått avslag på det.

Jeg ber om svar på mitt brev snarest, og innen svarfrist iflg. Forvaltningsloven.

Med hilsen,

[Signature]
Erling Johansen

Kopi: Ordfører Jan H. Jensen
Fylkesmannen i Troms.

Kvæningen kommune

Rådmannens stab

Erling Johansen
Sekkemo
9162 SØRSTRAUMEN

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr:	Arkivkode	Dato
	2012/367-5	30162/2012		15.08.2012

Uttak av fyllmasse Badderens grustak

Viser til ditt brev av 13.8.2012 og samtale med dem på kontoret hvor vi redegjorde for hvordan det ligger an med grusmassene i Badderens. Det er beklagelig at du ikke tror på vår orientering om situasjonen men hører på tilfeldige rykter.

I forbindelse med havneutbyggingen i Badderens ble overskuddsmassene plassert på vestsiden av Badderelva. De fineste massene ble lagt fint i skråningen i det gamle grustaket. Stein og dårlige masser ble lagt i hauger lengre bak. På forespørsel har det vært gitt tillatelse til flere å hente de dårlige massene, men de har stort sett stått urørt og det har vært tatt ut andre masser uten tillatelse.

I forbindelse med klargjøring av tomter til reindriftsboliger gjorde kommunen avtale med Svein Mikkelsen om opprydding og planering av et begrenset område der de dårlige massene og steinhaugene lå, mot at han fikk beholde disse massene.

Tidligere har kommunen selv brukt en del masser i forbindelse med utbedring av kommunale veier og da i samarbeid med lokale entreprenører.

Håper dette skulle være avklarende.

Med hilsen

Oddvar Kiærbech
rådgiver
Direkte innvalg: 77778811

Erling Johansen
Sekkemo

9162 Sørstraumen Telf: 91351975

	KVÆNINGEN KOMMUNE POSTMOTTAK
28 AUG 2012	
Til behandling:	<i>[Signature]</i>
Saksbehandler:	<i>[Signature]</i>
Til orientering:	<i>Jan Helge</i>
Gradering:	

Kvæningen Kommune
v/ Rådmannen
9161 Burfjord

Badderer 28/8-12

Vedr. Uttak av fyllmasser Badderer Grustak.

Viser til mitt brev av 13/8 samt Deres svar av 15/8.

Det er ikke svart på mitt spørsmål om hvem som har myndighet til å gi bort kommunen verdier, samt når er dette behandlet og vedtatt av kommunen?

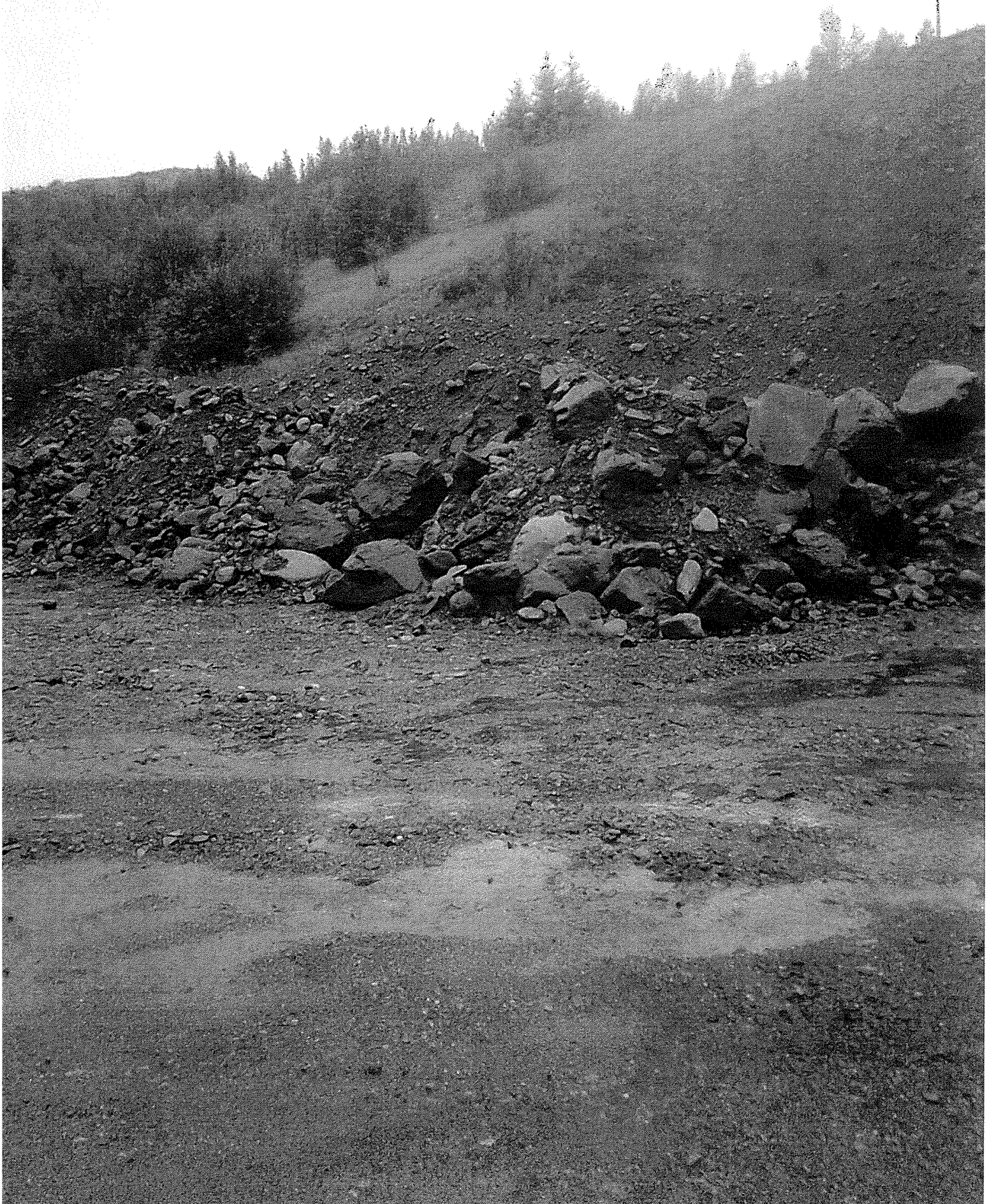
Det er ikke riktig at det er dårlige masser som er gitt bort, det er fullgode fyllmasser bestående av grus og stein. (se vedlagte foto) Det er snakk om store verdier som er gitt bort uten at noen andre har fått mulighet til dette.

Håper på et fornuftig og utfyllende svar denne gang.

Med hilsen,

Erling Johansen
Erling Johansen

Kopi: Ordfører Jan H. Jensen

Post Kvæningen

Fra: Tryggve Enoksen [tryggve@lokvik.com]
Sendt: 19. september 2012 22:53
Til: Post Kvæningen; jan Helge Jensen; joker.badden@ngbutikk.net
Emne: Fyllmasser Badden
Vedlegg: Forvaltning av kommunale verdier.doc

Hei!

Vedlagte skriv ønskes besvart og tatt opp som sak på førstkommende formannskapsmøte tirsdag 25. september.

Tryggve Enoksen,
Løkvik,
9162 Sørstraumen

	KVÆNINGEN KOMMUNE POSTMOTTAK
20 SEPT 2012	
Til behandling:	
Saksbehandler:	Jan Helge
Til orientering:	Lig, DROA
Gradering:	

Til
Kvæningen kommune
v/ Rådmann Liv Wigdis Smith

FORVALTNING AV KOMMUNALE VERDIER.

Viser til skriv av 13. august 2012 fra Erling Johansen med svar av 15/8 -12 fra Rådmannens stab v. Oddvar Kiærbech.

I skrevet fra Erling Johansen tar han opp bruken av fyllmassene fra havneutbygginga i Badderen og reiser spørsmål av vesentlig prinsipiell betydning, - hvordan skal kommunens verdier forvaltes?

I tilsvaret skriver Rådgiver Kiærbech at «I forbindelse med klargjøring av tomter til reindriftsboliger gjorde kommunen avtale med (N.N) om opprydding og planering av et begrenset område der de dårlige massene og steinhaugene lå, mot at han fikk beholde disse massene.»

For meg reiser rådgivers svar mange nye spørsmål som jeg ønsker besvart.

1. Har kommunen betalt for opprydding og planering?
2. Hvem har definert disse arbeidsoppgavene og hvordan er dette oppdraget taksert?
3. Hvordan er fyllmassene verdisatt?

Undertegnede ønsker også utskrift av det administrative vedtak som ligger bak avtalen og ønsker også henvisning til hvordan vedtaket er hjemlet i kommunens delegasjonsreglement.

I tillegg til dette ønsker jeg at saken reises både i formannskapet og teknisk hovedutvalg. Jeg ønsker at formannskapet tar befaring i området, og at vi får med oss en uhildet person med kompetanse til å grovberegne verdiene av de gjeldende masser.

Løkvik 19/9 -12

Tryggve Enoksen

Kopi:
Ordfører,
Erling Johansen.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/86	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Forvaltningsrevisjon ressursbruk i PLO-tjenestene

Kontrollutvalgets innstilling

1. Kommunestyret viser til oppsummering og anbefalinger i rapporten Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg.
2. Kommunestyret ber rådmannen om å iverksette tiltak for å følge opp anbefalingen som er gitt i rapportens kapittel 7 som følger:
 - Kvæningen kommune bør gjennomgå sin KOSTRA-rapportering knyttet til pleie- og omsorgssektoren for å sikre at regnskapsdata og andre data er korrekte.
 - Kvæningen kommune bør iverksette tiltak for å forsøke å redusere sykefraværet innenfor pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder særlig Gargo sykehjem.
 - Antallet eldre i Kvæningen kommer til å stige i løpet av de neste årene. Kommunen bør derfor være bevisst på tjenestetilbudet sitt og ta hensyn til prognosene når de planlegger den fremtidige driften av sektoren.
 - Kvæningen kommune skal sikre at internkontrollsystemet ved Gargo sykehjem oppfyller alle kravene i forskrift om internkontroll i helse- og sosialtjenesten § 4 og at dokumentasjonen på internkontrollsystemet til enhver tid er oppdatert og tilgjengelig, jf. nevnte forskrift § 5.
 - Kvæningen kommune bør følge opp områder som har fått en lav gjennomsnittsskår i revisjonens kartlegging av opplevd kvalitet, og se nærmere på de forbedringspunktene som er angitt.
 - Kvæningen kommune bør se til at sykehjemmets system av skriftlige prosedyrer for sikring av brukernes grunnleggende behov, dekker alle områdene som angis i forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene.
3. Kommunestyret ber rådmannen gi punktvis tilbakemelding til kontrollutvalget om hvilke tiltak kommunen vil iverksette (ev. har iverksatt) og hvilke vurderinger som er gjort, for å imøtekomme anbefalingene i rapporten. Frist for tilbakemelding fastsettes til 01.03.2013.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet den 30. oktober 2012 i sak 35/12 sak om forvaltningsrevisjon, ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg.

Vedlagt følger vedtak fra kontrollutvalget og rapporten.

Utvalg: Kontrollutvalget i Kvæningen kommune	Saksnummer: 35/2012	Møtedato: 30.10.2012	Saksbehandler: Odd Kr. Solberg
---	-------------------------------	--------------------------------	--

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT *RESSURSBRUK OG KVALITET I PLEIE OG OMSORG*

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget rå kommunestyret å fatte slikt *v e d t a k*:

1. Kommunestyret viser til oppsummering og anbefalinger i rapporten *Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg*.
2. Kommunestyret ber rådmannen om å iverksette tiltak for å følge opp anbefalingen som er gitt i rapportens kapittel 7 som følger:
 - Kvæningen kommune bør gjennomgå sin KOSTRA-rapportering knyttet til pleie- og omsorgssektoren for å sikre at regnskapsdata og andre data er korrekte.
 - Kvæningen kommune bør iverksette tiltak for å forsøke å redusere sykefraværet innenfor pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder særlig Gargo sykehjem.
 - Antallet eldre i Kvæningen kommer til å stige i løpet av de neste årene. Kommunen bør derfor være bevisst på tjenestetilbudet sitt og ta hensyn til prognosene når de planlegger den fremtidige driften av sektoren.
 - Kvæningen kommune bør sikre at internkontrollsystemet ved Gargo sykehjem oppfyller alle kravene i forskrift om internkontroll i helse- og sosialtjenesten § 4 og at dokumentasjonen på internkontrollsystemet til enhver tid er oppdatert og tilgjengelig, jf. nevnte forskrift § 5.
 - Kvæningen kommune bør følge opp områder som har fått en lav gjennomsnittsskår i revisjonens kartlegging av opplevd kvalitet, og se nærmere på de forbedringspunktene som er angitt.

- Kvæningen kommune bør se til at sykehjemmets system av skriftlige prosedyrer for sikring av brukernes grunnleggende behov, dekker alle områdene som angis i forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene.
3. Kommunestyret ber rådmannen gi punktvis tilbakemelding til kontrollutvalget om hvilke tiltak kommunen vil iverksette (ev. har iverksatt) og hvilke vurderinger som er gjort, for å imøtekomme anbefalingene i rapporten. Frist for tilbakemelding fastsettes til 01.03.2013.

Saken gjelder:

Rapportering fra KomRev NORD etter gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt *Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg* i Kvæningen kommune.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg: Forvaltningsrevisjonsrapport datert 17.10.2012 – *Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg*
- B: Utrykte vedlegg: Kontrollutvalgssakene 03/11, 20/11, 25/11, 04/12 og 16/12.

Saksutredning:

Kontrollutvalget vedtok i møtet 14.04.2011, under sak 03/11, å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt vedrørende Ressursbruk og kvalitet innenfor pleie og omsorg.. Overordnet prosjektskisse fra revisjonen for prosjektet *Ressursbruk og kvalitet innenfor pleie og omsorg* ble behandlet av kontrollutvalget i samme møtet 14.4.2011 (sak 03/11). Kontrollutvalget mottok i møtene 15.09.2011 (sak 20/11), 24.11.2011 (sak 25/11), 08.03.2012 (sak 04/12) og 11.09.2012 (sak 16/12) orientering om framdriftsstatus i prosjektet.

Formålet med undersøkelsen var å undersøke om Kvæningen kommune utnytter ressursene innenfor pleie og omsorg på en best mulig måte, samt at brukerne sikres en kvalitetsmessig forsvarlig tjeneste.

Rapporten foreligger nå fra revisor, jf. vedlegg.

Problemstillingene i prosjektet som er søkt besvart er som følger:

- 1. Hvor mye ressurser bruker Kvæningen kommune innenfor pleie- og omsorgssektoren sammenliknet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet?**
- 2. Har Kvæningen kommune rutiner og systemer som er egnet til å sikre kvalitet på tjenestene ved sykehjemmet?**
- 3. Hvordan opplever beboerne, pårørende og ansatte kvaliteten på tjenestene på sykehjemmet?**

Revisjonens **hovedfunn og vurderinger** framgår av kapittel 3, 4 og 5 i rapporten. Det vises til rapporten for en beskrivelse av hvilke funn og vurderinger revisjonen har gjort i prosjektet.

I innstilling til vedtak er det tatt utgangspunkt i rapportens anbefalinger,

Revisjonen gir på bakgrunn av konklusjonene i prosjektet følgende **anbefalinger** – beskrevet i rapportens kapittel sju:

- Kvæningen kommune bør gjennomgå sin KOSTRA-rapportering knyttet til pleie- og omsorgssektoren for å sikre at regnskapsdata og andre data er korrekte.
- Kvæningen kommune bør iverksette tiltak for å forsøke å redusere sykefraværet innenfor pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder særlig Gargo sykehjem.
- Antallet eldre i Kvæningen kommer til å stige i løpet av de neste årene. Kommunen bør derfor være bevisst på tjenestetilbudet sitt og ta hensyn til prognosene når de planlegger den fremtidige driften av sektoren.
- Kvæningen kommune bør sikre at internkontrollsystemet ved Gargo sykehjem oppfyller alle kravene i forskrift om internkontroll i helse- og sosialtjenesten § 4 og at dokumentasjonen på internkontrollsystemet til enhver tid er oppdatert og tilgjengelig, jf. nevnte forskrift § 5.
- Kvæningen kommune bør følge opp områder som har fått en lav gjennomsnittsskår i revisjonens kartlegging av opplevd kvalitet, og se nærmere på de forbedringspunktene som er angitt.
- Kvæningen kommune bør se til at sykehjemmets system av skriftlige prosedyrer for sikring av brukernes grunnleggende behov, dekker alle områdene som angis i forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene.

I henhold til kontrollutvalgsforskriftens § 12 skal utvalget påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandling av rapporten følges opp. Kontrollutvalget skal igjen rapportere dette til kommunestyret. Det er derfor viktig at kontrollutvalget får tilbakemelding fra administrasjonen – med en fastsatt tidsfrist – om hvilke tiltak denne har iverksatt.

Manndalen 18. oktober 2012

Odd Kr. Solberg
rådgiver

Kvænanen kommune v/ordføreren
9161 Burfjord

Deres ref:	Vår ref: 39/12 429.9.3/OS	Saksbehandler: Odd Kr.Solberg E-postadresse: odd@k-sek.no	Telefon: 77 71 61 14 Mobil: 48 02 64 62	Dato: 03.12.2012
-------------------	--	--	--	----------------------------

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT ”RESSURSBRUK OG KVALITET I PLEIE OG OMSORG”

Kontrollutvalget har i møte 30. oktober 2012 i sak 35/12 behandlet ovennevnte sak og protokollert følgende::

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget rå kommunestyret å fatte slikt *v e d t a k*:

1. Kommunestyret viser til oppsummering og anbefalinger i rapporten *Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg*.
2. Kommunestyret ber rådmannen om å iverksette tiltak for å følge opp anbefalingen som er gitt i rapportens kapittel 7 som følger:
 - Kvænanen kommune bør gjennomgå sin KOSTRA-rapportering knyttet til pleie- og omsorgssektoren for å sikre at regnskapsdata og andre data er korrekte.
 - Kvænanen kommune bør iverksette tiltak for å forsøke å redusere sykefraværet innenfor pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder særlig Gargo sykehjem.
 - Antallet eldre i Kvænanen kommer til å stige i løpet av de neste årene. Kommunen bør derfor være bevisst på tjenestetilbudet sitt og ta hensyn til prognosene når de planlegger den fremtidige driften av sektoren.
 - Kvænanen kommune bør sikre at internkontrollsystemet ved Gargo sykehjem oppfyller alle kravene i forskrift om internkontroll i helse- og sosialtjenesten § 4 og at dokumentasjonen på internkontrollsystemet til enhver tid er oppdatert og tilgjengelig, jf. nevnte forskrift § 5.
 - Kvænanen kommune bør følge opp områder som har fått en lav gjennomsnittsskår i revisjonens kartlegging av opplevd kvalitet, og se nærmere på de forbedringspunktene som er angitt.

- Kvæningen kommune bør se til at sykehjemmets system av skriftlige prosedyrer for sikring av brukernes grunnleggende behov, dekker alle områdene som angis i forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene.
3. Kommunestyret ber rådmannen gi punktvis tilbakemelding til kontrollutvalget om hvilke tiltak kommunen vil iverksette (ev. har iverksatt) og hvilke vurderinger som er gjort, for å imøtekomme anbefalingene i rapporten. Frist for tilbakemelding fastsettes til 01.03.2013.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt med følgende endring i fjerde kulepunkt under pkt 2:

Ordet *bør* byttes ut med *skal*.

Vedtak:

1. *Kommunestyret viser til oppsummering og anbefalinger i rapporten Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg.*
2. *Kommunestyret ber rådmannen om å iverksette tiltak for å følge opp anbefalingen som er gitt i rapportens kapittel 7 som følger:*
 - *Kvæningen kommune bør gjennomgå sin KOSTRA-rapportering knyttet til pleie- og omsorgssektoren for å sikre at regnskapsdata og andre data er korrekte.*
 - *Kvæningen kommune bør iverksette tiltak for å forsøke å redusere sykefraværet innenfor pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder særlig Gargo sykehjem.*
 - *Antallet eldre i Kvæningen kommer til å stige i løpet av de neste årene. Kommunen bør derfor være bevisst på tjenestetilbudet sitt og ta hensyn til prognosene når de planlegger den fremtidige driften av sektoren.*
 - *Kvæningen kommune skal sikre at internkontrollsystemet ved Gargo sykehjem oppfyller alle kravene i forskrift om internkontroll i helse- og sosialtjenesten § 4 og at dokumentasjonen på internkontrollsystemet til enhver tid er oppdatert og tilgjengelig, jf. nevnte forskrift § 5.*
 - *Kvæningen kommune bør følge opp områder som har fått en lav gjennomsnittsskår i revisjonens kartlegging av opplevd kvalitet, og se nærmere på de forbedringspunktene som er angitt.*
 - *Kvæningen kommune bør se til at sykehjemmets system av skriftlige prosedyrer for sikring av brukernes grunnleggende behov, dekker alle områdene som angis i forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene.*
3. *Kommunestyret ber rådmannen gi punktvis tilbakemelding til kontrollutvalget om hvilke tiltak kommunen vil iverksette (ev. har iverksatt) og hvilke vurderinger som er gjort, for å imøtekomme anbefalingene i rapporten. Frist for tilbakemelding fastsettes til 01.03.2013.*

Vedtaket har iht. KL § 77 nr. 6, vært lagt fram for rådmannen til høring med frist 10. november 2012 uten at det er kommet inn kommentarer.

Saken legges fram for kommunestyret som egen sak.

Saken sendes kun som e-post..

Rapporten og saksdokumentene følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Odd Kr Solberg
rådgiver

FORVALTNINGSREVISJON

Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg

Kvæningen kommune

Rapport 2012

Forord

Kontrollutvalget i Kvæningen kommune vedtok i møte 14.4.2011 å få utført forvaltningsrevisjon av ressursbruk og kvalitet innenfor pleie og omsorg i Kvæningen kommune.

Revisjonens undersøkelse er gjennomført med henvisning til kommuneloven § 77 nr. 4 og § 78 nr. 2, samt forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner m.v. § 7. Forvaltningsrevisjon er ifølge nevnte regler å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Før igangsetting av forvaltningsrevisjonsprosjektet har revisjonen vurdert egen uavhengighet til Kvæningen kommune, jf. kommuneloven § 79 og revisjonsforskriften kapittel 6. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Prosjektet har vært preget av forsinkelser som revisjonen ikke kunne påvirke eller forhindre. Det tok lang tid å få inn svar på brukerundersøkelsen som ansatte ved Gargo sykehjem skulle besvare. Det har også vært bytte av kontaktperson i løpet av undersøkelsesperioden, og etter juni 2012 har ikke kommunen oppnevnt ny kontaktperson som har fulgt opp undersøkelsens kvalitetsdel. Videre har prosjektet blitt forsinket av at vi ventet på at de nyeste KOSTRA-tallene skulle bli klare.

Revisjonen vil benytte anledningen til å takke administrasjonen i Kvæningen kommune for samarbeidet i prosjektet.

Tromsø, 17.10.2012

Lars-Andrè Hanssen

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Tone Steffensen

Ansvarlig for kvalitetssikring

Runar Rushfeldt Hanssen og

Margrete Mjølhus Kleiven

Prosjektledere, forvaltningsrevisorer

Lene Zahl Johnsen

Prosjektmedarbeidere,

forvaltningsrevisorer

Øtjan Martnes

Prosjektmedarbeider,

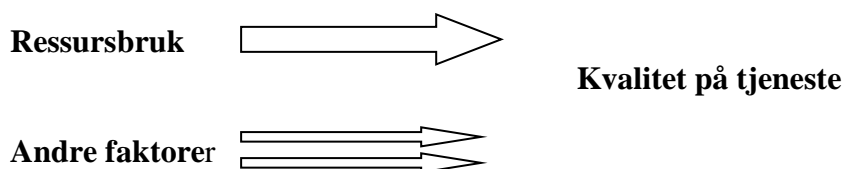
regnskapsrevisor

0 SAMMENDRAG

Kontrollutvalget i Kvæningen kommune vedtok i møte 14.4.2011, sak 03/11, å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt med fokus på kvaliteten på eldreomsorgen i kommunen. På bakgrunn av kontrollutvalgets bestilling, har vi undersøkt følgende **problemstillinger**:

1. Hvor mye ressurser bruker Kvæningen kommune innenfor pleie- og omsorgssektoren sammenliknet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet?
2. Har Kvæningen kommune rutiner og systemer som er egnet til å sikre kvalitet på tjenestene ved sykehjemmet?
3. Hvordan opplever beboerne, pårørende og ansatte kvaliteten på tjenestene på sykehjemmet?

Undersøkelsens hovedtema er ressursbruk og kvalitet i pleie- og omsorgssektoren med særlig fokus på eldreomsorgen. I utgangspunktet vil de fleste forvente at det skal være klar sammenheng mellom ressursbruken og kvaliteten på en tjeneste, og at høyere ressursbruk bør gi økt kvalitet. Dette er imidlertid omdiskutert¹. Det kan også være at denne sammenhengen eksisterer, men det finnes ikke noen klar forskning som dokumenterer sammenhengen, og det finnes forskning som påpeker at det ikke er noen sammenheng². En kommune med høy ressursbruk kan ha middels eller dårlig tjenestekvalitet, og en kommune med lav ressursbruk kan ha middels eller god kvalitet. Dette viser at det er mange faktorer som spiller inn på kvaliteten, og at det derfor er vanskelig, om ikke umulig, å si at omfanget av ressursbruken har direkte virkning på kvaliteten. Forholdet kan illustreres ved følgende modell:

Videre avhenger sammenhengen mellom ressursbruk og kvalitet av hvordan kvalitet defineres. Her skiller det i noen sammenhenger mellom strukturkvalitet, prosesskvalitet, produktkvalitet og resultatkvalitet. Begrepene kan imidlertid også overlape hverandre. I vår undersøkelse har vi fokus på *prosesskvalitet*, herunder rutiner og systemer og det vi definerer som *opplevd kvalitet*, som vil være *resultatkvalitet*. Vi har ingen oppfatninger om hvilket kvalitetsnivå kommunen ut fra ressursbruken bør ha på tjenestene da det som nevnt ikke er påvist noen klar sammenheng mellom ressursinnsats og kvalitet. Fordi det til tross for dette er rimelig å forvente en sammenheng mellom de to variablene, oppfatter vi det likevel som konstruktivt å presentere ressursbruk og kvalitet i samme undersøkelse.

¹ Se Roland (2004) *Kostra og kvaliteten på de kommunale tjenester* for mer drøfting av forholdet mellom ressursbruk og kvalitet

² KS-rapport: http://www.kommunal-rapport.no/artikkel/ks_bedre_kvalitet_uten_mer_penger, Pedersen 2003

Hovedfunn: Ressursbruk

I denne delen av undersøkelsen har revisjonen sett på kostnadsutvikling i pleie- og omsorgssektoren og analysert prioritering og ressursbruk ved hjelp av KOSTRA³.

Regnskapstall: Kostnadsutvikling fra 2008 - 2010

Gjennomgangen av regnskapene innenfor pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen kommune viser at de totale utgiftene har økt fra 2008 til 2010. Økningen skjedde fra 2008 til 2009, mens fra 2009 til 2010 ble utgiftene noe redusert. De største økningene i kostnader fant sted på sykehjemmet, psykiatritjenesten og på posten andre føringer. Kostnadsøkningen henger i hovedsak sammen med følgende faktorer:

- Gave til Gargo sykehjem som økte inntektene i 2008 betydelig
- Noe mindre sykepengerefusjon på sykehjemmet i 2009 og 2010
- Opptrapping av psykiatritjenesten med betydelig engangsinntekt i 2008
- Betydelig økt arbeidsgiverandel av pensjon

Fra 2009 til 2010 videreførte kommunen tilbudet som ble trappet opp i 2009. Reduksjonen i totale utgifter fra 2009 til 2010 er knyttet til økte refusjonsinntekter fra staten for ressurskrevende tjenester, reduksjon på kjøp av varer og tjenester, mindre overtid- og vikarbruk på sykehjemmet og mer sykepengerefusjoner på sykehjemmet og hjemmetjenesten. Regnskapstallene for 2011 er ikke behandlet i detalj i rapporten, men sektorens netto utgifter økte ytterligere fra 2010 til 2011. Økningene i 2011 henger i hovedsak sammen med nye brukere, sykefravær, pensjonsføringen og kjøp av sykepleiere fra private aktører.

Kvæningen kommune har høye utgifter til ressurskrevende tjenester. Utgiftene har imidlertid gått noe ned fra 2010 til 2011.

KOSTRA: Ressursbruk og produktivitet

Kvæningen kommune bruker *mer* ressurser på pleie- og omsorgssektoren enn kommunegruppe 6 både når vi ser på andel av driftsutgifter og når vi ser på utgifter per innbygger. Per innbygger 67 år og over bruker Kvæningen kommune noe mindre enn gjennomsnittet for kommunegruppe 6. Sammenliknet med landsgjennomsnittet utenom Oslo bruker Kvæningen mer ressurser på pleie- og omsorgssektoren uansett hvilket utgiftsmål som brukes. Det målet som sier mest om faktisk prioritering, er innbyggermålet, men utgiftsandelsmålet er også viktig da det best beskriver kommunens utgifter sett i sammenheng med andre av kommunens utgifter. Siden 2001 har netto driftsutgifter til pleie- og omsorgssektoren per innbygger 67 år og over i Kvæningen økt jevnt og trutt. Kvæningen har økt mer enn landsgjennomsnittet utenom Oslo, men noe mindre enn gjennomsnittet for kommunegruppen i samme periode. Den største økningen kom fra 2008 til 2009, og fra 2010 til 2011. Selv om Kvæningen kommune prioriterer pleie- og omsorgssektoren høyere enn landsgjennomsnittet utenom Oslo per innbygger over 67 år og lavere enn kommunegruppen ut fra andel av driftsutgifter og lavere per innbygger 67 år og over, så betyr ikke dette at det bare henger sammen med en bevisst prioritering fra kommunes politikere. Det kan også bety at Kvæningen har en brukermasse med større behov for tjenester og bistand enn landsgjennomsnittet og mindre behov enn kommunegruppe 6.

³ KOSTRA (KOMMune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet.

Sammenlignet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo er produktiviteten både i sektoren som helhet og i hjemmetjeneste høyere enn kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Produktivitetsscoren innenfor institusjon er også høy, men dette skyldes at kommunen har rapportert inn 30 institusjonsplasser hvorav 10 er vakante. Reelt sett har institusjonsdriften lavere kostnadseffektivitet enn det KOSTRA-tallene viser. Når vi tar ut de vakante plassene, er utgiftene per plass høyere enn kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet uten Oslo. Den lave produktivitetsscoren synes å henge sammen med blant annet høyt sykefravær og en u hensiktsmessig bygningsmasse, samt at bemanningen foreløpig ikke er redusert som følge av færre brukere. Den høye produktivitetsscoren innenfor pleie- og omsorgssektoren generelt kan tilskrives flere faktorer, men særlig *brukermassen* og de *ledige institusjonsplassene* er avgjørende:

Brukermassen innenfor pleie- og omsorg i Kvæningen kommune har, relativt sett, mindre bistandsbehov enn gjennomsnittet for kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet uten Oslo:

- a. Sykehjemmet har en lav andel brukere på skjermet demensavdeling
- b. Sykehjemmet i kommunen har 10 ledige plasser
- c. Andel brukere med omfattende bistandsbehov innenfor pleie- og omsorg er lav
- d. Kommunen gir i gjennomsnitt færre timer til brukerne i hjemmetjenesten

De ovennevnte faktorene fører igjen til at kommunen kan ha en gjennomsnittlig eller noe lavere bemanning i pleie- og omsorgssektoren enn kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo, dette på tross av at sykefraværet i sektoren har vært høyt, særlig de to siste årene, og at kommunen hadde høye kostnader til ressurskrevende tjenester i 2010.

Kommunen har et «positivt» avvik i utgifter per mottaker sammenliknet med kommunegruppe 6, både på hjemmetjeneste og institusjon. Når vi slår sammen korrigerte brutto driftsutgifter per mottaker, utgjør avviket fra kommunegruppen totalt 12 358 350,- kroner. Dette viser at takket være Kvæningen kommunes gode produktivitetsscore, så er tjenesten i Kvæningen over 12,35 millioner kroner billigere, enn den ville ha vært dersom kommunen hadde hatt en produktivitet på gjennomsnittet for kommunegruppe 6. Det er imidlertid viktig å understreke at dette er et gjennomsnittsmål på utgifter per mottaker, det betyr at “friskere” mottakere gir bedre produktivitet. For å konkludere helt sikkert på dette, er det nødvendig å gjøre en vurdering av om de tjenestene og den bistanden som ytes til brukerne, er korrekt ut fra et helsefaglig ståsted. Dette ligger imidlertid utenfor revisjonens ekspertise og mandat.

Statistisk sentralbyrå sin befolkningsprognose tilsier at antall eldre i Kvæningen kommer til å fortsette å stige. Dette betyr at kostnadene i pleie- og omsorgssektoren vil fortsette å øke, noe som igjen betyr at kommunen må være bevisst på omfanget av sitt eget tjenestetilbud.

Hovedfunn: Systemer og rutiner for å sikre kvalitet

Revisjonen har kartlagt og vurdert de rutinene og systemene Kvæningen kommune har for å sikre kvalitet på Gargo sykehjem og konkluderer med at kommunen ikke har tilstrekkelige rutiner og systemer for sikring av kvalitet på sykehjemmets tjenester.

Gargo sykehjem skal ha et *internkontrollsystem for å sikre at tjenestene er i samsvar med krav fastsatt i lov eller i medhold av lov eller forskrift*. Sykehjemmet må kunne gjøre rede for hvordan plikten oppfylles. Revisjonen har vurdert dokumentasjonen som vi fikk tilgang til, mot de

grunnleggende elementene for et internkontrollsystem slik disse er angitt i forskrift om internkontroll i sosial- og helsetjenesten (internkontrollforskriften) § 4 bokstav a til h og § 5.

Av totalt åtte konkrete krav til de ansvarlige for virksomheten som internkontrollforskriften lister opp i § 4, vurderer vi at tre av kravene er delvis oppfylt. Fem av de åtte kravene anser vi for ikke oppfylte. Vi vurderer også at sykehjemets internkontrollsystem ikke er tilstrekkelig dokumentert, oppdatert og tilgjengelig i henhold til internkontrollforskriften § 5.

Gargo sykehjem er også pålagt å ha *etablert et system av prosedyrer som søker å sikre at brukerne av pleie- og omsorgstjenester får et individuelt tilpasset tjenestetilbud, at tjenestetilbudet er helhetlig, samordnet og fleksibelt, samt at brukerne og/eller pårørende får medvirke ved utformingen av tjenestetilbudet*. Kravene fremgår av forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenester (kvalitetsforskriften) § 3. For å løse oppgavene skal kommunen utarbeide skriftlige prosedyrer som søker å sikre at brukerne får tilfredsstilt grunnleggende behov. Hva som blant annet menes med grunnleggende behov, er listet opp i 16 strekpunkter i forskriften § 3. Revisjonen har undersøkt om sykehjemmet har prosedyrer i samsvar med de 16 opplistede eksemplene på grunnleggende behov.

To av de 16 strekpunktene vurderer revisjonen som oppfylt, mens seks av punktene vurderer vi som delvis oppfylt. Åtte av de 16 strekpunktene vurderer vi som ikke oppfylt. På denne bakgrunn har vi vurdert at Gargo sykehjem har utarbeidet få prosedyrer som søker å sikre at brukerne får tilfredsstilt grunnleggende behov, jf. kvalitetsforskriften § 3.

Hovedfunn: Kartlegging av opplevd kvalitet

I denne delen av undersøkelsen har vi kartlagt hvordan beboerne, pårørende og ansatte opplever kvaliteten på tjenestene på Gargo sykehjem. Kartleggingen er gjort gjennom intervju av et utvalg av beboere og to spørreundersøkelser; den ene til pårørende og den andre til ansatte. Svarene fra spørreundersøkelsene som vi viser til i rapporten, representerer meningene til 16 ansatte ved Gargo sykehjem og 15 pårørende. Administrasjonen har fått anledning til å kommentere funnene.

Vi har undersøkt følgende områder:

- Tilfredshet (resultat for brukeren)
- Brukermedvirkning
- Trivsel og trygghet
- Respektfull behandling
- Tilgjengelighet
- Informasjon

Under området **tilfredshet (resultat for brukeren)** finner vi at ansatte og pårørende opplever at beboerne er **minst fornøyd** med **aktivitetstilbudet** og **muligheten for å komme ut på tur og få andre opplevelser/turer**. Som mulige forbedringsområder fremheves *oftere mulighet til å gjøre dagligdagse gjøremål og oftere nye opplevelser/turer*. Både ansatte og pårørende gir god gjennomsnittsskår på spørsmålene som omhandler **tilfredshet med mat, måltider, hjelp til personlig hygiene og medisinsk behandling**. Ansatte gir god gjennomsnittsskår på spørsmål om **tilfredshet med tannlegetilbud**, mens pårørende gir en noe dårlig gjennomsnittsskår på dette området. Pårørende gir en bedre vurdering enn ansatte på spørsmålet om **beboernes mulighet for privatliv**.

Når det gjelder **brukermedvirkning**, finner vi at ansatte i mindre grad enn de pårørende er fornøyd med beboernes mulighet til å medvirke på **tidspunkt for måltid, døgnrytmen og type hjelp** som skal gis. På de nevnte områdene er gjennomsnittsskåren fra de ansatte godt under 3, som vurderes som et mindre bra resultat.

Også i kategorien **trivsel og trygghet** finner vi at ansatte gir uttrykk for å være mindre fornøyd enn de pårørende. De pårørende gir gode gjennomsnittsskår på spørsmålene som omhandler **trivsel med rom og bolig, trivsel med andre på sykehjemmet og med personalet**. Både ansatte og pårørende gir en positiv vurdering av om beboerne føler seg **trygge i sine omgivelser**. Som mulige forbedringsområder tilknyttet trivsel og trygghet fremheves blant annet *rommet er ikke innredet etter beboernes behov/ønsker, personalet har for dårlig tid og enkelte beboere opptrer ufint*.

Når det gjelder **respektfull behandling**, ba vi de ansatte og pårørende vurdere i hvor stor grad de opplever at **beboerne behandles med høflighet og respekt**, om **taushetsplikten overholdes** og om **beboerne blir hørt ved klage**. Både ansatte og pårørende gir en god vurdering innenfor disse områdene, men gjennomsnittsskåren fra pårørende ligger høyere enn fra de ansatte. En stor andel av de pårørende svarte imidlertid *vet ikke* på spørsmålene som omhandlet taushetsplikt og klagemulighet.

Området **tilgjengelighet** omhandler beboernes **mulighet til å snakke med pleiepersonalet og mulighet til å snakke med lege**. Både ansatte og pårørende gir god gjennomsnittsskår på førstnevnte tema, men ansatte gir dårlig gjennomsnittsskår på spørsmålet om mulighet til å snakke med lege. En stor andel av de pårørende svarte imidlertid *vet ikke* på dette spørsmålet. Administrasjonen forteller til revisjonen at Gargo sykehjem har fått ny tilsynslege etter at undersøkelsen ble iverksatt. Den nye tilsynslegen er opptatt av informasjonsflyt og skal være til stede på sykehjemmet én gang pr. uke.

Under kategorien **informasjon** gir pårørende god gjennomsnittsskår på spørsmålene om de opplever at **beboerne får informasjon om sin egen helse, om aktivitets- og kulturtilbud og klar og tydelig formidling av informasjon**. Andelen pårørende som svarte *vet ikke*, er imidlertid høy. Gjennomsnittsskåren fra de ansatte er under 3 på disse spørsmålene, og de ansatte gir således en mindre god vurdering her. Undersøkelsen viser imidlertid at de pårørende er mindre fornøyd med informasjonen som gis til pårørende, mens ansatte gir en god gjennomsnittsskår på dette området. Som mulige forbedringsområder tilknyttet informasjon fremheves at *enkelte av personalet snakker for fort, enkelte av personalet snakker for høyt og enkelte av personalet snakker for lavt*.

I sin helhetsvurdering av sykehjemmet svarte 87 % av de pårørende at de alt i alt er *fornøyd* eller i *svært stor grad fornøyd* med sykehjemmet beboeren bor på.

Innholdsfortegnelse

0	SAMMENDRAG	1
1	INNLEDNING	2
1.1	Bakgrunn og problemstillinger	2
1.2	Revisjonskriterier	2
1.3	Avgrensing	4
1.4	Kommunale helse- og omsorgstjenester	4
1.5	Kvalitetsbegrepet	5
2	METODE OG DATAMATERIALE	7
2.1	Gjennomgang av ressursbruk	7
2.1.1	KOSTRA	7
2.1.2	Begrensninger ved bruk av KOSTRA	9
2.2	Gjennomgang av systemer og rutiner	9
2.3	Kartlegging av opplevd kvalitet	9
2.3.1	Intervju av beboere	9
2.3.2	Spørreundersøkelse blant ansatte og pårørende	10
2.3.3	Kommentarer til gjennomføringen / møte med administrasjonen	11
2.4	Gyldighet og pålitelighet	11
3	RESSURSBRUK I PLEIE- OG OMSORGSTJENESTEN.....	12
3.1	Økonomisk situasjon innenfor helse/pleie- og omsorgssektoren i Norge	12
3.2	Om pleie- og omsorgssektoren i Kvæangen kommune	15
3.3	Befolkningstall og sykefravær	17
3.3.1	Befolkningsstatistikk og antall mottakere av pleie- og omsorgstjenester	17
3.3.2	Sykefravær i pleie- og omsorgssektoren	18
3.4	Kostnadsutvikling.....	19
3.4.1	Oversikt over kostnadsutvikling i pleie- og omsorgssektoren	19
3.4.2	Detaljregnskap pleie og omsorg	20
3.4.3	Årsaker til kostnadsvekst	23
3.4.4	Kostnader til ressurskrevende tjenester	23
3.5	Ressursbruk i pleie- og omsorgssektoren: KOSTRA.....	26
3.5.1	Fordeling av årsverk: Pleie- og omsorgssektoren	26
3.5.2	Prioritering og dekningsgrad	27
3.5.3	Produktivitet.....	32
3.6	Oppsummering ressursbruk	41
4	SIKRING AV KVALITET PÅ TJENESTENE	43
4.1	Dokumentert internkontrollsystem ved Gargo sykehjem	43
4.1.1	Revisjonens funn	43
4.1.2	Revisjonens vurdering	44
4.1.3	Kartlegging blant de ansatte – melding om avvik	45
4.2	Skriftlige prosedyrer for tjenestekvalitet ved Gargo sykehjem	47
4.2.1	Revisjonens funn	47
4.2.2	Revisors vurdering	48
4.3	Konklusjon	49
5	OPPLEVD KVALITET PÅ SYKEHJEMMETS TJENESTER	50
5.1	Generelt om funnene fra spørreundersøkelse og intervju	50
5.2	Om respondentene.....	51

5.3	Gjennomgang av svar fra ansatte, pårørende og beboere	52
5.3.1	<i>Tilfredshet (resultat for beboeren)</i>	52
5.3.2	<i>Brukermedvirkning</i>	61
5.3.3	<i>Trivsel og trygghet</i>	63
5.3.4	<i>Respektfull behandling</i>	67
5.3.5	<i>Tilgjengelighet</i>	69
5.3.6	<i>Informasjon</i>	71
5.4	Generell vurdering og kommentarer fra pårørende	75
5.4.1	<i>Andre kommentarer fra pårørende</i>	75
5.4.2	<i>Andre kommentarer fra ansatte</i>	76
5.5	Oppsummering av opplevd kvalitet	77
6	HØRING	79
7	ANBEFALINGER	79
8	REFERANSER	79
9	VEDLEGG	81

1 INNLEDNING

Undersøkelsens hovedtema er ressursbruk og kvalitet i pleie- og omsorgssektoren med særlig fokus på eldreomsorgen. I utgangspunktet vil de fleste forvente at det skal være klar sammenheng mellom ressursbruken og kvaliteten på en tjeneste, og at høyere ressursbruk bør gi økt kvalitet. Dette er imidlertid omdiskutert⁴. Det kan være at denne sammenhengen eksisterer, men det finnes ikke noen klar forskning som dokumenterer sammenhengen, og det finnes forskning som påpeker at det ikke er noen sammenheng⁵. En kommune med høy ressursbruk kan ha middels eller dårlig tjenestekvalitet, og en kommune med lav ressursbruk kan ha middels eller god kvalitet. Dette viser at det er mange faktorer som spiller inn på kvaliteten, og at det derfor er vanskelig, om ikke umulig, å si at omfanget av ressursbruken har direkte virkning på kvaliteten.

1.1 Bakgrunn og problemstillinger

Kontrollutvalget i Kvæningen kommune vedtok i sak 03/11 å få utført forvaltningsrevisjon innenfor pleie og omsorg i Kvæningen kommune. Oppstartsmøtet i prosjektet ble avholdt 29.6.2011.

Formålet med foreliggende prosjekt er å undersøke om Kvæningen kommune utnytter ressursene til pleie og omsorg på en best mulig måte og om brukerne på Gargo sykehjem sikres en kvalitetsmessig forsvarlig tjeneste. Formålet er også å redegjøre for hvordan brukerne, pårørende og ansatte ved sykehjemmet opplever tjenestetilbudet.

På bakgrunn av kontrollutvalgets bestilling, har revisjonen formulert følgende problemstillinger for undersøkelsen:

1. **Hvor mye ressurser bruker Kvæningen kommune innenfor pleie- og omsorgssektoren sammenliknet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet?**
2. **Har Kvæningen kommune rutiner og systemer som er egnet til å sikre kvalitet på tjenestene ved sykehjemmet?**
3. **Hvordan opplever beboerne, pårørende og ansatte kvaliteten på tjenestene på sykehjemmet?**

Under **problemstilling 1** vil vi også sammenlikne Kvæningen kommune med to utvalgte kommuner fra kommunegruppe 6. Oslo vil bli holdt utenfor i landsgjennomsnittkategorien.

1.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er krav og forventninger som brukes i forvaltningsrevisjon for å vurdere praksisen i den reviderte virksomheten. Revisjonskriteriene uttrykker den foretrukne praksisen på området, det vil si hvordan kommunens praksis bør være for å bli vurdert som god eller tilfredsstillende.

Problemstilling 1 og 3 er deskriptivt formulerte, som betyr at de besvares som beskrivelser. For slike deskriptive problemstillinger er det ikke relevant å utlede revisjonskriterier. Det følger av gjeldende revisjonsstandard at revisjonen ikke kan gjøre vurderinger uten revisjonskriterier. Vi

⁴ Se Roland (2004) *Kostrå og kvaliteten på de kommunale tjenester* for mer drøfting av forholdet mellom ressursbruk og kvalitet

⁵ KS-rapport: http://www.kommunal-rapport.no/artikkel/ks_bedre_kvalitet_uten_mer_penger, Pedersen 2003

gjør derfor ingen vurderinger eller konklusjoner på grunnlag av funnene i tilknytning til problemstillingene 1 og 3.

For **problemstilling 2** utleder vi revisjonskriterier fra bestemmelser om kommunens plikt til å ha et internkontrollsystem for tjenestene. Ifølge helsetilsynsloven § 3 første ledd skal enhver som yter helse- og omsorgstjenester etablere et internkontrollsystem for virksomheten og sørge for at virksomhet og tjenester planlegges, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av lover og forskrifter. De nærmere bestemte kravene til hva som vil være et tilstrekkelig internkontrollsystem følger av *internkontrollforskriften* og *kvalitetsforskriften*.

Siden oppstarten av forvaltningsrevisjonsprosjektet har ny lovgivning om kommunens helse- og omsorgstjenester, herunder samhandlingsreformen, trådt i kraft⁶. Internkontrollforskriften og kvalitetsforskriften hadde før lovendringen hjemmel i sosialtjenesteloven § 2-1 og kommunehelsetjenesteloven § 1-3a og § 6-9, som nå er opphevet. Med lovendringen er det juridiske skillet mellom helsetjenester og omsorgstjenester opphevet, og alle pliktene til kommunen fremgår nå av *helse- og omsorgstjenesteloven*. Kommunens ansvar og oppgaver videreføres i den nye loven, og forskriftene som hadde hjemmel i de opphevede lovene endres ikke som følge av ikrafttredelsen av ny helse- og omsorgstjenestelov. Lovendringene har derfor ikke medført endringer for vår undersøkelse.

For problemstilling 2 utleder vi revisjonskriterier fra følgende forskrifter med tilhørende rundskriv og veiledere:

- Forskrift 20. desember 2002 nr. 1731 om internkontroll i sosial- og helsetjenesten (*internkontrollforskriften*)
- Forskrift 27. juni 2003 nr. 792 om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og etter lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. (*kvalitetsforskriften*)
- Rundskriv om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene (Sosial- og helsedirektoratets rundskriv I-13/97)
- Veileder til forskrift om kvalitet i pleie og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven. *Kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene* pkt. 1.3. (Sosial- og helsedirektoratets veileder IS-1201)
- Veileder *Hvordan holde orden i eget hus - Internkontroll i sosial- og helsetjenesten* (Helsedirektoratets veileder IS-1183)

Revisjonskriteriene blir konkretisert i hvert underkapittel. Det nærmere bestemte innholdet i forskriftene samt veiledning til forskriftene, som følger av rundskriv og veiledere, fremgår av rapportens vedlegg 3.

⁶ 1.1.2012

1.3 Avgrensning

Den delen av rapporten som omhandler **ressursbruk**, tar for seg pleie- og omsorgssektoren, slik den er definert i KOSTRA, som helhet. Dette innebærer at hjemmetjenester for unge og eldre er med. Hovedfokuset er imidlertid på den omsorgen og pleien som gis til de eldre. Vi har sett på KOSTRA-tall for årene 2001-2011, med hovedfokus på de siste fire årene. Når det gjelder regnskapstall for Storfjord kommune, har vi undersøkt og brukt tall fra 2008 til 2010.

Undersøkelsen av **sikring av tjenestekvalitet** er avgrenset til å gjelde Gargo sykehjem. Undersøkelsen av sykehjemmets internkontrollsystem dreier seg om hvorvidt sykehjemmet har et internkontrollsystem etter interkontrollforskriften og kvalitetsforskriften, og eventuelt i hvor stor grad internkontrollsystemet er dokumentert i samsvar med forskriftenes krav. Revisjonen har således ikke undersøkt om nedfelte prosedyrer og rutiner faktisk brukes og etterleves i det daglige, eller om tjenestene utføres i tråd med kvalitetskrav uten at prosedyren er skriftlig nedfelt. Dette innebærer at revisjonens vurderinger av sykehjemmets internkontrollsystem ikke sier noen om hvordan tjenestene faktisk utføres.

Også den delen av revisjonens undersøkelse som er en **kartlegging av opplevd kvalitet**, gjelder Gargo sykehjem. Alle ansatte og pårørende til beboere på sykehjemsavdelingene var i målgruppen for spørreundersøkelsen, mens et utvalg av beboere ble intervjuet. Kriteriet for utvalg av beboere er at de skulle være helsemessig i stand til å bli intervjuet.

1.4 Kommunale helse- og omsorgstjenester

Kommunen plikter i medhold av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 å sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunens ansvar innebærer plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestens omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift.

Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 angir hvilke tjenester kommunen plikter å ha for å oppfylle ansvaret etter § 3-1. Tjenestene er konkretisert i seks nummeralternativer, men grensene mellom nummeralternativene er ikke skarpt avgrenset og de kan overlappe hverandre til en viss grad. Nummeropplistingen er også profesjonsnøytral, som vil si at alle av kommunens helse- og omsorgspersonell kan yte tjenestene alene eller i samarbeid med annet personell. Nummeropplistingen gjelder også for tjenester som ytes til alle pasient- og brukergrupper.

Tjenestene som, etter tidligere lovgivning, har vært omtalt som pleie- og omsorgstjenester følger nå av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6. Kommunen skal tilby blant annet helsetjenester i hjemmet, personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt, plass i institusjon, herunder sykehjem og avlastningstiltak.

Det er opp til den enkelte kommune å avgjøre hvordan tjenestene skal være strukturert og organisert. Den lokale handlefriheten er begrunnet i nærhet til brukerne, effektiv tjenesteproduksjon og hensynet til demokratisk styring av tjenestene⁷.

Kommunen avgjør etter en forsvarlig saksutredning, hvor søkerens ønsker legges vekt på, hvilke tjenester som skal tildeles, og omfanget av disse. Kommunen må sørge for at omfanget av de

⁷ Jf. Prop.91 L (2010-2011) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) pkt. 5.1

tildelte tjenestene ligger på et forsvarlig minstenivå⁸, og at innholdet i tjenestetilbudet er i tråd med gjeldende krav til kvalitet på tjenestene.

1.5 Kvalitetsbegrepet

I drøfting av kvalitetsbegrepet skilles det i noen sammenhenger mellom strukturkvalitet, prosesskvalitet, produktkvalitet og resultatkvalitet⁹. Begrepene kan imidlertid også overlape hverandre. I vår undersøkelse har vi fokus på *prosesskvalitet*, herunder rutiner og systemer og det vi definerer som *opplevd kvalitet*, som vil være *resultatkvalitet*.

Regelverket for de kommunale helse- og omsorgstjenestene stiller flere krav til kvalitet, men lovverket inneholder ingen uttrykkelig definisjon av kvalitetsbegrepet.

Kvalitet kan generelt defineres som: “Helheten av egenskaper en enhet har og som vedrører dens evne til å tilfredsstille uttalte og underforståtte behov”¹⁰. Definisjonen gir ikke noe konkret innhold til begrepet god kvalitet i helse- og omsorgstjenester. Hva som er god kvalitet, vil variere over tid og være avhengig av hvilke tjenester det gjelder, samt hvem som vurderer kvaliteten. Veiledning for spørsmålet om hva som er god kvalitet, kan en få ved klarlegge nærmere hva helse- og omsorgstjenester innebærer for brukerne, og hvilke forpliktelser kommunene har overfor brukerne.

Helse- og omsorgstjenester handler om å yte tjenester som griper inn i den enkeltes liv og hverdag. Det handler om at omsorgen for mennesker skal være god. God omsorg er noe som oppstår i møtet mellom mennesker, mellom de som gir hjelp og de som får hjelp, og i mange tilfeller også i møtet med pårørende og lokalsamfunnet¹¹. Tjenestene må derfor utformes slik at mottakerne opplever at de blir respektert og verdsatt¹².

I de siste 15 årene har det vært satset på forbedring av helse- og omsorgstjenestene. Tjenestene har blitt bygget ut, og brukerperspektivet har stadig fått mer fokus i arbeidet med kvalitet i tjenestene¹³. Om kvalitet i helse- og omsorgstjenester har det blitt skrevet at “*Kvalitet vil bestå av en rekke egenskaper som kjennetegner tjenesten. Egenskaper som at tjenestene er virkningsfulle, trygge og involverer brukerne. Tjenestene skal leveres til rett tid, være tilgjengelige, samordnede og preget av kontinuitet, slik at tjenestemottakeren opplever at tjenesten dekker fysiske og sosiale behov*”¹⁴. Definisjonen bygger på samfunnets føringer, som oppfyller lovverkets krav og hva som ut fra et faglig perspektiv gir best mulig tjenester til brukerne.

Det har i arbeidet med forbedring av helse- og omsorgstjenestene også blitt utviklet såkalte nasjonale kvalitetsindikatorer¹⁵. Indikatorene er objektive og skal gjøre det mulig å vurdere kvaliteten på tjenestene i egen kommune opp mot andre kommuner, på fylkesnivå og på

⁸ Se Rt. 1990 s. 874 (Fusadommen).

⁹ Les mer om dette på SSBs hjemmesider: <http://www.ssb.no/kostra/> (kvalitetsindikatorer i KOSTRA).

¹⁰ Fra Norsk Standard (NS-ISO 8402), jf. Rundskriv I-13/97.

¹¹ St. meld. nr. 28 (1999-2000).

¹² Sosial- og helsedirektoratets *Veileder til kvalitet i pleie og omsorgstjenesten* s. 7.

¹³ St. meld. nr. 31 (2001-2002) “Avslutning av handlingsplan for eldreomsorgen”, St. meld. nr. 45 (2002-2003) “Betre kvalitet i dei kommunale pleie- og omsorgstjenestene”, *Nasjonal strategi for kvalitetsutvikling i helsetjenesten 1995-2001, Kunnskap og brobygging 1997-2001 i sosialtjenesten og Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten ... Og bedre skal det bli (2005-2015)*

¹⁴ Sosial- og helsedirektoratets *Veileder til forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene* s. 7

¹⁵ Det nasjonale kvalitetsindikatorssystemet skal bidra til å sikre befolkningen likeverdig tilgang på helsehjelp av god kvalitet ved å fremskaffe gyldig og pålitelig informasjon om det norske helsesystemets kvalitet og prestasjoner, både når det gjelder status og langsiktige trender, jf. Helsedirektoratets rapport «*Rammeverk for et kvalitetsindikatorsystem i helsetjenesten. Primær- og spesialisthelsetjenesten*» (IS-1878) s. 6.

landsbasis. Indikatorer på kvalitet innenfor helse og omsorg er for eksempel antall enerom, legedekning pr. beboer, rom med eget toalett og brukerundersøkelser¹⁶.

Ettersom spørsmålet om kvalitet på tjenestene i stor grad vil være knyttet til brukernes opplevelse av livskvalitet og viktige verdier i eget liv, er det vesentlig at en kvalitetsundersøkelse inneholder brukernes meninger om eget tjenestetilbud. Videre er det viktig at pårørende og tjenesteyterne, som kan ha ulike opplevelser av og forventninger til kvaliteten i tjenesten, får anledning til å si sine meninger om tjenestene. I revisjonens undersøkelse har derfor enkelte beboere blitt intervjuet, og pårørende og ansatte har fått anledning til å svare på en spørreundersøkelse.

For å kunne gjennomføre en slik undersøkelse om kvalitet, er det nødvendig å utlede mer konkrete kriterier for hva som ligger i at tjenestene er virkningsfulle, samordnede og at de involverer brukerne.

Spørsmålene i vår undersøkelse om kvaliteten ved Gargo sykehjem er hentet fra en undersøkelse utviklet i regi av KS som en del av kvalitetskommuneprosjektet *bedrekommune.no*. Vi har imidlertid gjort tilpasninger ved å utlede spørsmål fra lover, forskrifter og veiledninger som er styrende for kommunenes helse- og omsorgstjenester. Vi har herunder sett hen til hvilke skrevne krav som finnes om kvalitet i helse- og omsorgstjenester. Det overordnede målet for de kommunale helse- og omsorgstjenestene er å sørge for at alle med behov for slike tjenester får et tilfredsstillende og mest mulig likeverdig tilbud, uavhengig av bosted, inntekt og sosial status¹⁷.

I *kvalitetsforskriften* finner vi at kommunen skal sikre tjenestemottakernes grunnleggende behov. Som grunnleggende behov menes fysiologiske behov, helse, trygghet, selvstendighet, respekt, individualitet og privatliv. Videre handler det om fellesskap, aktivitet, valgfrihet og fleksibilitet¹⁸.

Fra *verdighetsgarantien*¹⁹ finner vi at de kommunale pleie- og omsorgstjenestene skal legge til rette for en eldreomsorg som sikrer den enkelte tjenestemottaker et verdig og så langt som mulig meningsfylt liv i samsvar med sine individuelle behov. Tjenestetilbudet skal innrettes i respekt for den enkeltes selvbestemmelsesrett, egenverd og livsførsel og sikre at medisinske behov blir ivaretatt.

¹⁶ Kommunene må rapportere inn nevnte data til KOSTRA.

¹⁷ Etter tidligere lovgivning om kommunale pleie- og omsorgstjenester. Formålsbestemmelsen i ny helse- og omsorgstjenestelov § 1-1 kombinerer innholdet i kommunehelsetjenesteloven § 1-2, sosialtjenesteloven § 1-1 og spesialisthelsetjenesteloven § 1-1.

¹⁸ Innst.S. nr. 99 (2000-2001)

¹⁹ Forskrift 12. november 2010 nr. 1426 om en verdig eldreomsorg

2 METODE OG DATAMATERIALE

Prosjektet er gjennomført i henhold til gjeldende standard for forvaltningsrevisjon²⁰. I det følgende gjør vi nærmere rede for hvordan vi har gått frem i undersøkelsen i de ulike delene av prosjektet.

2.1 Gjennomgang av ressursbruk

2.1.1 KOSTRA

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjon om kommunale tjenester og bruk av ressurser på ulike tjenesteområder registreres og sammenstilles for å gi relevant informasjon til beslutningstakere og andre, både nasjonalt og lokalt. KOSTRA baseres på elektronisk innrapportering fra kommunene til Statistisk sentralbyrå. SSB har gruppert kommunene basert på folkemengde, bundne kostnader per innbygger og frie disponible inntekter per innbygger.

Kvænangen kommune tilhører KOSTRA-gruppe 6, som er små kommuner med høye budne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter. Vi har i denne analysen hovedsakelig sammenliknet Kvænangen kommune med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Vi har også sammenliknet kommunen med to utvalgte kommuner fra kommunegruppe 6; Karlsøy og Berg. Kommunegruppen blir omtalt som det beste sammenlikningsmålet²¹. I sammenlikningen har vi sett på Kvænangen kommunes utvikling fra 2002 frem til 2011, på utvalgte indikatorer knyttet til pleie- og omsorgssektoren. Vi vil i bruken av KOSTRA-tallene se på ressursbruk, herunder produktivitet og kommunens prioritering på området pleie- og omsorg. KOSTRA-tallene vil bli analysert og holdt opp mot relevant brukerinformatjon og regnskapsdata. Regnskapsdata for 2011 vil bare hentes fra KOSTRA. For mer informasjon om KOSTRA og kategoriene som brukes, henvises leseren til brukerveiledningen i KOSTRA.

Regnskapstall og KOSTRA:

I prosjektet har vi også benyttet regnskapstall for å supplere og forstå KOSTRA-tallene. Regnskapstallene er hentet ut sortert på KOSTRA-funksjon, ansvar og art. Dette innebærer at regnskapstallene som presenteres for de ulike enhetene i pleie- og omsorgssektoren, vil være noe forskjellig fra kommunens egne regnskap og budsjett som ikke er bygd opp i henhold til KOSTRA. Forskjellen skyldes hovedsakelig premieavvik på pensjon.

Prioriteringsindikatorene²²:

Prioriteringsindikatorene i KOSTRA skal si noe om hvor mye av egne penger kommunen ”velger” å bruke på de enkelte tjenesteområdene.²³ En tjeneste kan sies å være høyt prioritert når en kommune bruker en relativt stor andel av sine ressurser på den. Flere forhold kan bidra til å forklare eventuelle forskjeller mellom én kommune og andre kommuner:

- *Kommunen kan ha et relativt høyt utgiftsbehov knyttet til tjenesten. Dette blir det delvis korrigert for ved å se på utgifter per person i målgruppen. Men hvis målgruppen er heterogen (ulike målgrupper har forskjellig behov) blir ikke dette fullt ut fanget opp i KOSTRA.*

²⁰ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon fastsatt av Norges kommunerevisorforbunds styre 1. februar 2011

²¹ Langørgen, A., T.A. Galloway og R. Aaberge (2006): Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. Rapport 2006/8, Statistisk sentralbyrå.

²² Hentet fra KOSTRA-veileder, s. 4

²³ Prioriteringsindikatorene uttrykker ikke *kun* de prioriteringer som det enkelte kommunestyret har vedtatt av egen fri vilje. En rekke andre faktorer som demografi, geografi og sosiale forhold påvirker også hvor store bevilgningene må være for å yte tilfredsstillende tjenester (Hauge og Halvorsen, 2008: Kap 7.2.1).

- *Kommunen kan ha prioritert en tjeneste høyt på bekostning av andre tjenester. For å få informasjon om dette, kan det være interessant å se på hvor stor andel av utgiftene som går til ulike tjenester, eventuelt korrigert for utgiftsbehov. Det siste kan delvis avhjelpes ved å se på kommuner innenfor samme KOSTRA-gruppe.*
- *Kommunen kan ha relativt høye inntekter. Slike ulikheter bidrar til at forskjeller i utgifter per person i målgruppen, ikke utelukkende kan tolkes som et resultat av prioriteringer på lokalt nivå.*

Produktivitetsindikatorene²⁴:

Produktivitetsindikatorene skal si noe om hva det koster å produsere en enhet av tjenesten. Produktiviteten kan sies å være høy dersom ressursbruken er lav i forhold til produksjonen. Når produksjonen blir målt ved antall mottakere, blir det imidlertid ikke tatt hensyn til variasjoner i kvaliteten på tjenestene som brukerne mottar. Det blir heller ikke tatt hensyn til variasjoner i brukernes behov eller, for eksempel, pleietyngde. Det kan derfor være flere mulige forklaringer på hvorfor en kommune har høye utgifter per mottaker:

- *Produktiviteten er lav, dvs. at man får lite produksjon igjen i forhold til pengebruken*
- *Kvaliteten er høy, dvs. at brukerne mottar relativt gode tjenester*
- *Enhetskostnadene er høye, dvs. at det er relativt dyrt å produsere tjenester i den kommunen vi ser på, for eksempel pga. smådriftsulemper, en brukermasse med høy pleietyngde, lange reiseavstander eller et høyt lønnsnivå grunnet mangel på arbeidskraft. Eksempel: Kostnadene per mottaker kan bli høye i kommuner som har brukere med relativt høy pleietyngde/behov.*

Kommunen rapporterer til KOSTRA i henhold til en funksjonskontoplan. Eksempelvis skal utgifter som hører til *pleie og omsorg*, eller mer spesifikt *hjemmetjenester*, rapporteres på en særskilt funksjon slik at rapporteringen blir lik i alle kommuner. For å få oversikt over hvilke funksjoner som inngår i de ulike nøkkeltallene og kategoriene vil disse bli presentert. Dermed er det mulig å se hva som inngår i eksempelvis *netto driftsutgifter pleie og omsorg* eller *korrigerte brutto driftsutgifter institusjon*. Hvilke funksjoner som inngår i de ulike kategoriene, vil bli presentert i fotnote til videre i rapporten. Følgende funksjoner er relevante for *pleie- og omsorgssektoren*:

- 1) **234 – Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede:** *Tjenester til eldre, funksjonshemmede, personer med psykiske lidelser, utviklingshemmede, mv: Eldresentre og dagsentre for hjemmeboende, aktivitetssentre for utviklingshemmede m.m., aktivisering av funksjonshemmede barn utover aktivisering i forbindelse med grunnskoleundervisning, transporttjenester, støttekontakt, matombringing, trygghetsalarm, vaktmester, vask av tøy for hjemmeboende utført av institusjon eller privat foretak, ferietilbud og andre velferdstiltak for eldre og funksjonshemmede, frivillighetssentraler og kommunale utgifter til frisør og fotpleie til eldre og funksjonshemmede.*
- 2) **253 – Bistand, pleie, omsorg, i institusjoner for eldre og funksjonshemmede:** *Direkte brukerrettede oppgaver i forbindelse med bistand, pleie og omsorg i institusjoner og boformer med heldøgns pleie og omsorg for eldre og funksjonshemmede. I tillegg til døgnopphold inkluderer dette også dag- og nattopphold, samt tidsbegrenset opphold på*

²⁴ Hentet fra KOSTRA-veileder, s. 4

ulike institusjoner som re-/habilitering og avlastning. Funksjonen inkluderer også servicefunksjoner som husøkonom, kjøkken, kantine/kiosk, vaskeri og aktivitør.

- 3) **254 – Bistand, pleie- og omsorg til hjemmeboende:** *Kommunale pleie- og omsorgstjenester ytt til personer som bor i eget hjem (inkludert tjenester til beboere i boliger for eldre og funksjonshemmede med eller uten fast bemanning) som registreres i IPLOS med vedtak knyttet til antall timer per uke.*
- 4) **261- Institusjonslokaler:** *Utgifter til drift og vedlikehold av institusjoner for eldre og funksjonshemmede med tilhørende tekniske anlegg og utendørsanlegg.*

2.1.2 Begrensninger ved bruk av KOSTRA

Vi bruker alltid KOSTRA-tall med forbehold om at tallene kan inneholde feil, og at det kan være forskjeller mellom kommunene i kvaliteten på rapportering til KOSTRA. Generelt sett er kvaliteten på innrapporteringen i KOSTRA blitt bedre de senere årene, noe som betyr at de eldste tallene kan inneholde flere feil enn de nyeste tallene. Eventuelle avvik som statistikken viser, kan ha "logiske" forklaringer. Vi forklarer disse der dette er tilfelle. Det vil også kunne være diskusjon rundt hva som skal registreres på de ulike funksjonene, eksempelvis hva er regnet som *administrasjon*, hva skal være med i *årsverkstall* og hvordan avgrense *servicefunksjoner*. Her forholder vi oss imidlertid til definisjonene fra Statistisk sentralbyrå, slik de framkommer i funksjonskontoplanen. Etter at rapporten ble påbegynt, har KOSTRA endret hvordan de bygger opp gjennomsnittene for kommunegruppene og landsgjennomsnittene. Dette innebærer at tallene som brukes i rapporten, er forskjellige fra tallene som vil være tilgjengelig på KOSTRA i dag, men de er egnet for sammenlikning. Tallene for pleietyngde kan være problematisk fordi de baserer seg på IPLOS-registrering. Det kan være utfordringer knyttet til IPLOS-registreringen, og det er fare for feilregistrering. Dette vil være en feilkilde som vil kunne påvirke gyldigheten og påliteligheten i tallene. Når revisjonen henviser til pleietyngde, er dette basert på IPLOS-tall som fremkommer i KOSTRA, eksempelvis indikatoren *andel brukere med omfattende pleiebehov i institusjon*.

2.2 Gjennomgang av systemer og rutiner

Vi har gjennomgått dokumentasjon knyttet til sykehjemets internkontrollsystem. Styrer ved Gargo sykehjem overleverte noe dokumentasjon til revisjonen på oppstartsmøtet. Vi gjennomgikk permene, som inneholder rutiner og prosedyrer for tjenestene, da vi var på besøk på Gargo i september 2011.

I tillegg til skriftlig dokumentasjon, har revisjonen fått muntlig informasjon om praksisen ved sykehjemmet. Vi vil bruke denne informasjonen i rapporten i den grad den utgjør relevant supplement til sykehjemets skriftlig dokumenterte internkontroll.

2.3 Kartlegging av opplevd kvalitet

2.3.1 Intervju av beboere

Gargo sykehjem har plass til 30 brukere. Vi besøkte sykehjemmet 7.9.2011 for å gjennomføre intervju med beboerne. Det var fire beboere som ønsket og/eller hadde mulighet til å snakke med oss. Kontakten med beboerne ble formidlet gjennom pleiepersonalet, og hvert intervju tok mellom 20 og 30 minutter. Revisor stilte spørsmålene med utgangspunkt i en intervjuguide (med

forhåndsdefinerte spørsmål), men med rom for å hoppe mellom spørsmål og stille oppfølgingsspørsmål, som beboer i så stor grad som mulig skulle kommentere med egne ord.

2.3.2 Spørreundersøkelse blant ansatte og pårørende

Kartleggingen av hvordan ansatte og pårørende opplever kvaliteten på sykehjemmene, er gjort gjennom en spørreundersøkelse rettet mot pleiepersonalet og beboernes pårørende. Som det fremgår av kapittel 1.5 har vi tatt utgangspunkt i spørreundersøkelsen fra *bedrekommune.no*.

Revisjonen gjør lignende undersøkelser i flere kommuner. Noen av disse har brukt eller bruker spørreskjemaer fra *bedrekommune.no*. Vi har sett det som hensiktsmessig å bygge videre på den etablerte undersøkelsen fra KS, både fordi spørsmålene er velutprøvde og for at aktuelle kommuner skal kunne sammenligne resultatene. Vi understreker at vi likevel har gjort tilpasninger der vi har sett det som nødvendig, blant annet for å fange opp krav i lover og forskrifter, samt anbefalinger i sentrale veiledninger på pleie- og omsorgsområdet.

Strukturen i spørreskjemaene gjorde det mulig for ansatte og pårørende å gi en vurdering av hvordan de opplever kvaliteten på ulike områder, samt peke på forbedringsområder. Vi gir nærmere informasjon om dette i kapittel 5.

Når det gjelder selve gjennomføringen, sendte vi ut spørreskjema, informasjonsbrev og ferdigfrankert konvolutt per brev til **pårørende** 9.11.2011. Pårørende fikk også anledning til å svare elektronisk. Vi fikk inn 15 av 30 mulige svar, som utgjør en svarprosent på 50 %.

Revisjonen leverte 7.9.2011 ut 40 papireksemplarer av spørreskjemaet med ferdigfrankerte konvolutter til **ansatte** ved Gargo. Kontaktpersonen var ikke til stede da vi var på sykehjemmet, men en sykepleier skulle sørge for at de ansatte fikk utdelt hvert sitt spørreskjema.

Innen svarfristen 23.9.2011 hadde vi mottatt svar fra 13 ansatte. På grunn av den lave andelen svar, henvendte vi oss flere ganger til styrer²⁵ ved sykehjemmet og avtalte forlengelse av svarfristen. Vi anmodet også styrer om å purre på de ansatte og om å gi oss beskjed dersom ansatte hadde spørsmål eller tilbakemeldinger til undersøkelsen. Styrer purret på de ansatte, men revisjonen mottok ikke flere svar. Hun opplyste til revisjonen at enkelte av de ansatte er negative til å besvare undersøkelsen. Vi sendte spørreundersøkelsen på mail 25.11.2011 til de som av kommunens oversikt fremgikk som ansatte ved Gargo sykehjem. Da heller ikke dette medførte særlig økning i innkomne svar, fikk vi styrer til å fortelle om undersøkelsen vår på personalmøte 4.1.2012.

Da vi avsluttet spørreundersøkelsen 1.3.2012, hadde vi fått svar fra 16 ansatte. Det er usikkert om epostlisten var oppdatert på tidspunktet for distribuering av spørreundersøkelsen. Vi kan derfor ikke angi antallet svar fra ansatte i prosent. I møte med styrer ved sykehjemmet 25.5.2012 fikk vi opplyst at det var levert ut spørreskjema på papir til 37 ansatte.

Vi understreker at få svar, svar fra 16 av anslagsvis 37 ansatte og 50 % av pårørende, gir begrensede muligheter for generalisering. Funnene som presenteres i kapittel 5 reflekterer meningene og oppfatningene til de 16 ansatte og de 15 pårørende som svarte på undersøkelsen. Vi vurderer imidlertid at kartleggingen gir nyttige indikasjoner på ansatte, beboerens og pårørendes opplevelse av tjenestene som gis ved Gargo sykehjem.

²⁵ Styrer var også vår kontaktperson.

2.3.3 Møte med administrasjonen

Revisjonen presenterte hovedfunnene i undersøkelsen i et møte 25.5.2012 med styrer ved sykehjemmet/kontaktpersonen. Administrasjonen ble på denne måten gitt anledning til å kommentere funnene i møtet. Vi fikk ikke tilbakemelding da vi sendte rapportens kvalitetsdel på verifisering i juni 2012, og vi ba derfor administrasjonen om å gi kommentarer til våre funn i høringsrunden. Administrasjonen hadde ikke mulighet til å gi kommentarer da vi i september 2012 hadde rapporten på høring.

2.4 Gyldighet og pålitelighet

Med gyldige data menes at dataene som samles inn i undersøkelsen, skal utgjøre et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å vurdere den reviderte virksomheten opp i mot revisjonskriteriene og problemstillingene. Revisjonen mener at det datamaterialet som er presentert som «revisjonens funn» i rapporten, oppfyller dette gyldighetskravet. Relevante og tilstrekkelige data er samlet inn ved kombinasjon av dokumentanalyse, muntlig informasjon/intervju, spørreundersøkelse og ved gjennomgang og analyse av regnskap og KOSTRA-tall.

Med pålitelige data menes at dataene skal være mest mulig nøyaktige. Revisjonen har vurdert eventuelle feilkilder i det innsamlede datamaterialet. Vi har sammenliknet de ulike typene data med hverandre for å avdekke eventuelle motsetninger i opplysninger som fremkommer i dem. På bakgrunn av disse vurderingene og sammenlikningene forutsetter revisjonen at det ikke er vesentlige feil i datamaterialet som presenteres i rapporten.

Påliteligheten og gyldigheten i det presenterte datamaterialet er også sikret gjennom revisjonens interne kvalitetssystem og gjennom verifisering i revidert enhet.

3 RESSURSBRUK I PLEIE- OG OMSORGSTJENESTEN

3.1 Økonomisk situasjon innenfor helse/pleie- og omsorgssektoren i Norge

En måte å kartlegge den økonomiske situasjonen i helse/pleie- og omsorgssektoren i kommune-Norge på, er å undersøke hvor vanlig overskridelser og avvik fra budsjett er i kommunene. Vi har samlet inn tall fra alle eierkommunene til KomRev NORD IKS. Kommunene ligger i Troms og Nordland og varierer i størrelse, fra små til relativt store i norsk sammenheng. Tabell 1 og tabell 2 viser opprinnelig budsjett, regulert budsjett, regnskap og avvik mellom regulert budsjett og regnskap. Tabellene viser at de fleste kommunene har til dels betydelige negative avvik fra regulert budsjett til regnskap. Avvikene fra opprinnelig budsjett til regnskap er som regel enda større. Det viser at økonomistyringen og den økonomiske situasjonen i pleie-/helse- og omsorgssektoren i kommune-Norge er utfordrende og vanskelig.

Tabell 1: Avvik fra budsjett innenfor helse- og sosial/pleie- og omsorgssektoren:2009.²⁶

	2 009				Avvik i prosent fra regulert budsjett
	Budsjett	Regulert bud.	Regnskap	Avvik	
Tromsø	576 359 030	595 363 658	627 160 749	-31 797 091	5,34 %
Balsfjord	87 023 000	89 909 000	91 525 721	-1 616 721	1,79 %
Karlsøy (helse og sosial)	53 491 170	53 491 170	52 093 932	1 397 238	-2,60 %
Lyngen	63 072 000	65 943 000	63 734 945	2 208 055	-3,46 %
Storfjord	47 905 000	49 760 546	49 260 119	500 427	-1 %
Kåfjord	45 278 500	47 660 500	53 144 832	-5 484 332	11,50 %
Nordreisa (helse og sosial)	81 817 500	87 000 145	87 039 884	-39 739	0,04 %
Skjervøy	66 694 169	69 206 169	64 441 929	4 764 240	-7,39 %
Kvænangen	38 562 933	37 685 000	41 522 896	-3 837 896	10,18 %
Sortland	120 564 800	128 380 100	127 200 717	1 179 383	-0,09 %
Bø	71 098 000	70 698 000	74 724 423	-4 026 423	5,69 %
Lødingen	40 960 000	42 138 260	49 063 363	-6 925 103	16,43 %
Hadsel	149 002 000	152 816 900	155 861 332	-3 044 432	1,92 %
Harstad	156 825 000	302 959 000	305 988 000	-3 029 000	0,99 %
Kvæfjord	151 633 000	151 910 000	159 540 000	-7 630 000	5,02 %
Berg	Ikke tilgjengelig	23 750 000	24 075 569	-325 569	1,37 %
Tjeldsund	25 235 000	25 581 500	27 362 052	-1 780 552	9,30 %
Evenes	31 220 700	31 420 500	32 711 923	-1 291 423	4,11 %
Tranøy	40 694 108	41 464 108	40 003 913	1 460 195	-3,65 %
Målselv	53 950 000	64 346 000	66 171 000	-1 825 000	2,83 %
Lenvik	183 746 000	180 280 000	189 523 000	-9 243 000	5,12 %
Ballangen	48 748 100	55 803 550	56 298 153	-494 603	0,88 %
Narvik	183 457 000	194 922 000	198 242 000	-3 320 000	1,70 %
Sørreisa ²⁷	41 940 463	42 760 918	46 461 962	-3 701 044	8,66 %
Torsken	24 990 201	24 990 201	27 459 270	-2 469 069	9,88 %

Kilde: Årsregnskap og årsmelding kommuner. Se presisering om bruk av tabellen i note 6.

²⁶ For noen av kommunene er det tall for hele helse- og sosialsektoren, mens for andre er det tall for pleie og omsorg. Tallene kan ikke brukes til sammenlikning, men er tatt med for å illustrere hvor vanskelig sektoren er å budsjettere.

²⁷ Disse tallene inkluderer alle relevante funksjoner innenfor helse- og sosialsektoren.

Tabell 2: Avvik fra budsjett innenfor helse- og sosial/pleie- og omsorgssektoren: 2010.

	Budsjett	Regulert bud.	Regnskap	Avvik	Avvik i prosent
Tromsø	611 308 776	634 067 984	640 327 770	-6 259 786	0,99
Balsfjord	95 168 000	97 725 000	99 262 491	-1 537 491	1,57
Karlsøy (helse og sosial)	59 510 802	59 510 802	55 567 405	3 943 397	-6,63
Lyngen	73 679 000	72 135 000	65 953 175	6 181 825	-8,57
Storfjord	50 564 003	52 462 646	53 101 467	-638 821	1,22
Kåfjord	50 002 000	50 002 000	52 178 933	-2 176 933	4,35
Nordreisa (helse og sosial)	90 424 276	88 478 806	87 369 667	1 109 139	-1,25
Skjervøy	65 676 051	69 634 965	69 204 809	430 156	-0,62
Kvænangen	38 505 548	39 346 269	40 071 663	-725 394	1,84
Sortland	125 490 000	129 563 400	127 539 544	2 023 856	-1,56
Bø	67 901 000	69 535 000	69 362 406	172 594	-0,25
Lødingen	46 981 360	48 374 960	50 236 837	-1 861 877	3,85
Hadsel	147 110 000	152 269 865	148 313 259	3 956 606	-2,60
Harstad	290 268 000	323 707 000	338 714 000	-15 007 000	4,64
Kvæfjord	145 132 000	139 559 000	146 919 000	-7 360 000	5,27
Berg	23 887 300	24 797 340	24 055 622	741 718	-2,99
Tjeldsund	25 605 000	27 994 000	29 396 357	-1 402 357	5,01
Evenes	32 334 450	33 244 650	34 668 975	-1 424 325	4,28
Tranøy	40 767 868	42 044 368	40 992 665	1 051 703	-2,50
Målselv	61 198 000	61 214 000	69 332 000	-8 118 000	13,26
Lenvik	192 704 000	163 275 000	161 378 000	1 897 000	-1,16
Ballangen	55 208 300	59 894 800	60 528 234	-633 434	1,06
Narvik	229 902 000	236 566 000	239 600 000	-3 034 000	1,28
Sørreisa	43 956 248	46 747 248	47 179 495	-432 247	0,92
Torsken	28 003 757	28 003 757	28 737 487	-733 730	2,62

Kilde: Årsregnskap og årsmelding kommuner. Se presisering om bruk av tabellen i note 6.

Hvorfor er økonomistyringen i helse- og sosialsektoren så vanskelig?

Enkelt sagt kan det hevdes at det er to mulige årsaker til at det er så betydelige avvik mellom budsjett og regnskap innenfor helsesektoren i kommune-Norge:

1. Budsjettene i sektoren er urealistiske og ikke i tilstrekkelig grad basert på forventet utvikling.
2. Økonomistyringen i sektoren er for dårlig og ufokusert.

Selv om de ovennevnte forklaringene i seg selv synes fornuftige, er det nødvendig med noe dypere analyser. Forskere har pekt på flere ulike faktorer som bidrar til å gjøre økonomistyring innenfor helse- og sosialsektoren vanskelig. Denne innsikten kan bidra til å identifisere hva som skyldes forhold som kommunen kan gjøre noe med, og hva som ligger utenfor kommunens kontroll.

Helse- og sosialsektoren i Norge har de siste årene vært gjennom flere omstillingsprosesser som er (forsøkt) gjennomført på nasjonalt, regionalt og kommunalt plan. Disse omstillingsprosessene er i hovedsak influert av det vi kaller New Public Management (NPM). NPM har sitt utspring i og er basert på økonomiske teorier hentet fra det private næringslivet og skal være et virkemiddel for å øke produktiviteten og effektivisere offentlig sektor. Noen sentrale elementer er bruker-

medvirkning, økonomistyring og kostnadsberegning, mål og resultatstyring og delprivatisering.²⁸ NPM-inspirerte reformer har blitt forsøkt innført både i Europa og Australia, men med ganske ulikt innhold og resultater i de ulike landene.²⁹ Videre er det et faktum at behovet for helsetjenester og omsorg, og dermed antall årsverk innenfor sektoren, øker hvert år i Norge som en konsekvens av at vi får en stadig eldre befolkning. Kommunene er primærleverandører av helsetjenester, og som sådan den viktigste leverandøren av helsetjenester og omsorg. Mange kommuner sliter med økonomien, og helse- og omsorgssektoren utgjør ofte den største utgiftsposten i kommunen. En god drift av denne sektoren er derfor meget avgjørende for kommunene rundt om i landet.

Økonomistyring og ressursutnyttelse innenfor helse- og omsorgssektoren er et komplekst og omdiskutert felt. Flere eksperter, både forskere, andre fagfolk, politikere og økonomer strides om hva som er årsakene til at det er så vanskelig å drive helsesektoren på en forsvarlig måte uten å overskride budsjetter. Det er flere faktorer som er med på å påvirke og vanskeliggjøre økonomistyring innenfor helsesektoren. Noen av de mest sentrale faktorene er:

- **Den menneskelige faktoren.** Det er stor usikkerhet knyttet til å sette mål og vurdere forbruk innenfor helse- og omsorgssektoren. Mange uforutsette hendelser gjør risikovurdering og planlegging vanskelig. Brukerne i sektoren er mennesker og deres behov kan endre seg fort. Samtidig er hovedressursen innenfor sektoren de mange ansatte som arbeider med å gi omsorg og pleie.
- **Veksten i helsesektoren.** Den ekstreme veksten innenfor helse- og omsorgssektoren er en utfordring. Særlig er det vanskelig å rekruttere nok fagfolk med god kompetanse.³⁰
- **Økonomi versus lovverk og fagkompetanse.** Lovverket gir rettigheter til visse helsetjenester. Dette betyr at kommunen ikke alltid kan si stopp når budsjettet er overskredet. I tillegg er fagfolk ofte mer opptatt av fag enn av budsjett.³¹
- **Omstilling.** Mange endringer fører med seg usikkerhet, arbeidspress og kan føre til et negativt arbeidsklima, noe som igjen kan påvirke sykefravær og gjøre det vanskeligere å vurdere risikoområder.³²

Vi kunne trolig ha påpekt flere sentrale faktorer som bidrar til at økonomistyring og god ressursutnyttelse er vanskelig, men disse fire faktorene går igjen både i faglig og politiskdebatt. Noen av faktorene er aktuelle i alle kommuner, mens andre er mer aktuelle ved noen institusjoner og i noen kommuner.

Den menneskelige faktoren vil være til stede i alle kommuner og institusjoner. Det er vanskelig å sette opp et budsjett for en organisasjon som vanskelig kan måle resultater. Eksempelvis kan det ha blitt satt opp noen politiske mål, som igjen blir implementert i en pleie- og omsorgsinstitusjon. Her vil man så lage indikatorer for å måle hvorvidt man oppnår et bestemt mål. I det private markedet er dette enkelt, her kan man måle opp mot markedet. Dette er ikke mulig i det offentlige, så her må man lage interne indikatorer. Dette kan gjøres på flere måter, for eksempel gjennom brukerundersøkelser. Budsjettet er imidlertid det viktigste styringsinstrumentet for å nå målene. Her gjør man vurderinger på hvor mye tid, ressurser (arbeidskraft) man trenger for å kunne utføre de ulike oppgavene i institusjonen. Man sier for eksempel at en bruker vil trenge x antall timer

²⁸ Hood, c. (1991): A public management for all seasons?, Public administration, vol 69 (vår), s3-19.

²⁹ Tom Christensen og Per Lægred (2003): New Public Management: The transformation of ideas and practice, Aldershot: Ashgate

³⁰ Hentet 15.08.08: <http://regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/NOUer/2003/NOU-2003-1/4/4.html?id453874>

³¹ Opstad, Leiv (2006): *Økonomistyring i offentlig sektor*, Oslo Gyldendal Norsk forlag. Strand, Torodd (2007): *Ledelse, organisasjon og kultur*. Bergen: Fagbokforlaget

³² Jacobsen, Dag Ingvær (2004): *Organisasjonsendringer og endringsledelse*. Bergen: Fagbokforlaget. Berg, Anne Marie (1995): *Vellykket forvaltning*. Otta: Tano

omsorg, x antall materiell og så videre. Ut fra dette lager man et budsjett med anslag på behov. Problemet innenfor helse- og omsorgssektoren er at det er så mange uforutsette faktorer. Ulike mennesker har ulike behov, noen krever mer tid enn andre, uforutsette hendelser kan kreve at man må bruke masse ressurser på en bruker, det kan komme nye brukere og så videre. Alle disse problemstillingene fører til at risikovurdering og budsjettstyring er vanskelig i helsesektoren. Det er imidlertid også et faktum at noen er "flinkere" enn andre. Enkelte kommuner har vist at god økonomistyring og ressursutnyttelse også er mulig innenfor helse/pleie- og omsorgssektoren.

3.2 Om pleie- og omsorgssektoren i Kvænangen kommune

Pleie- og omsorgsavdelingen i Kvænangen kommune omfatter Gargo sykehjem, TTPU (tilbud til psykisk utviklingshemmede), Hjemmetjenesten og Psykiatri. Deler av kommunens helse- og sosialtilbud har kontorer i første etasje på Gargo sykehjem. Her finnes hjemmesykepleie, ergoterapeut, saksbehandlere innen pleie- og omsorg og leder for TTPU. I umiddelbar nærhet ligger også forskjellige botilbud tilrettelagt for eldre i kommunen.

Gargo sykehjem består av avdelingene sykestua, skjerma avdeling og 2. etasje, og har til sammen 30 plasser. Avdelingene ledes av hver sin avdelingssykepleier, og det arbeider sykepleiere, hjelpepleiere og assistenter på avdelingene. I første etasje ligger sykestua og skjermet avdeling. I andre etasje ligger den største sykehjemsavdelingen.

På sykestua har sykehjemmet en avlastningsseng og en sykestueseng, og på avdelingen bor det brukere som på grunn av alderdomssvikt ikke kan bo hjemme. Sykestua betjener legevaktstelefonen, røntgen og hjelper legen med diverse polikliniske undersøkelser på skiftestua. Sykepleierne tar også i mot trygghetsalarmer på natt, og har ansvaret for alle pasientene på sykehjemmet og ansvarsfordeling etter bemanning. De ansatte arbeider turnus og rullerer litt på de forskjellige avdelingene.

Sykehjemmet har 48 personer i turnus, noe som utgjør 30 årsverk. I 1. etasje på sykestua jobber det tre ansatte på dagvakta (to ansatte i helgene) og to ansatte på aftenvakta. På skjermet avdeling arbeider det to ansatte på dagvakta og to ansatte på aftenvakta. I 2. etasje jobber fire ansatte på dagvakta og tre ansatte på aftenvakta. På natta er det en ansatt på jobb på hver avdeling³³.

Gargo sykehjem og sykestue har 10 242 mulige liggedøgn. Totalt hadde Gargo 93,53 % dekning av antall mulige liggedøgn i 2010. Dette fordelte seg slik at det i gjennomsnitt var opp mot 100 % belegg på skjermet avdeling, 92,11 % i 2. etg. og 91,78 % på sykestuen³⁴.

Gargo sykehjem har hatt mangel på sykepleiere, og sykefraværet har vært høyt. Sykehjemmet har for tiden utlyst flere ledige stillinger. Nord-Troms Bedriftshelsetjeneste gjennomførte en arbeidsmiljøundersøkelse blant personalet på Gargo i mars 2011.

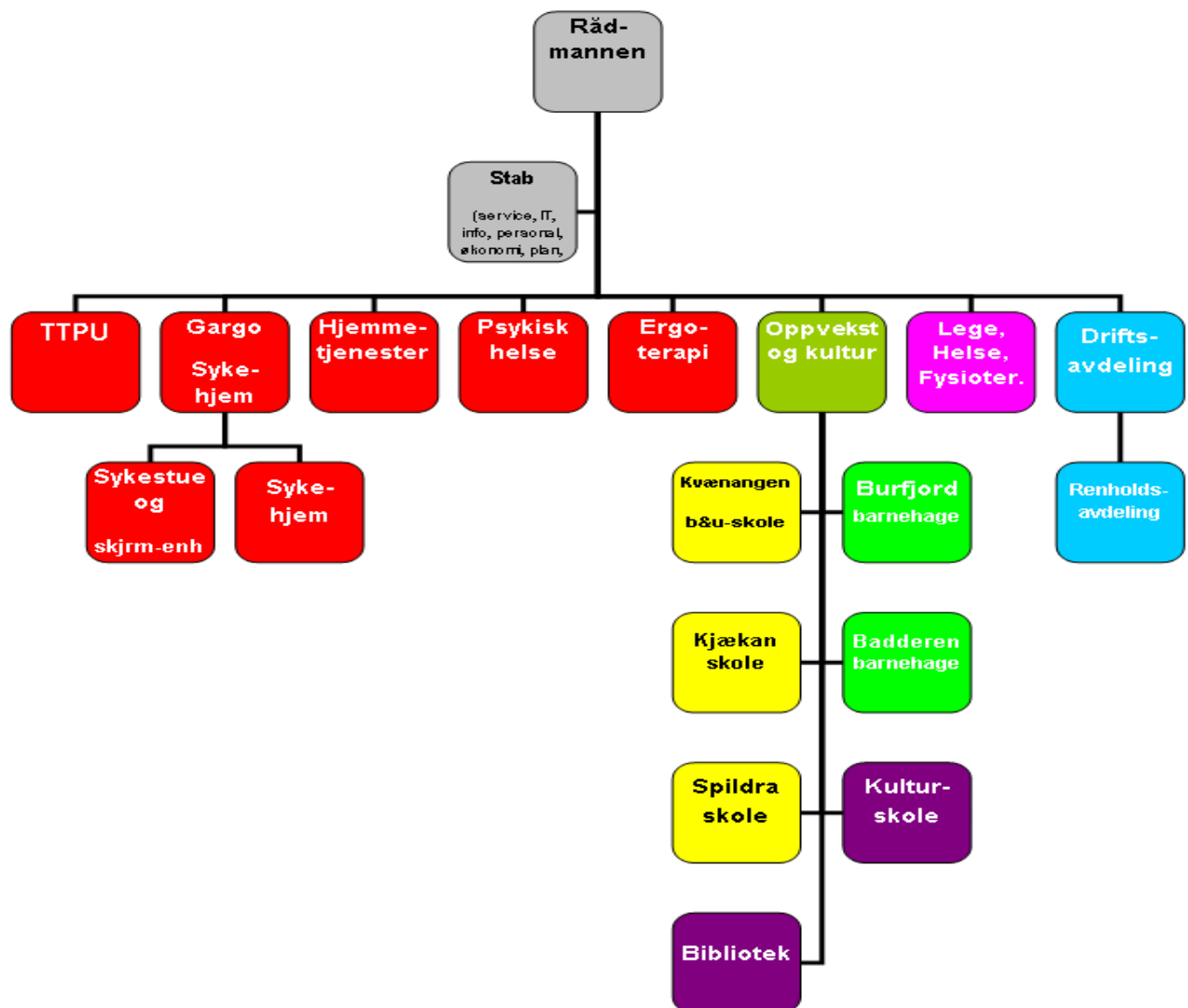
³³ Opplysninger fra sykehjemmets egen presentasjon av Gargo sykehjem.

³⁴ Ifølge årsmelding 2010

Årsverk i pleie- og omsorgstjenesten

Avdeling	Ansatte	Årsverk
Gargo sykestue og sykehjem; pleie	50	30,7
Gargo sykestue og sykehjem; adm/ledelse, kjøkken, vaskeri og ergoterapi	13	8,5
Hjemmesykepleie	10	7,2
Hjemmehjelp	6	3,7
Psykisk helse	3	1,8
TTPU	20	12,8

Organisasjonskart

3.3 Befolkningstall og sykefravær

3.3.1 Befolkningsstatistikk og antall mottakere av pleie- og omsorgstjenester

Befolkningsutvikling i Kvæningen

Ressursbehovet i en kommune er i stor grad avhengig av folketall og befolknings sammensetning. Innrapporterte tall og prognoser for folketall og aldersfordeling i Kvæningen kommune, kommunegruppen, landet for øvrig, og de to utvalgte kommunene for sammenlikning, er derfor relevant å undersøke. Tabell 3 viser innrapporterte tall til KOSTRA fra kommunene for 2010, mens tabell 4 viser en befolkningsprognose med middels stor vekst i befolkningen i Kvæningen og hele landet.

Tabell 3: Folketall og aldersfordeling 2010

Kommune	Folketall	67-79 år i %	80år og over i %	I alt, 67 år + i %
Kvæningen	1294	15,76	5,1	20,86
Karlsøy	2357	13,02	5,77	18,79
Storfjord	1894	9,5	3,8	13,3
Kommunegruppe 6		12,0	6,6	18,6
Landsgjennomsnitt		8,5	4,5	13

Kvæningen kommune har en betydelig eldre befolkning enn landsgjennomsnittet og Storfjord kommune, og en noe eldre befolkning sammenliknet med Karlsøy og gjennomsnittet for kommunegruppe 6. I utgangspunktet burde dette innebære at de generelle kostnadene til pleie- og omsorg er høyere enn i Karlsøy, Storfjord, gjennomsnittet for kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet. Variasjoner i blant annet brukermasse, geografi og sosiale forhold mellom kommunene kan imidlertid endre på dette bildet.

Tabell 4 viser at antallet eldre fra 67-79 år og 80 år og eldre vil stige både på landsbasis og i Kvæningen. Ifølge prognosen vil 29,09 % av befolkningen i Kvæningen kommune i 2030 være 67 år eller eldre. Det er en betydelig større prosentøkning i Kvæningen enn i landet for øvrig. Dette indikerer at utgiftene til pleie- og omsorgssektoren vil fortsette å øke i tiden fremover.

Tabell 4: Befolkningsprognose fra SSB. Økninger i prosent.³⁵

År	Innbyggere totalt			67-79 år			80 år og eldre		
	2011	2020	2030	2011	2020	2030	2011	2020	2030
Kvæningen	1294	1204	1124	15,76	18,6	17,61	5,1	8,47	11,48
Lands- gjennomsnitt	4920305	5532218	6076503	8,45	10,69	11,24	4,49	4,1	5,69

³⁵ Også 2011-tallene er basert på SSBs prognose, tallene er dermed ikke helt i tråd med dagens faktiske tall.

3.3.2 Sykefravær i pleie- og omsorgssektoren

Tabell 5: Sykefravær innenfor pleie og omsorg

	Kommunen totalt ³⁶	Hjemmehjelp	Hjemmesykepleien	Gargo sykehjem	TTPU
2008	9,15	24,65	5,8	13,12	11,96
2009	9,5	15	9,36	16,49	9,7
2010	12,39	4,76	19,35	23,11	11,34
2011	10,66	4,81	8,36	20,92	13,52

Tabell 5 viser sykefraværet i Kvæningen kommune de fire siste årene. Som det fremgår av tabellen har sykefraværet i pleie- og omsorgssektoren økt betydelig i årene 2010 og 2011.³⁷ Det er særlig Gargo sykehjem som har hatt et høyt sykefravær, men også TTPU, hjemmesykepleien og hjemmehjelp har hatt høyt sykefravær enkelte år. Generelt er trenden at pleie- og omsorgssektoren har et høyere fravær enn det samla fraværet i kommunen totalt. Høyt sykefravær fører ofte med seg økte kostnader i forbindelse med vikarbruk, innleie av vikarer, økt ekstrahjelp og økt bruk av overtid. Fraværet er i Pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen er i all hovedsak langtidsfravær, men det er også noe korttidsfravær.

³⁶ Disse tallene inkluderer også tallene fra pleie- og omsorgssektoren.

3.4 Kostnadsutvikling

Tallene i tabellene under er hentet fra kommunens årsregnskap. Tallene er fordelt på kostrafunksjon, ansvar og art. I tabellene er bruk av fond ikke med. Dette innebærer at tallene vil være noe forskjellig fra kommunens eget regnskap. I tabell 6 er andre utgifter som er ført på funksjon 234, 253, 254 eller 261 ført på andre ansvar. Tallene er ikke justert for lønns- og prisvekst.

3.4.1 Oversikt over kostnadsutvikling i pleie- og omsorgssektoren

Tabell 6: Regnskapstall pleie- og omsorgssektoren³⁸ i Kvænanen kommune³⁹

Netto resultat				
	R 2008	R 2009	R 2010	Kostnadsvekst 08-10 i %
Sykehjem	14 169 565	17 803 806	17 596 474	24,18 %
Hjemmetjenesten	4 456 147	4 460 710,38	4 121 113	-7,52 %
TTPU	3 999 240	5 379 744	4 121 114	3,05 %
Psykatri	-282 557	1 265 460	1 343 467	575,47 %
Andre ansvar	1 509 024	2 554 058	2 643 455	75,18 %
Totalt	23 851 419	31 463 778	29 825 622	25,05 %

Kilde: Årsregnskap. Tallene er sortert på kostrafunksjon og ansvar.

Tabell 6 viser utviklingen i kostnader de tre siste årene innenfor pleie- og omsorgssektoren i Kvænanen kommune. Over halvparten av kommunens utgifter til pleie og omsorg er knyttet opp til driften av sykehjem/institusjon. Utgiftene i hjemmetjenesten og på TTPU lå begge rundt 4,1 millioner kroner i 2010. Samme år var utgiftene til psykiatritjenesten ca. 1,3 millioner kroner, mens resterende utgifter er andre føringer som utgjorde ca. 2,6 millioner kroner. Kostnadsveksten totalt i sektoren var i perioden 2008-2010 på 25,05 prosentpoeng, noe som tilsvarer ca. 5,97 millioner kroner. Den største veksten i prosent har vært på psykiatritjenesten og under posten andre føringer. Også sykehjemmet økte med 24,18 prosentpoeng, noe som er over vanlig kommunal lønnsvekst i løpet av tre år. På hjemmetjenesten har kommunen redusert utgiftene med 7,52 prosentpoeng på tre år, mens TTPU bare hadde en kostnadsvekst på 3,05 prosentpoeng. Veksten i TTPU var under det som kan anses som normal kommunal lønnsvekst, noe som innebærer at det reelt sett har vært en reduksjon i kostnadene på området.

³⁸ Pleie- og omsorgssektoren er her definert ut fra hva som vil inngå i sektoren i henhold til registrering av KOSTRA-tall.

³⁹ R= Regnskap

3.4.2 Detaljregnskap pleie og omsorg

Tabell 7: Detaljtabell regnskap sykehjem/institusjon

Sykehjem/institusjon	R 2008	R 2009	R 2010	Kostnadsvekst i prosent
Fast lønn	13 519 122	14 745 791	15 005 773	11,00
Vikar	3 517 000	3 326 745	3 516 643	-0,01
Ekstrahjelp	80 134	173 951	188 834	135,65
Overtid	128 370	308 280	244 276	90,29
Annen lønn og godtgjørelse	1 438 371	1 559 404	1 581 263	9,93
Varer og tj i egenprod	3 255 272	3 706 995	3 239 960	-0,47
Refusjoner/inntekter				
Salgsinntekter	-3 236 246	-3 253 407	-3 195 545	
Sykepenger	-2 222 773	-1 707 502	-1 967 124	-11,50
Øvrige inntekter	-2 309 684	-1 056 451	-1 017 607	-55,94
Netto	14 169 565	17 803 806	17 596 474	24,18

Kilde: Årsregnskap. Tallene er sortert på kostrafunksjon, ansvar og art.

Nettototalen viser at de totale utgiftene på sykehjemmet økte med ca. 3,6 millioner kroner fra 2008 til 2009. Fra 2009 til 2010 ble de totale netto utgiftene redusert med rundt 200.000,- kroner. Totalt hadde sykehjemmet en vekst på 24,18 % fra 2008 til 2010. På utgiftssiden økte fast lønn mest i kroner, mens i prosent var den største økningen på ekstrahjelp og overtid. Det er naturlig at fast lønn øker i tråd med kommunal lønnsvekst. Kommunen forklarer at bruken av overtid og ekstrahjelp har økt i 2009 og 2010 fordi fra og med 2009 ble det mer riktig utbetaling av overtid og ekstrahjelp etter innføring av NOTUS. Mangel på sykepleiere medførte også ekstra kostnader knyttet til overtid og innleie.

De største utslagene fra 2008 til 2009 forklares med reduksjon i inntekter. Både øvrige inntekter og sykepengerefusjoner ble redusert fra 2008 til 2009. Sykepenger skal samvariere med bruken av vikarer, og vi ser at vikarposten ble redusert i tråd med reduksjon i sykepengene i 2009. Ekstrahjelp og overtid økte imidlertid betydelig fra 2008 til 2009. Den største reduksjonen på inntektssiden er likevel knyttet til øvrige inntekter. Kommunen hadde ca. 1,25 millioner kroner mindre i inntekter i 2009. Dette skyldes at Gargo sykehjem fikk en gave på ca. 1,4 millioner kroner i 2008, noe som forbedret driftsresultatet tilsvarende.

Tabell 8 viser detaljregnskapet for hjemmetjenesten i Kvænangen kommune. Totaltallene viser at hjemmetjenesten har redusert nettoutgiftene med 7,52 prosentpoeng fra 2008 til 2009. Dette henger sammen med en reduksjon i utgiftene til varer og tjenester og økte salgsinntekter og sykepenger.

Tabell 8: Detaljtabell regnskap hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten	R 2008	R 2009	R 2010	Kostnadsvekst I prosent
Fast lønn	3 294 516	3 686 541	3 668 313	11,35
Vikar	474 208	466 511	437 877	-7,66
Ekstrahjelp	133 533	43 053	88 512	-33,71
Overtid	31 101	56 616	79 583	155,89
Annen lønn og godtgjørelse	629 622	757 377	661 400	5,05
Varer og tj i egenprod	1 249 547	993 415	905 719	-27,52
Refusjoner/inntekter				
Salgsinntekter	-1 042 745	-1 265 064	-1 246 449	
Sykepenges	-269 993	-213 562	-417 397	54,60
Øvrige inntekter	-43 640	-64 176	-56 444	29,34
Netto	4 456 147	4 460 710	4 121 114	-7,52

Kilde: Årsregnskap. Tallene er sortert på kostrafunksjon, ansvar og art.

Tabell 9: Detaljregnskap TTPU

TTPU	R 2008	R 2009	R 2010	Kostnadsvekst I prosent
Fast lønn	3 349 777	4 506 183	5 079 557	51,64
Vikar	901 757	581 514	712 331	-21,01
Ekstrahjelp	102 734	207 927	142 671	38,87
Overtid	94 901	591 726	448 059	372,13
Annen lønn og godtgjørelse	1 248 653	1 624 690	1 676 688	34,28
Varer og tj i egenprod	575 383	797 896	585 866	1,82
Refusjoner/inntekter				
Salgsinntekter	0	0	-10 070	
Sykepenges	-275 457	-174 209	-539 004	95,68
Øvrige inntekter	-1 998 510	-2 755 984	-3 702 744	85,28
Netto	3 999 240	5 379 744	4 393 354	9,85

Kilde: Årsregnskap. Tallene er sortert på kostrafunksjon, ansvar og art.

Tabell 9 viser at TTPU hadde en moderat kostnadsvekst på 9,85 prosentpoeng fra 2008 til 2009. Tallene viser at både utgifter og inntekter økte betydelig fra 2008 til 2010. Økningene på fast lønn er høyere enn det som kan regnes som kommunal lønnsvekst, noe som skyldes at det er ansatt flere personer som følge av opptrapping av tilbudet. Øvrige inntekter økte imidlertid tilsvarende. Øvrige inntekter er hovedsakelig økte refusjoner i forbindelse med ressurskrevende tjenester.

Tabell 10: Detaljregnskap psykiatritjenesten

Psykiatritjenesten	R 2008	R 2009	R 2010	Kostnadsvekst i prosent
Fast lønn	980 920	1 267 942	1 267 693	29,24
Vikar	17 294	54 786	59 797	245,77
Ekstrahjelp	3 523	5 054	3 137	-10,94
Overtid	712	14 520	4 838	579,35
Annen lønn og godtgjørelse	138 599	175 560	195 884	41,33
Varer og tj i egenprod	81 004	97 992	114 195	40,97
Refusjoner/inntekter				
Salgsinntekter	0	0	0	
Sykepenger	-26 311	-62 971	-299 997	1 040,20
Øvrige inntekter	-1 478 298	-287 422	-2 081	-99,86
Netto	-282 557	1 265 460	1 343 467	575,47

Kilde: Årsregnskap. Tallene er sortert på kostrafunksjon, ansvar og art.

Detaljregnskapet for psykiatritjenesten viser en økning i totale nettoutgifter over treårsperioden på 575,47 % eller 1,6 millioner kroner. Årsaken til dette er at kommunen i 2008 fikk et statstilskudd på ca. 1,47 millioner kroner i forbindelse med opptrapping av psykiatritjenesten. I 2008 var driftsresultatet på – 282 557 før det er blitt korrigert for fondsbruk. Etter avsetning til fond var driftsresultatet i psykiatritjenesten på 0 kroner. Tallene viser videre at både fast lønn, vikar, overtid og varer og tjenester økte, noe som skyldes at tilbudet trappes opp. På inntektssiden økte sykepengene betydelig fra 2008 til 2009.

Tabell 11: Andre ansvar

Andre ansvar	R 2008	R 2009	R 2010
Utgifter	1 670 043	2 666 309	3 010 934
Inntekter	-161 019	-112 251	-367 480
Netto	1 509 024	2 554 058	2 643 455

Kilde: Årsregnskap. Tallene er sortert på kostrafunksjon, ansvar og art.

Under posten andre ansvar har vi tatt med alle de andre ansvarene som er ført på funksjon 253, 254 og 234. Ansvar som er med, er utgifter til vaktmester, IKT-utgifter, utgifter på bygg, utgifter knyttet til IKS og arbeidsgivers andel av pensjon. Arbeidsgivers andel av pensjon utgjør den klart største posten. Fra 2008 til 2009 økte andre ansvar med ca. 1,1 millioner kroner. Denne økningen henger i hovedsak sammen med økte utgifter på posten *arbeidsgivers andel av pensjon*. Pensjonskostnadene har økt grunnet endring av bokføringen. Tidligere ble pensjonskostnadene ført under fellesutgiftene, mens de nå er splittet opp på de ulike avdelingene. Kommunen hadde også det året stor mangel på sykepleiere og kjøpte private tjenester for ca. kr 500 000.

3.4.3 Årsaker til kostnadsvekst

Den største kostnadsøkningen skjedde fra 2008 til 2009, mens de totale kostnadene gikk ned fra 2009 til 2010. De største økningene i netto kostnader fant sted på sykehjemmet, psykiatritjenesten og på posten andre føringer. Økningen i netto kostnader henger i hovedsak sammen med følgende faktorer:

- Gave til Gargo sykehjem som økte inntektene i 2008 betydelig
- Noe mindre sykepengerefusjon på sykehjemmet i 2009 og 2010
- Opptrapping av psykiatritjenesten med betydelig engangsinntekt i 2008
- Betydelig økt arbeidsgiverandel av pensjon

Fra 2009 til 2010 videreførte kommunen tilbudet som ble trappet opp i 2009. Reduksjonen fra 2009 til 2010 er knyttet til økte refusjonsinntekter fra staten for ressurskrevende tjenester, reduksjon på kjøp av varer og tjenester, mindre overtids- og vikarbruk på sykehjemmet, mer sykepenge på sykehjemmet, mer sykepenge på hjemmetjenesten. 2011-tall er ikke behandlet i kapitlet, men sektoren øker ytterligere fra 2010 til 2011. Økningene henger i hovedsak sammen med nye brukere, sykefravær, pensjonsføringen og kjøp av sykepleiere.

3.4.4 Kostnader til ressurskrevende tjenester

De fleste kommuner har brukere som av ulike årsaker mottar ressurskrevende tjenester. Det kan være personer som har behov for 24-timers pleie og bistand, og dermed trenger særskilt mye ressurser. For å jevne ut de særskilte kostnadene tilknyttet ressurskrevende tjenester, gir staten refusjon til kommunene for 80 % av alle utgiftene over et innslagspunkt på 895 000 kroner per bruker⁴⁰. Tabell 12 viser antallet brukere som mottar ressurskrevende tjenester, kommunenes netto utgifter tilknyttet disse brukerne, samt netto utgift per bruker for de siste tre årene. Kvænangen kommune hadde i 2010 tre brukere som mottok ressurskrevende tjenester, noe som ga en netto utgift totalt på 7 284 000,- kroner, og 2 428 000,- kroner per bruker. For 2011 er utgiftene redusert. Reduksjonen henger sammen med at en bruker har gått ut av systemet, samt at 2010 innrapporteringen var for høy da delt nattevakt ikke var hensynstatt for to brukere. Dermed ble det innrapportert mer penger enn det som egentlig ble brukt.

Tabell 12: Brukere som mottar ressurskrevende tjenester: Antall og utgifter

	Antall ressurskrevende brukere	Netto utgifter	Netto utgifter per bruker
2011	3	5 459 000,-	1 819 666,-
2010	3	7 284 000,-	2 428 000,-
2009	3	5 810 000,-	1 936 666,-
2008	2	3 901 000,-	1 950 500,-

Tabell 13 på neste side viser at Kvænangen kommune har tredje høyeste utgifter til ressurskrevende tjenester per innbygger i Troms. Som drøftet overfor er ikke beløpet helt korrekt. Kommunen får imidlertid refusjon på bakgrunn av utgiftsbeløpet som er rapportert inn. Selv om kommunen mottar refusjoner fra staten, står den likevel igjen med betydelige kostnader.

⁴⁰ Dette var innslagspunktet i 2011. Innslagspunktet og prosentandel kan endres fra år til år.

Tabell 13: Utgifter til ressurskrevende tjenester (2010): Kommunene i Troms.

	Utgifter til ressurskrevende tjenester	Utgifter til ressurskrevende tjenester pr. innbygger
1938 Lyngen	kr 30 672 000,00	kr 9 939,08
1923 Salangen	kr 14 013 000,00	kr 6 430,93
1943 Kvænangen	kr 7 284 000,00	kr 5 629,06
1942 Nordreisa	kr 25 351 000,00	kr 5 275,96
1926 Dyrøy	kr 5 870 000,00	kr 4 871,37
1919 Gratangen	kr 5 261 000,00	kr 4 718,39
1911 Kvæfjord	kr 13 865 000,00	kr 4 545,90
1933 Balsfjord	kr 23 139 000,00	kr 4 194,13
1927 Tranøy	kr 5 561 000,00	kr 3 615,73
1924 Målselv	kr 21 485 000,00	kr 3 273,66
1931 Lenvik	kr 34 374 000,00	kr 3 043,56
1925 Sørreisa	kr 10 021 000,00	kr 2 972,71
1939 Storfjord	kr 5 411 000,00	kr 2 856,92
1901 Harstad	kr 61 632 000,00	kr 2 631,26
1941 Skjervøy	kr 7 122 000,00	kr 2 468,63
1940 Gáivuotna Kåfjord	kr 5 305 000,00	kr 2 427,92
1902 Tromsø	kr 140 520 000,00	kr 2 059,23
1913 Skånland	kr 4 654 000,00	kr 1 607,04
1920 Lavangen	kr 1 437 000,00	kr 1 432,70
1917 Ibestad	kr 1 602 000,00	kr 1 128,96
1922 Bardu	kr 3 067 000,00	kr 778,03
1936 Karlsøy	kr 1 722 000,00	kr 730,59
1915 Bjarkøy	kr -	-
1928 Torsken	kr -	-
1929 Berg	kr -	-
Gjennomsnitt Troms -Bare kommuner med utg.	kr 429 368 000,00	kr2 765,48
Gjennomsnitt Troms	kr 429 368 000,00	kr2 725,21
EAK Landet	kr 10 942 186 000,00	kr2 223,88

De reelle kostnadene til ressurskrevende tjenester er vist i tabell 14. Tabellen viser at de reelle kostnadene for kommunen er redusert noe i 2011.

Tabell 14: Brukere som mottar ressurskrevende tjenester: Reelle kostnader⁴¹

	2011	2010	2009	2008
Netto utgift	5 459 000,-	7 284 000	5 810 000	3 901 000
Tilskudd	2 123 000,-	3 679 000	2 574 000	1 896 000
Reelle kostnader	3 336 000,-	3 605 000	3 236 000	2 005 000

⁴¹ Nettotallet er bare basert på lønnsutgifter og grunnlagstall for beregning av statstilskudd. På grunn av fratrukk av egenandel og liknende kan kostnadene være enda høyere enn det som er oppgitt i tabellen.

Oppsummering

Gjennomgangen av regnskapene innenfor pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen kommune viser at de totale utgiftene har økt fra 2008 til 2010. Økningen skjedde fra 2008 til 2009, mens fra 2009 til 2010 ble utgiftene noe redusert. De største økningene i kostnader fant sted på sykehjemmet, psykiatritjenesten og på posten andre føringer. Kostnadsøkningen henger i hovedsak sammen med følgende faktorer:

- Gave til Gargo sykehjem som økte inntektene i 2008 betydelig
- Noe mindre sykepengerefusjon på sykehjemmet i 2009 og 2010
- Opptrapping av psykiatritjenesten med betydelig engangsinntekt i 2008
- Betydelig økt arbeidsgiverandel av pensjon

Fra 2009 til 2010 videreførte kommunen tilbudet som ble trappet opp i 2009. Reduksjonen i totale utgifter fra 2009 til 2010 er knyttet til økte refusjonsinntekter fra staten for ressurskrevende tjenester, reduksjon på kjøp av varer og tjenester, mindre overtids- og vikarbruk på sykehjemmet og mer sykepengerefusjoner på sykehjemmet og hjemmetjenesten. Regnskapstallene for 2011 er ikke behandlet i kapittelet, men sektorens netto utgifter økte ytterligere fra 2010 til 2011. Økningene i 2011 henger i hovedsak sammen med nye brukere, sykefravær, pensjonsføringen og kjøp av sykepleiere fra private aktører.

Kvæningen kommune har høye utgifter til ressurskrevende tjenester. Utgiftene har imidlertid gått noe ned fra 2010 til 2011.

3.5 Ressursbruk i pleie- og omsorgssektoren: KOSTRA

Gjennomgang av ressursbruken innenfor pleie- og omsorgssektoren fordrer evne til å se mange faktorer i sammenheng og å lete etter “naturlige” og “unaturlige” forklaringer på tallene. Gjennomgangen av regnskapstallene og kostnadsutviklingen i pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen kommune er avgjørende for å forstå bakgrunnen for KOSTRA-tallene. Videre er det viktig å se på utgiftene til brukere som mottar ressurskrevende tjenester, samt å se netto og korrigerte brutto driftsutgifter i sammenheng med brukermasse, antall årsverk og fravær. Som redegjort for i metodekapittelet fokuserer vi på utviklingen over de fire siste årene og sammenlikning med kommunegruppen. Vi ser på kategoriene prioritering og dekningsgrad, men hovedsakelig fokuserer vi på produktiviteten. For mer informasjon om KOSTRA og inndelingene; se metodekapittelet og ssb.no/kostra.

3.5.1 Fordeling av årsverk: Pleie- og omsorgssektoren

Tabell 15: Årsverk i alt, pleie og omsorg⁴² (tall hentet fra kostra-registrering).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Årsverk i alt, pleie og omsorg		73,73	69,91	80,12	78,3	85,47

Kilde: KOSTRA grunnlagsdata.

Ifølge tabellen hadde Kvæningen kommune 85,47 årsverk innenfor pleie og omsorg i 2011. I 2007 hadde kommunen 73,73 årsverk, mens man i 2008 hadde 69,91 årsverk. Fra 2007 til 2011 har kommunen ifølge tallene økt antall årsverk i pleie- og omsorg med 11,74 årsverk.

Tabell 16: Årsverk til servicefunksjoner og adm. personell⁴³.

	2007	2008	2009	2010	2011
Servicefunksjoner, årsverk i pleie og omsorg	1,92	1,14	2,6	1,92	4,35
Administrativt personell (øk/adm), årsverk i pleie og omsorg	2,0	2,0	1,8	1,8	2,85

Kilde: KOSTRA grunnlagsdata.

Tabellen viser at kommunen har økt antall årsverk i *servicefunksjoner* i 2011. Videre fremgår det at antall årsverk i *administrativt personell* er økt med 0,85 årsverk siden 2007.

⁴² Tall er hentet fra ArbeidsgiverArbeidstakerregisteret. I tallene er alle avtalte årsverk tatt med, også for vikarer, og det er ikke korrigert for fravær.

⁴³ Servicefunksjoner inkluderer støttepersonell som husøkonom, kjøkken, kantine, vaskeri og rengjøring, aktivitør. Administrativt personell er mellomledere, som avdelingsledere og andre i støttefunksjoner knyttet opp til økonomi og administrasjon.

Tabell 17: Årsverk i brukerrettet tjeneste, per mottaker⁴⁴.

Årsverk i brukerrettet tjeneste, per mottaker	2007	2008	2009	2010	2011
Kvæningen kommune	0,59	0,51	0,49	0,5	0,46
Kommunegruppe 6	0,52	0,5	0,5	0,53	0,56

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Tabell 17 viser årsverk i *brukerrettede tjenester, per mottaker*, slik dette fremgår av KOSTRA. Av tallene ser vi at Kvæningen kommune i 2011 hadde færre årsverk i brukerrettet tjeneste per mottaker sammenliknet med kommunegruppe 6. I 2007 og 2008 hadde Kvæningen et høyere antall årsverk i brukerrettede tjenester per mottaker enn kommunegruppen. Kvæningen kommune har imidlertid redusert antall årsverk i brukerrettede tjenester per mottaker i 2008, 2009 og 2010 og lå altså under kommunegruppe 6 i 2011. Kommunen opplyser at årsaken til dette er at det er mange brukere med få tjenester i hjemmesykepleien, samt at det er svingninger med vakante stillinger og endringer i antall personer med omsorgslønn. Kommunen opplyser også at en annen årsak er at de har blitt flinkere til å registrere brukere i NOTUS.

3.5.2 Prioritering og dekningsgrad

Prioritering defineres i Håndbok i bruk av KOSTRA-tall (KRD-2001) som uttrykk for hvordan kommunen velger å disponere de tilgjengelige ressursene mellom tjenestene, eksempelvis hvor mye ressurser skolesektoren skal få, hvor mye samferdsel skal få, hvor mye kultur skal få og hvor mye ressurser pleie- og omsorg skal få. Nøkkeltall for prioritering i KOSTRA er gjerne:

- Andel av netto driftsutgifter til x-sektor i andel av kommunens totale netto driftsutgifter
- Netto driftsutgifter per innbygger i målgruppe eller per innbygger totalt

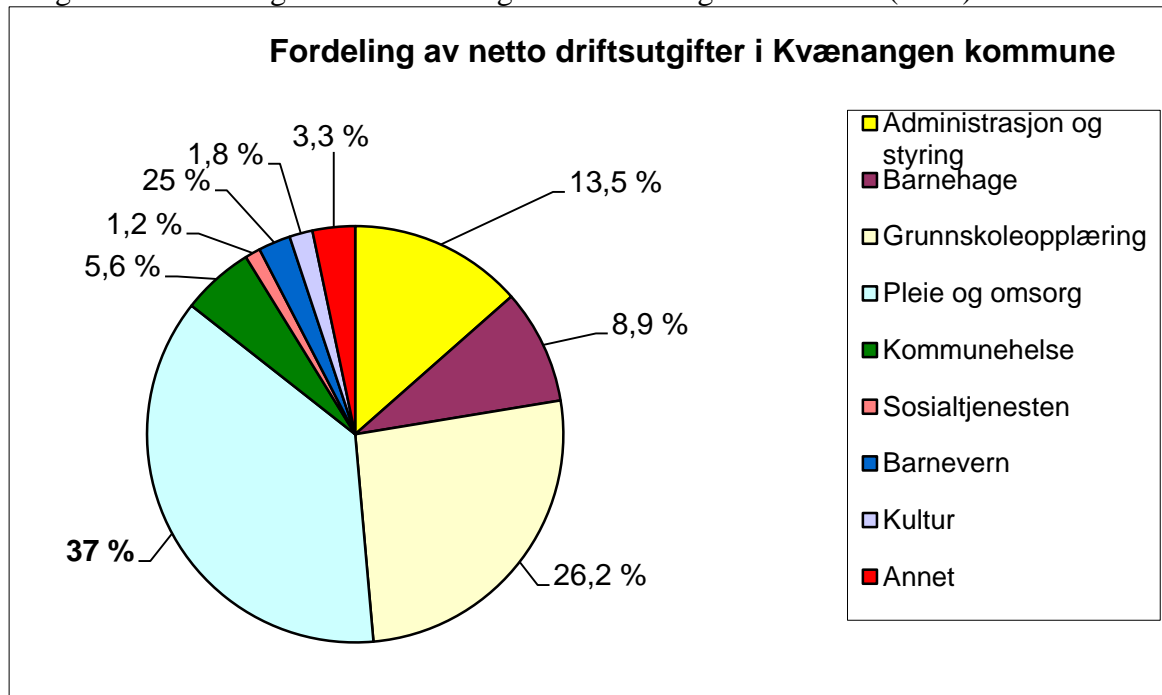
Det er ikke noe klart svar på hvilken av disse prioriteringsindikatorerne som er det best egnede målet for å si noe om bevisst prioritering. Faktum er at prioriteringen ofte i stor grad er et resultat av andre faktorer som demografi, geografi og sosiale forhold. Eksempelvis vil en kommune med mange svært syke eldre nødvendigvis måtte prioritere denne sektoren høyere enn hvis kommunen bare hadde friske innbyggere. Rettighetslovgivning pålegger kommunen å yte visse tjenester til denne gruppen, og politikerne kan ikke da velge å prioritere ned gruppen. Prioritering er dermed ikke bare et resultat av politisk vilje, men vel så mye av andre ovennevnte faktorer. Prioriteringsindikatorerne viser imidlertid hvor mye ressurser kommunen faktisk har brukt på en tjeneste. Det kan også diskuteres hvilke av de to overnevnte målene for prioritering som er det beste til å forklare reell prioritering. Det mest entydige svaret på *prioritering* vil foreligge hvis de to målene viser de samme tendensene. Innenfor pleie og omsorg er det ikke hensiktsmessig å se på målet netto driftsutgifter per innbygger, da brukerne av tjenesten i hovedsak er eldre over 67 år.

Dekningsgrad forteller hvor mange mottakere kommunen har av en spesifikk tjeneste per 1000 innbyggere. Dette er et viktig mål når man skal vurdere prioritering fordi det sier oss noe om hvor mange av målgruppen, i pleie og omsorg sitt tilfelle hovedsakelig personer over 67 år, som mottar tjenester fra kommunen.

⁴⁴ Fravær er ikke med.

Diagram 1 viser fordelingen av netto driftsutgifter i Kvæningen kommune. Som vi ser av diagrammet er det *grunnskoleopplæring* og *pleie og omsorg* som er de sektorene med klart størst utgifter. Dette er i tråd med driftsutgiftsbildet i de fleste av Norges kommuner og viser at disse sektorene er høyest prioritert rundt om i kommunene, noe som også er tilfelle i Kvæningen.

Diagram 1: Fordeling av netto driftsutgifter i Kvæningen kommune (2010)⁴⁵

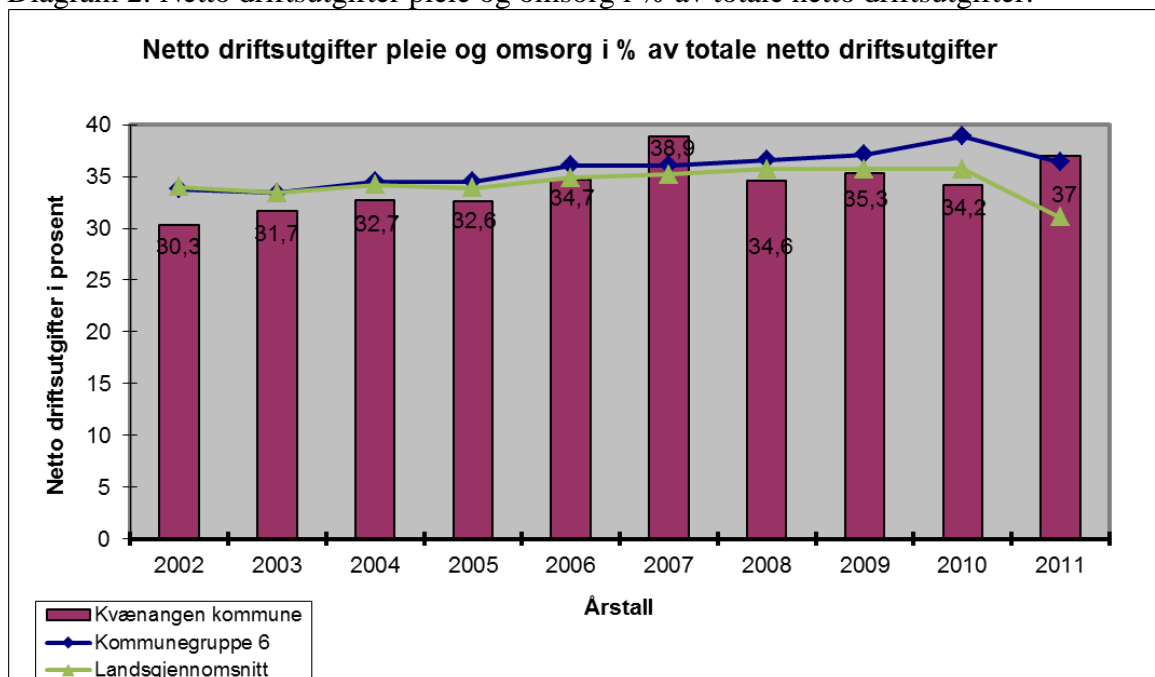

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Diagram 2 viser utviklingen i netto driftsutgifter i Kvæningen kommune, i gjennomsnittet for kommunegruppe 6 og gjennomsnittet for landet utenom Oslo. Tallene viser at gjennomsnittet for kommunegruppe 6 har ligget relativt stabilt i underkant av 35 % av kommunenes totale netto driftsutgifter. Kvæningen har frem til 2011, med unntak av 2007, hatt lavere netto driftsutgifter i prosent av totale utgifter enn kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Dette indikerer at kommunen har prioritert pleie- og omsorgssektoren lavere, men også at brukermassen, geografi og andre faktorer kan ha ført til at det har vært mindre behov for å prioritere sektoren. For 2011 økte imidlertid andelen av netto driftsutgifter til pleie- og omsorgssektoren betydelig, fra 34,2 % i 2010 til 37 % i 2011. Denne økningen fører til at kommunen bruker en høyere andel netto driftsutgifter til pleie og omsorg enn landsgjennomsnittet uten Oslo, og at man ligger omtrent likt med kommunegruppe 6. Økningen synes i hovedsak å henge sammen med at særlig hjemmetjenesten har fått flere brukere, men også at utgiftene på institusjon øker. Kommunen opplyser at økningen blant annet skyldes at utgifter til brukerstyrt personlig assistent, avlastning og støttekontakt for brukere som naturlig ikke hører hjemme under Gargo sykehjem, har blitt belastet der fordi det ikke har vært eget ansvarsområde å føre disse kostnadene på. Det kan også ha sammenheng med innstramminger i andre sektorer. Tall for fordeling mellom institusjon og hjemmetjeneste i 2011 viser at det var institusjonstjenesten som tok høyest andel av netto driftsutgifter med 62 %, noe som er høyere enn andelen til både kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo.

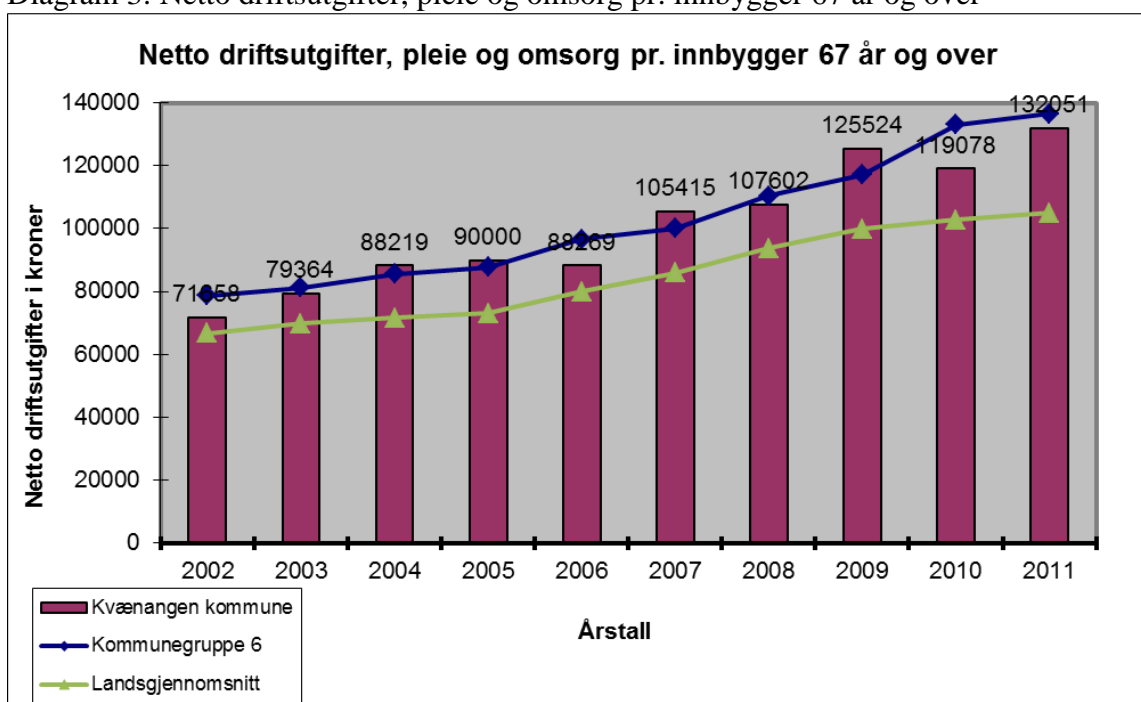
⁴⁵ Totalt sett blir prosenten på kakediagrammet høyere enn 100 %. Dette skyldes at vi har tatt ut fellesutgiftene fra området administrasjon, styring og fellesutgifter. I fellesutgiftene inngår inntekt knyttet til pensjon og premieavvik, som resulterer i at funksjonene for fellesutgifter samlet utgjør et positivt tall. Å ha fellesutgiftene med, vil gi et skjevt bilde av de reelle administrasjonsutgiftene, og de er derfor tatt ut fra kakediagrammet.

Diagram 2: Netto driftsutgifter pleie og omsorg i % av totale netto driftsutgifter.

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Diagram 3: Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Diagram 3 viser at Kvæningen kommune har hatt økte netto driftsutgifter til pleie og omsorg per innbygger over 67 år⁴⁶. Per 2011 lå kommunen imidlertid under kommunegruppe 6, men over

⁴⁶ I og med at brukergruppen innenfor pleie- og omsorg i hovedsak er personer over 67 år, er dette det beste sammenligningsmålet. Det er imidlertid også flere yngre brukere, noe som gjør at det blir noe mer usikkerhet knyttet til bruken av kategorien.

landsgjennomsnittet. Dette indikerer at Kvæningen prioriterer pleie- og omsorgssektoren noe lavere enn gjennomsnittet for kommunegruppen, men høyere enn landsgjennomsnittet. Dette skiller seg markant ut fra funnene i diagram 2 når det gjelder sammenlikningen med landsgjennomsnittet, og er også noe avvikende i sammenlikningen med kommunegruppen. KOSTRA-tallene viser videre at det er flere per 1000 innbygger over 80 år som er mottakere av tjenester fra pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen kommune sammenliknet med landsgjennomsnittet utenom Oslo og kommunegruppe 6 (se vedlegg 2). Kvæningen har også flere yngre brukere og flere eldre brukere fra 67-79 år enn kommunegruppe 6. Tallene burde også innebære at Kvæningen hadde høyere utgifter enn kommunegruppe 6. Dette er imidlertid ikke tilfellet og kan henge sammen med hvor mye tjenester som gis til hver bruker. I så små kommuner gjør også utgifter til ressurskrevende tjenester store utslag.

Tabell 18: Prioritering/ressursbruk: 2011-tall.

Prioritering	Kvæningen	KG06	Karlsøy	Berg	Gj.snitt landet utenom Oslo
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	37	36,4	35,8	35,1	31,1
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo	62	55	50	57	45
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo	38	42	48	40	50
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	28076	25999	22208	22441	14130
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over	522464	381093	373571	292721	312639
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over	132051	136487	113203	110583	104914

Som drøftet tidligere så hadde Kvæningen kommune i 2011 noe høyere netto driftsutgifter til pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter sammenliknet med gjennomsnittet i kommunegruppe 6. Sammenlignet med kommunene Karlsøy og Berg kommune, som begge er i kommunegruppe 6, har kommunen også noe høyere netto driftsutgifter. Det samme er tilfellet når vi sammenlikner med landsgjennomsnittet uten Oslo. Når vi ser på tallene fordelt per innbygger og tallene per innbygger over 80 år, så styrkes bildet av at Kvæningen kommunes pleie- og omsorgssektor har høyere ressursbruk enn kommunegruppen og de andre sammenlikningsmålene. Dette viser i utgangspunktet at Kvæningen har en høy ressursbruk på pleie- og omsorgssektoren. Det synes å være flere årsaker til dette. Kommunens institusjonsdrift synes å være kostnadskrevende med svært høyt sykefravær i 2010 og 2011, og kommunen har et høyt antall plasser per innbygger over 80 år. Videre er det flere som mottar hjemmetjenester i Kvæningen i alle aldersgrupper enn i sammenlikningskommunene og gjennomsnittet for kommunegruppe 6. Dette er faktorer som er med på å øke ressursbruken i sektoren.

Per innbygger 67 år og over har imidlertid Kvæningen lavere netto driftsutgifter enn både kommunegruppen og de to sammenlikningskommunene, noe som henger sammen med at Kvæningen har mange innbyggere over 67 år å fordele utgiftene på. Gjennomgangen av brukermassen (se vedlegg 2, tabell 19 og diagram 5) viser at brukermassen i gjennomsnitt har mindre bistandsbehov enn kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Dette indikerer at flere av brukerne får (eller har behov for) et begrenset tjenestetilbud av kommunen. Et annet moment, som henger sammen med både prioritering og kvaliteten i tjenesten, er andelen av netto

driftsutgifter i pleie- og omsorg som går til aktivisering. Av vedlegg 2 fremgår det at Kvæningen kommune bruker 0 % av utgiftene på aktivisering, noe som er lavere enn både kommunegruppens gjennomsnitt, gjennomsnittet i landet for øvrig, og de to kommunene det sammenliknes med. Type årsverk og årsverk per mottaker påvirker også netto driftsutgifter. Vedlegg 2 viser at Kvæningen kommune har en lavere andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning. Kvæningen kommune har også et lavere antall årsverk i brukerrettede tjenester per mottaker sammenliknet med kommunegruppe 6. Dette er faktorer som er med på å gjøre at kommunen får lavere netto driftsutgifter per innbygger 67 år og over.

Revisjonen har spurt kommunen om hvorfor utgiftene på institusjon øker i 2011 når antall beboere går ned. Vi har også spurt om hvorfor netto driftsutgifter øker når utgiftene til de ressurskrevende tjenestene går ned. Kommunen svarer at det henger sammen med reduksjon i vederlag og at det er ikke praktisk mulig å ta bemanningsreduksjon i takt med reduserte pasienter. For eksempel er det slik at dersom beboertallet på sykehjemmet reduseres med 2 er det ikke sikkert det går an å redusere dagbemanningen fra 9 til 8.

Oppsummering prioritering og dekningsgrad

Kvæningen kommune bruker *mer* ressurser på pleie- og omsorgssektoren enn kommunegruppe 6 både når vi ser på andel av driftsutgifter og når vi ser på utgifter per innbygger. Per innbygger 67 år og over bruker Kvæningen kommune noe mindre enn gjennomsnittet for kommunegruppe 6. Sammenliknet med landsgjennomsnittet utenom Oslo bruker Kvæningen mer ressurser på pleie- og omsorgssektoren uansett hvilket utgiftsmål som brukes. Det målet som sier mest om faktisk prioritering, er innbyggermålet, men utgiftsandelsmålet er også viktig da det best beskriver kommunens utgifter sett i sammenheng med andre av kommunens utgifter. Siden 2001 har netto driftsutgifter til pleie- og omsorgssektoren per innbygger 67 år og over i Kvæningen økt jevnt og trutt. Kvæningen har økt mer enn landsgjennomsnittet utenom Oslo, men noe mindre enn gjennomsnittet for kommunegruppen i samme periode. Den største økningen kom fra 2008 til 2009, og fra 2010 til 2011. Selv om Kvæningen kommune prioriterer pleie- og omsorgssektoren høyere enn landsgjennomsnittet utenom Oslo per innbygger over 67 år og lavere enn kommunegruppen ut fra andel av driftsutgifter og lavere per innbygger 67 år og over, så betyr ikke dette at det *bare* henger sammen med en bevisst prioritering fra kommunes politikere. Det kan også bety at Kvæningen har en brukermasse med større behov for tjenester og bistand enn landsgjennomsnittet og mindre behov enn kommunegruppe 6.

3.5.3 Produktivitet

Å vurdere produktivitet i kommuner er, som nevnt i metodekapitlet, ingen enkel sak. Det er imidlertid to faktorer som er sentrale for å kunne gjøre en konstruktiv vurdering av produktiviteten i pleie- og omsorgssektoren i en kommune. For det første er det avgjørende å huske på at det er produktiviteten som vurderes, og ikke effektiviteten. Forskjellen på de to er kort fortalt at når man vurderer effektiviteten, så vurderer man også resultat. Man tar med andre ord hensyn til kvalitet. En produktivitetsvurdering er utelukkende knyttet opp til hvor mye ressurser som brukes på å produsere en tjeneste. Den andre avgjørende faktoren er viktigheten av å ta hensyn til *brukermassens egenart*.

Brukermassen i pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen kommune

Tabell 19: Antall mottakere av pleie- og omsorgstjenester Kvæningen kommune

	2008	2009	2010	2011
Mottakere av pleie- og omsorgstjenester	109	130	130	145
Mottakere av pleie- og omsorgstjenester 67 år og eldre	85	89	91	99
Mottakere av institusjonstjenester og hjemmetjenester 0-66 år	24	41	39	46
Mottakere av hjemmetjenester 0-66 år	24	40	38	42
Beboere i bolig m/ heldøgns bemanning	2	4	4	x
Beboere i institusjon i alt	28	32	26	20
Kommunale plasser i institusjon	30	30	30	30
Kommunale sykehjemsplasser	30	30	30	30
Kommunale plasser i institusjon i alt, inkl. barnebolig/avlastning inst.	30	30	30	30
Sykehjemsbeboere	28	32	26	20
Antall institusjonsbeboere som har omfattende bistandsbehov	18	18	17	12

Kilde: KOSTRA grunnlagstall.

Tabell 19 viser antall mottakere av pleie- og omsorgstjenester i Kvæningen kommune, samt hvilke tjenester de mottar. Fra 2008 til 2011 har antallet mottakere av pleie- og omsorgstjenester i Kvæningen økt med 36. Beboere i institusjon har imidlertid gått ned, mens beboere i bolig med heldøgns bemanning og mottakere av hjemmetjenester for yngre har økt. Kommunen opplyser at årsaken til at det totale brukertallet går opp og antall institusjonsbeboere går ned, er at de har økt terskel for tildeling av sykehjemsplass, samt at flere eldre ønsker å bo hjemme lengst mulig. Det har også blitt større bruk av avlastning, omsorgslønn og hjemmetjenester. Videre er det i TTPU en del foreldre til brukere som ikke kan ha barna boende hjemme lenger, noe som forklarer økningen i antall beboere i bolig med heldøgns bemanning.

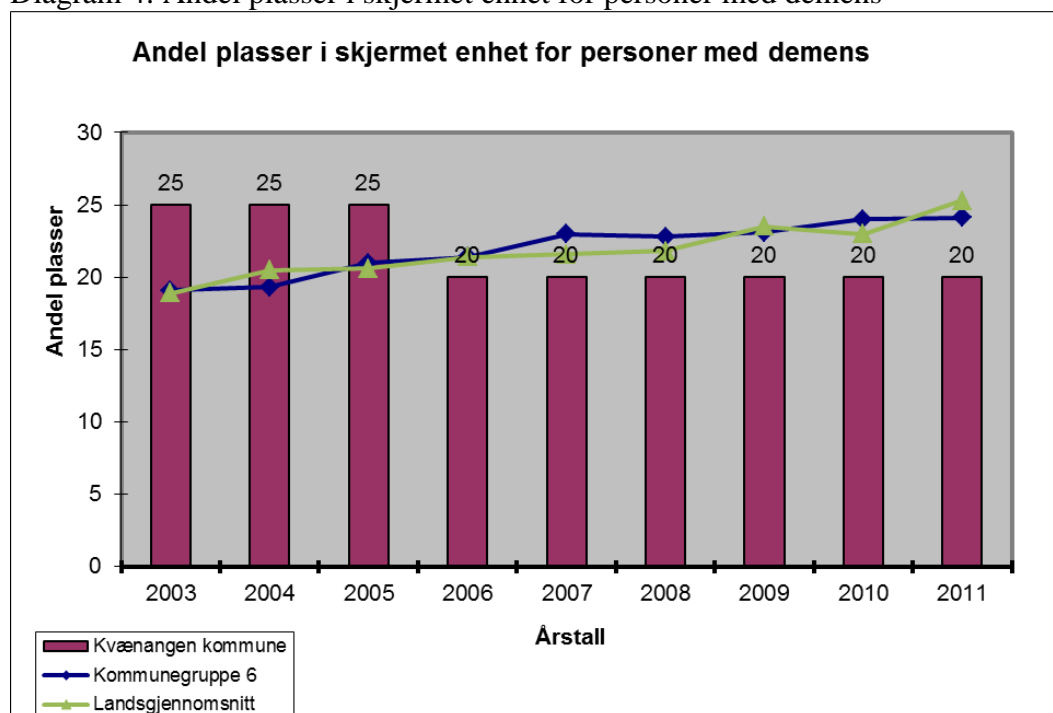
Som vi ser av tabellen var det i 2011 totalt 145 mottakere av pleie- og omsorgstjenester i Kvæningen kommune. Av disse var 99 eldre, mens 46 var under 67 år. Av de yngre mottakerne var det 42 som fikk sine tjenester gjennom hjemmetjenesten, herunder også boliger med heldøgns omsorg. De yngre brukerne i Kvæningen har større behov enn gjennomsnittet for kommunegruppen og landsgjennomsnittet. (Se 2010-kostratall, indikator andel hjemmetjenestemottakere 0-66 år med omfattende bistandsbehov). I 2010 var det fire beboere i bolig med heldøgns omsorg. Kommunen hadde i 2010 en lav andel beboere med heldøgns omsorg sammenliknet med kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo. I alt bodde 20 personer på sykehjemmet i 2011, en nedgang på seks personer fra 2010. Tolv av beboerne på

sykehjemmet har omfattende bistandsbehov. Det er totalt 30 kommunale plasser i institusjon, og alle disse er definert som sykehjemsplasser. Dette innebærer at det per 2011 står ledig ti kommunale sykehjemsplasser, noe som er et høyt antall. Mer informasjon om brukermassen finnes i vedlegg 2. Tabellen ovenfor gir informasjon om antall og type brukere som finnes i Kvæningen kommune. Det er imidlertid ikke noen sammenlikning med kommunegruppen.

Av vedlegg 2 og diagram 5 fremgår det at Kvæningen kommune har en noe lavere andel brukere med omfattende behov i pleie- og omsorgssektoren enn kommunegruppen og landsgjennomsnittet. KOSTRA sier imidlertid ikke noe om *hvor* omfattende behov de med omfattende behov har, og det er derfor vanskelig å konkludere på bakgrunn av antallet personer i denne kategorien alene. Kvæningen kommune har også flere brukere med avgrenset bistandsbehov sammenliknet med kommunegruppen. Tar vi i tillegg for oss diagram 5, som viser andel plasser i skjermet enhet for personer med demens, så styrker dette bildet av at brukermassen generelt innenfor pleie og omsorg i Kvæningen har *lave* eller *middels behov* i forhold til gjennomsnittet av kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Diagram 4 viser at andel plasser på skjermet enhet for personer med demens har vært lav eller på snittet med kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo helt siden 2005.

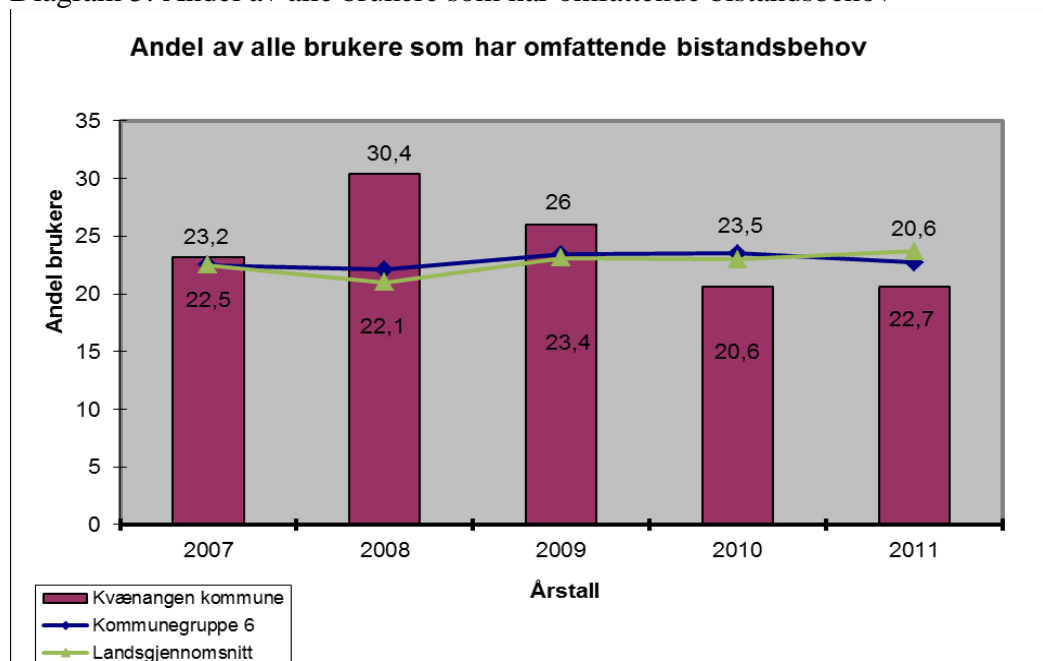
Tallene for brukere som mottar ressurskrevende tjenester, viser imidlertid at Kvæningen relativt sett, jf. tabell 13 og 14, i 2011 hadde høyere utgifter til ressurskrevende tjenester per innbygger, enn det som er vanlig. Disse utgiftene har imidlertid gått betydelig ned i 2011. Oppsummert viser gjennomgangen av brukermassen innenfor pleie og omsorg i Kvæningen dermed at kommunen har brukere med noe *mindre behov* enn det som er tilfellet for kommunegruppe 6.

Diagram 4: Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

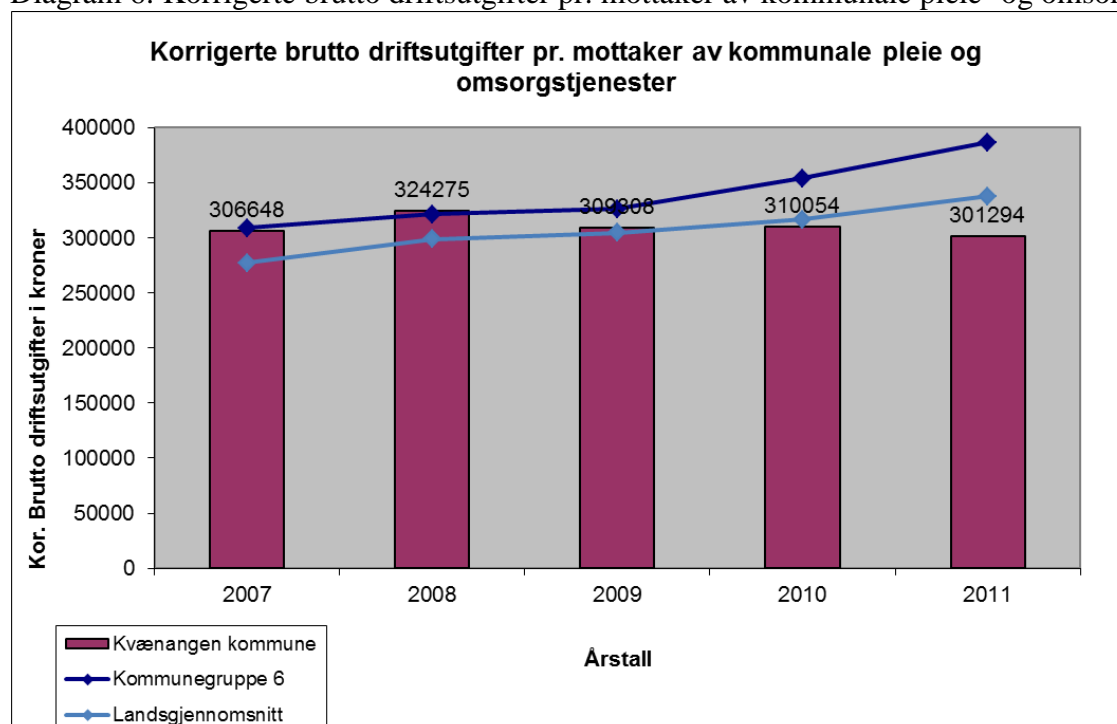
Diagram 5: Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Pleie- og omsorg totalt

Diagram 6: Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie- og omsorgstjenester

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Diagram 6 viser utviklingen i korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie- og omsorgstjenester i Kvæningen kommune sammenlignet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Som det fremgår av diagrammet har utgiftene per mottaker gått ned fra 2007 til 2011. Den største nedgangen var fra 2008 til 2009 og fra 2010 til 2011, mens den

største økningen var fra 2007 til 2008. Kvæningen kommune hadde i 2011 lavere driftsutgifter per mottaker enn kommunegruppe 6 og lavere enn landsgjennomsnittet utenom Oslo. Dette indikerer i utgangspunktet at produktiviteten innenfor pleie- og omsorgstjenestene i Kvæningen er høy. Den gode produktivitetsscoren henger blant annet sammen med at mottakerne av pleie- og omsorgstjenester i Kvæningen kommune har mindre behov enn gjennomsnittet for kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet og at brukerne generelt får tildelt noe mindre timeressurser. Institusjonsplassene inngår også i per mottaker-tallene, og kommunen hadde per 2011 ti ledige institusjonsplasser. Ledige plasser gjør det mulig å ha færre personer på jobb. Dette fører til at utgiftene per mottaker blir en god del lavere enn hvis plassene var opptatt.

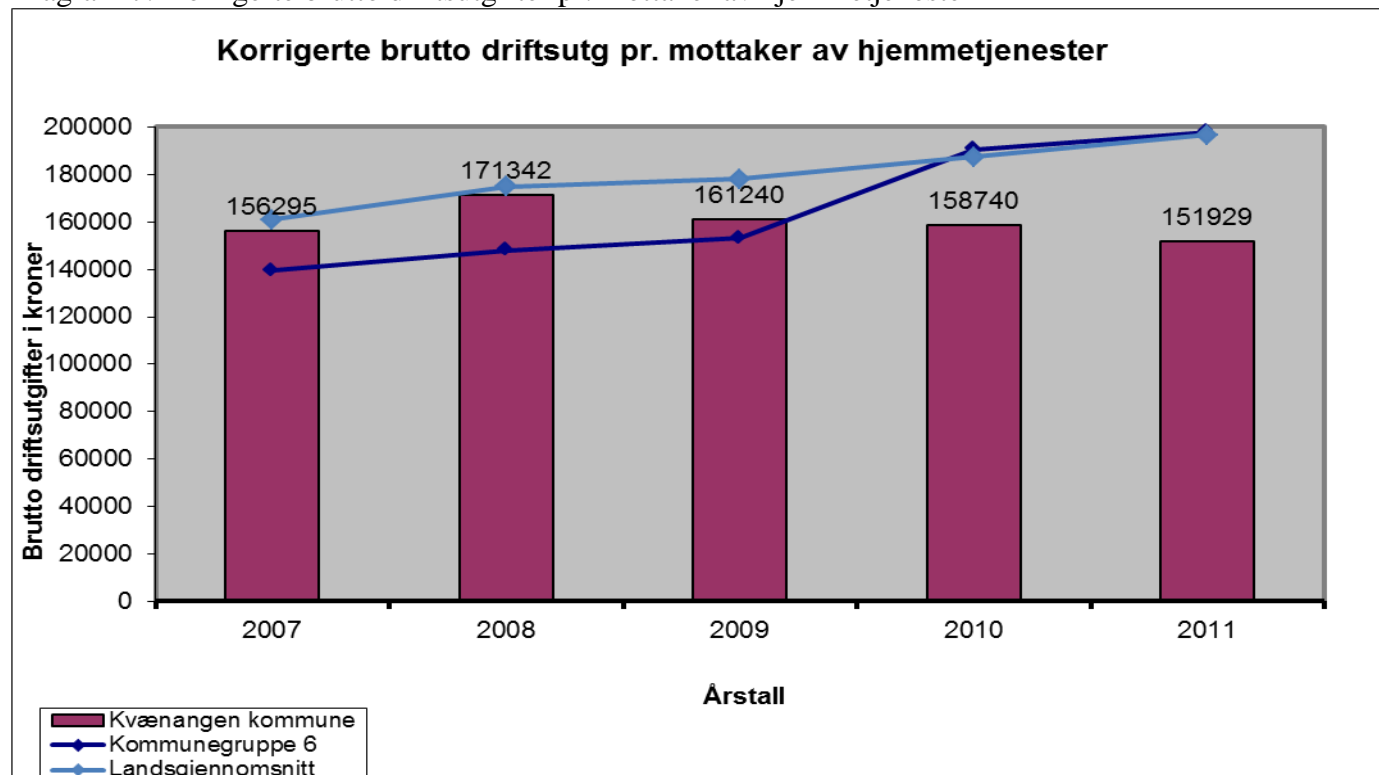
Tabell 20: Produktivitet 2011

Produktivitet / Enhetskostnader	Kvæningen	KG6	Karlsøy	Berg	Landet utenom Oslo
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie- og omsorgstjenester	301294	386524	322788	295461	337674

2011-tallene viser at det bare er Berg kommune av sammenligningsmålene i tabellen som har lavere korrigerte brutto driftsutgifter per mottaker i pleie- og omsorgssektoren. Nedgangen fra 2010 til 2011 kan i stor grad forklares med at utgiftene til ressurskrevende tjenester gikk ned, samt at antall mottakere økte. Utgiftstallene samvarierer videre med årsverkstallene. Dette innebærer at Kvæningen kommune i 2011 hadde færre årsverk per mottaker sammenliknet med kommunegruppe 6, noe som gjør at tjenesten blir billigere da utgiftene i sektoren i all hovedsak er knyttet til lønn.

Hjemmetjenesten

Diagram 7: Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av hjemmetjenester

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Tabell 21: Produktivitet hjemmetjenesten 2011.

Produktivitet / Enhetskostnader	Kvæningen	KG6	Karlsøy	Berg	Landet utenom Oslo
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	151929	197803	168636	147696	196663

Tallene for hjemmetjenesten, slik de fremgår av diagram 7 og tabell 21, viser at Kvæningen kommune har hatt en nedgang i korrigerte brutto driftsutgifter per mottaker av hjemmetjenester siden 2008. Sammenlignet med kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo hadde Kvæningen kommune per 2011 betydelig lavere korrigerte brutto driftsutgifter per mottaker innenfor hjemmetjenesten. I utgangspunktet vil de samme forklaringene som ved forrige diagram også gjelde her, men en nærmere gjennomgang viser at kommunen har flere brukere og tildeler færre timer per bruker.

Tabell 22: Tildelte timer i hjemmetjenesten 2011-tall, 2010-tall i parentes⁴⁷

Tildelte timer hjemmetjenesten	Kvæningen	KG 06	Landet utenom Oslo
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, praktisk bistand	(3,4) 4,6	7,6	7,4
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, hjemmesykepleie	(5,2) 5,9	4,3	4,7
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken Brukere utenfor institusjon	(6,1) 6,8	9,5	9,5

Brukerne i Kvæningen kommune som mottar praktisk bistand, har færre timer enn brukerne i både kommunegruppe 6 og landet uten Oslo. Tallet har økt noe fra 2010 til 2011. På gjennomsnittlig antall tildelte timer per uke på hjemmesykepleien ligger Kvæningen noe over kommunegruppen og landet utenom Oslo. Det som er mest egnet til å vurdere det totale gjennomsnittlige antall timer innenfor hjemmetjenesten, er målet *brukere utenfor institusjon*. Her fremgår det at Kvæningen gir brukerne gjennomsnittlig færre timer i uken enn både kommunegruppen og landet uten Oslo. Dette indikerer at Kvæningen kommune gir færre timer til flere brukere enn kommunegruppe 6 og landet uten Oslo. Å gi færre timer fører til at kommune kan ha lavere bemanning, noe som igjen gir økt produktivitet.

Tabell 23: Antall mottakere av hjemmetjenester og institusjonstjenester 2011

	Kvæningen	KG6	Karlsøy	Berg	Landet utenom Oslo
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	42	28	29	24	19
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	157	119	93	152	77
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over	565	378	471	324	345

Tallene for mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbyggere viser at Kvæningen kommune har et høyt tall per innbygger 0-66, et høyt tall sammenliknet med gjennomsnittet i kommunegruppen i alderen 67-79, og et gjennomsnittlig tall for 80 år og over. Lave kostnader per innbygger sammenliknet med kommunegruppe 6 indikerer at mange av mottakerne av hjemmetjenester relativt sett mottar mindre omfattende tjenester av kommunen. Dette vil igjen være med på å gjøre tjenesten billigere per mottaker. Både brukermassens bistandsbehov og antall mottakere av hjemmetjenester per innbygger indikerer at Kvæningen kommune er "raus" i sin tildeling av

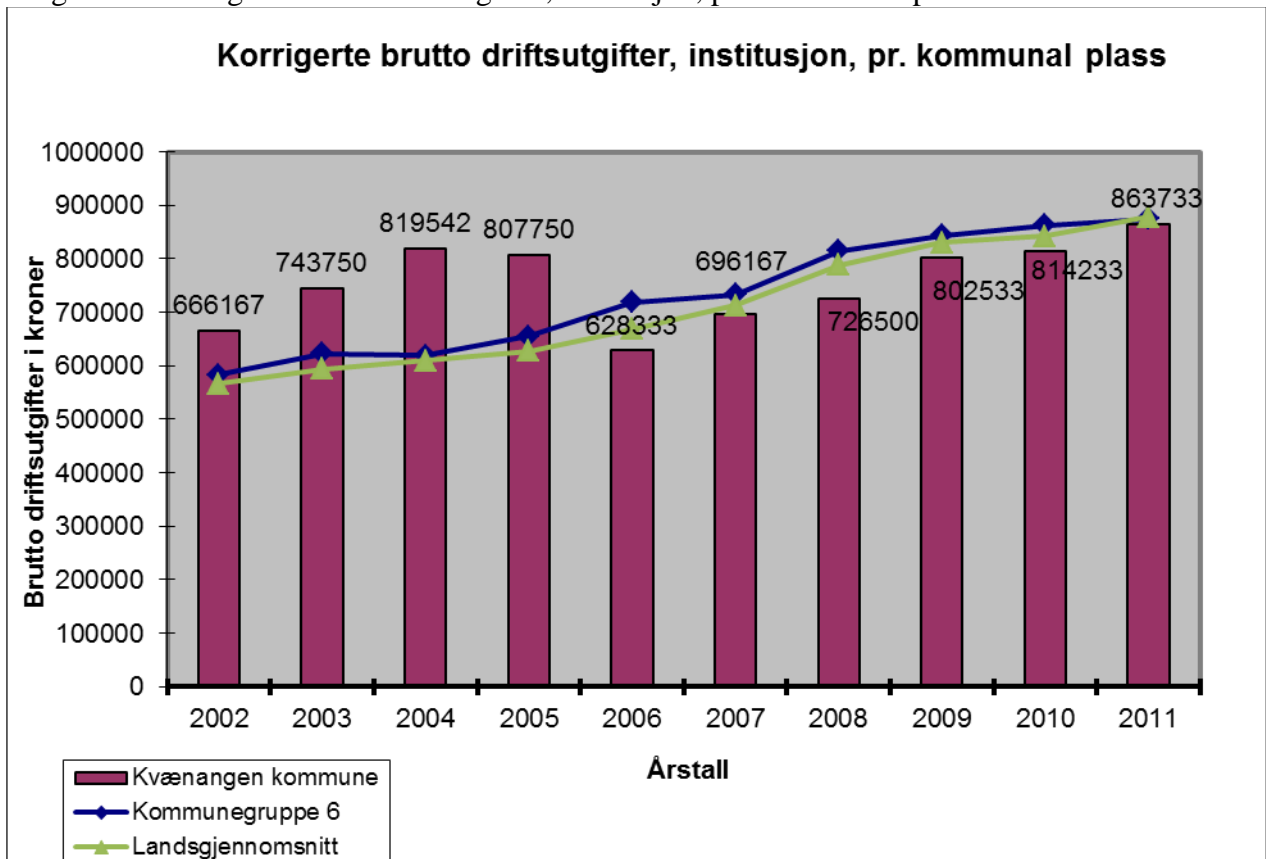
⁴⁷ Tallene er basert på data fra 2011, da det ikke foreligger tall for kommunegruppen i 2010.

tjenester. Dette betyr videre at mange personer som ikke har like store bistandsbehov får et tilbud av kommunen. Sagt enkelt betyr det at Kvæningen har en del mottakere som ikke er like syke og pleietrengende som mottakerne i noen av de sammenliknbare kommunene. Tallene for tildelte timer i hjemmetjenesten styrker dette bildet.

Produktiviteten er høyere i hjemmetjenesten i Kvæningen enn både kommunegruppens gjennomsnitt, landsgjennomsnitt og sammenliknet med Karlsøy kommune. Den gode produktiviteten kan som drøftet tidligere, forklares med at kommunen gir tjenester til mange av sine innbyggere, samt at disse brukerne relativt sett ikke har omfattende bistandsbehov. Kommunen har også flere brukere med avgrenset bistandsbehov. Dette fører igjen til at kommunen kan ha lavere bemanning enn blant annet gjennomsnittet for kommunegruppe 6. Videre synes hjemmetjenesten på bakgrunn av gjennomgangen av tallene å være driftet på en produktiv måte.

Institusjon

Diagram 8: Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunale plass

Kilde: KOSTRA nøkkeltall.

Tabell 24: Produktivitet institusjon 2011

Produktivitet/Enhetskostnader kommunale institusjoner	Kvæningen	KG6	Karlsøy	Berg	Landet utenom Oslo
Andel kommunale institusjonsplasser av totalt antall institusjonsplasser	100	99,5	100	100	93
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	863733	874199	1086714	681000	878720

Siden 2001 har de korrigerede brutto driftsutgiftene til institusjon per kommunale plass økt fra 457 067,- kroner til 863 733,- kroner. Grafen for kommunegruppens gjennomsnitt og landsgjennomsnittet utenom Oslo viser imidlertid at veksten har vært enda større for disse gjennomsnittene. Det er naturlig at utgiftene øker i tråd med inflasjon og prisvekst (lønnsoppgjør), men økningen på institusjon har vært stor både for kommunegruppen, landsgjennomsnittet utenom Oslo og Kvæningen kommune, noe som indikerer at det ikke bare er prisvekst og lønnsoppgjør som er forklaringen på de økte utgiftene per kommunale plass. Økningene ser dermed ut til å henge sammen med en nasjonal trend, som drøftet tidligere i avsnitt 4.1. Økningen i Kvæningen har vært lavere enn for kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo helt frem til 2010. I 2011 har imidlertid utgiftene til institusjon per kommunale plass økt nesten til landsgjennomsnittet utenom Oslo og kommunegruppe 6 sitt nivå. Per 2011 lå Kvæningen noe under kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo, men betydelig lavere enn Karlsøy og høyere enn Berg. Dette indikerer i utgangspunktet at produktiviteten i institusjoner i Kvæningen er "normal" eller middels. Produktiviteten kan imidlertid ikke vurderes isolert, men må holdes opp mot brukermasse og andre faktorer som organisering og struktur.

Tabell 24: Dekningsgrad institusjon 2011

	Kvæningen	KG6	Karlsøy	Berg	Landet utenom Oslo
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	46,4	27	20	29,4	18,2
Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av bef. 80+	51	37	41	29	29
Andel beboere på institusjon under 67 år	12,9
Andel innbyggere 67 år og over som er beboere på institusjon	3,3	..	4,1	10,6	5,6
Andel beboere 80 år og over i institusjoner	45	75,7	63,3	86,4	72
Andel innbyggere 67-79 år som er beboere på institusjon	1,7
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	13	19,3	13,6	27,9	13,9

Kvæningen har en veldig høy andel plasser i institusjon i prosent av innbyggere på 80 år og over. Dette henger blant annet sammen med at kommunens sykestueplasser er med i tallene. Kommunen har imidlertid et lavere antall innbyggere på 67 år og over og 80 år og over som er beboere i institusjon. Dette viser at kommunen har bygd opp et pleie- og omsorgstilbud der flere innbyggere gis tilbud om institusjonsplass, og at flere av plassene står ledige. Kommunen har noe færre andel plasser i skjermet enhet for personer med demens. I tillegg har kommunen sammenlignet med de andre kommunene og gjennomsnittene et lavt antall brukere på enerom. Dette er med på å forklare at Kvæningen i 2011 hadde lavere korrigerede brutto driftsutgifter per kommunale plass på institusjonen, enn både kommunegruppen, landsgjennomsnittet og Karlsøy. Flere av institusjonsplassene står også ubesatt i 2010, noe som gjør at institusjonene fremstår som produktiv.

Tabell 25: Innbyggere over 80 år per sykehjemsplass 2010

	Kvæningen	Narvik	Skånland	Målselv	Sørreisa	Storfjord
Sykehjemsplasser	30 ⁴⁸	215	65	61	27	26
Innbyggere over 80 år per sykehjemsplass	2,15	4,8	2,66	5,24	5,62	2,77

Tabellen viser hvor mange sykehjemsplasser Kvæningen har i forhold til sammenliknbare kommuner. Sagt litt enkelt så sier andelen innbyggere over 80 år og over per sykehjemsplass noe om terskelen for tildeling av tilbudet i kommunen. Desto høyere tallet er, jo høyere terskel er det på tilbudet. En høy terskel innebærer få mottakere som relativt sett er sykere enn hvis man har en lav terskel for å tildele tjenester i sykehjemmet. Kommuner som har høy terskel på sitt tilbud (sykehjem og hjemmetjenester), det vil si at de gir tilbud hovedsakelig til de som er sykest, får dårligere produktivitetsscore i KOSTRA. Dette skyldes at disse kommunene ofte har færre tjenestemottakere å fordele utgiftene på, samtidig som de har høye utgifter med de mottakerne de har da disse har store tjenestebehov. En slik kommune må ofte ha en høy bemanning og får derfor lav produktivitetsscore.

Et motsatt eksempel er en kommune som gir tjenester til mange. En slik kommune har flere mottakere å fordele driftsutgiftene på, samt at mange av mottakerne har mindre behov, noe som fører til at kommunen har behov for mindre bemanning og får høyere produktivitet i KOSTRA. Som vi ser av tallene i tabell 19, 22 og 23 som omhandler fordeling av timetall i hjemmetjenesten og antall mottakere i hjemmetjenesten per innbygger, så er Kvæningen kommune en omsorgskommune av det andre slaget, altså at man har middels eller mange *brukere* som har mindre *behov*.

Denne oppbyggingen forklarer mye av produktivitetsscoren og ressursbruken i pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen kommune, både innenfor hjemmetjenester og institusjoner. Det er verdt å merke seg at kommuner som gir mindre tjenester til mange brukere, ofte har mer å spare enn kommuner som gir mye tjenester til få brukere. Dette forklares med at mange av de mindre tjenestene som gis, ikke er lovpålagt. Det eventuelle innsparingspotensialet vil imidlertid variere ut fra *hvor pleietrengende* brukermassen er og hvor store behov som finnes.

Gjennomgangen av institusjonstjenestene i Kvæningen viser at utgiftene på hver institusjonsplass ligger på et gjennomsnittlig nivå. Det er imidlertid verdt å merke seg at ti av de kommunale institusjonsplassene var ledige per 2011, noe som burde bety at utgiftene per kommunale plass burde vært en god del lavere sammenliknet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Dette er imidlertid ikke tilfellet. Hvis vi deler utgiftene på institusjon i Kvæningen kommune på de plassene som var i bruk i 2011, ender kommunen opp med en utgift på 1 295 599,- kr per kommunale plass. Dette er betydelig høyere enn både kommunegruppe 6 og landet utenom Oslo, og illustrerer at kostnadseffektiviteten innenfor institusjonstjenesten i Kvæningen er betydelig lavere enn hva tallene først viser. Dette stemmer også overens med utgiftsfordelingen mellom hjemmetjeneste og institusjon, samt sykefraværstall. Leder for Gargo sykehjem (mai 2012) har på spørsmål fra revisjonen også svart at det vil være mulig å gjøre driften enda mer kostnadseffektiv gjennom å bygge om sykehjemmet.

⁴⁸ Her er det verdt å merke seg at Kvæningen kommune drifter en sykestue med plasser registrert som sykehjemsplass, noe som gjør at de får færre innbyggere per sykehjemsplass enn hvis de ikke driftet en sykestue.

Brukermassen og produktivitetsscore

Gjennomgangen av brukermassen viser at brukerne i Kvæningen generelt har noe mindre behov enn hva tilfellet er for gjennomsnittet i kommunegruppe 6 eller landsgjennomsnittet utenom Oslo. Brukerne av pleie- og omsorgstjenester i Kvæningen får også i gjennomsnitt færre timer enn brukerne i kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo. En brukermasse som tillater en gjennomsnittlig eller lavere bemanning, er en viktig årsak til at utgiftene per mottaker er gjennomsnittlig eller lav. Dette kan også indikere at Kvæningen kommune har en tildelingspraksis som er noe avvikende fra kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo, som betyr at Kvæningen kommune tildeler tjenester innenfor pleie og omsorg til friskere brukere enn det mange andre kommuner gjør. Av dette følger at produktiviteten blir høy da friskere brukere krever lavere bemanning. En god produktivitetsscore indikerer også at kommunen har en drift av pleie- og omsorgssektoren som er hensiktsmessig for å sikre en kostnadseffektiv drift.

Oppsummering produktivitet

Sammenlignet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo er produktiviteten i Kvæningen både i pleie- og omsorgssektoren sektoren som helhet og i hjemmetjenesten høyere enn i kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Produktivitetsscoren innenfor institusjon er også høy, men dette skyldes at kommunen har rapportert inn 30 institusjonsplasser hvorav ti er vakante. Reelt sett har institusjonsdriften lavere kostnadseffektivitet enn det KOSTRA-tallene viser. Når vi tar ut de vakante plassene, er utgiftene per institusjonsplass i Kvæningen høyere enn i kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet uten Oslo. Den lave produktivitetsscoren synes å henge sammen med blant annet høyt sykefravær og en uhensiktsmessig bygningsmasse, samt at bemanningen foreløpig ikke er redusert som følge av færre brukere. Den høye produktivitetsscoren innenfor pleie- og omsorgssektoren som helhet kan tilskrives flere faktorer, men særlig brukermassen og de ledige institusjonsplassene er avgjørende.

Brukerne av pleie- og omsorgstjenester i Kvæningen kommune har relativt sett mindre bistandsbehov enn gjennomsnittet for kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo:

- Sykehjemmet har en lav andel brukere på skjermet demensavdeling
- Sykehjemmet i kommunen har ti ledige plasser
- Andel brukere med omfattende bistandsbehov innenfor pleie og omsorg er lav
- Kommunen gir i gjennomsnitt færre timer til brukerne i hjemmetjenesten

De ovennevnte faktorene fører igjen til at kommunen kan ha en gjennomsnittlig eller noe lavere bemanning i pleie- og omsorgssektoren enn kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Dette på tross av at sykefraværet i sektoren har vært høyt, særlig de to siste årene og at kommunen hadde høye kostnader til ressurskrevende tjenester i 2010.

3.6 Oppsummering ressursbruk

Regnskapstall: Kostnadsutvikling fra 2008 - 2010

Gjennomgangen av regnskapene innenfor pleie- og omsorgssektoren i Kvæningen kommune viser at de totale utgiftene har økt fra 2008 til 2010. Økningen skjedde fra 2008 til 2009, mens fra 2009 til 2010 ble utgiftene noe redusert. De største økningene i kostnader fant sted på sykehjemmet, psykiatritjenesten og på posten andre føringer. Kostnadsøkningen henger i hovedsak sammen med følgende faktorer:

- Gave til Gargo sykehjem som økte inntektene i 2008 betydelig
- Noe mindre sykepengerefusjon på sykehjemmet i 2009 og 2010
- Opptrapping av psykiatritjenesten med betydelig engangsinntekt i 2008
- Betydelig økt arbeidsgiverandel av pensjon

Fra 2009 til 2010 videreførte kommunen tilbudet som ble trappet opp i 2009. Reduksjonen i totale utgifter fra 2009 til 2010 er knyttet til økte refusjonsinntekter fra staten for ressurskrevende tjenester, reduksjon på kjøp av varer og tjenester, mindre overtid- og vikarbruk på sykehjemmet og mer sykepengerefusjoner på sykehjemmet og hjemmetjenesten. Regnskapstallene for 2011 er ikke behandlet i detalj i rapporten, men sektorens netto utgifter økte ytterligere fra 2010 til 2011. Økningene i 2011 henger i hovedsak sammen med nye brukere, sykefravær, pensjonsføringen og kjøp av sykepleiere fra private aktører.

Kvæningen kommune har høye utgifter til ressurskrevende tjenester. Utgiftene har imidlertid gått noe ned fra 2010 til 2011.

KOSTRA: Ressursbruk og produktivitet

Kvæningen kommune bruker *mer* ressurser på pleie- og omsorgssektoren enn kommunegruppe 6 både når vi ser på andel av driftsutgifter og når vi ser på utgifter per innbygger. Per innbygger 67 år og over bruker Kvæningen kommune noe mindre enn gjennomsnittet for kommunegruppe 6. Sammenliknet med landsgjennomsnittet utenom Oslo bruker Kvæningen mer ressurser på pleie- og omsorgssektoren uansett hvilket utgiftsmål som brukes. Det målet som sier mest om faktisk prioritering, er innbyggermålet, men utgiftsandelsmålet er også viktig da det best beskriver kommunens utgifter sett i sammenheng med andre av kommunens utgifter. Siden 2001 har netto driftsutgifter til pleie- og omsorgssektoren per innbygger 67 år og over i Kvæningen økt jevnt og trutt. Kvæningen har økt mer enn landsgjennomsnittet utenom Oslo, men noe mindre enn gjennomsnittet for kommunegruppen i samme periode. Den største økningen kom fra 2008 til 2009, og fra 2010 til 2011. Selv om Kvæningen kommune prioriterer pleie- og omsorgssektoren høyere enn landsgjennomsnittet utenom Oslo per innbygger over 67 år og lavere enn kommunegruppen ut fra andel av driftsutgifter og lavere per innbygger 67 år og over, så betyr ikke dette at det bare henger sammen med en bevisst prioritering fra kommunes politikere. Det kan også bety at Kvæningen har en brukermasse med større behov for tjenester og bistand enn landsgjennomsnittet og mindre behov enn kommunegruppe 6.

Sammenliknet med kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet utenom Oslo er produktiviteten både i sektoren som helhet og i hjemmetjeneste høyere enn kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Produktivitetsscoren innenfor institusjon er også høy, men dette skyldes at kommunen har rapportert inn 30 institusjonsplasser hvorav 10 er vakante. Reelt sett har institusjonsdriften lavere kostnadseffektivitet enn det KOSTRA-tallene viser. Når vi tar ut de vakante plassene, er utgiftene per plass høyere enn kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet

uten Oslo. Den lave produktivitetsscoren synes å henge sammen med blant annet høyt sykefravær og en uhenksom bygningsmasse, samt at bemanningen foreløpig ikke er redusert som følge av færre brukere. Den høye produktivitetsscoren innenfor pleie- og omsorgssektoren generelt kan tilskrives flere faktorer, men særlig *brukermassen* og de *ledige institusjonsplassene* er avgjørende:

Brukermassen innenfor pleie- og omsorg i Kvæningen kommune har, relativt sett, mindre bistandsbehov enn gjennomsnittet for kommunegruppe 6 og landsgjennomsnittet uten Oslo:

- a. Sykehjemmet har en lav andel brukere på skjermet demensavdeling
- b. Sykehjemmet i kommunen har 10 ledige plasser
- c. Andel brukere med omfattende bistandsbehov innenfor pleie- og omsorg er lav
- d. Kommunen gir i gjennomsnitt færre timer til brukerne i hjemmetjenesten

De ovennevnte faktorene fører igjen til at kommunen kan ha en gjennomsnittlig eller noe lavere bemanning i pleie- og omsorgssektoren enn kommunegruppen og landsgjennomsnittet utenom Oslo, dette på tross av at sykefraværet i sektoren har vært høyt, særlig de to siste årene, og at kommunen hadde høye kostnader til ressurskrevende tjenester i 2010.

Kommunen har et «positivt» avvik i utgifter per mottaker sammenliknet med kommunegruppe 6, både på hjemmetjeneste og institusjon. Når vi slår sammen korrigerte brutto driftsutgifter per mottaker, utgjør avviket fra kommunegruppen totalt 12 358 350,- kroner. Dette viser at takket være Kvæningen kommunes gode produktivitetsscore, så er tjenesten i Kvæningen over 12,35 millioner kroner billigere, enn den ville ha vært dersom kommunen hadde hatt en produktivitet på gjennomsnittet for kommunegruppe 6. Det er imidlertid viktig å understreke at dette er et gjennomsnittsmål på utgifter per mottaker, det betyr at “friskere” mottakere gir bedre produktivitet. For å konkludere helt sikkert på dette, er det nødvendig å gjøre en vurdering av om de tjenestene og den bistanden som ytes til brukerne, er korrekt ut fra et helsefaglig ståsted. Dette ligger imidlertid utenfor revisjonens ekspertise og mandat.

Statistisk sentralbyrå sin befolkningsprognose tilsier at antall eldre i Kvæningen kommer til å fortsette å stige. Dette betyr at kostnadene i pleie- og omsorgssektoren vil fortsette å øke, noe som igjen betyr at kommunen må være bevisst på omfanget av sitt eget tjenestetilbud.

4 SIKRING AV KVALITET PÅ TJENESTENE

4.1 Dokumentert internkontrollsystem ved Gargo sykehjem

Revisjonskriterier

Forskrift 20. desember 2002 nr. 1731 om internkontroll i sosial- og helsetjenesten

§ 4. Innholdet i internkontrollen

Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold og ha det omfang som er nødvendig for å etterleve krav fastsatt i eller i medhold av sosial- og helselovgivningen.

Internkontroll innebærer at den/de ansvarlige for virksomheten skal:

- a) beskrive virksomhetens hovedoppgaver og mål, herunder mål for forbedringsarbeidet samt hvordan virksomheten er organisert. Det skal klart fremgå hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt,*
- b) sikre tilgang til aktuelle lover og forskrifter som gjelder for virksomheten,*
- c) sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter innenfor det aktuelle fagfeltet samt om virksomhetens internkontroll,*
- d) sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes,*
- e) gjøre bruk av erfaringer fra pasienter/tjenestemottakere og pårørende til forbedring av virksomheten,*
- f) skaffe oversikt over områder i virksomheten hvor det er fare for svikt eller mangel på oppfyllelse av myndighetskrav,*
- g) utvikle, iverksette, kontrollere, evaluere og forbedre nødvendige prosedyrer, instruksjoner, rutiner eller andre tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av sosial- og helselovgivningen,*
- h) foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt og bidrar til kontinuerlig forbedring i virksomheten.*

§ 5. Dokumentasjon

Internkontrollen skal dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Dokumentasjonen skal til enhver tid være oppdatert og tilgjengelig.

Helsedirektoratets veileder *Hvordan holde orden i eget hus. Internkontroll i sosial- og helsetjenesten (IS-1183)*

Veilederen inneholder eksempler på relevant dokumentasjon og aktuelle tiltak for å oppfylle internkontrollforskriften § 4. Se nærmere om veilederen i rapportens vedlegg 2.

4.1.1 Revisjonens funn

Revisjonen har undersøkt om Gargo sykehjem har et dokumentert internkontrollsystem i samsvar med kravene i internkontrollforskriften §§ 4 og 5, jf. veiledninger og anbefalinger i veileder IS-1183.

Gjennomgangen av dokumentasjonen viser at Gargo sykehjem har utarbeidet følgende dokumenter:

- Presentasjon av Gargo sykehjem
- Prosedyren *Visjon og målsetting PLO*
- Årsmelding 2010
- Stillingsbeskrivelser for *sykepleier, hjelpepleier/omsorgsarbeider/helsefagarbeider, assistent, aktivitør, avdelingssykepleier 1. etg., avdelingssykepleier 2. etg., hjelpepleier 1, 2. etg., hjelpepleier/omsorgsarbeider, kokk og styrer.*

- Prosedyren *Dagvakt sykepleier på sykestua*.
- Prosedyren *Nattevakt for sykepleier, sykestua*.
- Prosedyren hovedmål for sykehjemmet 2. etg.
- Prosedyren *Avviksskjema*
- *Avviksskjema*
- Referater for personalmøter, avdelingsmøter, avdelingsledermøter
- Prosedyrene for *Dagvakt sykepleier på sykestua, Aftenvakt sykepleier på sykestua, Nattevakt for sykepleier, sykestua, Legevaktstelefonen, Akutt/ rød respons- situasjoner på sykestua, Røntgenbilde, Brannvernarbeid*
- Sjekklister over hva sykepleieren bør få opplæring i
- Oversikt over legemidler som sykepleierne kan gi ved behov
- Div. kontrollrutiner 1. etg.
- Praktiske prosedyrer i sykepleien
- Rutineperm 2. etg. (inneholder bl.a. prosedyrer for opplæring, arbeidsinstruksjoner for forskjellige vakter, faglige prosedyrer
- Faglige prosedyrer
- Prosedyren *Akutt/rød respons- situasjoner på sykestua* med vedlegget *lege-ambulansalarm, redningsalarm og nye rutiner ved ambulanskoordinering*
- Oversikt over gjennomførte kurs

Revisjonen får i møte med styrer ved Gargo sykehjem opplyst at det i liten grad er utarbeidet et fungerende internkontrollsystem. Styrer forteller til revisjonen at kommunen har en kvalitetshåndbok fra 2005, men at håndboken ikke er oppdatert. Fra 2005 til 2012 har sykehjemmet hatt fire ledere, og nåværende styrer finner ikke dokumentasjon på at tidligere ledere har utarbeidet et styringssystem som hun kan arbeide videre med. Styrer opplyser til revisjonen at det ikke er nok tid til utarbeidelse av et styringssystem for sykehjemmet.

4.1.2 Revisjonens vurdering

Det er opp til Gargo sykehjem å avgjøre hva internkontrollsystemet skal inneholde. Sykehjemmet må imidlertid ha dokumentasjon som viser at Gargo sykehjem har ivaretatt de grunnleggende elementene som kreves for et tilstrekkelig internkontrollsystem for helse- og omsorgstjenesten, jf. internkontrollforskriften §§ 4 og 5.

På bakgrunn av dokumentgjennomgangen vurderer revisjonen at Gargo sykehjem ikke har et internkontrollsystem i henhold til forskrift om internkontroll §§ 4 og 5. Revisjonen legger også til grunn opplysningene fra styrer om at sykehjemmet i liten grad har utarbeidet et internkontrollsystem.

Revisjonen vurderer imidlertid at Gargo sykehjem har noe dokumentasjon i henhold til kravene i internkontrollforskriften § 4 bokstav a, c og f, og at disse kravene er *delvis oppfylt*. Revisjonens vurdering er at Gargo sykehjem har beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og ansvar i henhold til forskriften § 4 bokstav a. Vi vurderer kravet som bare delvis oppfylt fordi Gargo ikke har beskrivelser av myndighet og dokumenterte mål for forbedringsarbeidet ved sykehjemmet.

Vi vurderer også at Gargo sykehjem *delvis har oppfylt* forskriften § 4 bokstav c om å sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter innenfor fagfeltet og om internkontrollen. Vi legger vekt på at sykehjemmet har utarbeidet stillingsbeskrivelser, sjekklister, kontrollrutiner, arbeidsinstruks og faglige prosedyrer. Sykehjemmet har imidlertid ikke dokumentert at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter om sykehjemmets internkontroll.

Vi vurderer forskriften § 4 bokstav f om å skaffe oversikt i virksomheten hvor det er fare for svikt, som *delvis oppfylt*. Vi legger vekt på at det er utarbeidet et system for melding av avvik. Vi vurderer imidlertid at dokumentasjonen ikke viser hvordan systemet brukes for å skaffe oversikt over risikofaktorer i tjenestene.

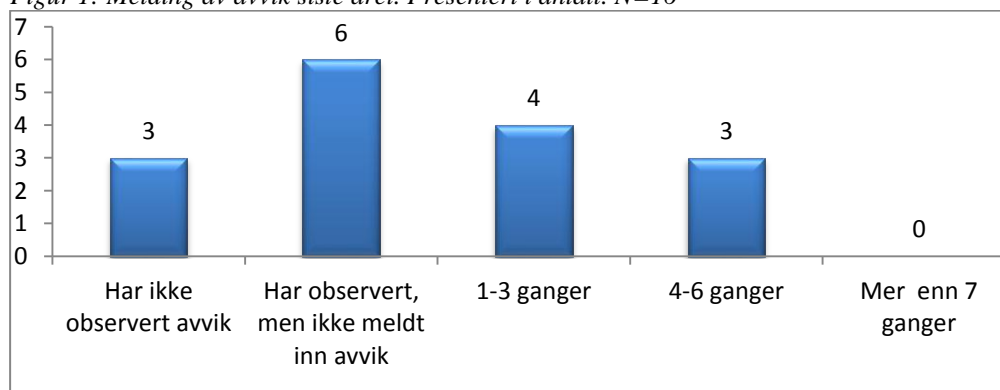
Øvrige krav i internkontrollforskriften, § 4 bokstav b, d, e, g og h, vurderer vi som *ikke oppfylt* fordi vi ikke har funnet dokumentasjon som er relevant for disse kravene.

4.1.3 Kartlegging blant de ansatte – melding om avvik

Avviksbehandling er en sentral del av et internkontrollsystem. I spørreundersøkelsen⁴⁹ til de ansatte stilte vi derfor noen spørsmål om avviksbehandling på sykehjemmet. Svarene kan gi en indikasjon på om de ansatte er kjent med internkontrollsystemet og/eller om tilbakemeldinger fra ansatte eller andre blir brukt til forbedring av tjenestene ved sykehjemmet.

På spørsmål om hvor mange ganger i løpet av de siste 12 måneder de ansatte har gitt skriftlig melding om avvik, fordelte svarene seg som følger:

Figur 1: Melding av avvik siste året. Presentert i antall. N=16

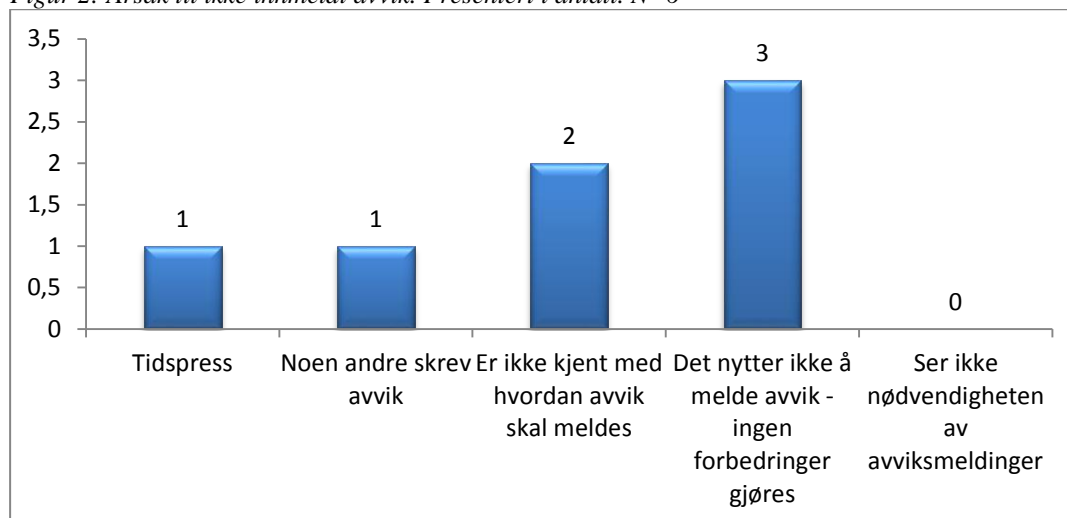
Spørsmål: I løpet av de siste 12 måneder, hvor mange ganger har du gitt skriftlig melding om avvik?

Figur 1 overfor viser at seks av de ansatte har svart at de har observert, men ikke meldt inn avvik. Det er tre ansatte som angir at de ikke har observert avvik, mens fire og tre ansatte angir at de har observert avvik henholdsvis 1-3 ganger og 4-6 ganger.

⁴⁹ Se rapportens kapittel 5.

Figur 2 nedenfor viser årsaker til at ansatte ikke meldte inn observerte avvik.

Figur 2: Årsak til ikke innmeldt avvik. Presentert i antall. N=6

Spørsmål: Hvorfor har du ikke meldt inn observerte avvik?

Det er få ansatte som har besvart spørsmålet om årsak til manglende melding av observert avvik, og vi kan derfor ikke generalisere fra resultatet. Figuren viser at flertallet av de som besvarte spørsmålet, enten ikke er kjent med hvordan avvik skal meldes eller de mener at det ikke nytter å melde avvik.

Tabell 1 nedenfor viser hvilke avvik som ifølge de ansatte som besvarte spørreundersøkelsen, oftest oppstår.

Tabell 1: Hvilke avvik oppstår oftest? Presentert i antall

Svaralternativer	Ansatte (N = 11)
Måltid	0
Sårstell	1
Pleie	6
Døgnrytme	1
Medisinering	6
Bemannning	7
Annet	5 ⁵⁰

Som årsak til manglende skriving av avvismeldinger forklarer styrer at ansatte muligens mangler kunnskap om hva som er avvik og at mange ved sykehjemmet mener at avviksskjemaet har vært vanskelig å bruke. Styrer foreller til revisjonen at det i den siste tiden har vært fokus på håndtering av avvik.

⁵⁰ Utagerende beboere, avvismeldingene blir ikke tatt alvorlig, manglende rapportskriving, temperaturavvik, feil på maskiner, utstyr.

4.2 Skriftlige prosedyrer for tjenestekvalitet ved Gargo sykehjem

Revisjonskriterier

Forskrift 27. juni 2003 nr. 792 om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og etter lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.

§ 3. Oppgaver og innhold i tjenestene

Kommunen skal etablere et system av prosedyrer som søker å sikre at:

- *tjenesteapparatet og tjenesteyterne kontinuerlig tilstreber at den enkelte bruker får de tjenester vedkommende har behov for til rett tid, og i henhold til individuell plan når slik finnes*
- *det gis et helhetlig, samordnet og fleksibelt tjenestetilbud som ivaretar kontinuitet i tjenesten*
- *brukere av pleie- og omsorgstjenester, og eventuelt pårørende/verge/hjelpeverge, medvirker ved utforming eller endring av tjenestetilbudet. Den enkelte bruker gis medbestemmelse i forbindelse med den daglige utførelse av tjenestene.*

For å løse de oppgaver som er nevnt foran skal kommunen utarbeide skriftlige nedfelte prosedyrer som søker å sikre at brukere av pleie- og omsorgstjenester får tilfredsstilt grunnleggende behov. Forskriften lister opp seksten punkter hva som bl.a. menes med grunnleggende behov.

Sosial- og helsedirektoratets veileder *Kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene. Veileder til forskrift i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven (IS-1201)*

Utarbeiding av systematiske, skriftlige prosedyrer, rutiner og retningslinjer er nødvendig for å kvalitetssikre tjenester. Et system av prosedyrer vil si at virksomheten dokumenterer hvordan kvalitetsforskriften overholdes. Prosedyrene skal være lett tilgjengelig både for de ansatte og for tilsynsmyndigheten. En prosedyre kan være alt fra en enkel sjekkliste, til en mer åpen beskrivelse av rammene for hvordan det skal legges til rette for individuelt tilpassede tjenester. I veilederen er det anbefalt at prosedyrene bør inneholde en beskrivelse av de formål, anvendelsesområdet og ansvar som skal sørge for at brukeren opplever respekt, forutsigbarhet og trygghet og får mulighet for ro og skjermet privatliv, samt opplever selvstendighet og styring av eget liv. I tillegg bør prosedyrene utfylles med mer spesifikke retningslinjer for hvordan brukerne får dekket fysiske og sosiale behov.

Sosial- og helsedirektoratets rundskriv om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene (I-13/97), del II: Veileder. Utfyllende kommentarer til forskriften og retningslinjene

Veilederen inneholder utfyllende kommentarer til forskriften og hva som ligger i de konkrete eksemplene på grunnleggende behov. Veilederens kommentarer fremgår av rapportens vedlegg 2.

4.2.1 Revisjonens funn

Revisjonen har undersøkt om Gargo sykehjem har rutiner og prosedyrer som nevnt i kvalitetsforskriften § 3 annet ledd, jf. anbefalinger i veileder IS-1201.

Revisjonen fant rutiner for tjenesten i sykehjemmets perm kalt *Rutineperm for 2. etg.* Vi gjengir relevante prosedyrer etter kvalitetsforskriften § 3 annet ledd i tabell 2 nedenfor. Av kolonnen lengst til venstre i tabell 2 fremgår eksempler på beboernes grunnleggende behov som skal sikres ivarettatt gjennom nevnte skriftlige prosedyrer. Revisjonens vurdering av hvorvidt dokumentasjonen tilfredsstiller hvert enkelt krav i forskriften, fremgår av kolonnen helt til høyre.

Tabell 2: Oversikt over dokumentasjon etter kvalitetsforskriften § 3

Revisjonskriterier: Med pleie- og omsorgstjenester som tilfredsstillende grunnleggende behov menes bl.a.:	Relevant dokumentasjon	Krav oppfylt
1) oppleve respekt, forutsigbarhet og trygghet i forhold til tjenestetilbudet	<ul style="list-style-type: none"> • Prosedyren personalets holdninger overfor beboerne • Prosedyrene for primærpleie, pleieplan, mottakelse av pasient 	Ja
2) selvstendighet og styring av eget liv		Nei
3) fysiologiske behov som tilstrekkelig næring (mat og drikke), variert og helsefremmende kosthold og rimelig valgfrihet i forhold til mat	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunens prosedyre <i>Visjon og målsetting PLO</i> inneholder konkrete mål for kjøkkenet og for maten som lages ved Gargo sykehjem • Prosedyre for mating av pasienter 	Delvis
4) sosiale behov som mulighet for samvær, sosial kontakt, fellesskap og aktivitet		Nei
5) følge en normal livs- og døgnrytme, og unngå uønsket og unødig sengeopphold		Nei
6) mulighet for ro og skjermet privatliv		Nei
7) få ivaretatt personlig hygiene og naturlige funksjoner (toalett)	<ul style="list-style-type: none"> • Prosedyre for vask og stell av pasient 	Delvis
8) mulighet til selv å ivareta egenomsorg	<ul style="list-style-type: none"> • Prosedyre for vask og stell av pasient, mating av pasienter, munnstell, primærpleie, pleieplan 	Delvis
9) en verdig livsavslutning i trygge og rolige omgivelser	<ul style="list-style-type: none"> • Prosedyre for pleie av alvorlig syke og døende pasienter 	Ja
10) nødvendig medisinsk undersøkelse og behandling, rehabilitering, pleie og omsorg tilpasset den enkeltes tilstand	<ul style="list-style-type: none"> • Prosedyre for utlevering av legemidler av andre enn sykepleier 	Delvis
11) nødvendig tannbehandling og ivaretatt munnhygiene	<ul style="list-style-type: none"> • Prosedyre for munnstell 	Delvis
12) tilbud tilrettelagt for personer med demens og andre som selv har vanskelig for å formulere sine behov		Nei
13) tilpasset hjelp ved måltider og nok tid og ro til å spise	<ul style="list-style-type: none"> • Prosedyre for mating av pasienter 	Delvis
14) tilpasset hjelp ved av- og påkledning		Nei
15) tilbud om eget rom ved langtidsopphold		Nei
16) tilbud om varierte og tilpassede aktiviteter		Nei

4.2.2 Revisors vurdering

Det fremgår av tabellen ovenfor hvilke krav revisjonen mener at Gargo sykehjem har oppfylt etter kvalitetsforskriften § 3 annet ledd strekpunktene 1 til 16. Etter revisjonens vurdering har sykehjemmet prosedyrer som omhandler de grunnleggende behovene nevnt i *strekpunktene 1 og 9*.

Revisjonens vurdering er videre at Gargo sykehjem har utformet prosedyrer som omhandler de grunnleggende behovene som nevnt i *strekpunktene 3, 7, 8, 10, 11 og 13*. Vi vurderer imidlertid at prosedyrene ikke fullt ut tilfredsstillende forskriftens krav til prosedyrer, jf. anbefalinger i IS-1201⁵¹.

Gargo sykehjem har ikke prosedyrer som søker å sikre beboernes behov nevnt i kvalitetsforskriften § 3 annet ledd *strekpunktene 2, 4-6, 12, 14-16*.

⁵¹ For mer informasjon om prosedyrer etter forskriften, se rapportens vedlegg 3.

Revisjonens samlede vurdering er på denne bakgrunn at Gargo sykehjem har utarbeidet få prosedyrer som søker å sikre at brukerne får tilfredsstillende grunnleggende behov, jf. kvalitetsforskriften § 3.

4.3 Konklusjon

Gargo sykehjem har ikke et internkontrollsystem i henhold til forskrift om internkontroll i helse- og sosialtjenesten §§ 4 og 5. Sykehjemmet har ikke utarbeidet et system av prosedyrer i henhold til forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene § 3.

Revisjonens konklusjon er at Kvæningen kommune ikke har tilstrekkelige rutiner og systemer for sikring av kvalitet på sykehjemmets tjenester.

5 OPPLEVD KVALITET PÅ SYKEHJEMMETS TJENESTER

5.1 Generelt om funnene fra spørreundersøkelse og intervju

I denne delen av rapporten presenterer vi funn fra intervjuene og spørreundersøkelsene. Omfanget av spørsmål var større i spørreundersøkelsen til de ansatte og de pårørende, enn i intervjuene av beboerne. Dette henger sammen med at intervjusituasjonen er langt mer krevende enn å sende ut spørreskjema. Fordelen med intervjusituasjonen er at det gir store muligheter for fleksibilitet og oppfølgingsspørsmål ved behov. På den andre siden gir spørreskjemaet mulighet for å nå flere respondenter og en enklere kategorisering av svar. Et spørreskjema ivaretar også anonymiteten til respondentene på en annen måte enn intervjuet, og undersøkelser viser at respondenter er tilbøyelige til å være mer kritiske i spørreundersøkelser enn i intervju.

Beboerne som vi snakket med, ga inntrykk av å være fornøyde med situasjonen og hadde lite eller ingenting å klage på. I lignende undersøkelser som revisjonen har gjennomført, har vi gjort samme erfaring: Mange eldre ser ingen grunn til å klage, eller oppgir at de *ikke liker* å klage. Det siste betyr ikke at beboerne *ikke* er fornøyde, men det kan være greit å være oppmerksom på dette forholdet i gjennomgangen av funn. I dette ligger også en betraktning om at respondenter er mer tilbøyelige til å svare positivt i et intervju enn gjennom et spørreskjema. I møtet med beboerne søkte vi å motvirke dette ved å understreke at informasjonen skulle behandles konfidensielt. Vi understreket også at rapporten ble gjennomført på oppdrag fra politikerne i kommunen, og at det var viktig at de svarte så ærlig som mulig med tanke på å få videreformidlet eventuelle forbedringsområder. Vi stilte også oppfølgingsspørsmål for å få belyst utsagn fra beboerne.

Strukturen i spørreskjemaene gjorde det mulig for ansatte og pårørende å gi en vurdering av hvordan de opplever kvaliteten på ulike områder, samt peke på forbedringsområder. I undersøkelsen var det mulig å svare på følgende tre måter:

1. Respondenten velger ulike pre-definerte svaralternativer.
2. Respondenten verdisetter sin mening på en skala fra 1 til 4, der 1 betyr *i svært liten grad* og 4 betyr *i svært stor grad*. Her var det også mulig å svare *vet ikke*.
3. Respondenten skriver inn kommentarer i fritekst (*tillegskommentarer*).

Svarene er i hovedsak gjengitt i diagrammer. I diagrammene refererer vi til N , som er lik antallet pårørende eller ansatte som har svart på det aktuelle spørsmålet. Vi refererer også gjennomsnittsskårene for svarene fra pårørende og ansatte. Vi kommenterer tilfeller der andelen respondenter som har svart *vet ikke*, er høy. Spørsmålet som de ansatte og pårørende fikk i spørreskjemaet, er gjengitt under det enkelte diagrammet.

I presentasjonen vier vi spesiell oppmerksomhet til funn som indikerer områder med størst forbedringspotensial, og områder hvor svarene fra pårørende og ansatte skiller seg mest fra hverandre. På en skala fra 1 (*i svært liten grad*) til 4 (*i svært stor grad*), betrakter vi en gjennomsnittsskår på under 3 som en noe negativ vurdering. Og jo nærmere 1 – dess dårligere resultat. Gjennomsnittsskår på over 3 vurderer vi som bra, og jo nærmere 4 – dess bedre.

Sammen med funnene fra Gargo sykehjem presenterer vi også gjennomsnittsskårene for pårørende på landsbasis, som vi har hentet fra *bedrekommune.no*. Det finnes ikke et tilsvarende landsgjennomsnitt for ansatte. Enkelte variasjoner i spørsmålsformuleringene til ansatte og pårørende både i revisjonens undersøkelse og i *bedrekommune* sin undersøkelse, gjør at ikke alle

områder er direkte sammenlignbare. Sammenstillingen gir likevel en indikasjon på likheter og ulikheter i ansattes og pårørendes vurderinger. Vi har avgrenset sammenstillingen til de områdene hvor det finnes sammenlignbare data. Videre oppsummerer vi kommentarer fra intervjuer med beboerne, samt tilleggskommentarer som pårørende og ansatte ga i spørreundersøkelsen.

Funnene i undersøkelsen er kategorisert og presenteres i følgende områder (se rapportens kapittel 5.3.1 til 5.3.6):

1. *Tilfredshet (resultat for brukeren)*
2. *Brukermedvirkning*
3. *Trivsel*
4. *Respektfull behandling*
5. *Tilgjengelighet*
6. *Informasjon*

For hver kategori er det flere ulike spørsmål, og vi presenterer resultatet av svarene for hvert enkelt spørsmål i separate diagrammer.

5.2 Om respondentene

Vi ba respondentene besvare enkelte innledende spørsmål om deres bakgrunn. Formålet var blant annet å ha mulighet for å fremheve eventuelle forskjeller i svar. Vi vurderer imidlertid at det var for få respondenter til at vi kan skille på hvilke respondenter innenfor gruppen av ansatte og pårørende som svarte hva. I dette kapitlet fremgår de opplysningene vi kan gi om respondentene uten at de kan identifiseres.

Ansatte

Tabell 1 viser hvor lenge respondentene har vært ansatt ved Gargo sykehjem. De ansatte ble i spørreskjemaet bedt om å krysse av for hvilken stilling de har ved sykehjemmet. Vi gjengir ikke andelen eller antallet svar fra den enkelte stillingskategori her fordi vi fikk få svar fra de ansatte. Stillingskategorier som er representert, er *avdelingsleder*, *sykepleier*, *hjelpepleier* og *assistent*. Gargo sykehjem har i tillegg *helsefagarbeidere*, men ingen av respondentene har krysset av for det alternativet. De ansatte ble også bedt om å krysse av for hvilken avdeling ved Gargo de arbeider på. Svarene viste at flere av respondentene arbeider på mer enn én avdeling, og det er derfor ikke mulig å skille svarene avdelingsvis⁵².

Tabell 1: Respondentenes ansettelsestid ved Gargo

Alternativer	Andel i prosent	Antall
Under 1 år	31,3 %	5
1 – 5 år	12,5 %	2
6 – 10 år	18,8 %	3
Over 10 år	37,5 %	6
Totalt		16

⁵² Dette er viktig også for å ivareta anonymiteten til respondentene.

Pårørende

To av de 15 pårørende som besvarte spørreundersøkelsen, har krysset av for at de er *ektefelle/tidligere samboer* til beboer ved Gargo sykehjem. Åtte respondenter er *barn* av beboer ved Gargo sykehjem, og tre og to respondenter har krysset av for henholdsvis alternativene *annet slektskap* og *annen tilknytning*. Pårørende fra alle de tre avdelingene ved Gargo; *sykestua, skjermet avdeling* og *sykehjemmet*, er representert i undersøkelsen.

Beboerne

Vi gjennomførte intervju samtaler med fire av beboerne ved sykehjemmet. For å ivareta anonymiteten kan vi ikke opplyse om hvilken avdeling respondentene bor på, alder eller kjønn.

5.3 Gjennomgang av svar fra ansatte, pårørende og beboere

5.3.1 Tilfredshet (resultat for beboeren)

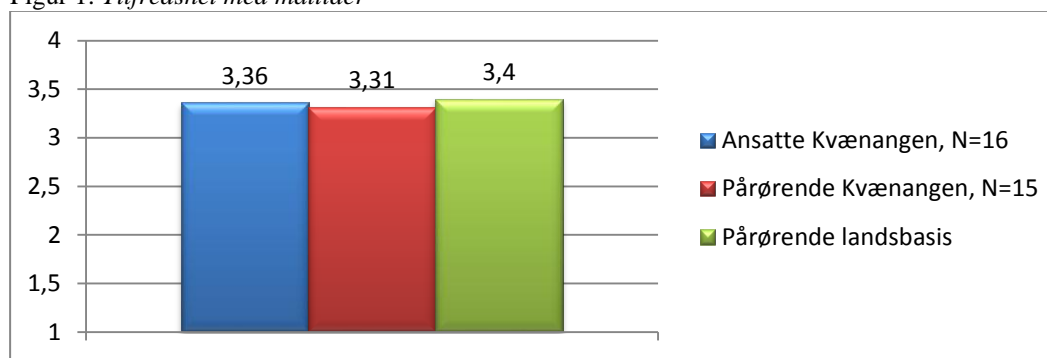
Til temaet *tilfredshet* stilte vi spørsmål knyttet til mat og måltider, hjelp til personlig hygiene, medisinsk behandling og tannlege, aktivisering og mulighet for privatliv.

Som grafene (figur 1-5) nedenfor viser, er det ikke merkbare forskjeller i hvor stor grad ansatte og pårørende ved Gargo sykehjem opplever at beboerne er tilfreds med *mat og måltider, hjelp til personlig hygiene* og *medisinsk behandling*. Området *tilfredshet med aktivitetstilbud* får dårlig gjennomsnittsskår fra både ansatte og pårørende. Det er størst forskjell på svarene fra ansatte og pårørende når det gjelder *mulighet for privatliv*.

Måltider

Figur 1 viser at både ansatte og pårørende opplever at beboerne er fornøyde med måltidene ved Gargo sykehjem. For pårørende ser vi at gjennomsnittsskåren ligger marginalt under resultatet for landsgjennomsnittet.

Figur 1: *Tilfredshet med måltider*

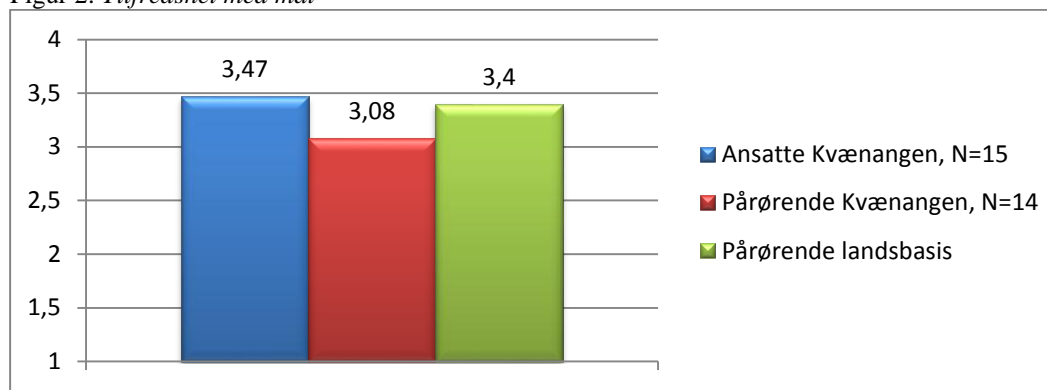
Spørsmål: I hvor stor grad opplever du at beboerne er fornøyd med måltidene?

- 43,8 % av de ansatte mener beboerne *i svært stor grad* er fornøyd med måltidene
- 26,7 % av de pårørende svarer det samme

Mat

Figur 2 viser at de ansatte ved Gargo i større grad enn pårørende opplever at beboerne er fornøyd med maten de får. Resultatet for pårørende ved Gargo ligger lavere enn resultatet for pårørende på landsbasis.

Figur 2: Tilfredshet med mat

Spørsmål: I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) er fornøyd med maten de (han/hun) får?

- 53,3 % av de ansatte mener beboerne i *svært stor grad* er fornøyd med maten de får servert
- Av de pårørende svarte 28,6 % likelydende

I spørreundersøkelsen ba vi ansatte og pårørende om å påpeke eventuelle forbedringsområder knyttet til mat og måltider. I tabellen nedenfor presenterer vi de ulike svaralternativene og antall ansatte og pårørende som krysset av for de enkelte alternativene. Det var mulig å krysse av på flere alternativer. Tabell 2 viser at flere ansatte enn pårørende påpekte forbedringsområder. Det er ingen som har krysset av for alternativet *mer mat*. Syv og fem ansatte har krysset av for henholdsvis *mer tid til å spise* og *mindre forstyrrelser fra omgivelsene under måltidene*. Tre av de pårørende har krysset av for alternativet *variasjon i kosten*.

Tabell 2: Forbedringsområder knyttet til måltider og mat

Svaralternativer	Ansatte (N=16)	Pårørende (N=10)
Smaken på maten	0	2
Mer mat	0	0
Flere måltider	3	1
Variasjon i kosten	2	3
Mer tid til å spise	7	1
Mindre forstyrrelser fra omgivelsene under måltidene	5	1

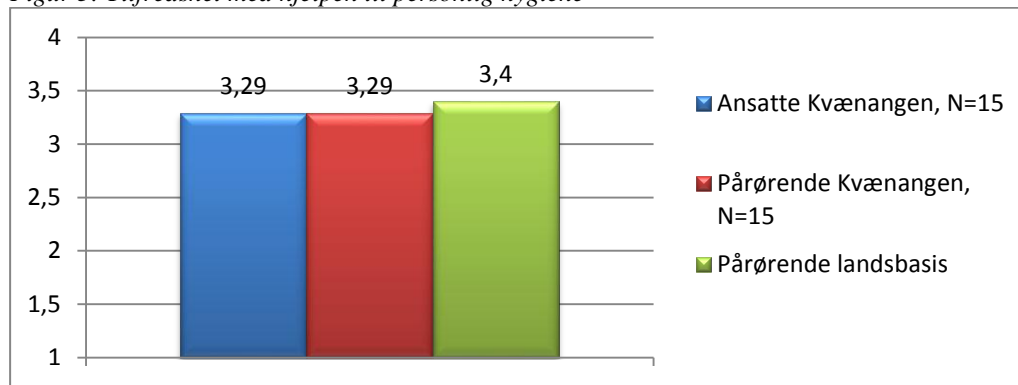
Kommentarer fra beboerne

Beboerne, som vi snakket med, er fornøyd med maten. Revisjonen fikk opplyst at det kan være litt smakløs mat. Én beboer forteller til revisjonen at pålegget er kjedelig.

Hjelp til personlig hygiene

Figur 3 nedenfor viser at ansatte og pårørende i like stor grad opplever at beboerne er fornøyd med hjelpen til personlig hygiene. Gjennomsnittsskåren er 3,29 fra både ansatte og pårørende. Forskjellen mellom pårørende ved Gargo og pårørende på landsbasis er marginal.

Figur 3: Tilfredshet med hjelpen til personlig hygiene

Spørsmål: I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) er fornøyd med hjelpen til personlig hygiene?

- Av de ansatte er det 40 % som mener beboerne er *svært fornøyd* med hjelpen de får med sin personlige hygiene
- 46,7 % av de pårørende opplever at beboeren i *svært stor grad* er fornøyd med hjelpen til personlig hygiene

I spørreundersøkelsen krysset 16 ansatte og 10 pårørende av for mulige forbedringsområder knyttet til hjelp til personlig hygiene. Tabell 3 nedenfor viser at samme antallet ansatte og pårørende (fire) har krysset av for *oftere hjelp til munnhygiene*. På de øvrige alternative forbedringsområdene ser vi at fem og fire ansatte påpeker henholdsvis *oftere hjelp til å gå på toalettet* og *personalet bør forklare bedre når de hjelper beboeren*. Fire pårørende har krysset av på alternativet *oftere hjelp til å vaske seg*.

Tabell 3. Forbedringsområder knyttet til hjelp til personlig hygiene

Svaralternativer	Ansatte (N=16)	Pårørende (N=10)
Oftere hjelp til å vaske seg	1	4
Oftere hjelp til å gå på toalettet	5	2
Oftere hjelp til munnhygiene	4	4
Personalet bør forklare bedre når de hjelper beboeren	4	1
Oftere vask av klær	0	0
Oftere stell av håret	3	3

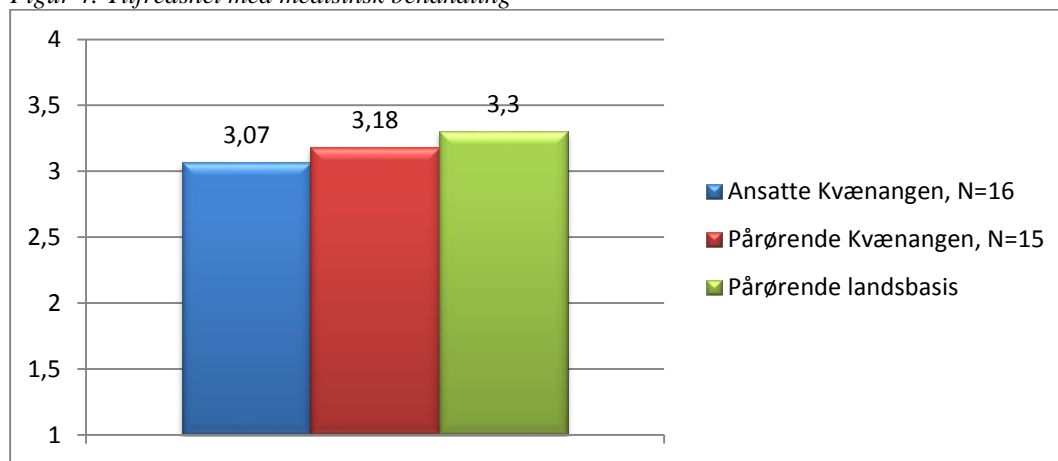
Kommentarer fra beboerne

Beboerne som vi snakket med, mener at de får nok hjelp til personlig hygiene.

Medisinsk behandling

Figuren nedenfor viser at de ansatte ved Gargo sykehjem i noe mindre grad enn pårørende opplever at beboerne er fornøyd med den medisinske behandlingen de får. Det er liten forskjell på resultatet fra ansatte og pårørende. For begge gruppene ligger gjennomsnittsskåren litt under gjennomsnittsskåren for pårørende på landsbasis.

Figur 4: Tilfredshet med medisinsk behandling

Spørsmål: I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) er fornøyd med den medisinske behandlingen de (han/hun) får?

- Av de ansatte mener 25 % at beboerne i *svært stor grad* er fornøyd med den medisinske behandlingen de mottar
- 26,7 % av de pårørende opplever at beboerne i *svært stor grad* er fornøyd med den medisinske behandlingen, mens 26,7 % svarer *vet ikke* på spørsmålet

På spørsmål om det er noen forbedringsområder knyttet til medisinsk behandling, krysset syv ansatte av for alternativet *oftere vurdert om medisineringen er korrekt/god* og fem ansatte krysset av for *mer/bedre informasjon om medisinen beboerne får*. For pårørende viser tabellen nedenfor at ingen svaralternativer peker seg særskilt ut.

Tabell 4: Forbedringsområder knyttet til medisinsk behandling

Svaralternativer	Ansatte (N=16)	Pårørende (N=10)
Mer/bedre informasjon om medisinen beboerne får	5	1
Mer regelmessig medisinerings	1	2
Oftere vurdert om medisineringen er korrekt/god	7	2

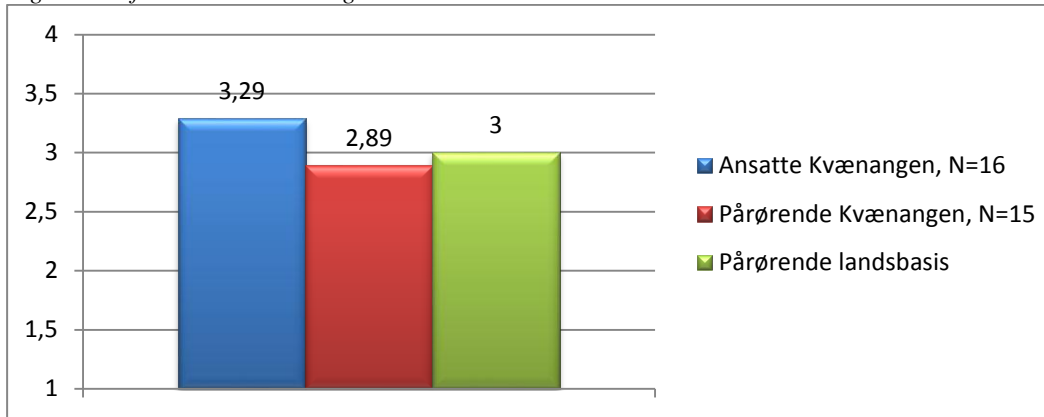
Kommentarer fra beboerne

Beboerne som vi snakket med, forteller at de er fornøyd med legetilbudet og den medisinske behandlingen.

Tannlege

Figuren nedenfor viser at ansatte i større grad enn pårørende på Gargo og på landsbasis opplever at beboerne er fornøyd med muligheten for å komme til tannlege. Det er imidlertid mange pårørende som svarer *vet ikke* på spørsmålet om muligheten for å komme til tannlege.

Figur 5: Tilfredshet med tannlegetilbud

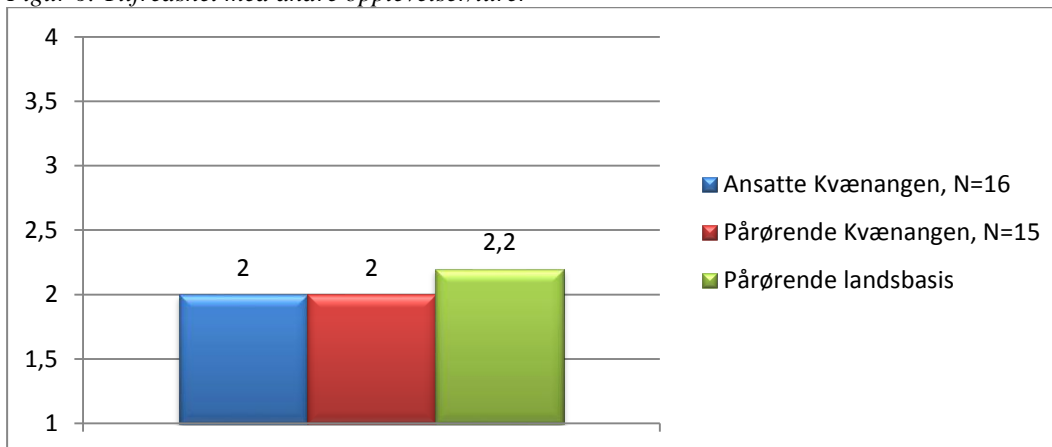
Spørsmål: *I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) er fornøyd med muligheten for å komme til tannlege?*

- Halvparten av de ansatte oppfatter at beboerne *i svært stor grad* er fornøyd med muligheten for å komme til tannlege
- Det samme mener 13,3 % av de pårørende
- 6,7 % av de pårørende svarer at de opplever at beboeren *i svært liten grad* er fornøyd med muligheten for å komme til tannlegen
- Hele 40 % av de pårørende svarer *vet ikke* på spørsmålet

Aktivisering

Blant spørsmålene i spørreskjemaet som omhandlet tilfredshet, fikk området aktivisering dårligst gjennomsnittsskår. Aktivisering omhandler i vår undersøkelse *tilfredshet med andre opplevelser/turer* (figur 6-8) og *tilfredshet med aktivitetstilbud* (figur 9-11). Figur 6 tilsier at både ansatte og pårørende ved Gargo sykehjem opplever at beboerne er lite fornøyd med *muligheten for andre opplevelser og turer*. Dette området får dårlig gjennomsnittsskår også på landsbasis.

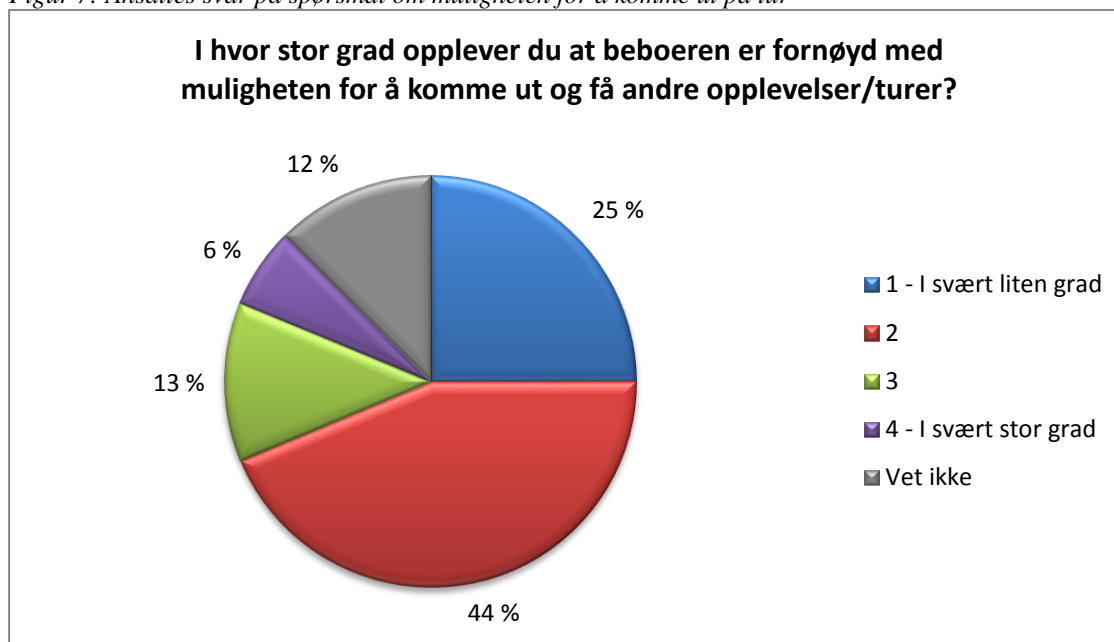
Figur 6: Tilfredshet med andre opplevelser/turer

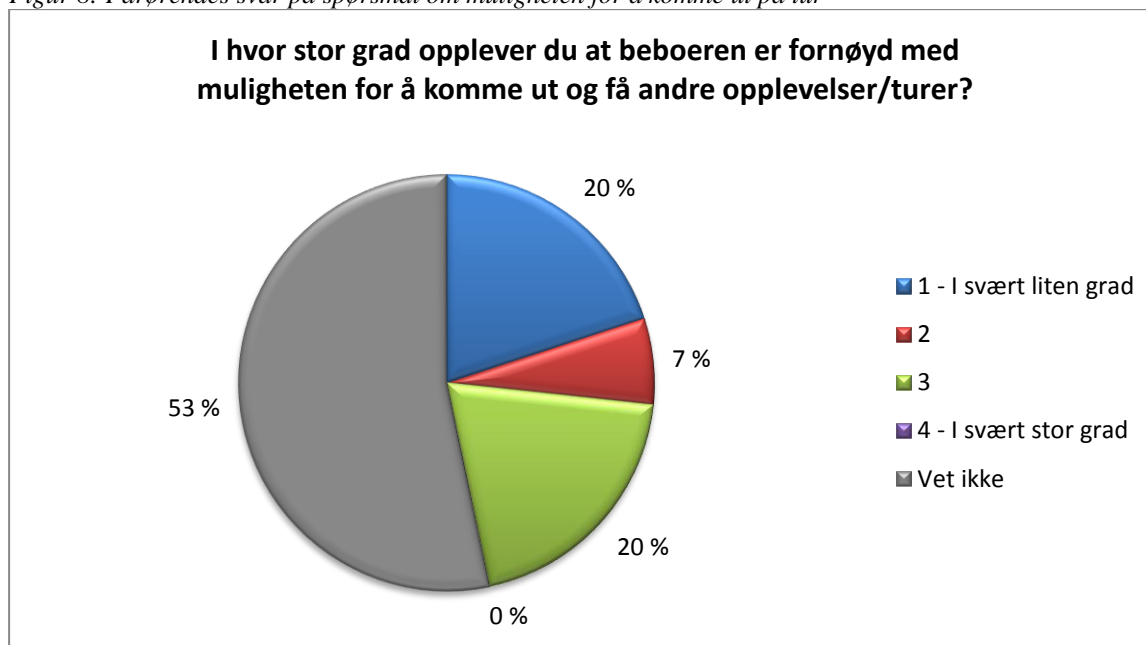
Spørsmål: *I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) er fornøyd med muligheten for å komme ut og få andre opplevelser/turer?*

I figur 7 og 8 nedenfor viser vi i detalj i hvor stor grad henholdsvis de ansatte og pårørende opplever at beboerne er fornøyd med muligheten for å komme ut på tur.

Figur 7: Ansattes svar på spørsmål om muligheten for å komme ut på tur

Figur 8: Pårørendes svar på spørsmål om muligheten for å komme ut på tur

- 6 % av de ansatte mener beboerne *i svært stor grad* er fornøyd med muligheten de har for å få andre opplevelser/komme ut på tur. Ingen av de pårørende mener det samme, men 20 % av de pårørende har gitt karakteren 3 og 7 % gir 4.
- Hele 25 % av de ansatte og 20 % av de pårørende mener at beboerne *i svært liten grad* er fornøyd med tilbudet

- 53 % av de pårørende svarer at de *ikke vet* i hvor stor grad beboeren er fornøyd med muligheten for å komme ut og få andre opplevelser/turer

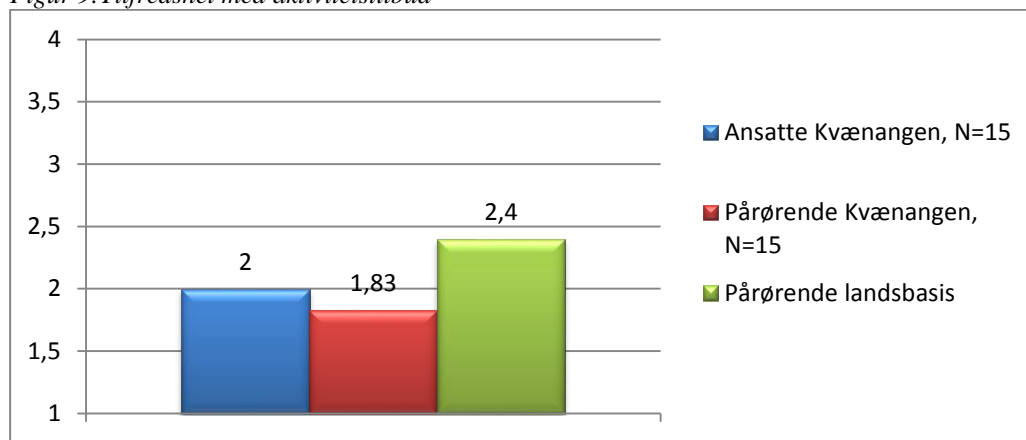
Tabell 5 viser hvilke forbedringsområder tilknyttet aktivisering som respondentene krysset av for i undersøkelsen. Tabellen viser at flertallet av de ansatte som besvarte spørreundersøkelsen, mener at mulige forbedringsområder er *oftere mulighet til å gjøre dagligdagse gjøremål* og *oftere nye opplevelse/turer*. Flertallet av de pårørende som har svart, krysset av for sistnevnte forbedringsområde.

Tabell 5: Forbedringsområder tilknyttet turer

Svaralternativer	Ansatte (N=16)	Pårørende (N=10)
Oftere mulighet til å gjøre dagligdagse gjøremål	7	2
Oftere nye opplevelser/turer	8	6
Lengden på turene	1	0
Mer behagelige fremkomstmiddel bør benyttes på turene	0	0

Av figur 9 ser vi at både ansatte og pårørende opplever at beboerne er lite fornøyd med *aktivitetstilbudet* der de bor. Pårørende opplever i mindre grad enn de ansatte at beboerne er fornøyd, og gjennomsnittsskåren for pårørende ved Gargo sykehjem ligger betydelig lavere enn for pårørende på landsbasis.

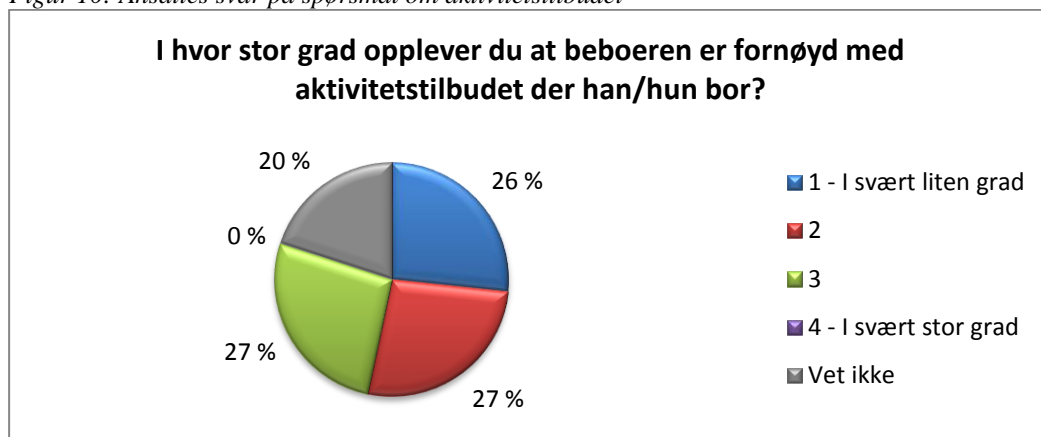
Figur 9: Tilfredshet med aktivitetstilbud

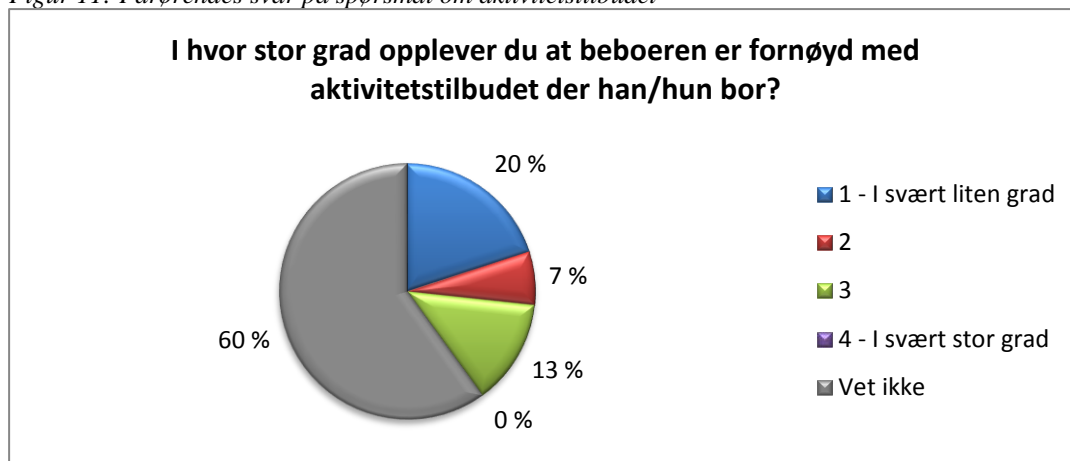
Spørsmål: I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) er fornøyd med aktivitetstilbudet der de (han /hun) bor?

I figur 10 og 11 nedenfor viser vi hvordan svarene fra henholdsvis ansatte og pårørende fordeler seg på spørsmålet om tilfredshet med aktivitetstilbudet.

Figur 10: Ansattes svar på spørsmål om aktivitetstilbudet

Figur 11: Pårørendes svar på spørsmål om aktivitetstilbudet

- Ingen ansatte eller pårørende mener beboerne er *svært fornøyd* med aktivitetstilbudet der de bor
- 26,7 % av de ansatte og 20 % av de pårørende mener beboerne *i svært liten grad* er fornøyd med aktivitetstilbudet på Gargo sykehjem
- Hele 60 % av de pårørende svarer at de *ikke vet* i hvor stor grad beboerne er fornøyd med aktivitetstilbudet ved Gargo sykehjem

Kommentarer fra beboerne

Beboerne vi snakket med, svarer at det ikke finnes så mye aktivitetstilbud på sykehjemmet, men at det ikke har noen betydning. Beboerne forteller til revisjonen at de ikke har ønske om aktivitet på dagtid.

Kommentarer fra administrasjonen

Styrer ved sykehjemmet blir ikke overrasket over at området *aktivisering* får dårlig gjennomsnittsskår. Sykehjemmet har en aktivitør i 50 % stilling, men ansatte ved sykehjemmet har i liten grad benyttet seg av denne ressursen, og aktivitøren har vært lite synlig. Det har imidlertid skjedd en endring på dette området den siste tiden. Det har vært mer fokus på å skape aktiviteter for beboerne. Aktivitet er blitt tema på møtene, og det har kommet i stand et bedre samarbeid enn tidligere mellom avdelingene og kjøkkenet. Aktivitøren har også iverksatt ulike prosjekter. Styrer ved sykehjemmet trekker fram det såkalte frokostprosjektet, som har hatt god

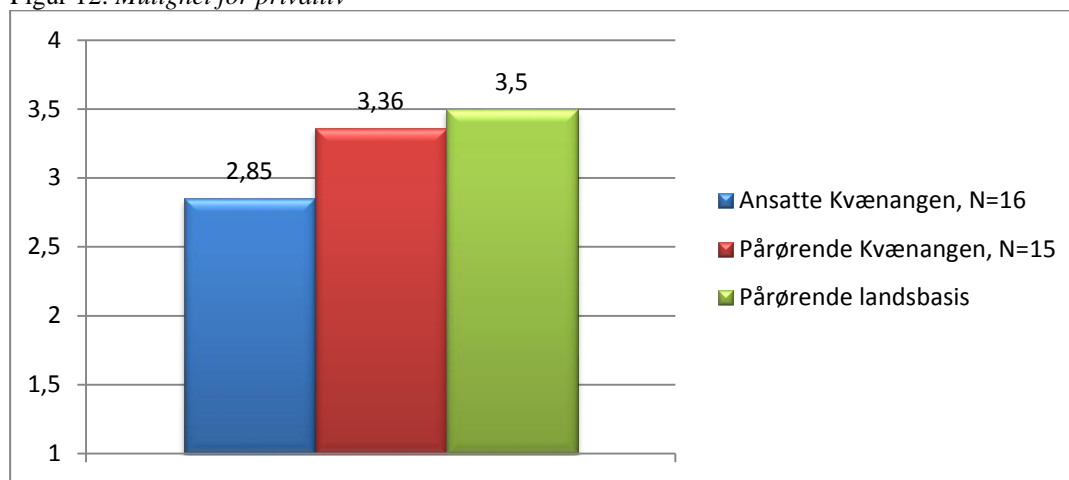
effekt på enkelte av pasientene. Frokostprosjektet innebærer at det serveres felles frokost til alle på sykestua, slik at de slipper å spise på hallen. Av øvrige aktiviteter opplyser styrer at aktiviteten leier bøker og filmer til beboerne og oppfordrer dem til å lese. Det er også iverksatt et samarbeid mellom sykehjemmet, psykiatritjenesten og hjemmetjenesten om å lage et drivhus.

Sykehjemmet har ikke egen bil, men på sommeren får beboerne mulighet til å dra på tur i området.

Muligheten for privatliv

Figur 12 viser at ansatte og pårørende har ulik opplevelse av om beboerne er fornøyd med muligheten for privatliv. Gjennomsnittsskåren fra pårørende er bra, men fra ansatte er resultatet mindre bra.

Figur 12: *Mulighet for privatliv*

Spørsmål: *I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) er fornøyd med muligheten for privatliv/å være alene?*

- Mens 12,5 % av de ansatte mener beboerne er *svært lite fornøyd* med muligheten for privatliv/å være alene, mener 25 % at de er *svært fornøyd*
- 40 % av de pårørende opplever at beboeren i *svært stor grad* er fornøyd med den muligheten han/hun har til privatliv/å være alene
- 26,6 % av de pårørende svarer at de *ikke vet* hvor fornøyd beboeren er

Tabell 6 viser forbedringsområder i tilknytning til muligheten for å være alene.

Tabell 6: *Forbedringsområder tilknyttet mulighet for å være alene*

Svaralternativer	Ansatte (N=16)	Pårørende (N=10)
Tryggere omgivelser når beboerne er alene	2	0
Oftere mulighet til å være alene	4	1

Kommentarer fra administrasjonen

Styrer ved sykehjemmet forteller til revisjonen at den dårlige gjennomsnittsskåren for ansatte kan ha sammenheng med at de ansatte ønsker at sykehjemmet var bedre tilrettelagt for å gi mulighet for privatliv. Mange pasienter sitter i en stor felles stue, og det er ifølge styrer ønskelig med flere små stuer.

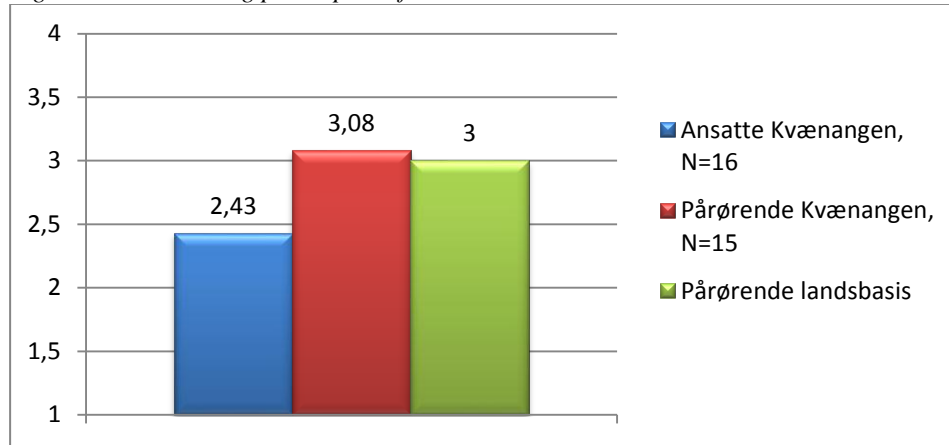
5.3.2 Brukermedvirkning

Spørsmålene om brukermedvirkning omhandler medvirkning på *tidspunkt for måltider, døgnrytme* og *type hjelp* beboer skal ha. Som grafene (figur 13-15) nedenfor viser, opplever de ansatte i mindre grad enn pårørende at beboerne får medvirke på de nevnte områdene.

Måltider

Figur 13 indikerer at ansatte vurderer beboernes mulighet til å medvirke på tidspunktet for måltider som ikke særlig bra. Pårørende gir en mer positiv vurdering på dette spørsmålet, og gjennomsnittsskåren for pårørende ved Gargo er høyere enn for pårørende på landsbasis.

Figur 13: Medvirkning på tidspunkt for måltider

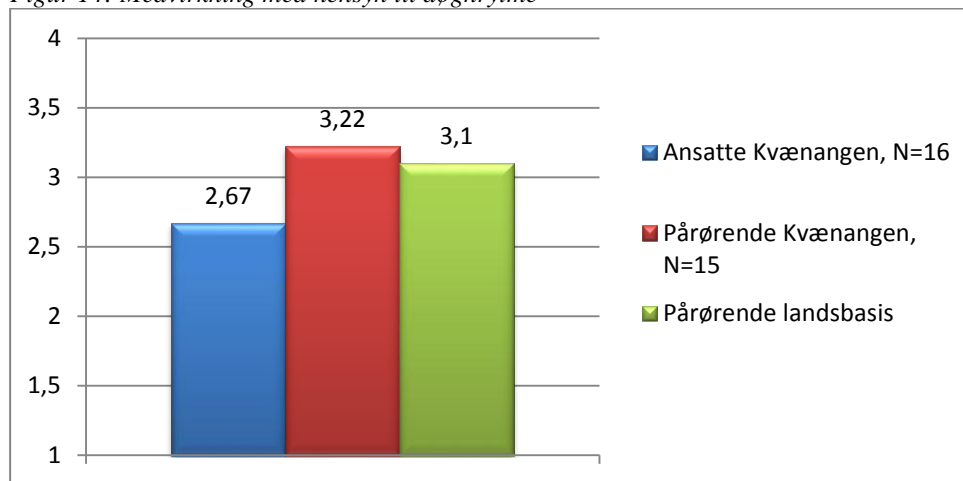
Spørsmål: I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) får bestemme når de (han/hun) skal spise?

- På spørsmål om i hvilken grad de ansatte opplever at beboerne får bestemme når de skal spise, svarer 18,8 % *i svært liten grad* og like stor andel svarer *i svært stor grad*
- Mens 40 % av de pårørende svarer at de opplever at beboeren *i svært stor grad* er fornøyd muligheten de har til å bestemme når de skal spise, opplever 6,7 % at beboeren er *svært lite fornøyd*

Døgnrytme

Figur 14 viser at pårørende og ansatte gir ulik vurdering av beboernes mulighet til å medvirke med hensyn til døgnrytme. Gjennomsnittsskåren fra pårørende ved Gargo er bra og høyere enn for pårørende på landsbasis, mens ansatte gir en noe mindre bra vurdering av muligheten for medbestemmelse på dette området. Andelen pårørende som har svaret *vet ikke* på dette spørsmålet, er høy.

Figur 14: Medvirkning med hensyn til døgnrytme

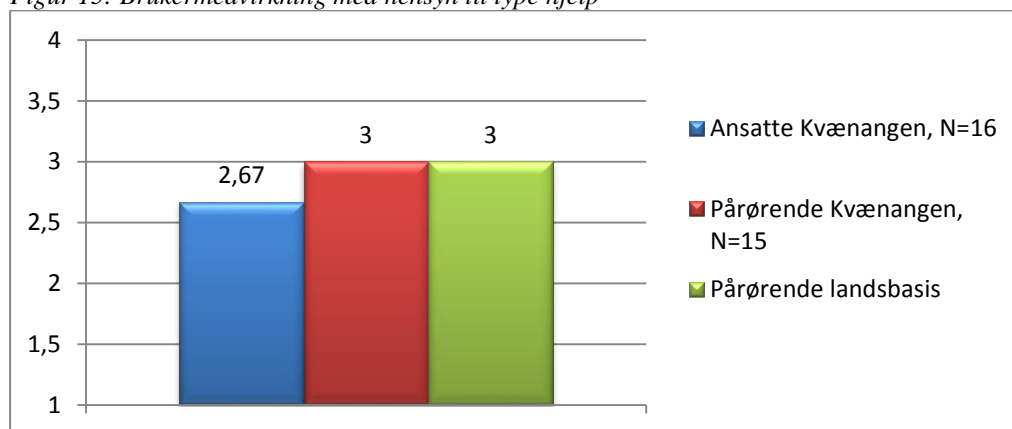
Spørsmål: *I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) får bestemme når de skal (han/hun) legge seg og stå opp?*

- Mens 18,8 % av de ansatte mener beboerne *i svært liten grad* får bestemme når de skal legge seg og stå opp, svarer 31,3 % at de oppfatter at beboerne *i svært stor grad* får bestemme det
- Det er 25 % av de ansatte og 40 % av de pårørende som velger svaralternativet *vet ikke*
- 26,7 % av de pårørende opplever at beboeren *i svært stor grad* er fornøyd med den muligheten de har til å bestemme når de skal legge seg og stå opp

Type hjelp

Figur 15 indikerer at ansatte opplever at beboernes mulighet til å medvirke ved avgjørelsen av hvilke type hjelp de skal ha, ikke er særlig stor. Pårørende gir en høyere gjennomsnittsskår enn ansatte, men andelen pårørende som svarer *vet ikke*, er veldig høy.

Figur 15: Brukermedvirkning med hensyn til type hjelp

Spørsmål: *I hvor stor grad opplever du at beboerne (beboeren) får bestemme hvilken hjelp de (han/hun) skal ha?*

- 18,8 % av de ansatte oppfatter at beboerne *i svært stor grad* kan få bestemme hvilken hjelp de skal motta
- Det er 12,5 % av de ansatte som mener beboerne *i svært liten grad* får bestemme hvilken hjelp de skal motta
- 25 % av de ansatte svarer *vet ikke* på dette spørsmålet.
- 46,7 % av de pårørende svarer *vet ikke*
- 13,3 % av de pårørende svarer at de opplever at beboeren *i svært stor grad* får bestemme hvilken hjelp de skal ha

I spørreundersøkelsen ba vi respondentene om å skrive opp eventuelle områder tilknyttet brukervedvirkning som de mener bør bli bedre. Vi fikk følgende kommentarer fra pårørende og ansatte:

Pårørende:

- «Ettersom vi ikke har anledning til å besøke beboer så ofte kunne vi ønske oss opplysning om hva som skjer fra tid til annen»
- «Bedre bemanning»

Ansatte:

- «Bedre tid til å lytte til pasientene. Ønsker å prate med pasientene.»
- «Dagligdagse gjøremål, utflukter/turer»
- «Må tas med på råd»

Kommentarer fra administrasjonen

Ifølge styrer stemmer resultatene fra spørreundersøkelsen med hennes inntrykk av hva de ansatte mener om beboernes mulighet til å påvirke tjenestetilbudet. Styrer har oppfattet at ansatte kan føle at dagene blir for regulert av rutinene. De ansatte prøver imidlertid å tilrettelegge dersom beboerne har spesielle ønsker.

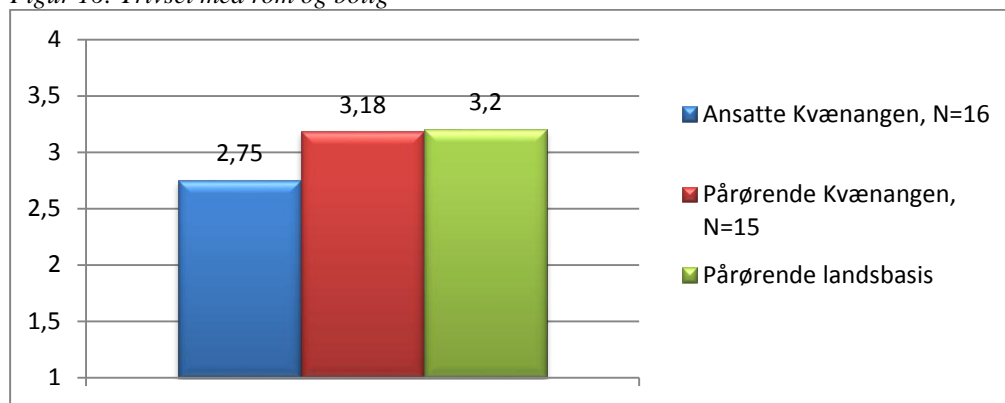
5.3.3 Trivsel og trygghet

Spørsmålene om trivsel er knyttet til *trivsel med rom og bolig*, med *andre beboere og personalet* ved sykehjemmet. Vi ba også respondentene vurdere deres opplevelse av om beboerne føler seg *trygge*. På alle områdene gir pårørende ved Gargo en mer positiv vurdering enn ansatte. Gjennomsnittsskårene fra pårørende ligger over 3.

Rom

Ansatte ved Gargo sykehjem gir en mindre god vurdering enn pårørende av om beboerne trives på rommet. Gjennomsnittsskåren for de pårørende ligger ganske likt med gjennomsnittsskåren for pårørende på landsbasis.

Figur 16: Trivsel med rom og bolig

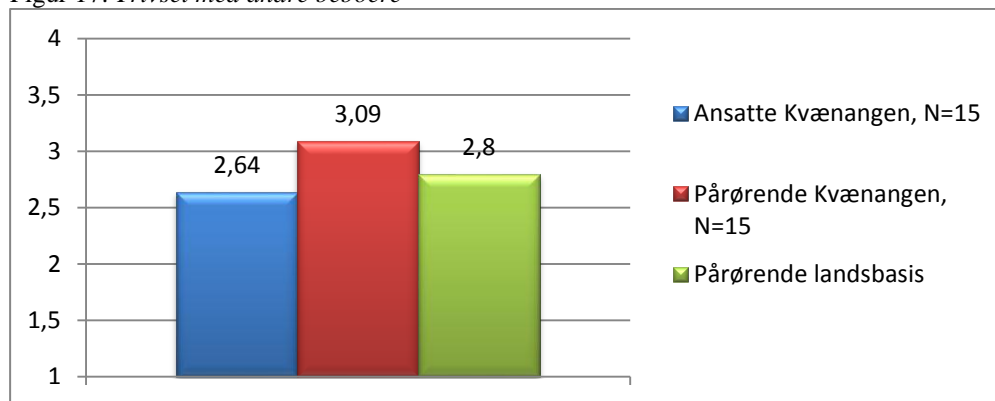
Spørsmål: I hvor stor har du inntrykk av at beboerne (beboeren) trives på rommet/boligen de (han/hun) bor i?

- Det er 25 % av de ansatte som svarer at de *ikke vet* i hvor stor grad beboerne trives på rommet de bor
- 12,5 % av de ansatte mener at beboerne trives *i svært stor grad*
- Mens 26,7 % av de pårørende svarer at de har inntrykk av at beboeren *i svært stor grad* trives på rommet han/hun bor i, svarer 6,7 % at beboeren *i svært liten grad* trives på rommet sitt
- 26,7 % av de pårørende svarer her *vet ikke*

Trivsel med andre på sykehjemmet

Figur 17 indikerer at ansatte opplever at beboerne i noe mindre grad trives sammen med andre beboere. Pårørende gir en bra vurdering, og gjennomsnittsskåren fra pårørende ved Gargo er høyere enn for pårørende på landsbasis.

Figur 17: Trivsel med andre beboere

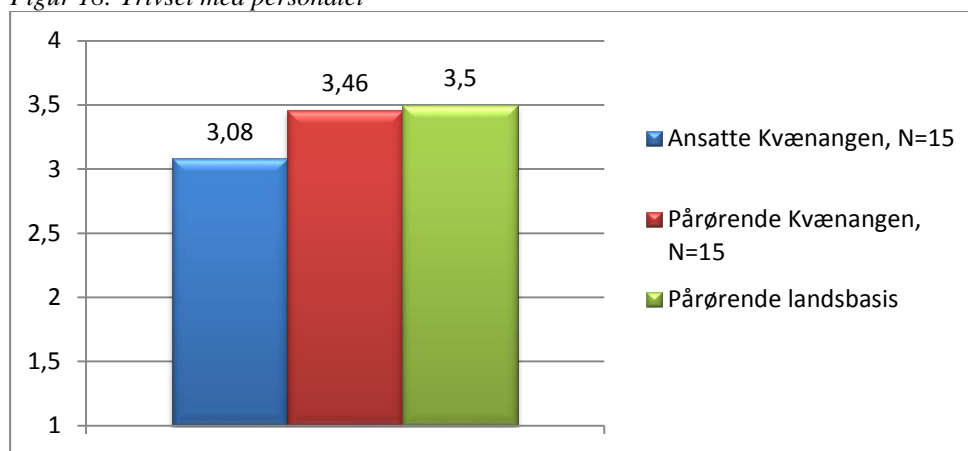
Spørsmål: I hvor stor grad har du inntrykk av at beboerne (beboeren) trives sammen med de andre beboerne?

- Hele 26,7 % av de ansatte svarer *vet ikke* på spørsmål om hvor godt de oppfatter at beboerne trives sammen de andre beboerne
- Ingen ansatte mener beboerne *i svært stor grad* trives sammen med de andre beboerne
- Også 26,7 % av de pårørende svarer *vet ikke* på spørsmål om hvor godt de opplever at beboeren trives sammen med sine medbeboere
- 20 % av de pårørende har inntrykk av at beboeren trives *i svært stor grad* sammen med de andre beboerne

Figur 18 nedenfor viser at gjennomsnittsskåren fra både ansatte og pårørende er bra på spørsmålet om beboerne trives med personalet. Vi finner imidlertid ikke helt samsvar mellom gjennomsnittsskåren fra ansatte på dette spørsmålet og ansattes angivelse av mulige

forbedringsområder i tabell 7. Av de 16 ansatte som besvarte spørreundersøkelsen, har seks og syv krysset av for henholdsvis *enkelte av personalet opptrer ufint* og *enkelte beboere opptrer ufint*. Vi ser også av tabell 7 at 12 ansatte mener at *personalet har for dårlig tid*.

Figur 18: Trivsel med personalet

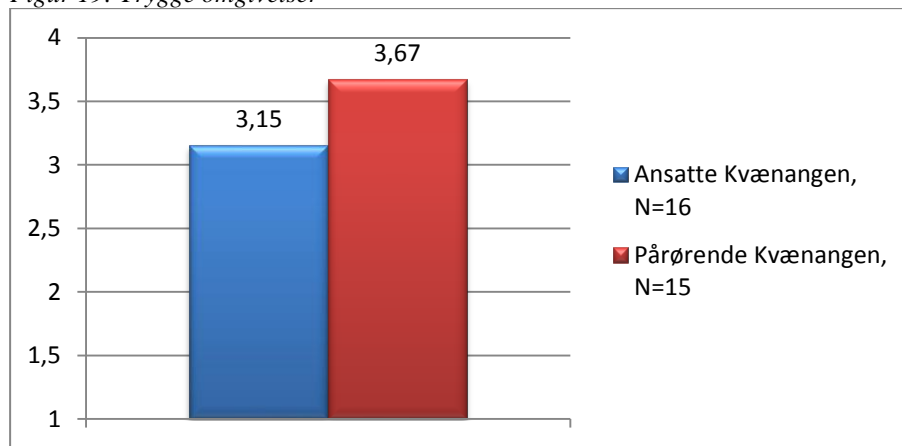
Spørsmål: *I hvor stor grad har du inntrykk av at beboerne (beboeren) trives sammen med personalet?*

- Det er 20 % av de ansatte som mener beboerne *i svært stor grad* trives sammen med personalet
- 40 % av pårørende har inntrykk av at beboeren *i svært stor grad* trives sammen med personalet

Trygghet

Figur 19 viser at både ansatte og pårørende gir en positiv vurdering av om beboerne føler seg trygge i sine omgivelser.

Figur 19: Trygge omgivelser

Spørsmål: *I hvor stor grad har du inntrykk av at beboerne (beboeren) føler seg trygg i sine omgivelser?*

- 31,3 % av de ansatte oppfatter at beboerne *i svært stor grad* føler seg trygg i sine omgivelser
- 53,3 % av pårørende har inntrykk av at beboeren *i svært stor grad* føler seg trygg i sine omgivelser

Tabell 7 viser antallet respondenter som mener at det finnes forbedringsområder tilknyttet trivsel og trygghet. Flertallet av de ansatte som besvarte undersøkelsen, mener at *personalets tid* er et

forbedringsområde. Fem av åtte pårørende har også krysset av for at *personalet har for dårlig tid*. Ansatte mener også at forhold i tilknytning til *beboers rom* er forbedringsområder.

Tabell 7: Forbedringsområder tilknyttet trivsel og trygghet

Svaralternativer	Ansatte (N=16)	Pårørende (N=8)
Rommet er for lite	4	0
Rommet er for dårlig vedlikeholdt	2	0
Rommet er ikke innredet etter beboernes behov/ønsker	7	0
Personalet har for dårlig tid	12	5
Enkelte av personalet opptrer ufint	6	2
Enkelte beboere opptrer ufint	7	2
Annet	1	2

Kommentar til alternativet annet fra ansatte:

- «Rommet er for lite: 2. etg er gammel fløy»
- «Personalet har for dårlig tid: pga. for lite folk»

Kommentar til alternativet annet fra pårørende:

- «Ha lett sammenkomst og syng mer»
- «Det tar for lang tid før personalet kommer etter at beboer har ringt på»

Kommentarer fra beboerne

Beboerne svarer at de føler seg veldig trygge ved å bo på sykehjemmet. De er fornøyd med rommet de bor på, og syns det er lett å trekke seg tilbake dersom de ønsker å være alene. Det er aldri noe problem å få være alene dersom man ønsker det. Beboerne vi snakket med, fremhever at personalet har mye av æren for opplevelsen av trygghet. Én beboer forklarer at det ofte er alt for få ansatte på jobb.

Kommentarer fra administrasjonen

Styrer ved sykehjemmet blir ikke overrasket over at mange av de ansatte som besvarte spørreundersøkelsen, mener at *personalets tid* er et forbedringsområde.

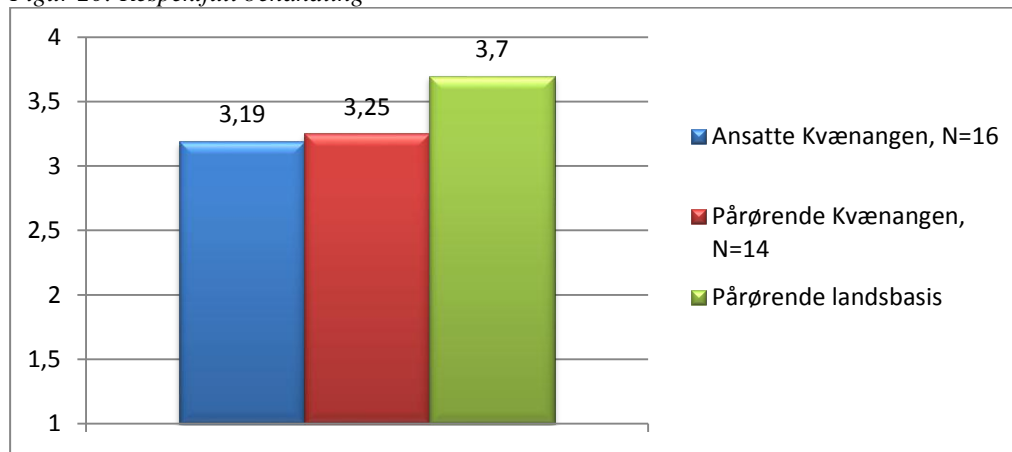
5.3.4 Respektfull behandling

Respondentene skulle i spørreundersøkelsen gi en vurdering av deres inntrykk av *respektfull behandling overfor beboerne, overholdelse av taushetsplikten* og om beboerne blir hørt dersom de klager.

Respektfull behandling

Både ansatte og pårørende gir god vurdering på spørsmålet om opplevelsen av om personalet behandler beboerne med høflighet og respekt. Respektfull behandling får god skår fra ansatte, men som nevnt tidligere viser tabell 7 at mange ansatte mener at enkelte av personalet opptrer ufint. Gjennomsnittsskåren fra pårørende på Gargo er lavere enn gjennomsnittsskåren på landsbasis.

Figur 20: Respektfull behandling

Spørsmål: Ansatte: I hvor stor grad opplever du at beboerne blir behandlet med høflighet og respekt? Pårørende: I hvor stor grad opplever du at personalet behandler beboeren med høflighet og respekt?

- Av de ansatte er det 31,3 % som mener beboerne *i svært stor grad* opplever å bli behandlet med høflighet og respekt
- 28,6 % av de pårørende mener det samme

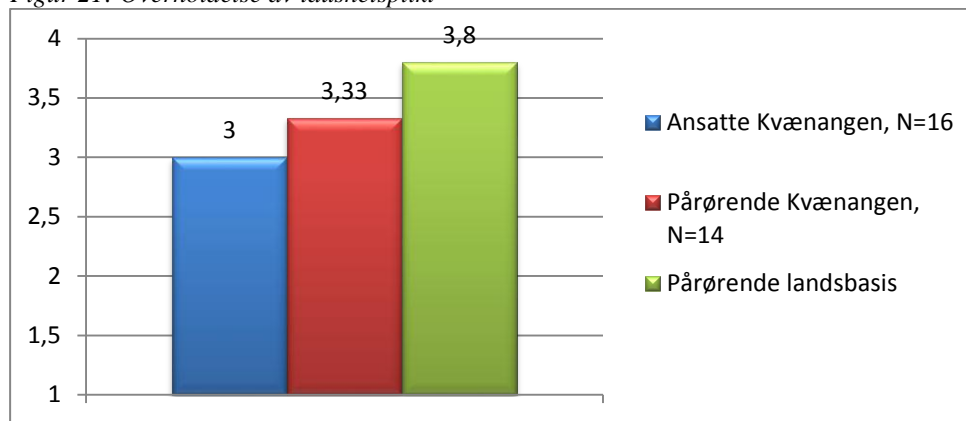
Kommentarer fra beboere

Beboerne forteller at de er svært fornøyd med personalet på sykehjemmet. De er hjelpsomme, og det er ikke noe problem å forstå hva de sier. Én beboer forteller at hun har klaget på at rommet er lite. Én beboer mener at hun må vente litt lenge før de ansatte kommer for å hjelpe.

Overholdelse av taushetsplikt

Spørsmålet om overholdelse av taushetsplikten har fått god gjennomsnittsskår fra både pårørende og ansatte. Figuren nedenfor viser at ansatte ved Gargo i mindre grad enn pårørende opplever at taushetsplikten overholdes. 57,1 % av de pårørende svarer *vet ikke*.

Figur 21: Overholdelse av taushetsplikt

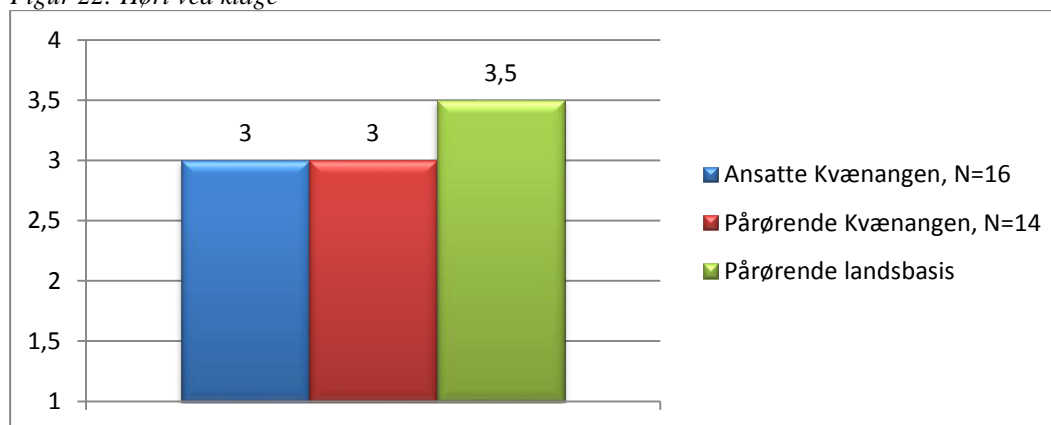
Spørsmål: Ansatte: *I hvor stor grad opplever du at taushetsplikten overholdes?* Pårørende: *I hvor stor grad opplever du at personalet overholder taushetsplikten?*

- Én ansatt opplever at taushetsplikten *i svært liten grad* blir overholdt
- 37,5 % av de ansatte mener at taushetsplikten overholdes *i svært stor grad*
- Én pårørende mener taushetsplikten overholdes *i svært liten grad*
- 28,6 % av de pårørende mener taushetsplikten overholdes *i svært stor grad*, mens 57,1 % svarer *vet ikke* på spørsmålet

Klage på tjenestetilbudet

Figur 22 indikerer at både ansatte og pårørende mener at beboerne blir hørt dersom de har noe å klage på. Her må vi imidlertid bemerke at andelen pårørende som svarer *vet ikke*, er høy.

Figur 22: Hørt ved klage

Spørsmål: Ansatte: *I hvor stor grad opplever du at beboerne blir hørt når de har noe å klage på?* Pårørende: *I hvor stor grad opplever du at personalet hører på beboeren om han/hun har noe å klage på?*

- Mens 25 % av de ansatte mener beboerne *i svært stor grad* blir hørt når de har noe å klage på, mener 6,3 % at de blir hørt *i svært liten grad*
- 14,3 % av de pårørende svarer at de opplever at personalet *i svært stor grad* lytter til beboeren når han/hun har noe å klage på
- Hele 42,9 % svarer *vet ikke*

Vi ba ansatte og pårørende om å skrive opp eventuelle områder tilknyttet respektfull behandling som de mener bør blir bedre:

Ansatte:

- «Blotting av pasienter under stell. Måten å snakke til dem på.»
- «Man bør vise mer medmenneskelighet og tålmodighet. Ikke bli irritert.»
- «Beboerne må/skal føle at de blir respektert»

Pårørende:

- «Massasje til de som ønsker dette»

Kommentarer fra beboerne

Beboerne forteller at de ikke har noe å klage på, men at de vet at de kan klage dersom det er noe de er misfornøyd med.

Kommentarer fra administrasjonen

Styrer ved sykehjemmet forteller at beboerne aldri klager.

5.3.5 Tilgjengelighet

Temaet tilgjengelighet omhandler beboernes *mulighet til å snakke med pleiepersonalet og med lege*.

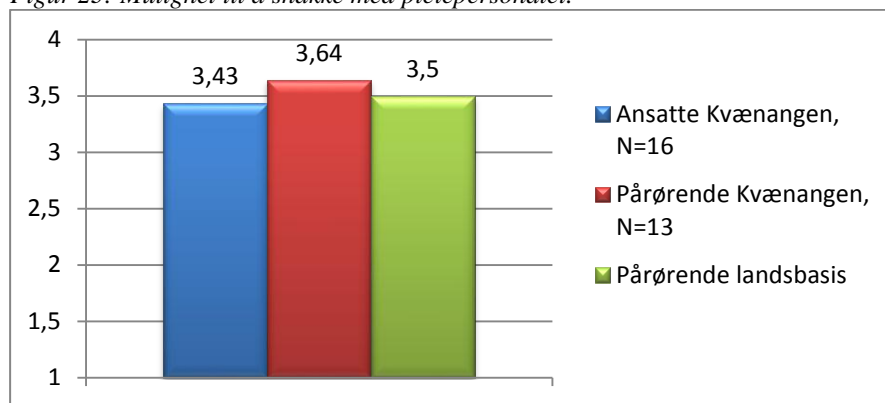
Kontakt og mulighet for kommunikasjon

Figur 23 og 24 viser gjennomsnittsskåren på spørsmålet om *kontakt og mulighet for kommunikasjon med henholdsvis pleiepersonalet og lege ved sykehjemmet*. Spørsmålene til pårørende og ansatte var formulert noe ulikt. Pårørende skulle gi en vurdering av i hvor stor grad de opplever at *beboerne* er fornøyd med muligheten til å snakke med pleiepersonalet og lege, mens ansatte skulle gi en vurdering av hvorvidt de *selv* var fornøyd med beboernes mulighet til kontakt med pleiepersonalet og lege.

Figur 23 indikerer at både ansatte og pårørende gir positiv vurdering at beboernes *mulighet til å snakke med pleiepersonalet*. Pårørende gir en noe mer positiv vurdering enn de ansatte, og gjennomsnittet for pårørende ligger høyere enn for pårørende på landsbasis.

Figur 24 indikerer at pårørende opplever at beboerne er fornøyd *mulighet til å snakke med lege*, men at de ansatte i mindre grad er fornøyd med beboernes mulighet til å snakke med lege. Gjennomsnittsskåren fra ansatte på dette området vurderer vi som mindre god. Andelen pårørende som svarer *vet ikke* er høy.

Figur 23: Mulighet til å snakke med pleiepersonalet.

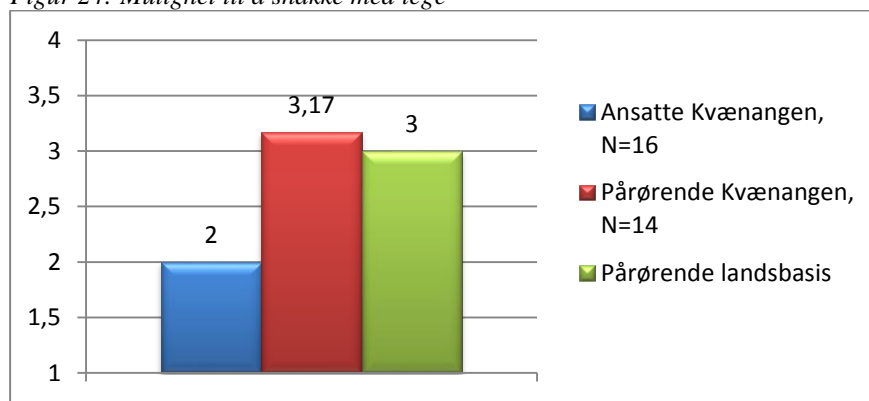

Spørsmål: Ansatte: *I hvor stor grad opplever du at beboerne får mulighet til å snakke med pleiepersonalet?*

Pårørende: *I hvor stor grad er du fornøyd med beboerens mulighet til å snakke med pleiepersonalet?*

- Halvparten av de ansatte, som besvarte undersøkelsen, opplever at beboerne *i svært stor grad* har muligheten til å snakke med pleiepersonalet
- 53,8 % av de pårørende svarer likelydende at de *i svært stor grad* er fornøyd med beboernes mulighet til å snakke med pleiepersonalet

Figur 24: Mulighet til å snakke med lege

Spørsmål: Ansatte: *I hvor stor grad opplever du at beboerne får mulighet til å snakke med en lege?* **Pårørende:** *I hvor stor grad er du fornøyd med beboerens mulighet til å snakke med en lege?*

- Det er 12,5 % av de ansatte som opplever at beboerne *i svært stor grad* får muligheten for å snakke med lege. Hele 31,3 % mener beboerne *i svært liten grad* har den muligheten
- Av de pårørende er det én person som er *svært fornøyd* med beboerens mulighet til å snakke med lege
- 57,1 % av de pårørende svarer *vet ikke* på spørsmålet

På spørsmål om det er noen områder tilknyttet tilgjengelighet som respondentene mener bør bli bedre, fikk vi følgende kommentarer fra ansatte og pårørende:

Ansatte:

- «Skikkelig spiserom for sykestuepasienter. Nå spiser de stort sett ute i hallen. Kun middag inntas på stua som stort sett står tom.»
- «Legevisitten»
- «Flere folk på jobb vil gjøre at man får mer tid til å ta det behovet på alvor. Legene kan vise seg mere.»

Pårørende:

- «Årlig helsekontroll blir ikke gjort»
- «Et mer variert tilbud enn bare å bli sittende i "kroken sin"»

Kommentarer fra administrasjonen

Styrer ved sykehjemmet blir ikke overrasket over at gjennomsnittsskåren fra ansatte er dårlig på spørsmålet om muligheten til å snakke med lege. Gargo fikk imidlertid ny tilsynslege fra 1.10.2011. Tilsynslegen er opptatt av informasjonsflyt. Legen er på sykehjemmet én gang pr. uke, og ved besøk hos pasientene skal sykepleier og hjelpepleier være med. Dette er en ny ordning som ifølge styrer har fungert bra. Det gjenstår imidlertid noe arbeid med rutinene for dette samarbeidet.

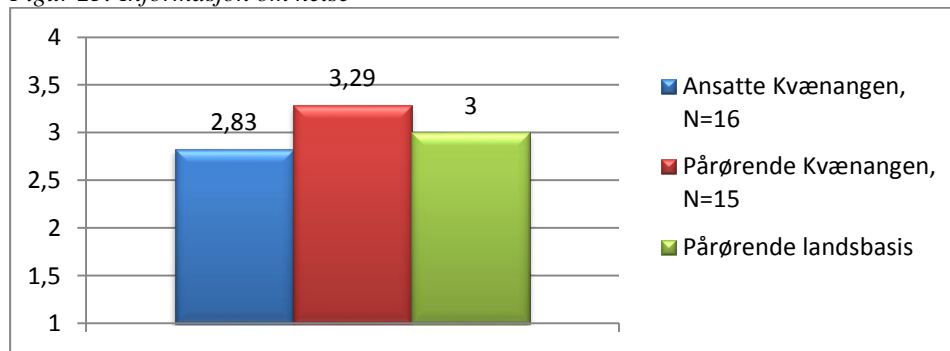
5.3.6 Informasjon

I spørreskjemaet ba vi ansatte og pårørende om å gi en vurdering av om de henholdsvis opplever at beboerne får informasjon og er fornøyd med informasjonen beboeren får om egen helse og aktivitetstilbud. Respondentene skulle også gi en vurdering av formidlingen og omfanget av informasjon. På alle spørsmålene, med unntak av spørsmålet om informasjon til pårørende, er gjennomsnittsskåren fra de pårørende bedre enn fra de ansatte. Mange pårørende svarer imidlertid *vet ikke* på spørsmålene om informasjon.

Informasjon om egen helse

Figur 25 indikerer at pårørende i større grad enn ansatte opplever at beboerne får informasjon om egen helse. Gjennomsnittsskåren på dette området ligger høyere for pårørende ved Gargo enn for pårørende på landsbasis. Gjennomsnittsskåren for ansatte ligger under 3 på dette området. Over halvparten av de pårørende som besvarte undersøkelsen, svarer *vet ikke*.

Figur 25: Informasjon om helse

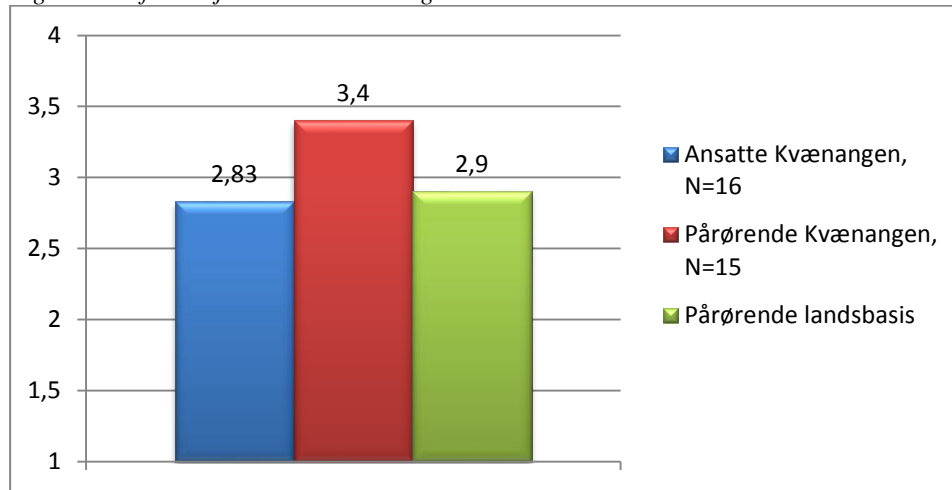
Spørsmål: Ansatte: I hvor stor grad opplever du at beboerne får informasjon om sin helse? Pårørende: I hvor stor grad er du fornøyd med informasjonen som beboeren får om sin helse?

- Det er 25 % av de ansatte som svarer *vet ikke* på spørsmål om i hvor stor grad de opplever at beboerne får informasjon om sin helse
- 18,8 % av ansatte opplever at beboerne *i svært stor grad* får informasjon om sin helse
- To pårørende (13,3 %) svarer at de er *svært fornøyd* med informasjonen beboeren får om sin helse
- 53,3 % av de pårørende svarer *vet ikke* på dette spørsmålet

Informasjon om aktivitetstilbud

Pårørende gir en bedre vurdering av informasjon om aktivitetstilbud enn ansatte ved Gargo sykehjem. Gjennomsnittsskåren for pårørende på Gargo ligger høyere enn for pårørende på landsbasis. Her må vi bemerke at en stor andel av de pårørende som svarte på undersøkelsen, svarer *vet ikke*.

Figur 26: Informasjon om aktivitets- og kulturtilbud.

Spørsmål: Ansatte: I hvor stor grad opplever du at beboerne får informasjon om aktivitets- og kulturtilbud?

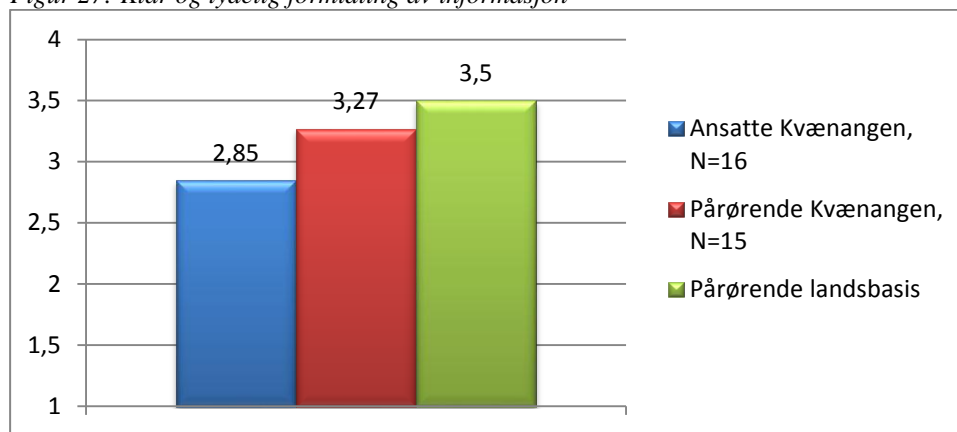
Pårørende: I hvor stor grad er du fornøyd med informasjonen som beboeren får om aktivitets- og kulturtilbud?

- 6,3 % av ansatte opplever at beboerne *i svært liten grad* får informasjon om aktivitets- og kulturtilbud
- 12,5 % av de ansatte opplever at beboerne *i svært stor grad* får informasjon om aktivitets- og kulturtilbud
- Det er 25 % av de ansatte som svarer *vet ikke* på dette. Det samme gjør 66 % av de pårørende
- To pårørende (13,3 %) er *svært fornøyd* med informasjonen beboeren får om aktivitets- og kulturtilbud

Formidling og omfanget av informasjon

Figur 27 viser at ansatte gir en dårligere vurdering enn pårørende om formidling og omfanget av informasjon til beboeren. Gjennomsnittsskåren for pårørende ved Gargo er lavere enn for pårørende på landsbasis. Vi ser av figur 28 at pårørende er mer fornøyd enn ansatte med informasjon til beboer om muligheten til å klage. Gjennomsnittsskåren for pårørende ved Gargo ligger høyere enn for pårørende på landsbasis. Andelen pårørende som svarer *vet ikke* er imidlertid veldig høy.

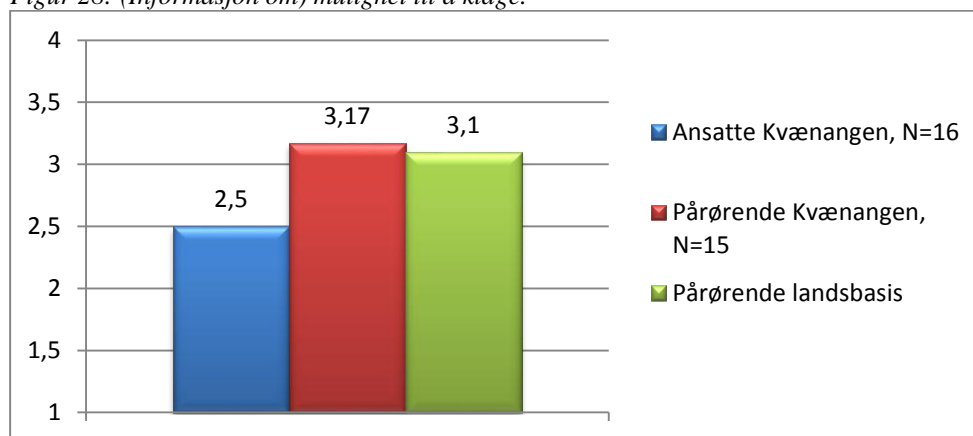
Figur 27: Klar og tydelig formidling av informasjon

Spørsmål: Ansatte: I hvor stor grad opplever du at informasjon blir formidlet med klart og tydelig språk?
Pårørende: I hvor stor grad er du fornøyd med hvor klart og tydelig personalet snakker med beboeren?

- Det er 6,3 % av de ansatte som opplever at informasjon til beboerne *i svært liten grad* blir formidlet med klart og tydelig språk
- 18,8 % av de ansatte mener at så skjer *i svært stor grad*
- Én pårørende (6,7 %) er *i svært liten grad* fornøyd med hvor klart og tydelig personalet snakker med beboeren
- 46,7 % av de pårørende svarer at de er *svært fornøyd*

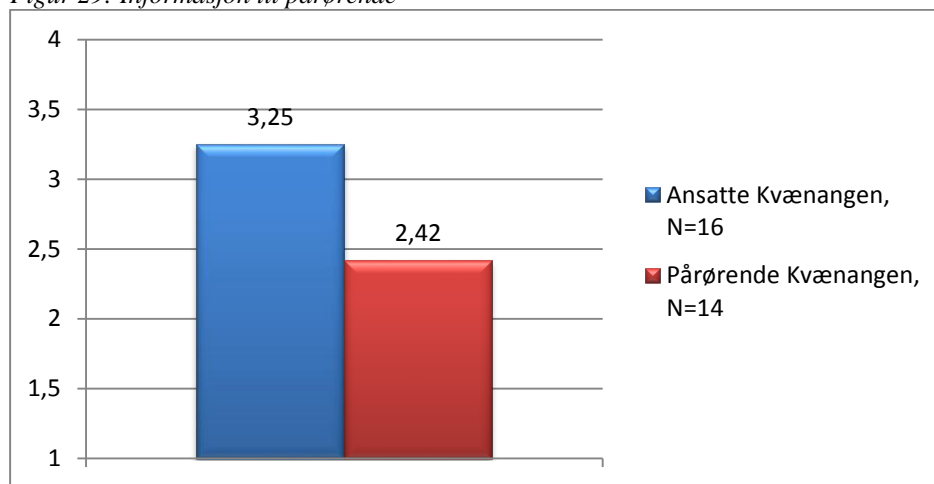
Figur 28: (Informasjon om) mulighet til å klage.

Spørsmål: Ansatte: I hvor stor grad opplever du at beboerne får informasjon om muligheten til å klage hvis det er behov for det? **Pårørende: I hvor stor grad er du fornøyd med muligheten beboer har til å klage hvis det er behov for det?**

- Det er 12,5 % av de ansatte som opplever at beboerne *i svært liten grad* får informasjon om muligheten til å klage om de har behov for det
- Hele 37,5 % av de ansatte svarer *vet ikke* på det spørsmålet
- 18,8 % av de ansatte svarer at de *i svært stor grad* opplever at beboerne får informasjon om sin klagerett
- Mens 60 % av de pårørende svarer *vet ikke* på spørsmål om hvor fornøyd de er med muligheten beboeren har til å klage om det er behov, svarer 13,3 % at de er *svært fornøyd*

Figur 29: Informasjon til pårørende

Spørsmål: Ansatte: *I hvor stor grad opplever du at pårørende får informasjon?* Pårørende: *I hvor stor grad er du fornøyd med informasjonen du som pårørende får?*

- Mens 25 % av de ansatte svarer at de *ikke vet* i hvilken grad de pårørende får informasjon, svarer 31,3 % at de opplever at de pårørende *i svært stor grad* får informasjon
- Av de pårørende svarer 28,6 % at de *i svært liten grad* er fornøyd med informasjonen de som pårørende får
- 21,4 % svarer at de er fornøyd *i svært stor grad*

Tabell 7 viser hvilke forbedringsområder tilknyttet informasjon respondentene krysset av for i spørreskjemaet. Blant de ansatte legger flest vekt på at *enkelte av personalet snakker for fort og enkelte av personalet snakker for lavt*. Det er ingen forbedringsområder som markerer seg særskilt fra pårørende. Tre pårørende har krysset av for at *informasjon som gis er for dårlig/begrenset*.

Tabell 7: Forbedringsområder tilknyttet informasjon

Svaralternativer	Ansatte (N=12)	Pårørende (N=11)
Beboerne får ikke informasjon	1	0
Pårørende får ikke informasjon	1	0
Informasjon som gis er for dårlig/begrenset	2	3
Beboerne vet ikke hvor de skal henvende seg for å få informasjon	4	1
Enkelte av personalet snakker for fort	7	1
Enkelte av personalet snakker for høyt	4	0
Enkelte av personalet snakker for lavt	7	1
Det er ikke lett å forstå hva personalet sier	3	2
Beboerne finner det ubehagelig å klage på kvaliteten på tjenestene de mottar	3	1
Annet	2	2

Kommentarer til alternativet annet fra ansatte:

- «Redd for å klage»
- «Redd for å bli uglesett»

Kommentarer til alternativet annet fra pårørende:

- «Ikke lett å tolke hva pasienten mener, Blir de hørt?»
- «Enkelte av personalet er for brysk»

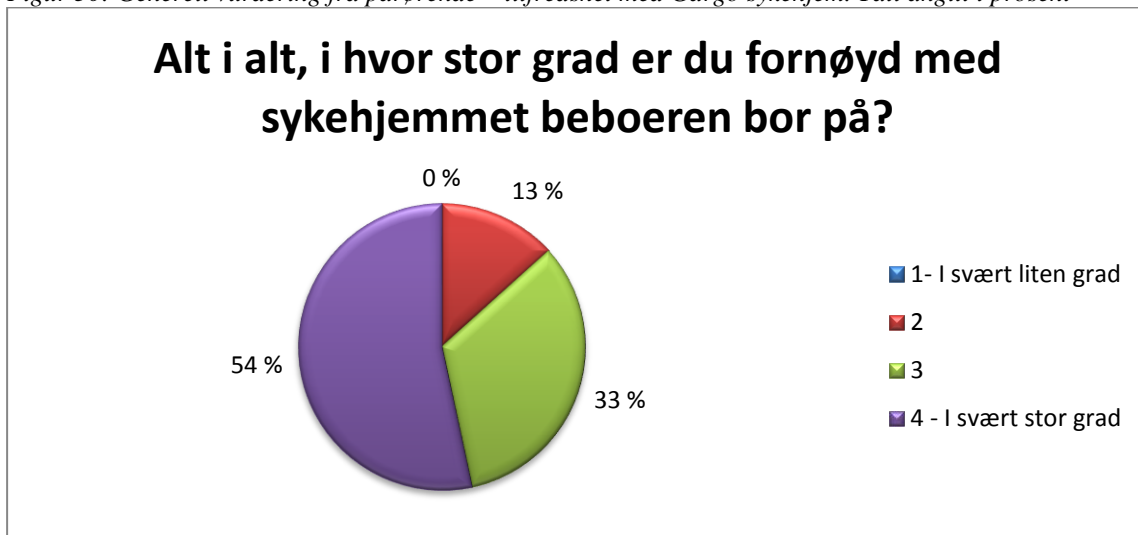
Kommentarer fra administrasjonen

Styrer ved Gargo forteller til revisjonen at informasjon til pårørende primært fremgår av oppslag på sykehjemmet. Dersom pårørende ønskes med på aktiviteter, tar ansatte kontakt over telefon. Sykehjemmet planlegger å henge en aktivitetskalender opp på veggen.

5.4 Generell vurdering og kommentarer fra pårørende

Figuren nedenfor viser at flertallet av de pårørende alt i alt er fornøyd med Gargo sykehjem. 54 % av de pårørende er *i svært stor grad* fornøyd, og 33 % gir karakteren 3, som er bra. Det er ingen som gir karakteren 1, som betyr *i svært liten grad* fornøyd, men 13 % av de pårørende gir karakteren 2.

Figur 30: Generell vurdering fra pårørende – tilfredshet med Gargo sykehjem. Tall angitt i prosent

På spørsmål om hva som bør bli bedre, fikk vi følgende **kommentarer fra pårørende**:

- «Mer underholdning til pasientene. Mere aktiviteter»
- «Alt. Eks. aktivisere pasienter mer, for eksempel prate med dem, lese for dem og synge litt for dem»
- «Informasjon. Aktiviteter på dagtid, bedre oppfølging av hygiene. Mer variasjon i kosten, mer smak på middagene»
- «Pasienten må ikke føle seg overkjørt men føle at har litt medbestemmelsesrett»
- «En slags "ombud" som pårørende kan henvende seg til»
- «Mer ressurser til drift»

5.4.1 Andre kommentarer fra pårørende

- «Ved bleieskift/tissevåt blir det skiftet bleie uten at de vaskes. Det bør bli bedre. Sang og musikk og samtaler med pasienter.

- «Problemet på denne avdelinga (skjerma avdeling) er at det skiftes veldig på personalet. Pasient har ingen aktivitetstilbud og plassen til det er begrenset. Men det største problemet er at personalet er ukvalifisert når det gjelder behandling av demente/psyk. utviklingshemmede. Personalets viktigste aktivitet er å gå ut og røyke.»
- «Litt mere legehjelp og fortgang. Ikke vent. Det bør også være et rom eller hybel til pårørende. Beboere som har sine barn langt unna, og at kommunen kunne vært litt mere behjelpelig med husrom, hybel eller noe annet. Så hadde ting vært enklere når man skulle besøke egne foreldre.»
- «Mener bør bli bedre: "kroppsaktivitet"»
- «Jeg vil si at generelt er kvaliteten på eldreomsorgen ved Gargo sykehjem god. Når beboer trives og har det bra og uttrykker at de som jobber der er hyggelige og snille, er det det viktigste.»
- «Kvaliteten er overveiende god»
- «Stort sett så er det kjempebra på Gargo»
- «Mer kollektiv utflukt om sommeren og oftere besøk av ledende politikere»
- «Beboerne ved Gargo sykehjem har en så god hverdag som pleiere og andre tilsatte har tid til å gi. Tid til den gode samtalen med bruker er også der mangelvare. Pleierne har mye de skal nå over.»

5.4.2 Andre kommentarer fra ansatte

- «For lite bemanning på jobb, slik at man ikke har tid til kvalitetstid og div. andre ting sammen med beboer»
- «Personalet har for dårlig tid til beboeren»
- «For tiden finnes det ikke avdelingssykepleier som er daglig på jobb. Slik jeg ser det er ledelsen vilkårlig eller det er mangel på ledelse med linjer helt opp til personalsjefen. Min erfaring nå er at dersom noen prøver å ta fatt i dette mobbes de ut. Viser da til en avdelingssykepleier som har fått oppleve dette. Det som nå skjer er at de allerede "uformelle" lederne i systemet vil ikke/tåler ikke å få ordrer om hva de har å forholde seg til.»
- «Alle jobber på hver sin måte, mangler stødige ledere, og klare linjer. Det blåser på toppene.»
- «Hver dag sier jeg ofte "du må vente". Det er tungt. Nedskjæringer (og frykt rundt det) gjør at de eldre blir overlatt mer og mer til seg selv, får ikke dekket alle behov et menneske har. Tilstrekkelig bemanning vil føre til mindre stress, mindre venting for pasientene og trivsel for alle.»
- «Man bør være flere enn to sykepleiere på hver vakt for å gi god nok, og faglig forsvarlig sykepleie.»
- «Kommunen kutter på bemanningen på avdelingene for å spare noe som gjør omsorgsdelen svært dårlig!»
- «Mange ufaglærte, og fremmedspråklige pleiere skaper problemer både for beboere og de andre ansatte.»
- «Må komme UT på div. aktiviteter. Mer tid til hver enkelt pasient. Mer tilrettelagt.»

5.5 Oppsummering av opplevd kvalitet

Tilfredshet (resultat for beboer)

- Gjennomsnittsskårene indikerer at ansatte og pårørende ved Gargo sykehjem i Kvæningen kommune opplever at beboerne er fornøyd med *måltidene*. De ansatte opplever i litt større grad enn de pårørende at beboerne er fornøyd med *maten* de får servert. *Mer tid til å spise* og *mindre forstyrrelser fra omgivelsene under måltidene* fremheves av de ansatte som største forbedringsområder knyttet til måltider og mat.
- Ansatte og pårørende har lik oppfatning av om beboerne er fornøyd med hjelpen til *personlig hygiene*. Både ansatte og pårørende oppfatter at beboerne er fornøyd. Når det gjelder forbedringsområder, har respondenter svart *oftere hjelp til å gå på toalettet, oftere hjelp til munnhygiene* og *personalet bør forklare bedre når de hjelper beboeren*.
- Når det gjelder *medisinsk behandling*, opplever både ansatte og pårørende at beboerne er fornøyd med den medisinske behandlingen. Gjennomsnittsskåren fra de pårørende er noe bedre enn fra de ansatte på området *tilfredshet med medisinsk behandling*. Som mulige forbedringsområder fremheves *mer/bedre informasjon om medisinen beboerne får* og *oftere vurdert om medisineren er korrekt/god*.
- På området *tilfredshet med tannlegetilbud* indikerer resultatet fra spørreundersøkelsen at de ansatte er fornøyd med beboernes mulighet til å komme til tannlege, mens de pårørende ikke er særlig fornøyd. Andelen pårørende som svarte *vet ikke* er stor (40 %).
- Området *tilfredshet med aktivisering* får dårlig gjennomsnittsskår fra både ansatte og pårørende ved Gargo sykehjem. En stor andel av de pårørende som besvarte undersøkelsen, svarte *vet ikke* på spørsmålene som omhandlet aktivisering. 53 % av de pårørende svarte *vet ikke* på spørsmålet *om i hvor stor grad at beboeren er fornøyd med muligheten til å komme seg ut og få andre opplevelser/turer*. På spørsmålet *i hvor stor grad de opplever at beboeren er fornøyd med aktivitetstilbudet der han/hun bor* svarte 60 % *vet ikke*. Som mulige forbedringsområder innenfor aktiviseringstilbud, har respondenter fremhevet *oftere mulighet til å gjøre dagligdagse gjøremål* og *oftere nye opplevelser/turer*.

Brukermedvirkning

Gjennomsnittsskårene fra de ansatte indikerer at de ikke er særlig fornøyd med beboernes *mulighet til å påvirke tidspunkt for måltider, døgnrytme* og *type hjelp som blir gitt*. De pårørende gir imidlertid god gjennomsnittsskår på området brukermedvirkning.

Trivsel og trygghet

Også på området trivsel og trygghet indikerer svarene fra spørreundersøkelsen at de pårørende er mer fornøyde enn de ansatte. Som mulige forbedringsområder tilknyttet trivsel og trygghet har flere av de ansatte fremhevet *personalet har for dårlig tid*. Andre forbedringsområder som fremheves av de ansatte er *rommet er ikke innredet etter beboernes behov/ønsker*, *enkelte beboere opptrer ufint* og *enkelte av personalet opptrer ufint*.

Respektfull behandling

Både ansatte og pårørende gir god gjennomsnittsskår på spørsmålene om de opplever at *beboerne blir behandlet med høflighet og respekt*, at *taushetsplikten overholdes* og at *beboerne blir hørt dersom de har noe å klage på*. En stor andel av de pårørende svarte *vet ikke* på spørsmålene om de opplever at beboerne blir hørt når de har noe å klage på og om de opplever at taushetsplikten overholdes (henholdsvis 42,9 % og 57,1 %).

Tilgjengelighet

Ansatte og pårørende gir god gjennomsnittsskår på spørsmålet om *beboerne får mulighet til å snakke med pleiepersonalet*. Ansatte gir imidlertid dårlig gjennomsnittsskår på spørsmålet om de er fornøyd med *beboernes mulighet til å snakke med lege*. Av alle spørsmålene i undersøkelsen er det sistnevnte område som får dårligst gjennomsnittsskår fra de ansatte. På dette spørsmålet svarte hele 57,1 % av de pårørende *vet ikke*.

Informasjon

Pårørende gir bedre gjennomsnittsskår enn ansatte på alle spørsmålene som omhandler informasjon, med unntak av spørsmålet om *informasjon til pårørende*. Ansatte ved Gargo gir en gjennomsnittsskår under 3 på områdene *informasjon om egen helse*, *informasjon om aktivitets- og kulturtilbud*, *klar og tydelig formidling av informasjon* og *informasjon om mulighet til å klage*. Andelen pårørende som svarte *vet ikke* på spørsmålene om informasjon, er høy.

Generelt

54 % av de pårørende som besvarte undersøkelsen, er i *svært stor grad* fornøyd med Gargo sykehjem, og 33 % gir karakteren 3. Det er ingen av de pårørende som har gitt karakteren 1, som betyr i *svært liten grad* fornøyd, men 13 % av de pårørende gir karakteren 2. De utdypende kommentarene fremgår av rapportens kapittel 5.4.1 og 5.4.2. Kommentarer fra ansatte er gjengitt i rapportens kapittel 5.5.

6 HØRING

Revisjonen sendte rapporten på høring til rådmannen i Kvæningen kommune 31.8.2012 med frist 21.9.2012. Vi purret i e-poster 1.10 og 10.10.2012, og fikk tilbakemelding om at de ikke hadde mulighet til å se nærmere på rapporten. Administrasjonen bekreftet imidlertid at de ikke hadde ytterligere kommentarer ettersom revisjonen tidligere hadde innarbeidet deres innspill i rapporten⁵³.

7 ANBEFALINGER

På bakgrunn av revisjonens funn og vurderinger, gir vi følgende anbefalinger:

- Kvæningen kommune bør gjennomgå sin KOSTRA-rapportering knyttet til pleie- og omsorgssektoren for å sikre at regnskapsdata og andre data er korrekte.
- Kvæningen kommune bør iverksette tiltak for å forsøke å redusere sykefraværet innenfor pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder særlig Gargo sykehjem.
- Antallet eldre i Kvæningen kommer til å stige i løpet av de neste årene. Kommunen bør derfor være bevisst på tjenestetilbudet sitt og ta hensyn til prognosene når de planlegger den fremtidige driften av sektoren.
- Kvæningen kommune bør sikre at internkontrollsystemet ved Gargo sykehjem oppfyller alle kravene i forskrift om internkontroll i helse- og sosialtjenesten § 4 og at dokumentasjonen på internkontrollsystemet til enhver tid er oppdatert og tilgjengelig, jf. nevnte forskrift § 5.
- Kvæningen kommune bør se til at sykehjemmets system av skriftlige prosedyrer for sikring av brukernes grunnleggende behov, dekker alle områdene som angis i forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene.
- Kvæningen kommune bør følge opp områder som har fått en lav gjennomsnittsskår i revisjonens kartlegging av opplevd kvalitet, og se nærmere på de forbedringspunktene som er angitt.

8 REFERANSER

- Berg, Anne Marie (1995): *Vellykket forvaltning*. Otta: Tano.
- Christensen, Tom og Per Lægreid (2003): *New Public Management: The transformation of ideas and practice*, Aldershot: Ashgate.
- Hauge og Halvorsen, (2008): *Masteroppgave om KOSTRA*, Kap 7.2.1.
- Hood, c. (1991): *A public management for all seasons?* Public administration, vol 69 (vår), s 3-19

⁵³ Administrasjonens innspill til rapporten gjaldt kapittelet om ressursbruk.

- Jacobsen, Dag Ingvar (2004): *Organisasjonsendringer og endringsledelse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Langørgen, A., T.A. Galloway og R. Aaberge (2006): Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. Rapporter 2006/8, Statistisk sentralbyrå.
- Opstad, Leiv (2006): *Økonomistyring i offentlig sektor*, Oslo Gyldendal Norsk forlag. Strand,
- Pedersen, O. P. (2003): "KS: Bedre kvalitet uten mer penger". Kommunal Rapport 28.5. <<http://www.kommunal-rapport.no/index.db2?id=118450>>. Lastet ned 25.01.12.
- Roland, Asle (2004) *Kostra og kvaliteten på de kommunale tjenester*. SSB. Notater 2004/77.
- Strand, Torodd (2007): *Ledelse, organisasjon og kultur*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Forvaltningsrevisjonsrapport av VEFIK IKS: Økonomistyring i helse- og sosialsektoren. Alta kommune. 2008
- KOSTRA: <http://www.ssb.no/kostra/>
- KOSTRA-veileder: http://www.ssb.no/kostra/veiledning/veiledning_2011.pdf
- <http://www.bedrekommune.no>
- Kvænangen kommune: Organisasjonskart Kvænangen kommune.
- Kvænangen kommune: Årsmelding 2010 og 2011
- Presentasjon av Gargo sykehjem

Rettskilder

- Lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester (sosialtjenesteloven) § 2-1⁵⁴
- Lov 19. september 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven) § 1-3 a og § 6-9⁵⁵
- Lov 30. mars 1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helsetjenesten (helsetilsynsloven) § 3 første ledd og § 7
- Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester
- Forskrift 20. desember 2002 nr. 1731 om internkontroll i sosial- og helsetjenesten §§ 4 og 5
- Forskrift 27. juni 2003 nr. 792 om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og etter lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. § 3
- Forskrift 12. november 2010 nr. 1426 om en verdig eldreomsorg
- Rt. 1990 s. 874 (Fusadommen)
- Helseinspektorens veileder *Hvordan holde orden i eget hus. Internkontroll i sosial- og helsetjenesten* (IS-1183)
- Sosial- og helsedirektoratets veileder *Kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene. Veileder til forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven* (IS-1201)
- Sosial- og helsedirektoratets rundskriv *Kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene* (I-13/97)
- Prop. 91L (2010-2011) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.
- St. meld. nr. 31 (2001-2002) «Avslutning av handlingsplan for eldreomsorgen»
- St. meld. nr. 45 (2002-2003) «Betre kvalitet i dei kommunale pleie- og omsorgstjenestene»
- Helseinspektorens *Nasjonal strategi for kvalitetsutvikling i helsetjenesten 1995-2001*
- Sosial- og helsedirektoratets veileder *Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten... Og bedre skal det bli (2005-2015)*(IS-1164)
- Innst. S. nr. 99 (2000-2001) om innhold og kvalitet i omsorgstjenestene. Omsorg 2000

⁵⁴ Opphevet fra 1.1.2012, jf. lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. § 13-3.

⁵⁵ Opphevet fra 1.1.2012, jf. lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. § 13-3.

9 VEDLEGG

Vedlegg 1: Pleie og omsorg: Indikatorer

F. Pleie og omsorg - nivå 2					
	1943 Kvænan gen	KG06 Gj.snitt kommunegr uppe 06	1936 Karls øy	1929 Berg	AKU O Gj.sn itt land et uten om Oslo
	2011	2011	2011	2011	2011
Pleie- og omsorgstjenestene samlet					
Prioritering					
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	37	36,4	35,8	35,1	31,1
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo	62	55	50	57	45
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo	38	42	48	40	50
Aktivisering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo	0	3	2	3	5
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	28076	25999	22208	22441	14130
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over	522464	381093	373571	292721	312639
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over	132051	136487	113203	110583	104914
Personell					
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning	59	72	61	58	74
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra videregående skole	31	..	40	42	..
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet	28	..	21	16	..
Andel legemeldt sykefravær av totalt antall kommunale årsverk i brukerrettet tjeneste	12	..	11,5	11,3	..
Produktivitet / Enhetskostnader					
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester	301294	386524	322788	295461	337674
Lønnsutgifter pr kommunalt årsverk ekskl. fravær, pleie og omsorg	499942	555892	480452	562622	601282
Årsverk ekskl. fravær i brukerrettede tjenester pr. mottaker	0,46	0,56	0,53	0,41	0,49
Hjemmetjenester					
Prioritering					
Dekningsgrader					
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	42	28	29	24	19
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år.	157	119	93	152	77
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over.	565	378	471	324	345
Produktivitet/enhetskostnader for hjemmetjenester					
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	151929	197803	168636	147696	196663

Brukerbetaling, praktisk bistand, i prosent av korrigerte brutto driftsutg	1	1,4	1	3,7	1,4
Utdypende tjenesteindikatorer for hjemmetjenester					
Andel hjemmeboere med høy timeinnsats	..	11,6	5,3	..	6,3
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67 år og over	..	12,3	12,8
System for brukerundersøkelser i hjemmetjenesten	Nei	..	Nei	Nei	..
Dekningsgrader boliger til pleie- og omsorgsformål					
Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over	43,5	47,9	73,7	..	43,2
Andel beboere i bolig m/ heldøgns bemanning	13	37,6	78,9	0	47,2
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	0	3,9	18,6	0	4,1
Institusjoner for eldre og funksjonshemmede					
Prioritering					
Plasser i institusjon i prosent av mottakere av pleie- og omsorgstjenester	22,1	..	15,6	26,3	21,2
Dekningsgrader					
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	46,4	27	20	29,4	18,2
Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av bef. 80+	51	37	41	29	29
Andel beboere på institusjon under 67 år	12,9
Andel innbyggere 67 år og over som er beboere på institusjon	3,3	..	4,1	10,6	5,6
Andel beboere 80 år og over i institusjoner	45	75,7	63,3	86,4	72
Andel innbyggere 67-79 år som er beboere på institusjon	1,7
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	13	19,3	13,6	27,9	13,9
Utdypende tjenesteindikatorer for institusjoner					
Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold	10	14,4	3,6	0	17
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	20	24,1	42,9	40	25,3
Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering	..	6,5	0	0	5,7
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,6	0,35	0,4	0,09	0,38
Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,3	0,36	0,93	0,16	0,31
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	60	95,8	92,9	100	94
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc	60	86,6	92,9	100	80,4
System for brukerundersøkelser i institusjon	Nei	..	Ja	Nei	..
Produktivitet/Enhetskostnader kommunale institusjoner					
Andel kommunale institusjonsplasser av totalt antall institusjonsplasser	100	99,5	100	100	93
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	863733	874199	1086714	681000	878720
Korr.bto.driftsutg, pleie, av korr.bto.driftsutg, institusjon	88,8	89,4	86,7	88,3	90,3
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter	9,8	13	12,4	19,9	14,5
Aktivisering av eldre og funksjonshemmede					
Prioritering					
Netto driftsutgifter til aktivisering/støttetjenester per innbygger 18 år og over (f234)	5	1038	658	785	979
IPLOS - Utdypende indikatorer basert på ny informasjon fra IPLOS					
Bruksrater og brukersammensetning					
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år	..	32,8	19,8
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov,	..	24,5	13,3

67-79 år					
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over	..	5,9	12,6
Andel brukere (ekskl. langtidsbeboere på institusjon) med individuell plan	8,2	11,9	9,6	..	11
Andel av brukere (%) med noe/avgrenset bistandsbehov	48,3	48,5	48	23,7	44,4
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov	20,6	22,7	23,2	40,3	23,7
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, praktisk bistand	4,6	6,6	4,8	3,6	7,5
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, hjemmesykepleie	5,9	4	4,2	4,2	4,6
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken. Brukere utenfor institusjon	6,8	8,9	10,1	6,5	9,3
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Tidsbegrenset opphold.	..	45,8	43,6
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold	..	87,9	81,2
Andel aleneboende mottakere utenfor inst. med både hjemmetj. og støttetj.	25,4	43,1	45,1	44,7	39,2

Vedlegg 2: Nærmere om revisjonskriteriene

Ifølge *lov om statlig tilsyn i helsetjenestene (helsetilsynsloven)* § 3 første ledd skal enhver som yter helsetjeneste etablere et internkontrollsystem for virksomheten og sørge for at virksomhet og tjenester planlegges, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av lover og forskrifter.

Kravene til internkontrollsystemet i helse- og sosialtjenesten følger av *forskrift 20. desember 2002 nr. 1731 om internkontroll i sosial- og helsetjenesten (internkontrollforskriften)*. Forskriften er opprettet med hjemmel i blant annet helsetilsynsloven, sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven⁵⁶. Formålet med internkontrollforskriften er å bidra til faglig forsvarlige sosial- og helsetjenester og at sosial- og helselovgivningen oppfylles gjennom krav til systematisk styring og kontinuerlig forbedringsarbeid i tjenestene. Det handler således om virksomhetens interne styring og egen kontroll for å sikre at brukerne får forsvarlige tjenester.

Virksomhetene som er bundet av internkontrollforskriften, kan være svært ulike med hensyn til størrelse, organisering, ansatte, brukere og oppgaver. Forskriften skal derfor ikke oppfattes som en standardmal for hvordan internkontrollen i den enkelte virksomhet skal være utformet, men i internkontrollforskriften § 4 første ledd bokstav a til h blir det konkretisert hva virksomhetens internkontrollsystem skal bestå av. Helsedirektoratets veileder om internkontroll i sosial- og helsetjenesten "*Hvordan holde orden i eget hus*"⁵⁷ gir utfyllende fortolkninger av forskriften. Veilederen inneholder også forslag til praktiske løsninger og illustrasjoner på hvordan internkontroll kan etableres og utvikles, samt eksempler på tiltak og dokumenter. I det følgende redegjør vi for den enkelte bestemmelse i forskriften og de anbefalinger som fremgår av Helsedirektoratets veileder:

Bokstav a: Beskrivelse av virksomhetens hovedoppgave og mål, herunder mål for forbedringsarbeidet, samt hvordan virksomheten er organisert

For virksomheten innebærer bestemmelsen at det skal foreligge oversikt over hvordan tjenestene og eventuelt deltjenestene er organisert. Oversikten bør vise lederstrukturen, og hvordan oppgaver, ansvar og myndighet er fordelt⁵⁸.

Bokstav b: Sikre tilgang til aktuelle lover og forskrifter som gjelder for virksomheten

Ledere og øvrige medarbeidere skal ha tilgang til de deler av sosial- og helselovgivningen som gjelder for virksomheten eller virksomhetens ansatte. Regelverket kan være tilgjengelig elektronisk eller i papirformat. I tillegg til selve lov- og forskriftstekstene, bør aktuelle rundskriv, veiledninger og lignende finnes tilgjengelig. Under dette punktet bør det gjøres en vurdering av hvilke myndighetskrav som er relevant for virksomheten.

Bokstav c: Sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter innenfor det aktuelle fagfeltet, samt om virksomhetens internkontroll

Forskriftens krav innebærer at virksomheten må kartlegge kompetansebehov og rekruttere personell med nødvendig kompetanse samt sørge for at alle medarbeiderne får tilstrekkelig opplæring og etterutdanning⁵⁹.

⁵⁶ Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. trådte i kraft 1.1.2012. Ifølge lovens § 13-2 er ikke forskrift om internkontroll opphevet.

⁵⁷ IS-1183

⁵⁸ Veileder *Hvordan holde orden i eget hus*, s. 18

⁵⁹ Veileder, s. 19

Bokstav d: Sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes

Medarbeidernes engasjement og deltakelse i prosesser bør motiveres og belønnes, tilbakemeldinger bør tas på alvor, påpekt svikt bør korrigeres og forslag til forbedringer bør følges opp gjennom konkrete tiltak⁶⁰

Bokstav e: Gjøre bruk av erfaringer fra pasienter/tjenestemottakere og pårørende til forbedring av virksomheten

Eksempler på tiltak for å oppfylle forskriftens krav, kan være å gjennomføre brukerundersøkelser, ha ombudsordninger og/eller systematisere innholdet i klager⁶¹.

Bokstav f: Skaffe oversikt over områder i virksomheten hvor det er fare for svikt eller mangel på oppfyllelse av myndighetskrav

Bestemmelsen innebærer at virksomheten må foreta en systematisk gjennomgang av sine tjenester og resultater for å finne frem til de aktiviteter eller prosesser der det er fare for svikt eller brudd på regelverk. Eksempler på tiltak etter bestemmelsen kan være risiko- og sårbarhetsprosedyrer, ordninger for registrering av feil og uønskede hendelser og bruk av avviksmeldinger i forbedringsarbeidet⁶².

Bokstav g: Utvikle, iverksette, kontrollere, evaluere og forbedre nødvendige prosedyrer, instruksjer, rutiner eller andre tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av sosial- og helselovgivningen

Bestemmelsen omhandler faglige og administrative rutiner generelt, samt avviksbehandling spesielt. Tiltakene som nevnes i bestemmelsen utgjør den største delen av virksomhetens internkontrollsystem. I tiltakene inngår en vurdering av om de eksisterende ordninger, rutiner og praksis er tilfredsstillende, og eventuelt utvikle og iverksette nye og forbedrede rutiner, instruksjer, mv. der det er behov for det⁶³.

Bokstav h: Foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt og bidrar til kontinuerlig forbedring i virksomheten

Det stilles her krav til at ledelsen må ha tilstrekkelig innsikt i hva som fungerer bra og hva som bør forbedres, og at ledelsen setter i verk nødvendige forbedringstiltak ved behov. Virkemidler for systematisk overvåking og gjennomgang av drift og resultater kan være intern rapportering, muntlig eller skriftlig, eller mer systematiske gjennomganger som f.eks. interne revisjoner⁶⁴.

Internkontrollen skal dokumenteres, jf. internkontrollforskriften § 5. Dokumentasjon skal sørge for at internkontrollen fungerer som forutsatt. Virksomheten selv må vurdere i hvilket omfang og hvordan internkontrollen skal dokumenteres.

Krav til tjenesten følger også av *forskrift 27. juni 2003 nr. 792 om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene (kvalitetsforskriften)*. Kvalitetsforskriften har hjemmel i både kommunehelse- tjenesteloven og sosialtjenesteloven⁶⁵. Hensikten med forskriften er å bedre kvaliteten i møtet mellom bruker og tjenesteutøver, det faglige innholdet i tjenestene, samspillet mellom de

⁶⁰ Veileder, s. 20

⁶¹ Veileder, s. 21

⁶² Veileder, s. 21

⁶³ Veileder, s. 21

⁶⁴ Veileder, s. 23

⁶⁵ Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. trådte i kraft 1.1.2012. Ifølge lovens § 13-2 er ikke forskrift om kvalitet opphevet.

involverte fagpersonene og de medmenneskelige sidene ved tjenesteutøvelse⁶⁶. Forskriften stiller krav til skriftlige prosedyrer som skal sikre at nærmere bestemte kvalitetskrav oppfylles. Mange av kravene er relatert til at den enkelte bruker eller pasient skal behandles med respekt og ha rett til privatliv og vern om personlig integritet selv om man bor i en institusjon (eller bolig). Kvalitetsforskriften er en prosessuell forskrift, og gir således ikke brukerne materielle rettskrav. Kommunen må imidlertid utarbeide skriftlige prosedyrer som skal sikre at brukerne av pleie- og omsorgstjenester får tilfredsstillende grunnleggende behov. Eksempler på hvilke prosedyrer virksomheten kan ha, fremgår av forskriften § 3.

Sosial- og helsedirektoratets rundskriv *Kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene* (I-13/97) er todelt, med forskrift og retningslinjer i første del og veileder i andre del. Veilederen inneholder utfyllende kommentarer til forskriften og retningslinjene samt eksempel på hvordan kommunene kan sikre at regelverket etterlevs. I det følgende presenterer vi de grunnleggende behovene som er angitt i forskriften og hva som fremgår av veilederen.

Opplive respekt, forutsigbarhet og trygghet i forhold til tjenestetilbudet

Veilederen angir at brukernes opplevelse av respekt for han/hennes personlige integritet kan best ivaretas ved at tjenesteyteren(e), den hjelpetrengende og eventuelt pårørende sammen blir enige om premissene for den hjelp som skal ytes.

Selvstendighet og styring av eget liv, muligheten til å ivareta egenomsorg

For å ivareta hensynet til egenomsorg er det viktig at tjenestene individualiseres og bygger på den enkelte brukers helsetilstand, ressurser og behov. Det er viktig å se brukerens totale livssituasjon og ikke bare problemer knyttet til funksjonshemming eller sykdom. Målet må være å bidra med at brukeren skal kunne opprettholde og videreutvikle egenomsorg i den grad det lar seg gjøre.

Fysiologiske behov som tilstrekkelig næring(mat og drikke), variert og helsefremmende kosthold og rimelig valgfrihet i forhold til mat

Ifølge veilederen er utgangspunktet at måltidene skal tilrettelegges slik at måltidene gjennomføres på en verdig måte. I tilfeller der brukeren ikke klarer å ta til seg så mye næring og væske som vedkommende har behov for, må tjenesteyterne kartlegge årsakene til dette, om det er noe ved selve spisesituasjonen, kostens sammensetning, evnen til å tygge/spise eller om det er uttrykk for at vedkommende som følge av redusert livsvilje ikke ønsker å ta til seg næring. Deretter må det vurderes tiltak for å endre situasjonen. I veilederen fremheves det også at pleietrengende personer må få tilbud om ernæringsmessig godt og variert kosthold, og mulighet til å kunne velge mat og drikke. Ved sammensetning av menyene bør det legges vekt på lokale mattradisjoner, og at brukeren så langt som mulig kan få tilbud om mat som vedkommende like og er vant til.

Sosiale behov som mulighet for samvær, sosial kontakt, fellesskap og aktivitet

Veilederen fremhever at personer med ulike funksjonshemninger vil kunne ha vanskelig med å opprettholde sitt sosiale nettverk. Tjenestestedet må derfor være fleksibelt med hensyn til tilrettelegging for besøk på sykehjemmet eller transport til andre steder.

Følge en normal livs- og døgnrytme, og unngå uønsket og unødige sengeopphold

I veilederen er det fremhevet at det er viktig å støtte den enkelte bruker slik at han/hun i rimelig grad kan opprettholde den døgnrytmen vedkommende er vant til og som anses som normalt.

⁶⁶ Veileder s. 20

Få ivaretatt personlig hygiene og naturlige funksjoner (toalett)

Veilederen fremhever at på dette området vil det være betydelige individuelle forskjeller i behov. Brukerens individuelle ønsker bør kartlegges. Det skal tas hensyn til brukernes ønsker så langt det er mulig og faglig forsvarlig i et pleie- og omsorgsperspektiv.

En verdig livsavslutning i trygge og rolige omgivelser

Ifølge veilederen bør tjenesteytingen overfor alvorlige syke og døende organiseres slik at tjenestemottakerne har få og faste personer å forholde seg til. I institusjoner er det særlig viktig at brukerne i denne siste fasen av livet får anledning til å ligge på enerom. Vedkommende skal ha anledning til å ha sine nærmeste om seg dersom de ønsker det. Det bør legges til rette for at pårørende i rimelig grad kan gis en aktiv og medbestemmende rolle i pleien. Bruker og pårørende skal gis mulighet til å få informasjon om pleien, eventuelt om sykdommen, om samarbeidet med primærlege m.v. I nært samarbeid med primærlege, eventuelt sykehus, må man tilstrebe å lindre livsforringende symptomer som smerte, kvalme, m.v. Brukernes ønsker og behov skal så langt som mulig imøtekommes.

Nødvendig medisinsk undersøkelse og behandling, rehabilitering, pleie og omsorg tilpasset den enkeltes tilstand

Ifølge veilederen må brukeren få nødvendig medisinsk undersøkelse og behandling, rehabilitering og pleie- og omsorg tilpasset den enkeltes tilstand. Dette gjelder uansett tjenesteform. Organisatoriske forhold må ikke være til hinder for et strukturert tverrfaglig samarbeid og nødvendig informasjonsflyt mellom faggrupper.

Nødvendig tannbehandling og ivaretatt munnhygiene

Veilederen fremhever at det daglige munnrenholdet er viktig, uavhengig av om brukeren har egne tenner eller kunstige erstatninger (proteser). Det personalet som til daglig har hånd om pleien og omsorgen for brukeren, skal sørge for at det daglige munnrenholdet kan gjennomføres. Den offentlige tannhelsetjenesten har ansvar for å bidra til at pleie- og omsorgspersonellet får nødvendig opplæring i det tannhelsearbeidet som de skal forestå, og til å yte nødvendig undersøkelse, diagnostikk og behandling.

Tilbud tilrettelagt for personer med demens og andre som har vanskelig for å formulere sine behov

Veilederen inneholder ikke konkrete anbefalinger som omhandler tilbud for personer med demens.

Tilpasset hjelp ved måltider og nok tid og ro til å spise

I veilederen er det fremhevet at det skal legges vekt på å gi avpasset hjelp i forhold til eget funksjonsnivå. Det må også i den grad det er mulig settes av nok tid ved måltidene, slik at brukeren kan spise i fred og ro. I institusjoner må en bestrebe seg på å gjøre måltidene så trivelige, delikate og innbydende som mulig. For mange vil måltider være en anledning for sosial kontakt, men de som ønsker å spise alene må få lov til det. F. eks. kan personer som er helt eller delvis tannløse ha funksjonelle eller følelsesmessige problemer med spising i andres nærhet, på grunn av mangelfull tyggeevne. Et hyggelig og godt måltid innebærer også at en ikke etablerer rutiner som kan oppleves uverdige for bruker og/eller pårørende. En utvidelse av tiden for måltider vil i større grad kunne ivareta hensynet til ulike personers døgnrytme og skape større fleksibilitet. En avklaring av hvor mye bistand den enkelte bruker har behov for i forbindelse med hvert måltid vil være hensiktsmessig. Brukeren skal kunne spise seg mett og i størst mulig grad gjøre det uten hjelp av andre.

Tilpasset hjelp ved av- og påkledning

Ifølge veilederen må av- og påkledning tilrettelegges slik at nødvendig hjelp kan gis etter behov. For å kunne opprettholde optimal egenomsorg, bør tjenesteyterne i minst mulig grad ta over funksjoner brukeren selv kan og ønsker å delta i. Personer som bor i institusjon skal i rimelig grad få bestemme hva han/hun skal ha på av tøy.

Mulighet for ro og skjermet privatliv, tilbud om eget rom ved langtidsopphold

Enerom er hovedregelen. Veilederen fremhever derfor at dersom noen unntaksvis må dele rom med andre, skal det i forbindelse med stell osv. tas store hensyn til nattesøvn og behov for ro og privatliv. Dette er særlig viktig når personer som deler rom har ulike pleiebehov og/eller døgnrytme.

Tilbud om varierte og tilpassede aktiviteter

Veilederen fremhever at ved tilrettelegging av aktiviteter kan det være naturlig å ta utgangspunkt i dagliglivets aktiviteter, for eksempel enkelt matstell eller liknende. Videre påpekes det i veilederen at det er viktig at brukernes ønsker og interesser kartlegges. Brukerne bør få anledning til å utnytte sine evner og muligheter. Aktivitetene bør stimulere til mestring og opprettholdelse eller opptrening av funksjonsevne. De må derfor tilrettelegges både individuelt og kollektivt med utgangspunkt i brukernes ønsker og muligheter.

Informasjon om ulike aktiviteter må utformes slik at den når brukerne. Muntlig formidling direkte til brukeren om slike tilbud vil i tillegg til skriftlig informasjon ofte være det beste.

Sosial- og helsedirektoratets veileder *Kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene* (IS-1201) inneholder blant annet utfyllende fortolkninger av forskriften, samt anbefalinger for virksomhetenes arbeid med prosedyrer. Ifølge veilederen er utarbeiding av systematiske, skriftlige prosedyrer, rutiner og retningslinjer er nødvendig for å kvalitetssikre tjenester⁶⁷. Prosedyrer bør inneholde en beskrivelse av de formål, anvendelsesområde og ansvar som skal sørge for at brukeren av tjenester opplever respekt, forutsigbarhet og trygghet og får mulighet for ro og skjermet privatliv og selvstendighet og styring av eget liv. I tillegg bør prosedyrene utfylles med mer spesifikke retningslinjer om hvordan brukere av tjenester får dekket fysiske og sosiale behov. De 16 strekpunktene i § 3 i forskriften er ikke utfyllende for mangfoldet i pleie- og omsorgstjenesten, men de konkretiserer de konkretiserer på noen viktige områder hva en legger i grunnleggende behov, med respekt for det enkelte menneskets selvbestemmelsesrett, egenverd og livsførsel⁶⁸.

Prosedyrene kan være alt fra en enkelt sjekklister, til en mer åpen beskrivelse av rammene for hvordan virksomheten skal legge til rette for individuelt tilpassende tjenester⁶⁹. Det er opp til Gargo sykehjem å vurdere hva som er hensiktsmessig for deres tjeneste. Sykehjemmet må imidlertid dokumentere hvordan kvalitetsforskriften overholdes, og prosedyrene skal være lett tilgjengelig både for de ansatte og for tilsynsmyndigheten⁷⁰.

De overnevnte forskriftene om internkontroll og kvalitet utfyller og supplerer hverandre. Kvalitetsforskriften har imidlertid fokus på brukerne av tjenestene, mens internkontrollforskriften stiller krav til den enkelte virksomhets egne systemer.

Konkrete utledede revisjonskriterier er gjengitt i tekstboks innledningsvis til kapittel 4.1 og 4.2.

⁶⁷ Veilederen s. 13-14

⁶⁸ Ibid s. 14

⁶⁹ Ibid s. 14

⁷⁰ Ibid s. 20

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/87	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Endring av navn fra overtakstnemd til felles klagenemd

Henvising til lovverk:

Eiendomsskatteloven

Kvæningen kommunes eiendomsskattetakstvedtekter

Rådmannens innstilling

Kvæningen kommunestyre vedtar at Overtakstnemda endrer navn til Felles klagenemd.

Saksopplysninger

På bakgrunn av en endring i eiendomsskatteloven som trer i kraft fra 1. januar 2013 er det utarbeidet nye eiendomsskattetakstvedtekter som skal vedtas av kommunestyret.

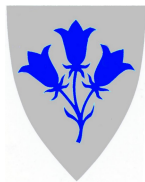
I følge eiendomsskattetakstvedtektene pkt 1.2 så skal eventuelle klager behandles av felles klagenemd oppnevnt av kommunestyret.

Kommunestyret har allerede etter de forrige eiendomsskattetakstvedtektene oppnevnt medlemmer til overtakstnemda som da tidligere behandlet eventuelle klager.

Vi har fått opplyst fra LVK ved advokat Kristine Egeland at vi allikevel formelt må få kommunestyret til å få endret navn på overtakstnemda til felles klagenemd som skal behandle klage over takst og klage over utskriving av eiendomsskatt i Kvæningen kommune.

Kvæningen kommune skriver ut eiendomsskatt på verker og bruk. Etter de gamle reglene gjaldt en fastsettelse av eiendomsskattetaksten i 10 år og kunne ikke påklages før perioden var ute. Siste alminnelige taksering var i 2007 og skulle gjelde til 2017.

På bakgrunn av den endringen som trer i kraft fra nyttår har derimot skattyter nå fått rett til å fremme klage hvert eneste år. Vi har imidlertid i de senere årene ikke mottatt så mange klager over utskriving og det forventes derfor heller ikke at det nå skulle komme et rush med klager. Vi har jo også bare 13 skatteobjekter.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/88	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Fastsettelse av forskrift om vann og avløpsgebyrer i Kvæningen kommune

Henvising til lovverk:

Lov om kommunal vass- og kloakkavgifter §3

Forskrift om kommunale gebyr for vann – og avløp, del 4A kap. 16 i forskrift om begrensnig av forurensning av 1. juni 2004 nr 931, med endringer av 15. desember 2005.

Vedlegg

1 Forskrift om vann og avløpsgebyrer i Kvæningen kommune

Rådmannens innstilling

Forskrift om vann- og avløpsgebyrer i Kvæningen kommune vedtas med endring av ordlyden i § 13.3 til: Abonnementsgebyr og forbruksgebyr innkreves på felles faktura og fordeles over 4 terminer pr. år.

Saksopplysninger

Det vises til forskrift om vann- og avløpsgebyrer som sist ble vedtatt av Kvæningen kommunestyre den 16.12.2009 hvor det i § 13.3 sies at gebyret skal innkreves over 2 terminer pr. år.

Siden vann- og avløpsgebyr ble innført har det vært en stor prisstigning på tjenesten og ikke minst siste året så ble det en vesentlig økning. Flere abonnenter har derfor vært i kontakt med økonomiavdelinga med henstilling til å få gebyret fordelt på flere terminer i året.

Av praktiske årsaker er det med dagens økonomisystem vanskelig å imøtekomme ønsket om månedlige terminer, da det blant annet gjelder utsending av over 1000 fakturaer ved hver utsending.

Å endre til 4 terminer pr. år kan derimot gjennomføres uten større problemer. Lavere terminbeløp vil da være med på å gjøre det lettere for den enkelte abonnent å planlegge sine betalingsforpliktelser.

Innhold

Kap. 1 Generelle bestemmelser

- § 1 Forskriftens formål
- § 2 Forskriftens virkemåte
- § 3 Definisjoner

Kap. 2 Vann- og avløpsgebyrer

- § 4 Gebyrtyper
- § 5 Engangsgebyr for tilknytning
- § 6 Årsgebyr
- § 7 Abonnementsgebyr
- § 8 Forbruksgebyr
- § 9 Vannmåler
- § 10 Avvik i årsgebyret
- § 11 Midlertidig tilknytning
- § 12 Pålegg om utbedring
- § 13 Innbetaling av gebyret

Kap. 3 Avsluttende bestemmelser

- § 14 Innkreving av gebyrer
- § 15 Vedtaksmyndighet
- § 16 Klage
- § 17 Ikraftsettelse

Forskrift om vann- og avløpsgebyrer i Kvæningen kommune

Vedtatt av Kvæningen kommunestyre den 14.12 2012, I medhold av lov om kommunal vass-og kloakkavgifter § 3 og forskrift om kommunale gebyr for vann- og avløp, del 4A kap. 16 i forskrift om begrensning av forurensning av 1. Juni 2004 nr. 931, med endringer av 15. Desember 2005.

Kapittel 1 Generelle bestemmelser

Kommunens abonnenter betaler for vann- og avløpstjenester levert av kommunen. Forhold mellom abonnenten og kommunen er regulert av lover og forskrifter samt av lokale reglementer, bestemmelser og regulativer. De viktigste dokumentene er listet nedenfor:

1. Lov av 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter
2. Forskrift om begrensning av forurensning av 1. juni 2004, del 4A, kap. 16, om kommunale vass-og avløpsgebyr, sist endra 15. desember 2005.
3. Forskrift om vann- og avløpsgebyrer i Kvæningen kommune (dette dokumentet)
- 4 Øvrige dokumenter:
 - a. Gebyrregulativ; vann- og avløp
 - b. Reglement for tilknytning til Kvæningen I kommunes vann- og avløpsnett.
 - c. Standard abonnementsvilkår for vann og avløp (Tekniske bestemmelser og Administrative bestemmelser)

§ 1 Forskriftens formål

Forskriften gir bestemmelser om beregning og innbetaling av de gebyrer abonnenten skal betale for de vann- og avløpstjenester kommunen leverer.

§ 2 Forskriftens virkeområde

Forskriften gjelder alle kommunens abonnenter, se definisjon i § 3.

§ 3 Definisjoner

Abonnet:

Eier /fester av eiendom som er registrert i grunnboken med eget gårds- og bruksnummer, eller eget festenummer eller seksjonsnummer (under felles gårds- og bruksnummer), som er tilknyttet kommunal vann- og eller avløpsledning direkte eller gjennom felles stikkledning.

Samme gjelder fester av eiendom der festeavtalen ikke er registrert i grunnboken (tinglyst), men der festeren eier de på tomten plasserte bygninger, og utøver festerett slik som fremgår av lov om tomtefeste. For festeavtaler med kort festetid (feste til annet en bolig og fritidsbolig), kan det være avtalt at annet en fester skal være abonnent.

Eier/ fester av eiendom, som kommunen i medhold av Plan- og bygningsloven §§ 65,66 og 92 har krevd tilknyttet kommunal vann- og/eller avløpsledning.

Abonnementsgebyr:

Årsgebyrets faste del, som skal dekke en del av kommunens faste kostnader for vann- og/eller avløpstjenester.

Bruksareal (BRA) etter NS 3940 (forenklet)

Forenklet kan man si at bruksarealet omfatter:

-Arealet innenfor boligens omsluttete vegger og andel av fellesareal som tilhører boligen, men som ligger utenfor boligens omsluttete vegger.

For detaljer se NS 3940.

Bruksendring:

Med endring i eiendommens bruk menes her endring mellom ulike kategorier, som for eksempel bolig, fritidsbolig/hytte og nærings-/offentlig virksomhet.

Engangsgebyr for tilknytning:

Engangsgebyr for etablering av abonnement på vann- og/eller avløpstjenester.

Felles privat stikkledning:

Privat ledning eid i fellesskap av abonnenter som er tilknyttet det kommunale ledningsnettets via den felles private stikkledningen.

Forbruksgebyr:

Årsgebyrets variable del som betales etter forbruk (målt eller stipulert).

Fritidsbolig/hytte:

Fast eiendom med bebyggelse regulert/godkjent til fritidsbolig/hytte.

Gebyrregulativ:

Betegnelsen på kommunens gjeldende prisoversikt for vann- og avløpsgebyrer. Satsene i gebyrregulativet oppdateres årlig gjennom vedtak i kommunestyret.

Næringsvirksomhet:

Ervervsmessig virksomhet, eiendommer som ikke hovedsakelig benyttes til boligformål.

Det gis en overgangstid på 1 år til å installere vannmålere

Offentlig virksomhet:

Virksomhet drevet av stat, fylkeskommune eller kommune.

Stipulert forbruk:

Forventet forbruk hos en abonnent fastsatt på basis av bebyggelsens areal.

Årsgebyr:

Det samlede gebyr som betales årlig av abonnenter for kommunens vann- og avløpstjenester.

Årsgebyret består av Abonnementsgebyr og forbruksgebyr.

Kapittel 2 Vann- og avløpsgebyrer

§ 4 Gebyrtyper

4.1 Følgende gebyrtyper gjelder for henholdsvis vann- og avløpstjenester:

- Engangsgebyr for tilknytning
- Årsgebyr (abonnementsgebyr og forbruksgebyr)
- Gebyr for midlertidig tilknytning

§ 5 Engangsgebyr for tilknytning:

§ 5.1 Lov om kommunele vass- og kloakkavgifter krever at det betales engangsgebyr for tilknytning til vann- og/eller avløpstjenester.

§ 5.2 Engangsgebyr betales for:

- Bebygd eiendom som blir tilknyttet offentlig vann- og/eller avløpsnett, eller
- ved førstegangssoppføring av bygg på eiendom som blir tilknyttet offentlig vann- og/eller avløpsnett.

§ 5.3 Engangsgebyret skal være likt for alle abonnenter og skal betales ved første gangs tilknytning.

§ 5.4 Størrelsen av gebyrene fastsettes årlig av kommunestyret og fremkommer av Gebyrregulativet.

§ 5.5 Kommunen kan fastsette avvikende engangsgebyr for tilknytning når tilknytningen krever ekstra høye eller lave kostnader, eller når vannforbruk og/eller kloakkmengde er særlig lite eller særlig stort.

§ 6 Årsgebyr:

§ 6.1 Årsgebyret for henholdsvis vann- og avløpstjenester betales av alle abonnenter og består av to deler:

- Abonnementsgebyr
- Forbruksgebyr

§ 6.2 Samlede abonnementsgebyrer for kommunale vann- og avløpstjenester skal dekke kommunens forventede faste kostnader knyttet til henholdsvis vann- og avløpstjenester. Resten dekkes inn gjennom forbruksgebyret.

§ 6.3 Årsgebyret skal beregnes fra og med måneden etter at eiendommen er tilknyttet kommunalt ledningsnett.

§ 6.4 Størrelsen av abonnementsgebyr og forbruksgebyr fastsettes årlig av kommunestyret og fremkommer av Gebyrregulativet.

§ 7 Abonnementsgebyr:

Abonnementsgebyret differensieres etter brukerkategori. Alle abonnenter i en brukerkategori betaler et like stort fast beløp som fremkommer av Gebyrregulativet.

- Abonnementsgebyr for næring
Betales av næringsabonnenter, offentlig virksomhet, borettslag og sameie med mer en to boenheter.
- Abonnementsgebyr for forsamlingshus, idrettsforeninger, frikirkesamfunn, kirker, grendehus og andre lag og foreninger som driver på ikke kommersielt grunnlag.
- Abonnementsgebyr for bolig/fritidshus/hytte
Betales av øvrige abonnenter.

§ 8 Forbruksgebyr:

Næringseiendommer betaler forbruksgebyr basert på faktisk (målt) vannforbruk og pris pr. m³. Forbruket måles med installert vannmåler.

Offentlig virksomhet betaler enten etter faktisk (målt) vannforbruk eller som en andel av stipulert forbruk basert på beregning av bruksareal i henhold til NS 3940, samt pris pr. m³.

Fritids-/hytteabonnenter betaler enten etter faktisk (målt) vannforbruk eller som en andel av stipulert forbruk basert på beregning av bruksareal i henhold til NS 3940, samt pris pr. m³.

Andelen og omregningsfaktor for stipulert forbruk (m³/m²) er definert i Gebyrregulativet.

Øvrige abonnenter betaler etter faktisk (målt) vannforbruk, eventuelt etter stipulert forbruk basert på beregning av bruksareal i henhold til NS 3940, samt pris pr. m³. Andelen og omregningsfaktor for stipulert forbruk (m³/m²) er definert i Gebyrregulativet.

§ 8.1 For alle abonnenter gjelder at avløpsmengde regnes lik vannmengde, se dog § 10.

§ 8.2 Hvis forskriften ikke krever installering av vannmåler kan både kommunen og abonnenten kreve at forbruksgebyret fastsettes ut fra målt forbruk.

§ 9 Vannmåler

§ 9.1 For installasjon, bruk og kjøp av vannmåler gjelder kommunens bestemmelser, jfr. Reglement for tilknytning til Kvæningen kommunes vann- og avløpsnett.

§ 9.2 Kostnader for innkjøp, installasjon, drift, avlesning m.m. dekkes av abonnenten.

§ 10 Avvik i årsgebyret

§ 10.1 Dersom avløpsmengden fra næringsvirksomhet, offentlig virksomhet eller idrettsforeninger med egne baneanlegg er vesentlig større eller mindre enn det målte vannforbruk, kan forbruksgebyret for avløp baseres på målt eller stipulert/beregnet avløpsmengde.

§ 10.2 For næringsvirksomhet og offentlig virksomhet, hvor avløpsvannets sammensetning avviker fra vanlig husholdningsavløp og virker hhv. fordyrende/besparende på drift og vedlikehold av

kommunens avløpsanlegg, kan det beregnes et påslag/fradrag til forbruksgebyret for avløp basert på de forventede ekstrautgiftene/ besparelsene.

- § 10.3 Restriksjoner for vannforbruk eller kortere avbrudd i leveranse eller mottak av avløp, gir ikke grunnlag for reduksjon i gebyrene. Forhold som gir grunnlag for reduksjon av gebyrene fremkommer av kommunens Reglement for tilknytning til Kvæningen kommunes vann- og avløpsnett.
- § 10.4 Det inngås avtale med abonnenter som omhandles av § 10.1 og § 10.2.
- § 10.5 Jordbrukseiendommer hvor boligen er tilknyttet avløpsnettet får kun ilagt fast gebyr for avløp tilsvarende laveste næringskategori. Gebyr for vann følger bestemmelsene om næringseiendommer.
- § 10.6 Abonnenter med privat drikkevann og offentlig tilknytning avløpsvannet betaler kommunale gebyrer for avløpsvannet. Etter målt eller stipulert avløpsmengde.
- § 10.7 Abonnenter med privat avløpsløsning og offentlig tilknyttet drikkevann betaler kommunale vann og avløpsgebyr for drikkevannet etter vanlige prinsipper. NB! Abonnenter med privat avløpsløsning kan komme under andre kommunale gebyrforskrifter (tømming av septiktanker/slamavskillere)

§ 11 Midlertidig tilknytning

- § 11.1 Med midlertidig tilknytning menes bygg/anlegg som har innlagt vann og/eller avløp, men hvor bygget/anlegget ikke er i permanent bruk, og/eller kun skal brukes en begrenset periode. Som eksempel på slikt anlegg er anleggsbrakker.
- § 11.2 Eier/fester av eiendommen eller eier av bygg som skal knyttes til midlertidig, skal betale abonnementsgebyr og forbruksgebyr etter gjeldende regler for næringsvirksomhet, med avregning i forhold til den tid tilknytningen er operativ. Størrelsen av gebyr for næringsvirksomhet fremkommer av Gebyrregulativet.
- § 11.3 Det betales ikke engangsgebyr for tilknytning, men alle kostnader vedrørende tilknytning og frakobling belastes eier/fester av eiendommen.
- § 11.4 Midlertidig tilknytning gjelder opp til ett år, med mulighet for å søke om forlengelse. For øvrig gjelder kommunens Reglement for tilknytning til Kvæningen kommunes vann- og avløpsnett, jfr. også denne forskrift pkt. 1.4.

§ 12 Pålegg om utbedring

- § 12.1 Kommunen kan gi abonnenten et pålegg om å utbedre egne avløpsanlegg innen angitt frist, jfr. Forurensningsloven § 7. I.h.t. Forurensningsloven § 73 kan det gis et forurensningsgebyr dersom forholdet ikke er utbedret når fristen er utgått. Dersom den ansvarlige ikke etterkommer pålegget kan kommunen sørge for iverksettelse av tiltakene, jfr. Forurensningsloven § 74.
- § 12.2 Kommunen kan henstille abonnenten å utbedre egne drikkevannsanlegg innen angitt frist som grunnlag for å kunne fastsette vannforbruket. Dersom forholdet ikke er utbedret når fristen er utgått, stipuleres årsforbruket.

§ 13 Innbetaling av gebyret

- § 13.1 Abonnementen står ansvarlig for betaling av gebyrene. Ved forsinket innbetaling tillegges morarenter etter morarenteloven.
- § 13.2 Kommunen sender faktura for engangsgebyr for tilknytning til abonnenten samtidig som igangsettingstillatelse (byggetillatelse) gis, eller når eksisterende bygg kobles til kommunens ledning. Engangsgebyr for tilknytning forfaller til betaling senest ved tilknytning.
- § 13.3 Abonnementsgebyr og forbruksgebyr innkreves på felles faktura og fordeles over 4 terminer pr.år.
- § 13.4 Gebyr for midlertidig tilknytning faktureres særskilt.
- § 13.5 Avlesning av målt vannforbruk foretas en gang pr. år. Forbruksgebyret betales a konto fordelt over 4 terminer basert på fjorårets forbruk. Avregning skjer fortrinnsvis på 1. termin (faktura) året etter.
- § 13.6 Dersom abonnentens vannforbruk har endret seg fra siste måleravlesning, kan kommunen endre a konto beløpet.
- § 13.7 Etter søknad kan kommunen gi fritak for årsgebyret når gebyrpliktig eiendom fysisk frakobles kommunalt ledningsnett. Ved innvilget søknad om fritak opphører abonnementet når melding om at anboringspunktet er plombert er mottatt. Også dersom abonnenten har vannmåler eller installerer vannmåler i forbindelse med søknad om fritak, kan det gis fritak for årsgebyret. Forutsetningen er at måler avleses og plomberes av godkjent rørlegger på det tidspunkt som eiendommen fraflyttes. Ny tilknytning av eiendommen krever ikke ny betaling av engangsgebyr for tilknytning. Kostnader ved frakobling og ny tilknytning samt ved installering av vannmåler dekkes fullt ut av abonnenten. Arbeidet skal utføres etter kommunens anvisning og i henhold til Reglement for tilknytning til Kvæningen kommunes vann- og avløpsnett.

Kapitel 3 Avsluttende bestemmelser

§ 14 Innkreving av gebyrer

- § 14.1 Forfalt krav på årsgebyr er sikret med pant i eiendommen etter Lov om pant § 6-1. Gebyrene kan kreves inn av kommunen etter reglene for innkreving av skatt.

§ 15 Vedtaksmyndighet

- § 15.1 Vedtak etter denne forskrift fattes av rådmannen eller den han bemyndiger.

§ 16 Klage

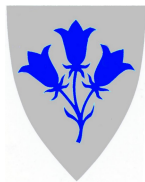
§ 16.1 Avgjørelser etter forskriften som er enkeltvedtak, følger forvaltningslovens kap. IV-VI og kan påklages. Klagen sendes til den instans som har fattet vedtaket. Klagen skal behandles i kommunens klageutvalg. Vedtak i klageutvalget er endelig og kan ikke påklages.

§ 16.2 Vedtak om gebyrenes størrelse er forskrift og vedtas av kommunestyret, jfr. forvaltningslovens kap. VII.

§ 17 Ikraftsettelse

§ 17.1 Forskriften trer i kraft den 1.1.2013.

Kvænangen, den 14.12.2012

Kvæningen kommune

Arkivsaknr: 2012/4904 -1

Arkiv: 416

Saksbehandler: Jan Helge Jensen

Dato: 05.12.2012

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2012/89	Kvæningen kommunestyre	19.12.2012

Konstituering av administrasjonssjef

Henvisning til lovverk:

Ordførers innstilling

Bjørn Ellefsæter konstitueres i stillingen som administrasjonssjef f.o.m. 01.01.2013 inntil ny administrasjonssjef er tilsatt.

Saksopplysninger

Rådmann Liv-Wigdis Smith har den 24.09.2012 sagt opp sin stilling med virkning fra 01.01.2013. Stillingen er lyst ledig med søknadsfrist den 20.12.2012.

Vurdering